

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

Tractatus VI. De Jejunio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

TRACTATUS SEXTVS DE IEIUNIO.

RESOLVTIO PRIMA.

An pro obligatione Ieiunij vigesimus primus annus sit computandus de momento ad momentum?

Et dubitans, an expleuerit vigesimum primum annum, facta sufficienti diligentia, sit ieiunio adstrictus? Ex p. l. ii. 9 Ref. 49.

Sup. hoc inf. in Ref. 5. §. 2. cursum ad l. ii. 4. & pro diff. coter. ra à l. ii. 3. & vers. Vide §. 1. huius Ref. in tom. 3. tr. 6. Ref. 66. §. Deinde.

AFFIRMATIVAM sententiam docet Portel. in addit. ad dubia regul. verb. ieiun. n. 1. & Sanchez de matr. tom. 1. lib. 2. disp. 24. num. 23. Unde inferit, quod si aliquis ante punctum impleat aetatis ieiunium minime fregisset, tenebitur postea illud seruare: quia transacto eo puncto iam præcepto ieiunij obligatur, & aliàs potest illud seruare ergo, &c.

2. Sed contrariam sententiam nouissimè docet alter Sanchez in suis Select. disp. 54. num. 4. quia præceptum ieiunij respicit totum diem integrum, vt indiuiduum obiectum: non enim præcipitur per mandatum ieiunij dimidium diem, vel quartam partem ieiunare, sed totum diem. Igitur, qui exemptus fuerit à ieiunio per aliquam diei partem, totaliter liberatur illo die: cum præceptum huiusmodi, vel totum diem comprehendere debeat, vel nullam partem illius.

Sup. hoc in Ref. leg.

3. Notandum est etiam, quod is, qui dubitat, an expleuerit vigesimum primum annum; facta sufficienti diligentia, ieiunio non est adstrictus: cum tunc non sit possessio pro præcepto ieiunij. Ita Sanchez, ubi supra.

RESOL. II.

Dubitans, an expleuerit viginti & unum annos, teneatur ne ieiunare?

Et facta debita diligentia, si quis dubitet, an hodie sit dies ieiunij, an teneatur ieiunare?

Idem dicendum est, quando quis dubius est, an hodie sit dies festus, non enim tenetur ab operibus ferilibus abstinere, & Missam audire.

Et quid dicendum est, quando quis dubitat, an habeat legitimam aetatem ad Ordines, vel beneficia, vel ad aliam actum requisitum? Ex p. l. ii. 3. Ref. 21.

Sup. hoc in Ref. præc. tit. §. vlt.

NEGATIVE respondeo cum Sancio in selectis disput. 43. num. 6. Naldo in summa verb. dubium, n. 2. Castro Pal tom. 1. disp. 3. punct. 8. num. 7. Alphonsio de Leone de offic. potest. confess. p. 1. recollect. 15. num. 2. Layman lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 3. n. 3. Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 8. num. 7. Sanchez de matr. tom. 1. lib. 1. disp. 4. num. 38. & aliis, ideo si quis facta debita diligentia dubius adhuc est an expleuerit viginti & unum annos, non tenetur ad ieiunium, quia tunc non est possessio pro præcepto ieiunij, sed pro libertate illius dubitantis.

2. Unde sequitur quod si facta debita diligentia quis dubitat an hodie sit dies ieiunij, non tenetur ieiunare; & idem dicendum est, quando est dubius an hodie sit dies festus, non enim tenetur ab operibus ferilibus abstinere, & Missam audire, quia in his casibus possessio stat pro libertate; vt rectè obseruat Suarez de cens. disp. 40. sect. 5. n. 15. & alij.

3. Contrarium tamen dicendum est quando quis dubitat, an habeat legitimam aetatem ad Ordines vel beneficia, vel ad alium actum requisitum, tunc enim possessio est pro præcepto, & ideo illud seruandum est, donec constet de aetate. Ita DD. citati, & præcipue Ioan. Sanchez n. 7. semper enim extat præceptum negatiuum non affluendi Ordines ante aetatem, cum verò volens suscipere Ordines toto tempore antecedente dubitationem, habuerit ius certum ad non suscipiendos Ordines, hoc ius certum vinci non debet à iure dubio superueniente.

RESOL. III.

Quid facere debeat dubitans an teneatur ad ieiunandum? An in tali casu teneatur ad Superiorem recurrere?

Et quid est agendum, si Prælati dubitet de sufficienti causa pro dispensatione in ieiunio, an iudicet eam minus sufficientem, an tunc debeat ieiunium in alia opera commutare?

Et an quando Prælati potest circa ieiunia subditorum dispensare, possit etiam circa sua?

Idem etiam procedit in casibus referuatis.

Et quantum ad ieiunia ex voto, an possit Confessorius virtute Cruciatæ illa commutare sicut ieiunia à Confessorio imposta quilibet alius Confessorius? Ex p. l. ii. 3. Ref. 15.

IN tali casu debet recurrere ad Superiorem pro dispensatione, qui non debet esse nimium culpulosus, & ambiguus, remittens id preteritum subditorum conscientis nam ad ipsos spectat tunc dispensare: quando enim causa est dubia, tunc dispensando iustant efficiunt. Ita Caietanus in 2. 2. q. 147. artic. 4. Filliucius tom. 1. tract. 2. 7. p. 2. cap. 6. num. 129. Ortiz in summa cap. 19. mand. 2. num. 15. Grassius part. 1. lib. 2. c. 37. num. 57. Villalobos in summa, tom. 1. tract. 13. diff. cult. 22. Ledesma in summa tom. 2. tract. 17. cap. 2. concl. 1. & alij.

Notandum est etiam cum Ioan. de la Cruz in virtute rect. conscient. part. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. concl. 5. quod si Prælati dubitet de sufficienti causa, aut iudicet minus sufficientem, tunc debet ieiunium in alia opera commutare. Et sicut supra dicta potest circa ieiunia subditorum, poterit etiam circa sua: quia non debet esse peioris conditionis, quam subditi: quod etiam procedit in casibus referuatis. Ita Sanchez de matr. tom. 3. lib. 8. disp. 3. num. 9. Azor. p. 1. lib. 7. cap. 19. quest. 7. & Villalobos ubi supra, qui citat Syluestrum, Caietanium, & Sotum.

3. Sed hæc omnia procedunt in ieiuniis à iure communi indictis: nam ieiunia ex voto potest Confessorius virtute

virtute Cruciatæ commutare; sicut ieiunia à Confessario in penitentia imposta, quilibet alius Confessarius, iuxta illa quæ in tali materia alibi diximus. Ita Villalobos n. 2. & alij.

RESOL. IV.

An Medicus in causa dubia possit in ieiunio dispensare? Inno. an possit dictis illorum acquiescere, dicentium se non posse ieiunare absque alia veritatis indagatione, an vero solum possit declarare, si causa sit sufficiens, an non?

Respondetur, quod quando causa est evidenter iusta, certa, aut probabilis, nulla est opus dispensatione, sed certum quando dubia est, currendum est ad Superiorem, Episcopum, vel Confessarium electum per Bullam, ut dispenset.

Respondetur, quod laici per consuetudinem non possunt acquirere iurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam, cum sint omnino incapaces & quid vero, si loquamur de delegata? Ex part. 10. tractat. 13. & Miscel. 3. Refol. 7.

Ad utrumque casum affirmativè respondet Vidal in Arca Theolog. Moralit. tit. de Ieiunio, leg. 2. non 79. vbi sic ait: Medicus ex consuetudine legitima potestatem habet sibi delegatam à Summo Pontifice, ut dispensare valeat in ieiunij præcepto: quod autem ita sit, Probatur: Medicus ratione huius artis esse debet melioris conditionis circa ieiunij præceptum, quam sint alij Doctores, sed isti interpretari possunt, & declarare præceptum ieiunij in tali & tali casu non obligare: quorum interpretatio prudenter facta absque alia Superioris dispensatione liberat à ieiunij præcepto: ergo Medicus vltra interpretationem, potest etiam relaxare ieiunium per potestatem ei concessam, & delegatam ex consuetudine, ut sit melioris conditionis cæteris alij Doctoribus. Nec obstat dicere, quod consuetudo ut iurisdictionem conferat, esse debet legitima, & præscripta, sed præscribi non potest quoties subiectum est incapax illius rei, quæ per consuetudinem induci intenditur; ut notant Patrum, & Felinus in cap. Causam de præscrip. & in cap. de consuetud. & Doctores communiter: ergo Laici cum sint incapaces Ecclesiasticæ iurisdictionis, cap. Causam de præscrip. sequitur illos acquirere non posse hanc iurisdictionem per consuetudinem; ergo neque etiam Medicus acquirere potest potestatem dispensandi in præcepto ieiunij, quæ est spiritualis, & Ecclesiastica; ideoque est incapax. Respondetur concedendo Maiorem, ad alia dicitur esse quidem verum, quod Laici per consuetudinem non possunt acquirere iurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam, cum sint omnino incapaces; sed si loquamur de delegata; idcirco per consuetudinem possunt illam acquirere, ut constat ex praxi: nam Principes Sæculares vltra Pontificis privilegia, aliquam delegatam iurisdictionem acquirunt per consuetudinem; tum in conferendis Ecclesiasticis Beneficiis: tum in puniendis Clericis; tum in causis spectantibus ad Sanctum Officium iudicandis, & huiusmodi, ut Monarchia in Sicilia, & Dataria in Gallia; & nihilominus Sancta Sedes Apostolica hæc, & alia tolerat, & permittit. Hæc Vidal.

2. Sed negativæ sententiæ communiter adherent Doctores. Itaque dicendum est de Medico, & de quocumque viro prudenti, quod nimirum non possunt dispensare, cum non habeat iurisdictionem spiritualem in foro exteriori, sed solum possunt declarare, an causa sit sufficiens, an non, siquidem hoc spectat ad iudicium prædentiale. Et ita docet Pasqualigus in Praxi, de Ieiunio, decis. 389. num. 4. Idem docet Fagundez, præcept. 4. lib. 1. cap. 9. num. 3. qui citat Siluetrum, Angelum, Rosellam, & Azorium; quibus adde Trullench in Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 7. num. 16. vbi sic ait: Nota tamen quando causa est evidenter iusta, nulla opus est dispensatione: quando non est certa, tunc consulendi viri docti, ut Professor casuum, Doct. Theologiae, Confessarius, & Medicus. Si aliquis eorum dicat causam esse sufficientem, nulla requiritur dispensatio, quo in casu ipsi non dispensant, sed declarant causam esse, vel non esse sufficientem; quod si adhuc dubia esset, tunc recurrendum ad Superiorem, ut dispenset, quia tunc necessaria est iuris relaxatio quam Medicus, vel Confessarius potestatem non habent. Ita ille. Et notissimè Joseph. Rocafull in Praxi Theologiae Moral. tom. 1. lib. 3. de præcept. Eccles. cap. 11. num. 2. sic asserens: Nota etiam Medicum non dispensare in hoc præcepto abstinentiæ à carnibus, quando dat licentiam, sed solum declarare; unde sola licentia illius non sufficit ad licitè carnes comedendas, nisi quando aut certa, aut probabilis est necessitas: Si autem dubia res est, tunc necessaria est autoritas Superioris, vel Episcopi, vel Confessarij electi per Bullam. Ita Rocafull, & communiter Doctores. Vide Bordonum in Miscellan. Decis. 677. fol. 38.

3. Ad rationem verò adductam à Patre Vidal de consuetudine præbente iurisdictionem spiritualem delegatam incapaci, Respondeo, quod hæc doctrina gratis Medico applicatur, & gratis ideo negatur: verum puto absolute, quoad omnes esse reiiciendam, ex his, quæ dixi in tract. 1. par. 7. contra Rabardeum. Et ad exemplum Monarchiæ Regni Siciliae, assero, quod qui illum defendunt, non dicunt procedere ex consuetudine, (ut vult Vidal,) sed ex privilegio Urbani II, concessio Comiti Rogerio; quod acriter tamen refellit Cardinalis Baronius in tom. 11. Annalium; & acriter contra illum defendit Ioannes Beltran de Guevara in Origine Monarchiæ Regni Siciliae, edita Mariti, & notissimè ex Theologis Societatis Iesu Pater Petrus Vvadingus, tract. de Contract. disput. 9. dub. 7. §. 2. numero 3. verum de hac questione ego alibi.

Sup. hoc in Ref. præf. §. 1. & inf. in Ref. 73. §. 1. & pro causa dubia in etu carni in die Ieiunij infr. in Ref. 78. in fine, & in tom. 3. tr. 6. Ref. 44. prope fine. Verf. Filliac. vero; & ibi in tr. 2. Ref. 18. in fine.

In Ref. 20. alias 13. quæ nunc inuenitur in tom. 9. tr. 2. Ref. 335. & signanter in §. Valer. à lin. 5. & in alia Ref. eius not.

Alibi in Ref. not. præscrip. & in aliis eius primæ not.

RESOL. V.

Quidam primis diebus sexagesimi anni quæsiuit à me, an teneatur ad ieiunium? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Refol. 8.

§. 1. Suppono ex dictis alibi senem sexagenarium etiam validum non teneri ad ieiunia; sed dictus consulens erat in principio anni sexagesimi. Unde scrupulis angebatur, putabat enim annum sexagesimum impletum excusari à ieiunio, non autem inceptum, & non defuit quidam Theologus sic ei respondens.

Alibi in Ref. seq. & in aliis eius primæ not.

2. Sed ego tunc negativè respondi, & adduxi notam Naldum in summ. ver. tempus, num. 20. vbi sic ait: Tempus ad ieiunium obligans est tertij septennij completi tam in maribus, quam in fœminis; eximens verò ab eadem obligatione est vir sexaginta annorum, in illa enim ætate communiter deficiunt vires corporales ad ieiunium ferendum necessariæ, & quamvis aliqui etiam in illa ætate satis viribus polleant, communiter tamen, & in pluribus fecus est, constat autem leges aptari ad ea, quæ communiter, & ut plurimum accidunt; quæ sanè ætas annorum sexaginta etiam nondum impleta sufficit. Ita Naldus, & ante illum hanc sententiam docuerat etiam amicissimus Ioannes Sancius in select. disp. 4. n. 10. nam in favorabilibus annus inceptus habetur pro completo.

Sup. hoc inf. in Ref. 8. §. Nota etiam, & in Ref. 9. §. Nota tamen, & pro ieiunio tertij septennij completi contento in lin. 3. huius §. sup. in Ref. 1. & in alio §. eius primæ not.

RESOL.

N A
I N I A
L. IV. V
III

RESOL. VI.

An senes sexagenarij robusti, & validi teneantur ad ieiunia?
Et quid dicendum, si dubium est, an in supradicta aetate sint robusti, & validi ad ieiunandum?
Et ex doctrina supradicta questionis inferri, an adolescentibus robusti, & validi teneantur ieiunare ante vigesimum primum annum?
Et notatur excusari à ieiunio sexagenarios, qui toto vitæ tempore voverunt ieiunare certis diebus hebdomadae, vel anni.
Etiamsque aduertitur, quod senes sexagenarij robusti, & validi non sunt damnandi ad triremes. Ex part. 1. tr. 9. Refol. 20.

Sup. hoc in Res. præterita §. 1. & inf. in Res. 64. §. 5. Sed licet, & in Res. 64. §. 5. Et ideo à princ. vique ad med.

§. 1. **L**euis fortasse hæc quæstio alicui videbitur: sed lita minimè est: nam cum paucis commilitonibus aduersus plures huius militiae fortissimos duces, aggredior pugnam.

2. Dico igitur, ferè omnes DD. asserere senes sexagenarios viribus pollentes non excusari à Præcepto ieiunij. Ita docet Layman in *Theol. mor. lib. 4. tract. 8. c. 3. num. 1.* & 2. Syluius in 2. 2. D. Thoma, *quest. 147. art. 4.* Tannerus in 2. 2. *disp. 3. quest. 3. dub. 5. numero 191.* Lessius de *inst. lib. 4. cap. 2. dub. 5. num. 41.* Fagundez de *Præceptis Eccles. tract. 4. lib. 1. cap. 8. num. 10.* & 11. Filiucius *tom. 2. tract. 27. p. 2. cap. 6. num. 112.* Reginaldus *tom. 1. lib. 4. cap. 17. sect. 1. num. 209.* Valentia *tom. 3. disp. 9. quest. 1. punct. 5.* Azor. *lib. 7. part. 1. cap. 17. quest. 4.* Ioan. de la Cruz in *direct. conf. p. 2. præcept. 3. art. 4. dub. 9. concl. 2.* Villalobos in *summ. tom. 1. tract. 23. dub. 4. num. 6.* Campanili in *diuer. iur. can. rub. 7. cap. 6. num. 151.* Bonacina de *legib. disp. 10. quest. 1. punct. vlt. num. 4.* Vgolinus de *potest. Episc. cap. 9. num. 6.* Ledesma in *sum. tom. 2. tract. 17. cap. 1. concl. 5. dub. 1.* Fernandez in *exam. Theolog. moral. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 20.* Victorellus in *Notis ad summam Tolet. lib. 6. cap. 4. num. 1.* Et à fortiori docent hanc sententiam DD. asserentes, senes tantùm septuagenarios immunes esse à lege ieiunij: ita Gabriel in 4. *dist. 16. quest. 3. art. 1. notab. 4.* Syluest. *verb. ieiun. quest. 6. disp. 2.* Tolet. *lib. 6. cap. 4. num. 2.* Rosella *cod. verb. num. 15.* Tabiena *cod. verb. num. 18. quest. 17.* cum aliis: & DD. asserentes, vt excusentur senes à lege ieiunij, attendendum esse robur corporis, & complexionem naturæ, & iuxta eam iudicandum esse, & ideo totum hoc arbitrio prudentis viri relinquendum esse: & ita docet D. Antonius p. 2. *rit. 6. cap. 2. §. 7.* Palatius in 4. *dist. 15. dispensatione 8. concl. 4.* Graffius p. 1. *lib. 2. cap. 17. numero 43.* Vegha in *summ. tom. 1. cap. 14. cas. 15.* Rodriguez in *expos. Bull. Cruc. §. 7. num. 2.* Summa Corona *part. 1. cap. 1. n. 80.* & alij.

3. Itaque ex mente horum DD. manifestè apparet, senes sexagenarios, si ad sustinendum ieiunium euidenter, & certò viribus polleant, debere ieiunare, non autem in dubio: quia ieiunando exponerent se periculo grauis incommodi, ad quod Ecclesia non videtur obligare. Nec valet dicere, quòd, sicut adolescentibus robusti, & validi non tenentur ieiunare ante annum vigesimum primum; ita neque senes post annum sexagesimum obligantur ad legem ieiunij: nam responderetur, non esse vt bene obseruat Valentia, *vbi supra*, parènt rationem in senibus, & adolescentibus, quia natura non ita determinatè præstitit senibus tempus defectus, sicut adolescentibus tempus profectus, atque augmenti. Deinde sunt aliqui sexagenarij tam valida complexionè, vt dubitare non possimus, eos absque vlla corporis, & salutis læsione ieiunare posse, quare ergo non ieiunabunt? Facit etiam pro hac sententia id, quod probat Riccius p. 3. *decis. 233. num. 6.* & Nouarius in *praxis. q. 18. sect. 1. n. 4.* senes sexagenarios

Pro contentio in hoc vers. Facit, in to. 8. tr. 4.

non esse damnandos ad triremes: secus autem si sint robusti, & validi.

3. Attamen, his minimè obstantibus, licet supradictæ sententiæ sint omnes probabiles, ego non minimè probabilem illam existimo, quæ docet, in ætate sexagenaria senes, licet viribus polleant, certo, & infallibiliter excusari à lege ieiunij. Vnde miror, Fagundez hanc opinionem vocare parum tutam: licet addat, non omninò improbabilem: non enim desunt validissimæ rationes ad illam consiemandam; & Authores magni nominis illam mordicè tenuerunt. Hi sunt, doctissimus, Theologus Llamas in *sum. part. 3. cap. 5. §. 20.* vbi asserit quod interrogatus de hac re Pius V. viua voce ita respondit. Idem docet Molfesius in *summ. tom. 1. tr. 10. cap. 4. n. 37.* Ortiz in *sum. cap. 19. num. 11.* Ioseph Angles in 4. *sent. part. 2. quest. 6. dub. 6.* Sanchez de *matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 3. n. 17.* & Portell. in *dub. regul. part. 1. verb. ieiunium, num. 5.* Vide etiam doctum Granadum in p. 2. D. Thoma. *contr. 7. tr. 3. part. 1. disp. 6. sect. 5. n. 39.* & Leonardum Franciscum Suarez in *Enchir. cas. conscientia. lib. 7. verb. Ieiunium, §. Alij tamen.*

5. Probatur hæc opinio, quia, vt asserunt Medici hæc senum roborata existimatio est illusoria: nam est ea ætas ex se adeò debilis, vt facili ex causa ab illo parato robore deturbetur, nisi cibi alimento sibi subueniat: natura enim in illa ætate languescit, & ad interitum properat; & sanitas dictorum senum non est firma, & constans; sed fallax, & incerta, & media, & inter morbum, & perfectam sanitatem, vt testatur Galenus *lib. 5. & 6. de san. tuen.* & licet aliqui sexagenarij validi, & fortes videantur; tamen, vt diximus, eorum natura prolabitur, & ad interitum tendit, atque adeo adminiculo cibi frequentius sumpti indiget, vt non tam præsentem statui, quam futuro consulatur. Denique Pius V. & Pontifices subsequeutes, denegantes Clericis, & Religiosis esum lacticiniorum, virtute Bullæ Cruciatæ; exceperunt tamen senes sexagenarios: quoniam rationi consentaneum sit, vt in ea ætate defectum naturæ consulant, & his rationibus, & aliis, quas inuenies apud citatos Authores, apparet, supradictam nostram sententiam esse probabilissimam. Vnde sæpius non dubitavi ego illam in praxi consulere: & ita etiam sentiunt multi PP. ex nostra Religione, & Societate Iesv, de hac re à me consulti.

6. Notandum est etiam, Sanchez in *summa excus. lib. 2. cap. 3. n. 2.* fare à ieiunio sexagenarios, qui toto vitæ tempore voverunt ieiunare certis diebus hebdomadae, vel anni: contrarium verò docet Layman. in *Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 3. n. 2.*

RESOL. VII.

An senex sexagenarius robustus teneatur ieiunare per annum sexagesimum, si voverit ieiunare pro toto tempore vitæ suæ?

Et an qui voverit ieiunium quotidie per mensem, teneatur ieiunare die Dominico?

Et an si aliquis voverit omnibus diebus totius anni abstinere à carnibus, sit obligatus ab illis abstinere etiam diebus Dominicis?

Idem est, si voverit abstinere ab ouis, & lacticinis, aut aliquo alio cibo, v. g. piscibus, &c. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. & Ref. 30.

§. 1. **P**RO negatiua sententia P. Pasqualigus in *praxi de ieiunio, decis. 160.* me ipsum adducit, sed pro affirmatiua etiam me adducit P. Boffius in *Mor. tom. 3. tit. 21. §. 7. n. 372.* Vterque tamen non bene, quia ego tantum retuli sententias contrarias Sanchez, & Layman, vt obseruat Leandrus de *præcept. Eccles. tract. 5. disp. 8. quest. 2.* Sed modo

vel quinquagesimo incipit, quid mirum est si omnes sexagenarios appellemus senes in interitum tendentes, eosque à ieiunij lege excusemus? cuius observatio, & si presenti statui non videatur grauius obesse, obest tamen futuro, cui consulendum est: præterea concedamus non omnes senescere, at sexagesimum frequenter contingere, leges autem non hunc, vel alium casum specialem spectant, sed communiter contingentia, leg. Nam ad ea ff. de legib. neque obest, quod consuetudine, autoritatēque Doctorum firmatum non sit sexagenarios à ieiunij lege solui, sicuti firmatum est adolentes tertio septennio obligari: quia inde solum probatur horum obligationem esse certam, aliam incertam & dubiam, & sub opinione tantum positam.

3. Nota etiam contra amicissimum Patrem Bardi, quod dicitur Palaus loco citato, adhæret etiam nostræ sententiæ, videlicet annum sexagesimum in isto casu sufficere esse inceptum, quod nouissimè etiam docuit Ioannes de Soria in Epilogo summarum part. 2. tract. 1. sect. 5. disp. 2. §. Circa excusationem à ieiunio, Leander de præcept. Eccles. tract. 5. disp. 8. num. 17. Franciscus Briccius in promptu Confess. part. 2. cap. 1. de 2. præcept. Eccles. ubi sic ait: [Chi fece voto di digiunare certi giorni dell'anno per tutta la vita, giunto alli 60. anni non è più tenuto, come non è tenuto per precetto della Chiesa, che va del pari col voto.] Sic ille, Nota quod dixit, giunto alli 60. anni, ergo sufficit quòd annus sexagesimus sit inceptus; quòd verò dicitur Auctor asserat id, quod etiam ego alibi docui num. 9. adolentem vouentem vigilia alicuius sancti, vel feriis sextis vitæ suæ in perpetuum ieiunaturum, deobligatum esse cum annum sexagesimum compleat, quia illud votum eodem modo intelligendum est, ac si absolute vouisset omnibus sextis feriis ieiunare, illa particula vitæ suæ, & in perpetuum non expressa; quia opus non erat exprimi, cum tacite insit in voto absoluto, cuius obligatio perpetua est; argum. l. Conditiones, quæ extrinsecus, ff. de conditione, & demonstrat. At votum ieiunandi omnibus sextis feriis explicandum, & interpretandum est, sicuti præceptum Ecclesiasticum ieiunij, cum aliud ex intentione vouentis non constat. Ergo cum præceptum Ecclesiasticum ieiunij sexagenarios non obliget, neque etiam obligabit votum ieiunandi. Hæc inquam aded non admittit Layman, vt nostram sententiã improbabilem putet, eo quod votum intelligendum sit instar præcepti Ecclesiastici quoad modum, & formam ieiunandi, non tamen quoad personas, si quidem ea, quæ nullo præcepto Ecclesiastico astringuntur ad ieiunandum, vt sunt adolentes 21. minores voto obstringi possunt. Sic ergo censendi sunt Sexagenarij robusti se voluisse obstringere, cum votum ieiunandi absolute emittunt, & maxime cum exprimunt toto vitæ suæ tempore, vel in perpetuum. Verum his non obstantibus non recedo à sententiã, quam docui cum Sanchez, & alijs, & quam merito contra Layman nouissimè tenet Pater Castus Palaus ubi supra, nam ait: ille, ponimus adolentem sic vouentem nihil de senectute cogitasse, neque expressè voluisse votum pro senectutis tempore extendi, sed absolute prolatum esse, quo in euentu certam est non obligare vouentem, quoties ex eius obseruatione notabile corporis detrimentum imminet, vt ipsemet Layman ibidem fateatur, at consuetudo excusans sexagenarios etiam robustos à lege ieiunij, mititit periculo moraliter certo grauis nocuenti, & diminutionis virium pro futuro tempore; ergo cessat eius obligatio; vnde in presenti modus obligationis voti in personam refunditur, ac proinde instar præcepti Ecclesiastici sexagenarios deobligare videtur. Excessit igitur in sua censura Pater Layman, & nostra sententiã est satis probabilis.

4. Sed hic discutendum est dubium, de quo diebus, interrogatus fui, An si quis absque cautela in sero postea cenet, peccet saltem venialiter?

Et negatiuum sententiã tenet Ioannes Sancius in select. disp. 53. num. 2. ubi ita ait: Poterit tamen accipi refectio parua hora vndecima diei, absque cautela, præfectius, & strictius reor. Quo enim tardius prandium prorogatur, eo est inedia productior & longior corporis afflictio; Quod sane est Legillatoris menti magis consentaneum; tolerabilius enim fert aliquis angustiam famis per spatium viginti quatuor horarum tractatam, si comedat vltique ad saturitatem in medio temporis; quam si in tertia parte.

5. Sed hanc sententiã puto non esse approbandam, nam esto dilatio prandij ad noctem ieiunij difficultatem augeat, & consuetudini antiquæ conformior sit, attamen sumptio collatiuncula meridiana cum intentione postmodum prandendi, aliena est ab vltimo & consuetudine Ecclesiæ, ac proinde sic antequam absque causa peccatum veniale inducit; Et ita hanc sententiã præter DD. à me alibi adductos, tenet me citatus Martinus de San Ioseph in mon. Confessor. tom. 1. tract. 6. de ieiunio, num. 5. sic asserens; [Hæc colatione post la mañana, ò à medio die in dia de ayuno sin causa es pecado venial, y no mortal. Dixe sin causa, peccato que si la ay, no serà peccado alguno tomar por la mañana la colacion, y la comida à visperas, y si causa bastante la flaqueza de estomago, ò la falta del sueño la noche, ò el caminar, estudiar, ò predicar.] Hæc ille. Vnde ex his ego olim consuli quosdam viros nobiles potuisse absque peccato veniali in diebus quadragesimalibus sumere collationem ferotimam mane, & sero comedere, quia volebant in illis diebus diu operam venationi, & ita in terminis docet Castus Palaus tom. 7. disputacione 3. punt. 2. §. 3. numero 6. Posita (ait) honesta causa, qualis esset confectio iuneris, negotiorum facilius expeditio, hospitium dimissio, vel receptio, venatio, seu piscatio etiam ob finem tantum animi relaxandi, & alia similes absque vilo peccato veniali poterit mane, vel in meridie hæc restitui collatiuncula sumi prandio in noctem dilato. Sic Palaus, & ita dicendum puto, si quis vir nobilis animi relaxandi causa velle in die ieiunij post prandium se exercere in Ludo pilæ, vel vt vulgò dicitur giocare al maglio.

RESOL. IX.

An mulier quinquagenaria soluta sit ab obligatione ieiunandi; & quamuis prædictæ ætatis vltimus annus inchoatus solummodo, non verò exactus, & mathematicè completus sit?

Et an hoc non solum procedat quoad ieiunia Ecclesiæ, sed etiam à præscriptis in Religione pro Montalibus? Idem procedit de obligatione ieiunij ex voto pro toto vitæ tempore, dummodo votum in masculis non fuerit commissum post annum 60. & in feminis post annum 50. Ex p. 9. tit. 7. & Misc. 2. Ref. 7. aliàs 73.

§. 1. Sententiã affirmatiuam docet doctissimus Seneca in Annalibus Iuris, ann. 60. n. 13. & 14. ubi post multa ait: Ergo securè defendi poterit, necdum sexagenarias feminas, verùm etiam quinquagenarias à ieiunij vinculo, & obligatione in posterum eximii, non aliter, atque sexaginta annorum homines liberari diximus. Quod in ætate sexus per sonas aded verum est, vt quamuis prædictæ ætatis vltimus annus inchoatus solummodo non verò exactus, & mathematicè completus sit; prædictæ ieiunij excusatione vii possunt

Sup. hæc
sup. in Ref. 5.
§. 2. & inf. in
Ref. seq. §.
Nota tamen,
& seq.

Alibi in Ref.
præterita, &
in alijs eius
primæ
annor.

Sup. in Ref.
precedentis
not.

quia in fauorabilibus annis inceptus habetur pro completo. Ita ille: cui etiam videtur adherere alius Iurifconsultus Henricus Zoëlius in l. 3. Decr. tit. 46. n. 10. Et hanc sententiam tamquam probabilem, admittit nouissime Machado de perf. Confess. to. 1. l. 2. p. 4. tr. 3. docum. 9. n. 1. & P. Pellizzar. in tr. de Monial. c. 6. n. 25. qui addit, hoc non solum procedere quoad ieiunia Ecclesie, sed etiam à præscriptis à Religione: sic itaque ait: [Cum Sanchez non improbabiler asserat, feminas quinquagenarias excusari etiam à ieiuniis communibus Ecclesie, probabiliter item dici potest, Moniales quinquagenarias excusari etiam à ieiuniis præscriptis in Regula. Mouer ex doctrina, quam tradidit idem Sanc. l. 4. mor. c. 11. n. 54. nimirum, ætatem sexagenariam, sicut excusari viros à Præcepto ieiunij, ita & excusare à voto ieiunij, cum talia vota non obligent aliter, quam Præcepta Ecclesiastica de iisdem rebus, (si tamen aliter non contulerit de intentione uouentis. Quod si hoc procedit de obligatione ieiunij ex voto, à fortiori procedit de obligatione proueniente ex Professione religiosa; & si admittitur de viros, admitti debet & de feminis: cum sit par ratio de utriusque.] Hæc Pellizzar. Et idem hanc sententiam tam feminis fauorabilem, ego non audeo, tamquam improbabilem, damnare, vt ex Layman damnat Alphonsus Leone de cens. recollect. 5. n. 471. memor uerborum Salomonis; Non est ira super iram mulieris. Ideo indicent alij, an sit probabilis, & necne.

1. Nota tamen, doctrinam à Narbona, & Pellizzario superius adductam de anno quinquagesimo quoad mulieres, & de anno sexagesimo quoad viros, incepto tantum, & non completo, minime approbari à multis, & præsertim à Patre Bardi in Bull. Cris. p. 2. tr. 3. c. 2. sect. 4. n. 37. Quia (ait ille) in Iure talis ætas non est determinata, sed eius determinatio dependet ab hominum arbitrio, qui non excusant ante talem ætatem à ieiunio. Et licet aliqui censent sufficere annum sexagesimum inceptum, idque fundent in eo principio, videlicet, in fauorabilibus annis inchoatum haberi pro completo, nihilominus id puto verum esse, quando in luce, vel etiam arbitrio prudentum est præfixus terminus: at in casu nostro non est ita; quia neque in Iure, neque communis hominum iudicio habemus tempus determinationem, in quo fideles à ieiuniis Ecclesie eximantur; sed, vt vidimus, in assignatione huius tæporis diuersæ sunt Authorum opiniones: proinde illa sententia, quæ asserit, eum, qui attingit sexagesimum annum, non teneri ad ieiunium, mouetur, quia in tali ætate existimant inceptum vitium defectum. Altera verò opinio, quæ non præter hanc exemptionem, nisi vsque ad septagesimum annum, ducitur ad hoc, quod iudicat, vsque ad talem ætatem esse sufficientes vires: & in hac re discurrendum est, sicut in qualitate requisita ad furtum mortale: nam alij materiam notabilem furti existimant quinque, alij sex argenteos, &c. & non in minori quantitate; & consequenter docent, si ex determinata quantitate ad furtum mortale vnum obolum deficiat, materiam illam non esse notabilem, sufficientem ad culpam grauem: eodem proforsim modo est ratiocinandum in casu nostro. Ergo, &c.

2. At, his non obstantibus, puto, probabiliter aliquos asserere, annum sexagesimum sufficere esse inchoatum, vt quis à ieiunio liberetur: & ita, præter Narbonam, me citato, vbi supra, n. 15. teneri vtique Sanch. Medina, Trullench. Parisius, quos adducit Bardi n. 34. quibus adde, me citato Pasqualigū in praxi de ieiunio, dicit. 28. Et me citato, Alphonsum de Leone tr. de cens. recollect. 5. n. 472. Et ratio est: quia in fauorabilibus annis inchoatus habetur pro completo, vt colligitur ex l. Quæ ætate ff. de testam. Et Gloss. ibi, ver. Dies expleto. Et confirmari potest à pari: nam in promotione ad sacros Ordines satis est, quod promouendus, v. gr. ad

Presbyteratum, attigerit vigesimum quintum annum, sicut etiam ad contrahendum matrimonium sufficit in masculo decimus quartus annus inceptus, in femina duodecimus pariter inchoatus, vt Doctores communiter restantur. Adde doctrinam Patris Lezanae in Sem. 99. Regul. tom. 1. ver. Annus, n. 7. & aliorum asserentium, quod in dubio in fauorabilibus sufficit annus inchoatus. Nec obstat dicere cum P. Bardi, quod hoc procederet, quando omnes Doctores conuenirent, annum sexagesimum excusare à ieiunio; quod non est verum: nam doctores, qui illud docent, rectè insistent, sufficere annum sexagesimum inceptum. Non nego tamen, sententiam Patris Bardi esse satis probabilem. Nota etiam hic obijer cum Escobar in Theolog. mor. tr. 1. exam. 13. cap. 3. n. 104. cum, qui vult ieiunare toto vitæ tempore, post annum sexagesimum non teneri amplius ieiunare: quia, cum cessat obligatio ieiunij, cessat obligatio voti, & vita femis ad ieiunij laborem, quæ 60. annuo terminantur. Dummodo, vt, me citato, optime obseruat Narbona vbi supra, n. 9. votum non fuerit emissum post annum 60. sed antea: quia in tali casu cum eo impedimento se obligauit. Ergo tenentur ad ieiunium. Vide Tambur. de iur. Abbat. tom. 2. disp. 12. q. 5. num. 7.

Sup. hoc latè sup. in Ref. 7. & in aliis eius annot.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 4. Refolut. 366. Nota venro, ad lin. 6.

RESOL. X.

An prægnantes, & lactentes teneantur ad ieiunium, maxime si sint robustæ, & virilis naturæ? Et an in dubio teneantur ad supradictum ieiunium: Ex p. 1. tract. 9. Refol. 14.

§. 1. Non teneri respondet Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 6. n. 39. Vegha in sum. tom. 1. c. 14. cas. 22. Valentia to. 3. disp. 9. q. 2. punct. 2. Graffius p. 1. l. 2. c. 37. num. 44. Toletus l. 6. c. 4. n. 3. Azor. to. 1. l. 7. cap. 17. q. 6. Tannerus in 2. 2. disp. 3. q. 3. dub. 5. num. 100. Syluius in 2. 2. D. Th. q. 147. art. 4. Villalobos in sum. to. 1. tr. 2. 3. diff. 4. n. 2. Fillicius to. 2. tr. 27. p. 2. c. 6. n. 114. Azor. p. 1. l. 7. c. 28. q. 6. Ioan. de la Cruz, in direct. conf. p. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. concl. 2. & alij.

Sup. hoc in Ref. seq.

2. Sed limitant hanc sententiam Syluest. verb. ieiunium, q. 9. vers. 5. Philiaich de offic. Sacerd. to. 1. p. 2. l. 3. c. 25. Iacob. de Graffis, to. 1. p. 1. l. 2. c. 37. n. 44. nisi dicat mulieres essent robustæ, & vnica refectione possent se ipsas, & factum sustentare.

3. Sed, quia tales mulieres communiter non sunt tam robustæ naturæ, vt vnica refectione tantum alimenti sumere possint, vt pro se, & prole sufficiat, & omnis lex adaptatur ad ea, quæ frequenter accidere solent; idem non refert, si aliqua sint robustæ, & virilis naturæ, vt tradit ex nostris Molfesius in sum. tom. 1. tr. 10. c. 4. n. 40. & Reginald. in praxi, tom. 1. l. 4. c. 17. n. 210.

4. Adde, quod in dubio non tenentur ad ieiunium, vt notat Fagund. Præcept. 4. l. 1. c. 8. n. 14. Caiet. in 2. 2. q. 147. art. 4. & omnes DD. supra citati. Deinde, tales mulieres appetunt sapè vehementer aliqua; & nisi desiderio suo satisfaciant, periculum est, ne fetus proiciatur; & idem Confessarij sine scrupulo supradictas prægnantes, & lactentes excusabunt à lege ieiunij.

RESOL. XI.

An prægnantes, & lactentes non solum deobligentur à ieiunio quoad vniam comestionem, sed etiam quoad esum carniū, & ouorum, etiam si sint robustæ, & valida? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 126.

§. 1. Possit sapius supradictas in die ieiunij comedere re docent communiter Doctores, quos ego ipse citauit

N A
n i a
L. IV. V
III

Que hic est citauit in part. 1. tract. de ieiunio, resol. 14. etiam si sint robusta & valida, opus enim illis est cibo refici, non sua ipsarum tantum, sed fetus etiam nutriendi causa. Difficultas est, an in die ieiunij possint comedere carnes? & affirmatiuam sententiam docet Martinus Funes in specul. mor. part. 3. cap. 2. num. 3. & 6. ubi sic ait. Præceptum ieiunij continet triplicem obligationem, primò abstinendi à carnibus, & iis, quæ ex carnibus ortum habent, lacte, ouis, &c. secundò semel tantum in die comedendi: tertio sumendi cibum non citius, quàm paulo ante meridiem, & nutrices & grauidæ ab his tribus obligationibus ieiunij excusantur. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam, & meritò, docet Ludouicus de San Iuan in summ. quest. de ieiunio art. 7. difficult. 6. appen. 3. ubi sic asserit. [Ha se de notar que la preñadas y las que crian no quedán escufadas de guardar la calidad de majares quarefmales, porque aunque tengan necesidad de mayor cantidad de majares no tienen necesidad de otra calidad dellos en caso que no se teniesse, refuteria de alli algun daño à los niños; porque en este caso se podrá facilmente dispensar con ellas.] Ita ille, & ante illum Villalobos in summa tom. 1. tract. 13. diffie. 4. num. 2. iuncto num. 20. & alij.

RESOL. XII.

An femina grauida ad vincendas carnis tentationes teneatur ieiunare cum periculo prolis? Ex p. 1. tract. 9. Refol. 30.

§. 1. **H**ic casus curiosus est, & pauci de illo tractant. Affirmatiuam sententiam docet Ferdinand. in exam. Theol. moral. p. 4. cap. 12. §. 6. n. 1. ubi sic asserit: [Euentus occurrit memoriæ à nemine hæcenus agitur; dignus tamen notari, & explicari. Patitur mater graues concupiscentia tentationes, ad incontinentiam non solum prouocantes, sed potius cogentes; experimento didicit, nulla vi eas se superaturam, nisi ieiuniorum macie, & debilitatione; veruntamen apertè videt, prolem, aut perituram, aut notabile salutis detrimētum passuram, propter lactis, seu matris virium defectum. Quid igitur? debetne propriam salutem spiritualem, & continentiam antefere prolis salutem corporali? Arbitror, posse, & debere, iuxta charitatis ordinem, qua docemur spiritualia corporalibus antepone, tum nostra, tum aliena: atque subsequuta mors, vel debilitas prolis, per accidens subsequetur.] Ita ille.

2. Contra quem nouissimè insurgit Homobonus de Bonis in exam. Eccles. p. 2. tract. 8. c. 7. q. 17. ubi ita ait: [Non est audiendus Fernandez, qui dicere ausus est, foemina grauidam, quæ carnis stimulis ad incontinentiam lacessitibus virgetur, teneri, etiam cum prolis, vel fetus discrimine, & extinctione ieiunare, si existimat, se eos non nisi abstinentiæ macie, & debilitatione superaturam: nam, cum alia remedia, vt orationem, Sacramentorum frequentationem, pia consilia, & alia huiusmodi adhibere possit; non debet tantæ iacturæ ipsam prolem exponere.] Sic Homobonus, & ego.

RESOL. XIII.

An Pater, aut Dominus teneantur compellere filios, & seruos ad seruanda ieiunia, qua frangere volunt? Ex part. 1. tract. 9. Ref. 28.

§. 1. **R**espondet affirmatiuè vir doctus Petrus de Ledesma in summ. tom. 1. tract. 27. cap. 2. concl. 6.

2. Sed negatiuam sententiam existimo sustinendam esse. Dico igitur, quòd patres, & domini teneantur monere, & curare, lege charitatis, vt subditi ieiunium seruent; non tamen teneantur illos compellere, aut cogere ad ieiunia seruanda: nam id durum nimis, & rigorosum esset: & ita docet Filiuc. tom. 2. tract. 27. p. 2. cap. 6. n. 91. & Vegha in sum. tom. 1. cap. 14. c. 27. [Lo qual (subdit ipse) se ha de entender, quando los tales hijos, criados, y seruos de su casa, y familia no ayunaren, aunque se lo mande el padre de la familia, antes buscaran à escodidas, o pidiendo a los estranos el almuerzo, y la cena, deuenles empero negar la cena, aunque digan, que es auaro.] Et ita etiam docuit Rodriq. in summ. tom. 1. cap. 23. concl. 4. n. 8. & Ortiz in sum. cap. 19. mand. 2. cap. 14.

3. Igitur in tali casu paterfamilias teneatur supradictos monere, & corrigere; non autem compellere, seu ex domo eicere: & post hæc scripta inueni hæc sententiam etiam docere Homobonum de Bonis in exam. Eccles. p. 2. tr. 8. cap. 7. q. 21. Comitolum in resp. mor. l. 4. q. 6. Azor. p. 1. lib. 7. cap. 37. q. 12. Natar. cap. 21. n. 26. Toler. lib. 6. cap. 5. & Reginald. in practi. tom. 1. l. 4. c. 11. num. 199. cum aliis.

RESOL. XIV.

An Dominus compellendo Famulum in die ieiunij ad opus incompatible ratione laboris cum ieiunio, peccet mortaliter, si illud opus possit commode differri in alium diem?

Et an quis peccet saltem venialiter, qui operarios conducit, vt cauatores, agricultores, messoris, &c. cum pacto, & conditione vt eo die, quo suo labori incumbunt, non ieiunent? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. 6. Ref. 141.

§. 1. **R**espondet affirmatiuè Nauarrus in sum. c. 21. n. 27. Gabriel in 4. dist. 16. q. 3. art. 1. & alij. Ratio est, quia eis impediunt obseruationem præcepti, ad quam parati sunt. Idem etiam docet Richardus in 4. dist. 13. quest. 4. art. 3. Palud. ibid. art. 2. & alij.

2. Sed contrariam sententiam docet Sanchez in opus. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 9. n. 2. putat enim nec ipsos famulos, nec dominos peccare in hoc, etiam venialiter, quia ipsi famuli poterunt licite locate operas suas ad inseruiendum, provt ipsis iniunctum fuerit, & ipsi domini possunt illos occupare in talibus laboribus, provt se obseruauerint, nec teneantur peccato obseruare, an sit dies ieiunij, licet sit illis consilendum, vt id obseruent quando sine vilo incommodo id potest fieri; sic docti iuniores. Hæc Sanchez, & ita Fagudez prac. 4. lib. 1. c. 8. num. 16. docet non peccare, neque venialiter, eos, qui operarios conducunt, vt cauatores, agricultores, messoris, &c. cum pacto & conditione vt eo die, quo suo labori incumbunt, non ieiunent, quia operarij non teneantur ieiunare, ergo quamuis conductores prædicto pacto illis impediunt ieiunium, non impediunt implerionem præcepti. Secundò, quia minus laborant ieiunando, quàm non ieiunando, ergo ne damnum patiantur, licite possunt apponere tale pactum, & hoc alibi ego etiam docui.

RESOL. XV.

An quis teneatur eos solos operarios vocare, qui cum moderamine laboris possunt operari sine fractione ieiunij?

Et an quis sine peccato saltem veniali possit conducere operarios hoc pacto, vt eo die, quo suo labori incumbunt, non ieiunent? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 13.

§. 1. Affirma

RESOL. XVII.

An defessus ex labore simplo ob recreationem, et ex ludendo pila, vel ob quendam concubinam, teneatur ad ieiunium? Et an quis sit obligatus relinquere ludum pila propter ieiunij obseruationem? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 40.

§. 1. Respondent aliqui distinguendo. Vel talis praeviuat, aut praeviuere debuit, quod ex illo impedimento, voluntarie se posito, non valebit ieiunare; & ita peccabit mortaliter in sua causa non ieiunando; vel non praeviuat, aut expertus est ex illo impedimento sequi necessitatem non ieiunandi, & in hoc casu non peccabit postea non ieiunando, nec in se, nec in sua causa; & ita ad hunc casum respondet Ortiz in sum. c. 19. num. 17. Homobonus de exam. Eccles. p. 1. tr. 7. c. 7. q. 23. & tract. 9. r. 4. q. 74. Ioan de la Cruz, in director. conf. p. 1. praecep. 3. art. 4. dub. 9. concl. 3. Rodtq. in sum. tom. 1. c. 23. n. 6. & alij.

2. At, his minime obstantibus, contrariam sententiam docuit Medina in sum. lib. 1. c. 14. §. 10. vt notavit Ledesma in sum. tom. 2. tr. 27. concl. 6. c. 2. diff. 3. fol. mibi 699. vbi sic asserit: No peccat ei, que pone impedimento al ayuno. Esto en esta Medina en su suma, y pone exemplo en los caminantes de apite, aunque tomen el camino por su passatiempo, los quales no tienen obligacion de ayunar llegados fatigados, trabajados, y dize que esto tiene verdad, aunque el camino se hiziese por ver a su amiga, si despues quedan cansados y fatigados, el tal peccara contra otro precepto de no fornicar, pero no peccara contra el precepto del ayuno, tambien se pueden traer otros exemplos. Ita Ledesma, qui probabilem putat esse hanc opinionem; & paulo post addit exemplo de ludo pila.

3. Hanc sententiam docet absolute Filiucius Medinam sequens to. 2. tr. 27. p. 2. c. 6. n. 123. & Villalobos in sum. tom. 1. tract. 13. diff. 4. n. 11. vbi ait: Esta excusado el, que hauiendo hecho alguna obra, se canso en ella por su culpa, de suerte que no puede ya ayunar, como si jugo demasiado la pelota, con que no lo aya hecho en fraude de la ley, y si lo hizo en fraude de la ley, peccara quando lo hizo; mas ya despues de hecho, no peccara en dexar de ayunar.

4. Notandum est etiam, quod Ledes. vbi sup. putat, talem non esse obligatum relinquere ludum pila propter ieiunij obseruationem; quia ludus pila non est medium de se ordinatum ad complementum, & obseruationem ieiunij, nec Ecclesia obligat ad abstinentiam a ludo, vt ieiunio quis vacet; ergo, &c. Licet contrarium asserant Villalobos, & alij. Sed circa praesentem questionem vide inf. in Ref. 46.

RESOL. XVIII.

An qui in die ieiunij dat operam ludo pila, venationi, vel talibus veneris ea intentione, vt factus impotens non ieiunet, peccet contra praecipuum ieiunij?

Et quid si nocte proxima te inebrias, & fueris impotens ad ieiunandum, recitandum officium Diuinum, Missam audientiam, &c. sequenti die?

Et docetur, quod non est eadem ratio de illo, qui descendit a loco, vbi obligat ieiunium, ad locum vbi non obligat ex intentione non ieiunandi, ac de illo, qui assumit laborem incompatibilem pile, venationis, &c. cum ieiunio, quod idem est de illo, qui in die festo e proprio domicilio proficiscitur ad alium locum, vbi hoc Festum non obligat, animo, & gratia exercendi seruilia, &c.

Afirmatiue respondet Toletus in sum. l. 6. c. 5. num. 1. s. 1. qui citat Paludanum in 4. dist. 14. q. 4. art. 1. & Gabriel. dist. 16. q. 3. a. 1. notab. 4. Sed ego puto, contrariam sententiam veram esse: ita obtinuit consuetudo recepta ab omnibus moralibus, & religiosis viris, qui non propter ieiunium subtrahunt feruis de labore, neque operarios dimitunt: igitur non tenetur dominus eum solum laborem feruis imponere, & eos solos operarios vocare, qui cum moderato labore possint ieiunare; sed poterit eundem laborem feruis imponere; & operarios quoscumque vocare, licet ieiunium non sint seruaturi: & ita docet contra Toletum Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. q. 23. s. 1. Imo Fagundez Praecep. 4. l. 1. c. 6. num. 16. putat, quod si dominus conducere operarios hoc pacto, vt eo die, quo suo labori incumbunt, non ieiunent; quia, cum dicti operarij non tenentur ieiunare, neque venialiter peccabit dominus illos cum conditione, vt non ieiunent, conducendo.

RESOL. XVI.

An excusentur a ieiunio, quis labore aliquo defatigantur, quomodo illum in alium diem commode differre queant? Et etiam si data opera, vt non ieiunent, hoc agerent? Ex parte 1. tract. 9. Ref. 52.

Non eximi docet Azor. tom. 1. l. 7. c. 17. q. 9. & alij penes ipsum.

1. Sed contrariam sententiam docent aliqui iuniores, Magistri: quia ius habet iste ad illum laborem suscipiendum, v. g. ad iter agendum, ad ludendum pila, ad venandum, &c. quo non priuatur ob ieiunium seruandum. Et haec opinio procedit, etiam si in fraudem ieiunij ius ageret, nullius negotij causa itinerando; sed solo desiderio non seruandi ieiunium. Et ita docet Sancius in fine Salmatis, dist. 4. n. 14. loquens de ieiunio, & Suarez de Relig. tom. 1. l. 2. c. 13. n. 6. loquens de obseruatione peccatorum: nam in tali casu puto, non interuenire propriam fraudem, aut dolum, sed fugam quaedam obligationis praeccepti; quae tamen contra praecipuum non est, sed bona, vel mala ratione finis, ob quem fit. Vide etiam Salas, de leg. dist. 14. scilicet. 5. n. 66. & Sanchez in sum. tom. 1. l. 1. c. 12. n. 35. & Fagundez Praecep. 1. lib. 1. cap. 7. n. 7.

2. Vnde ex his inferit Sancius, vbi sup. n. 20. & nos propriam ieiunij, liberos esse a lege ieiunij, qui culpa sua ieiunata defatigati redduntur, vt ieiunare non valeant, vt qui defatigatus esset ludo pila, vel ex venatione, aut aliis talibus, quae deditur feminatura commixtionis: nam tamen die, quo praecipuum obligat, impotentes sunt seruare; die vero, quo ludunt, nondum aduenit; ergo, &c. Quod si in fraudem ieiunij se defatigarent, peccate desiderio illo frangendi ieiunium; docent plures ex doctrina Sancij, & Suarez, vbi supra, contrarium dicendum est: nam in tali casu non interuenit finis, sed fuga quaedam obligationis, quae non sufficit ad cauendum peccatum. Aliud quidem est, desiderare ab aliquo frangere praecipuum, quando adest obligatio; aliud desiderare se reddi impotentem ad praecipuum; hoc enim nihil aliud est, quam optare exultationem praeccepti, quae licet quis intendat via illicita, non operatur aduertere tale praecipuum, cum non desiderat illud infringere, quando obligat; sed modum, quo non obliget, querat. Et haec opinio mihi non displicet. Secundum Sancium igitur dicendum est, quod non tenentur ieiunio, qui labore aliquo defatigantur, etiam si illi agant in fraudem ieiunij, quia, dum defatigatio acquiritur, non adest ieiunij praecipuum, dum vero iam acquisita est, impossibilitas adest ad ieiunandum. Ergo, &c. Sed, his non obstantibus, opinio non esse recedendum a prima opinione Azorij.

N A
nia
L. IV. V
III

Sup. hoc in Ref. p. 1. not. tota, & signanter §. vnde & in Ref. scq. & inf. in Ref. 64. §. vlt. post medium, verum, aa vero, & sup. in tr. 3. Ref. 163. §. Confirmatur exemplis post medium, a verum, Imo Diana, & eursim cum eisdem DD. citatis in §. 2. & 3. huius Ref. tantum in to. 7. tr. 1. Ref. 304. §. Et tandem ad lin. 6.

Sup. hoc in Ref. 1. not. praeter §. 2. & in Ref. 2. §. Nec obstat, & in Ref. 4. in eodem §.

One hic est in Ref. 19. & in alio §. eius 1. not.

Et prae firmanda doctrina supradictarum questionum adducitur, quod Confessarius licet ex actu Confessionis praevideat sequitur am pollutionem, vacat culpa, si praeter intentionem eius pollutio sequatur: secus vero si sit ab eo prius intentata, & audiat confessiones in eum finem, ut sibi pollutio eveniat.

Item pollutio praevia in ebrietate, vel nimia comestione, vel in comestione talis cibi, vel ex tali modo iacendi in lecto, dum quis dormit, non habet specialem malitiam pollutionis contra Castitatem, si non sit intentata, habet autem si fuerit intentata, & ad eum finem, ut pollutio ex impulsu naturae sibi contingeret, tales causas adhibuisset.

Et concluditur, quod si quis in die ieiunij ob honestam recreationem dat operam ludo pila, vel venationi, non ea intentione ut solvat ieiunium, praevidens tamen ex defatigatione se easorum impotentem ad ieiunandum, excusari a ieiunij transgressione in causa: secus ubi hac voluntarie facit ea intentione, ut eo die ieiunare non possit. Ex part. 10. tract. 14. & Misc. 4. Resol. 13. alias 11.

§. 1. IN partem negatiam visus sum olim inclinare; & ideo me citato hanc sententiam tenet doctus Roca full. in praxi Theologiae moral. tom. 2. lib. 3. de praecipis Ecclesiae, cap. 9. num. 153. & 164. ubi sic asserit: Dubium est an excusetur a ieiunio, qui labore aliquo defatigatur, quamvis illum in alium diem differre commodè possit, & etiam si data opera fecerit, ut non ieiunaret: Prima sententia ait non excusari: Ita Azorius, tom. 1. lib. 7. cap. 17. qu. 5. & alij penes ipsum. Secunda sententia tenet excusari, & laborare posse, & non ieiunare. Ita Sancius in select. disp. 4. num. 14. loquens de ieiunio. Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 13. num. 6. loquens de observatione Festorum. Salas de Legibus, disp. 14. sect. 5. num. 66. Sanchez tom. 1. Oper. Moral. lib. 1. cap. 11. num. 35. Diana part. 1. tract. 9. resol. 52.

Quae hic est Ref. prima post praeteritam in lege doct. Ref. praecedentis, & inf. Ref. 64. §. vlt. in 4. & sup. in tr. 3. Resolut. 163. §. Confirmatur, ad med. Diana, &c. Et pro observatione Festorum contenta in hoc textu, in Resol. 1. post praeteritam, signanter in §. Sed, ad med. & inf. in §. Quare, huius Ref. & in alio eius annot.

Ratio est, quia isteius habet ad istum laborem suscipiendum, v. g. ad iter agendum, ad ludendum, ad venandum, quo non priuatur ob ieiunium seruandum. Nota hanc sententiam procedere, etiam si in fraudem ieiunij id agat, nullius negotij causa itinerando, sed solo desiderio non seruandi ieiunium. Ita docent Sancius in select. disp. 4. num. 14. & Diana cit. resol. 52. Et ratio est, quia in tali casu non interuenit propria fraus, aut dolus, sed fuga quaedam obligationis praecipii; quae tamen contra praecipium non est, sed bona, vel mala ratione finis, impulsi quem sit; & in simili docet Suarez tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 13. num. 6. loquens de observatione Festorum. Vide Salas de Legibus, disp. 14. sect. 5. num. 66. & Sanchez in Oper. Moral. tom. 1. lib. 1. cap. 12. num. 35. Ex his inferunt Sancius num. 20. & Diana citat, liberos esse à lege ieiunij eos, qui culpa sua ita defatigati redduntur, ut ieiunare non valeant, ut si defatigantur ex ludo pila, vel venatione, aut commixtione cum foeminis: Et ratio est, nam isti die ieiunij impotentes sunt ad ieiunandum; die vero quo ludunt, nondum aduenit praecipium: quod si in fraudem ieiunij se defatigant, peccant desiderio illo frangendi ieiunium, ut volunt plures; nam in tali casu non interuenit fraus, sed fuga quaedam obligationis quae non sufficit ad causandum peccatum; nam aliud est desiderare se reddere impotentem ad adimplendum praecipium, aliud frangere praecipium quando est obligatio; nam desiderare se reddere impotentem ad adimplendum praecipium est optare exculationem praecipii, quam licet quis intendat via illicita, non operatur aduersus tale praecipium, cum non desideret illud frangere, quando illud obligat, sed modum, quo non obligat querit: quae doctrina non displicet Diana citato. Hucusque Roca full ubi supra. Et hanc sententiam etiam me ci-

tato tanquam probabilem admittit Martinus de Sancto Ioseph in Monit. Confess. tom. 1. lib. 2. tractatu 11. de Ieiunio, numero quinto, & absolute illam docet me etiam citato Pasqualis in Praxi de Ieiunio, sessione 330.

2. Sed in Editionibus nouissimis Lugdunensibus, in ego putavi non esse recedendum ab affirmatiua sententia Azorij: nunc vero magis late, & clare hanc sententiam teneo, & proliis ei adherendum existimo: & negatiam impugno, quatenus ait dantem in die ieiunij mere voluntarie operam ludo, venationi, immò, quod peius est, & nimio coitui in fraudem ieiunij ea intentione ut effectus impotens non ieiunet non peccare vilo modo contra praecipium ieiunij, neque etiam quando apponit tale impedimentum ieiunij cum illa expressa intentione, ut postea, non ieiunet cuius oppositum tanquam certissimum, & indubitatum meritò docent citati Doctores: Nam qui vult se apponit causam, ex qua necessariò sequitur ommissio praecipii, seu euentus à praecipio prohibitus, ea intentione ut talis ommissio, seu euentus sequatur non solum peccat contra tale praecipium, sed etiam directe peccat, quia directa intentione tendit contra praecipium, & ex hac intentione applicat causam, tanquam medium, ut eiusdem praecipii violatio sequatur, ut tradunt D. Thomas 1. 2. d. 91. q. 71. art. 1. & ibidem Theologi. Quod est verum, tamen si causa ex illa intentione prava apposita, ex qua sequitur euentus à praecipio prohibitus, aliàs praecisa, non secusa tali intentione, potuisset absque culpa apponi cum prauiione sequatur euentus; quia in tali casu malitia non oritur ex praecisa appositione causa, sed ex mala intentione, & ex prauo affectu erga praecipium. Hoc pacto, Confessarius licet ex actu Confessionis praevideat sequitur am pollutionem, vacat culpa, si praeter intentionem eius pollutio sequatur; secus si sit ab eo prius intentata, & audiat Confessiones in eum finem, ut sibi pollutio eveniat, ut rectè docent Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 45. num. 4. & seqq. & tradunt omnes Doctores quos idem Sanchez, & alij infra citandi referunt.

3. Similiter ex eodem Sanchez dist. disp. 45. num. 6. 17. & 18. quamvis pollutio praevia in ebrietate, vel nimia comestione, vel in comestione talis cibi, vel ex tali modo iacendi in lecto, dum quis dormit, non habeat specialem malitiam pollutionis contra castitatem, si non sit intentata, habet autem, si fuerit intentata, & ad eum finem, ut pollutio ex impulsu naturae sibi contingeret, tales causas adhibuisset. Quod in terminis loquentes de pollutione proveniente ex ludo impulsu naturae docent Nauarr. in Man. cap. 16. num. 6. Suarez tom. 1. in 3. part. qu. 8. art. 7. in com. post initium, Vasquez in part. 2. disp. 115. num. 9. & Salas in p. 2. qu. 6. tract. 3. disp. 1. sect. 13. num. 170. Quare eadem ratione dato, & non concessis quod omisso ieiunij praevia in ludo pila, venatione, nimia commixtione cum Meretrice non habeat in causa malitiam ommissionis praecipii ieiunij, quando non est intentata, habebit tamen, si fuerit intentata, & ad finem non ieiunandi quis ludat, &c. Neque iurat illa euasio, scilicet, quod Ludere Pila ea intentione, ut non ieiunet, non sit intendere, & desiderare frangere ieiunij praecipium, sed solum fuga quaedam obligationis, & desiderium habendi impotentiam ad ieiunandum, ut excusetur à ieiunio, quod est solum optare exculationem praecipii ieiunij: Nam contra huiusmodi euasionem (quae desumpta videtur ex Suarez, Sanchez, & Salas; sed non rectè applicatur casui, de quo est praesens controversia) quia si huiusmodi euasio in praesenti casu sufficeret ad excusandum à culpa ommissionis ieiunij; inde sequeretur manifestè, quod Sacerdos proiciens in mare Breuiarium ex intentione

vt factus impotens, non recitaret Diuinum Officium, non diceretur intendere, & desiderare frangere præceptum recitandi Horas Canonicas, sed solum fugere obligationem, & querere statum, in quo exultaretur a recitatione Diuini Officij, quod est contra omnes Doctores, est etiam simillima ratio. Et simili modo de ingurgitans in die festiui, vt se reddat impotentem ad audiendam Missam ea intentione, vt non audiat, vel audiens confessiones, aut nimium comedens, vel tali situ dormiens, vt eueniat sibi pollutio, quam vitare non potest, non tenetur ad audiendam Missam ablatam, vt non restituar: possit omnino excusari a peccato contra præceptum audiendi Missam, castitatis, & restituendi, cum nulla appareat disparitas.

4. Quare male, (vt dicebam) præsentis casui applicatur doctrina Suarez dicit tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 13. num. 6. & Sanchez lib. 1. summ. cap. 12. num. 35. & lib. 3. de Matr. disp. 18. numero 21. & Lessij lib. 4. cap. 2. num. 57. Docent enim eum, qui in die festo è proprio domicilio proficiscitur ad alium locum, vbi id festum non obligat, animo, & gratia exercendi seruilia, non peccat contra præceptum Festi, eo quod non sit proficiscens, & intentio non seruandi præceptum Festi, sed quædam obligationis præcepti fuga, quæ cum non aduertitur præcepto exitum ad locum non interdicunt, sed solum obligant, vt non violetur dum non recidetur ab eo loco, vbi obligat, est ex se indifferens, ac proinde bona vel mala ex fide adiuncto: Hæc etenim doctrina licet aliis, vt Rebello de Iust. p. 2. lib. 2. quest. 7. sect. 3. n. 16. & Sayro in Clau. regia. lib. 7. cap. 3. num. 12. non probatur, tamen est probabilis; quia in tali casu transferens se ad alium locum, vt seruilia exerceat, vult quidem, & intendit facere id, quod præcepto Festi prohibetur, sed non quando, & vbi præceptum obligat, sed vbi, & quando præceptum cessat omnino obligare per se, & per accidens ob non subiectionem eidem præcepto, quod non obligat extralimites talis loci. At qui in die ieiunij ludo Pilæ, vel Venatione voluntarie se reddit impotentem ad non ieiunandum, vt non ieiunet, fugit ieiunium, & non vult ieiunare vbi & quando præceptum ieiunij per se obligat, & illi est subiectus, licet per accidens, supposita impotentia ad ieiunandum, tunc is, qui merè voluntarie apponit impedimentum, & excusetur à ieiunio, quatenus peccauerit contra eiusdem ieiunij præceptum, cum apponit impedimentum ad finem non ieiunandi. Et ita omnino sentiunt Suarez, Sanchez, & Lessius cum dicant in die festo proficiscerentur ad alium locum non est dies Festus, vt ibi seruilia exerceant, non agere contra id, quod præceptum Festi iubet, eò quia præceptum Festi iubet, vt in tali loco non violetur. Et hæc omnia verè, & solidè docet Angelus Bossius in Disputationibus moral. editis Mediolani, anno 1638. disp. 4. per totam. Itaque assero, quod non est eadem ratio de illo qui discedit è loco, vbi obligat ieiunium ad locum vbi non obligat, ex intentione non ieiunandi, ac de illo qui assumit laborem incompatibilem cum ieiunio, vt non ieiunet: nam primus, assumit medium ad non ieiunandum; vbi & quando non adit, peccat exat præceptum ieiunij: & idè nec intentione, aut desiderio, præceptum ieiunandi frangit. Secundus verò non sic; cum assumat medium ad non ieiunandum, vbi & quando est; & exat præceptum ieiunij; unde non mirum, si primus à peccato mortali excusetur; non verò hunc secundum. Ex quo constat ad fundamentum oppositæ sententiæ; negandum namque est, quod prædictus non peccet, quando assumit media licita laboriosa ad non ieiunandum; quia verè in hoc facit contra legem ieiunij. Et idè prædictam sententiam tenet nouissimè me citato P. Leandr.

de præcep. Eccles. tract. 1. disp. 8. quest. 157. & 158. Idem etiam docent D. Thomas 2. 2. quest. 147. art. 5. in respons. ad 13. & ibidem Caicranus, D. Antoninus, 1. part. summ. tit. 6. cap. 1. §. 6. Syluester ver. ieiunium, quest. 9. & apud eum Paludanus Tabiena eod. num. 19. Angelus eod. num. 18. Nauarrus in Man. cap. 2. num. 18. G. affius part. 1. decis. aur. lib. 2. cap. 27. num. 5. 11. Colinus Philiacus part. 1. de offic. Sacerd. lib. 3. cap. 23. Angles in Florib. part. 4. quest. 5. de ieiunio, dub. 6. Emmanuel Rodriquez 1. part. summ. cap. 13. num. 6. Toletus in summ. lib. 6. cap. 4. num. 6. Abulenlis in cap. 6. Math. quest. 1. 4. 1. & 143. Azorius 1. part. instruct. Moral. lib. 7. cap. 17. quest. 9. citans Rosellum verb. Ieiunium, num. 21. Lessius de iustit. lib. 4. cap. 1. dub. 6. num. 44. Salas in 1. 2. q. 71. tract. 13. disp. 2. sect. 9. n. 118. Fagundez de quinque præceptis Ecclesie, præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Fernandez in Medulla, part. 2. cap. 8. num. 2. Homobonus de exam. part. tract. 8. cap. 7. quest. 23. & tract. 9. cap. 4. quest. 74. Ortiz, & Io. Cruz à dicto Neoterico relati Filliucius tom. 1. tract. 27. cap. 6. num. 123. & alij communiter, ab iisdem relati. Qui omnes asserunt, eum, qui in die ieiunij absque vlla honesta causa, sed merè voluntarie, & sua culpa ob laborem susceptum agendo iter, vel ludendo pila, vel venando, vel insequendo amicam ita defatigatus est, vt ieiunium seruare nequeat & præuidit, quod ex tali labore omnino voluntarie, vel ad malum finem suscepto securura erat impotentia ad ieiunandum eo die, peccat contra præceptum ieiunij, si non eo tempore, quo supposita iam impotentia, & necessitate frangit ieiunium (quo tamen tempore etiam multi ex præcatis Doctoribus, tenent eum peccare contra præceptum ieiunij ob malam voluntatem præcedentem) saltem quando dat antecedenter iniustam causam impotentia, seu necessitatis plurimum refectioem, & fractionis ieiunij. Vide etiam Escob. à Corto tract. de utroque Foro, art. 4. §. 4. num. 192. & Castrum Palaum tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 21. num. 3. qui optimè obseruat supradictam opinionem procedere, quando v. g. in die festiui, vel nocte proxima te inebriates, quia tunc iam censetur mortaliter adesse præceptum, ac perinde efficaciam habere remouendi impedimenta obstantia illius executioni. At si antequam dies præcepti adueniat, vel quasi in proximo sit, te inebriates, vel cibum nocuum sumeres; ex quo præuideres infirmitatem tibi obuenturam, & impedimentum apponendum recitationi horarum, Missæ, & ieiunio: non videris, tunc aduersus hæc præcepta peccare: quia non videntur extendi ad media, & impedimenta ita remota. Quæ omnia applicanda sunt in ieiunio; vnde, vt diximus, qui in die ieiunij de præcepto merè voluntarie, & absque vlla rationabili causa laborat in venatione, vel ludo pilæ, vel facit iter longum, vt insequatur Amicam præuidens inde fore; vt non queat ieiunare: & sit fracturus ieiunium, dat causam proximam omissionis ieiunij, seu apponit proximum impedimentum ad implendum ieiunij præceptum: ergo peccat contra ieiunij præceptum.

5. Nec obstat dicere præceptum ieiunij non obligare ad abstinendum ab itinere, à ludo à venatione, à coitu. Nam verum est, non obligare absolute: at obligat, quatenus prædictæ actiones sunt proximum impedimentum ad obseruandum ieiunij præceptum. Quæ admodum etiam præceptum audiendi Missam non obligat absolute ad abstinendum ab ebrietate, à somno, à studio, & præceptum recitandi Diuinum Officium non obligat, vt non proficiatur Breuiarium (vt si quis illud totum memoriâ teneat) obligant tamen quatenus sunt proxima impedimenta ad audiendam Missam in die festo, ad recitandum diuinum Officium. Siquidem quodlibet præceptum etiam tantum Ecclesiasticum prohibet virtualiter omnes actus, qui sunt

Sup. hoc
sup. recitan-
ter in fin.
§. præciti
huius Ref. &
ante med.
§. seq. & in
tom. 1. tr. 3.
ex lata doct.
Resolut. 14.
§. vit. ante
med. ver.
Sicut neque
is, & prope
fin. ver. si-
cut is qui se
inebriat, &
in alia Ref.
posita in an-
not. vit. præ-
citate Ref.

Pro conten-
to in hoc
§. sup. in Re-
sol. 16. §. 3.
in princ. &
in Resol. 17.
§. vit. & su-
perius in tr.
3. Ref. 163.
§. Confir-
matur ex-
plis, post
med. cur-
sim in vers.
Nec teneri.

N
A
E
I
N
I
A
L
I
V
V
I
I

sunt causa non rationabiles omittendi eiusdem præcepti obsequantiam. Secus autem dicendum est si impedimenta non essent ita proxima, & ratio est, quia durum videtur cum tanto rigore præceptum audiendi Missam recitandi diuinum Officium, & ieiunandi obligare, vt ob sui obseruantiam teneatur homo tollerere, vel præcauere illa omnia, quæ etiam remotè, & à longè, ac valde per accidens possunt impedire eius executionem: solum ergo obligat ad præcauenda ea, quæ vel proximè, & quasi eodem tempore, in quo præceptum obligat possunt executionem impedire, vt in Festo se inebriare, dare somno, vel studio cura præuisione omissionis Missæ; vel omnino voluntariè in die ieiunij de præcepto, superfluo labore itineris, ludi, venationis reddere se impotentem ad ieiunandum illo die. Et hæc omnia docet Bossius loco citato, vbi etiam subdit, quod si inde ieiunij quis ob honestam recreationem dat operam ludo, vel venationi, non ea intentione, vt soluat ieiunium, præuidens tamen ex defatigatione se euasurum impotentem ad ieiunandum, posset excusari à ieiunio, & à transgressione præcepti ieiunij in causa, & quod præceptum ieiunij non videatur ita strictè obligare, vt quis abstineat etiam ab honesta recreatione iuxta illius statum. Puto tamen, quod rarò possit eueniri, vt quis ludendo, vel venando causa honestæ recreationis non excedens limites virtutis ita defatigetur, vt reddatur impotens ad ieiunandum, & indigens plurimum refectioem; nisi sit complexio nis ita debilis, & delicata, vt etiam paruo labore notabiliter defatigetur. In his itaque, & similibus casibus iusta de causa suscipiens in die ieiunij opus laboriosum, quod vnà cum ieiunio perficere nequeat, nullo modo peccabit contra ieiunij præceptum; secus vbi voluntariè omninò id facit, vel facit ea intentione, vt eo die ieiunare non possit, & consequenter non teneatur; nam tunc semper in omni casu peccat in causa contra præceptum ieiunij ob prauum affectum ad peccatum, vt docent omnes Authores præallegati. Ea circa omnia superius dicta, ne deseras recognoscere Doctissimum Dicastillo de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. discept. 5. dub. 10. §. 2. per totum.

RESOL. XIX.

An qui ad loca sancta peregrinantur, excusentur à ieiunio?

Idem est dicendum de itinerantibus cum curribus, & equis.

Et an flagellantes se in Hebdomada Sancta excusentur à ieiunio, si ob debilitatem experiantur ieiunium seruare non posse? Ex part. 1. tractatu 9. Resol. 46.

Sup. hoc sup. lege doct. Resol. 17. per tot. & si gnanter §. vii. & §§. eius annot. & in rom. 7. tr. 1. Resol. 304. §. Et tandem in fia. & Resol. not. seq.

§. 1. Syluius in 2. 2. D. Thoma, q. 147. art. 4. Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. dub. 4. numero 16. Fernandez in exam. Theolog. mor. p. 2. c. 8. §. 2. num. 12. & alij distinguunt: si enim peregrinatio potest sine incommodo differri, non excusatur: si non potest commode, excusatur.

2. Sed absolutè talem peregrinantem non esse ad strictum ieiunare, docet Sancius in Select. disp. 54. n. 2. vnde ait: [Generaliter dicendum est, excusari à ieiunio exequentem aliquod opus pium etiam absque necessitate, quod secum ieiunium non compatiatur vnde flagellantes se in hebdomada sancta excusantur à ieiunio, si ob debilitatem experiantur, se ieiunium seruare non posse: non enim Ecclesia præcipit abstinere à flagellis ob ieiunium; sed tantum ieiunium seruari à potentibus.] Ita Sancius.

3. Non reticebo tamen Ortiz in sum. c. 19. num. 12. Syluius absolutè docere (peregrinantes non esse adstrictos ad ieiunium: sic enim ait: [Los que van camino, y el camino, no se forzolos, non obligados al ayuno.] Sed circa præsentem questionem vide etiam Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. c. 1. n. 5. & alios.

RESOL. XX.

An equitantes teneantur ieiunare, si iter sit solum vnus diei? Ex part. 11. tractat. 2. & Miscel. 2. Resol. 57.

§. 1. Casus potest frequenter accidere. Pasqualis in Praxi de ieiunio deoif. 316. numero 6. distinguunt, sic enim asserit: similiter nec equitantes mihi videntur immunes à ieiunio, quando iter est breue, & equus placidus, & obtemperans, atque gressu facili, & sine agitatione incedens; licet enim tunc interueniat aliquis labor, non tamen tantus est, vt generet multam lassitudinem, quæ non possit tolerari à ieiunante absque multo incommodo. Si verò iter sit plurium dierum, & præsertim in atate, quando calor configit equitantes, tunc equitantes erunt immunes à ieiunio etiam ab initio itineris, vt docent Fillicius, Bonacina supra citati, quia non est attendendus solum præsens status, sed etiam futurus. Ita ille.

2. Sed absolutè me citato contra illum tenet Leander de Præcept. Eccles. tractat. 5. disputatione 8. questione 105. Quod equitantes non teneantur ad ieiunium casu quo iter sit aut plurium dierum, aut nimis longum etiam si non sit plurium, sed solum vnus diei. Ratio est; Quia hoc casu quantum equus sit placidus, & egressus facilis, &c. nihilominus tamen equitans valdè defatigatur, & lassatur ex agitatione equi, & longitudine itineris quæ maximam molestiam afferit itinerantibus, vt experti satis sumus. Ita Leander, qui postea questione 102. etiam me citato magis indiuidualiter docet, cum qui vnico die decem, aut octo leucas conficit deobligari à ieiunio.

3. Et nouissimè inuenio hanc sententiam doctore doctum Patrem Andream Mendo in Bulla Cruxiate disput. 13. c. 1. num. 4. vbi sic ait, Non damnabo peccati eum; qui etiam equitans facit iter, si non ieiunet, dum die ieiunij viam vnus diei perambulet, scilicet nouem, aut decem Leucas Hispanicas; quia illa via per diem continuata ex se affert etiam equitanti laborem sufficientem ad excusandum à ieiunio, quod communiter accidere quisque experitur in corporis defatigatione, variisque circumstantiis in itinere frequentibus. Sic sensit consultus à me Pater Petrus Hurtado de Mendoza, vir apprime doctus, vt eius scripta manifestant; sic etiam & alij vt tutum in praxi affirmarunt. Ita Mendo, & Ego.

RESOL. XXI.

Quenam quantitas itineris pedestris excuset à ieiunio.

Et an, si iter pedestre sit mere voluntarium, possint equi, videlicet, peregrinari altera die ieiunio non impeditur, teneantur peregrinationem relinquere ad obseruandum ieiunium?

Et quenam quantitas itineris equestris excuset à ieiunio? Ex parte 10. tractatu 14. & Miscel. 4. Resol. 2.

De hoc dubio interrogatus fui, occasione huius Anni sancti, in quo aliqui visitabant quatuor Ecclesias designatas, à summo Pontifice tempore Quadragesimæ, quæterunt à me an essent excusati à ieiunio? Et negatiuè respondi: quia iter ad minus duodecim milliariū excusat à ieiunio. Verū Leandrus de Præceptis Eccles. tract. 5. dist. 8. quæst. 95. putat iter pedestre nouem milliariū sufficere; sic itaque aliter: Respondeo nec sufficere iter pedestre septem milliariū ad eximendum quem à ieiunio, ut vult Pasqualigus, nec esse ad id necessarium, iter quindecim, aut viginti milliariū, ut Azorio, Bonacina, & Fagnano placet; sed sufficere, & esse omninò necessarium, præcisè aliis circumstantiis iter nouem milliariū, seu trium leucarum, ad tollendam obligationem ieiunij. Quia huiusmodi iter, absolute loquendo, sufficit, & requiritur ad generandam eam lassitudinem corporis, & deflectionem spirituum animalium, quæ, ut restantari possint necessarium requirat, ac petat multiplicem refectiōem, quam vctat ieiunium. Ita Leandrus. Ego autem media via incedendo, puto, ut cum, iter pedestre duodecim milliariū à ieiunio excusare.

Sed quæres, an hæc sententia procedat, si iter pedestre sit mere voluntarium; possum ego videlicet pergrinari altera die ieiunio non impediri, teneor ne contingere peregrinationem ad obseruandum ieiunium. Plures affirmatiuè respondent: sed probabiliter P. Leandrus, vbi supra, q. 98. cum aliis negatiuam sententiam tenet, quia præceptum ieiunij, non prohibet iter pedestre: ergo voluntarie omninò potest suscipi à quocumque, & ab eo non obseruari ieiunium, casu quo labor itineris sit magis, & incomparabilis, cum illo.

Diximus supra iter pedestre duodecim milliariū excusare à ieiunio: quæro quid dicendum de itinere equestri. Respondet Leandrus, & probabiliter, quæstione 101. Iter equestre viginti quatuor milliariū à ieiunio excusare: unde quæstione 101. dixit, Equitantes non solum per plures dies, sed etiam per vnum diem ad ieiunium non teneri. Hæc sententia mihi placet, quia si iter vnius diei, dummodo sit ad minus duodecim milliariū sufficit ad excusandum à ieiunio illius diei iter pedibus agentem: ergo similiter, iter equestre vnius diei, dummodo sit triginta, aut viginti quatuor milliariū (quæ continent leucas Hispanicas excusare debet à ieiunio pro illo die, iter equo agentem.

RESOL. XXII.

An itinerantes cum curribus, & equis teneantur ieiunare? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 40.

Ad hoc dubium ita respondent Trullench in Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 7. num. 12. Illi autem qui equestres iter faciunt, communiter non eximuntur à ieiunio, præsertim si tempus longum non sit, ut si tantum sit sex, aut octo dierum: nam possunt inuenire refectiuicolum dilata cena in vesperam, nisi aliquis ex complexione particulari contrahat eam lassitudinem equitando, ut commodè ieiunare nequeat, vel si non inueniat simul vnicam refectiōem, quæ sit illi ad victum totius diei, vel nisi ex longo itinere defatigatus existat, vel nisi dubitetur probabiliter ex eo superuenturam debilitatem, vel si experientia probauit quis alias non habere vires ad iter faciendum, & complendum. Sic excusantur cursores equorum Hispaniæ, *los que van a la posta*, quia est labor maximus, nec vnica vice possum integram, & sufficientem refectiōem sumere. Sanchez vbi su-

pra, num. 5. & 6. & generaliter excusari possunt omnes, qui officio suo fungi nequeunt cum ieiunio. Filiuc. *sup. dist. cap. 6. num. 122.* qui idem dicit de itinerantibus in curru, vel lectica, si enim longum sit iter, solet inducere debilitatem, currus enim valde concutit, & defatigationem inducit, nisi valde commodus esset, ita ut nulla, vel valdè modica defatigatio coningeret. Hucusque Trullench. Sed ego in p. 1. tract. 9. * ref. 46. adduxi Ortiz in summa, cap. 19. num. 1. absolute docentem itinerantes etiam equestres non esse astrictos ieiunare; & quia inuenio, me citato sententiam Ortiz approbare etiam nouissimè Ioan. Machadam de perfecto Confessor tom. 2. lib. 6. p. 6. v. 6. dicitur. 3. num. 1. non grauior in consolationem itinerantium per extensum eius verba hic apponere, sic itaque ait, [Muchos absolutamente niegan que esten excusados del ayuno los que caminan caualteros; otros lo conceden con tantos requisitos, y limitaciones, que no situe mas que de dexar abierta la puerta a mil escrúpulos, y temores, de si el viage se pudo dexar para tiempo que no fuesse de ayuno; si se hyzo con necesidad, ò sin ella ò si el cansacio, que resulta es incompatible, ò no con el ayuno, ò el viage muy largo, condiciones todas que mas sirven de affigir, que de aliuar a vn pobre caminante. Con que no dudo sino que assi los Confesores, como los penitentes deuen mucho en esta razon a vn Autor graue, que con mucha probabilidad, y piedad excusa absolutamente del precepto del ayuno a todos los que caminan caualteros como quiera que sea aunque el viage no sea necesario, porque juzga que siempre el caminar aunque no sea a pie, trae consigo trabajo incompatible con el ayuno.] Ita ille.

* Quæ hic est 1. p. Ref. 19. §. vit. & in Ref. 20. & 21. §. vit. & inf. in Ref. seq.

RESOL. XXIII.

An itinerantes cum curru excusentur à ieiunio? Et quid de itinerantibus cum equis condiciis? Et an qui pedestre iter agunt, excusentur à ieiunio, si iter destinatum sit longum? Ex p. 10. tract. 12. & Misc. 2. Ref. 39.

§. 1. **D**e hoc casu his diebus interrogatus fui; & ad illum sic respondet Pater Pasqualigus in Praxi de Ieiunio, decis. 316. num. 5. vbi sic ait: Cerrum videtur, quod iter habentes in curru non excusentur, nisi ieiunent, regulariter loquendo; non enim, ut experientia constat, interuenit labor considerabilis, cum sedentes trahantur. Nec illa agitatio causat lassitudinem, cum non sit necesse eos, qui vehuntur contra ipsam nitri: Solum per accidens possit aliquis excusari, si nimirum ex illa agitatione per plures dies continuata debilitaretur, quia nimirum debile caput habet, nec possit vna refectiōe in prandio tantum cibi sumere, quantum sufficiat, & si solum ientaculum pro prandio sumat, nequeat ob debilitatem capitis resistere, Ita ille.

2. Sed magis amplè, & absolute loquitur Martinus de San Ioseph in mon. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 11. de Ieiunio, num. 6. vbi ita asserit: [Para releuar del ayuno à los que caminan a pie, ha de ser el camino considerable, v. g. por parte del dia, que asiga al que camina, que si el viage fuesse de vna legua sola, claro està que no excusará saluo si el suieto fuesse tan flago que el corto camino le cansasse tanto; como à otro el camino largo. Comunmente no excusa del ayuno el caminar à cauallo, sino es que se aya de atender à la flaqueza del suieto, como acabo de dezir de los que caminan à pie. Lo mismo se deve dezir de los que caminan en cochos ò en carros, aunque si fuesse el viage largo, parece iusto aliuar los delay vno, por los continuos golpes que susien.] Hæc ille. Dico itaque cum Trullench,

Sup. hoc ex doct. Ref. not. præterea, signaretur sup. in Ref. 21. §. 14.

N
A
n
i
a
L
I
V
V
I
I

in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 7. num. 12. qui citat Filliucium, itinerantes in curru, si longum sit iter, excusari à ieiunio, curru enim valde concutit, & defatigationem inducit, nisi valde commodus esset, ut valde modica defatigatio contingeret. Verum Pasqualigus *vbi supra*, num. 7. sic subdit: qui verò vtuntur in itinere equis conductis, regulariter immunes mihi videntur à ieiunio: nam regulariter equi lassant plurimum equitantes; illos enim valde concutunt, præsertim quia citato gressu incedendum est, ut destinatum iter pro illo die conficiatur, & idè non solum laborandum est in regendo equo, sed etiam in regendo seipsum ad euitandas ingentes concussiones. Vnde aliquando ipse minùs fatigatus sum pedes eundo, quàm talibus equis vtendo, & elegissem tota die continuare pedestre iter, quàm equitare, si socios sequi potuissem, & conficere totum iter destinatum. Ita Pasqualigus. Sed tu cogita, & scias ut loquatur Martinus, *vbi supra*, quòd [Todo esto es arbitrario, y mirandolo con equidad, aunque vno se engañe con buena fe, pensando que ay causa bastante para excusarse del ayuno, no peccatà mortalmente, aunque no la aya.]

RESOL. XXIV.

An Prædicatores, & Magistri, qui publice alios docent teneantur ad ieiunium?

Et in hoc distinguendum sit inter Prædicatores, qui in diebus Quadragesimalibus concionantur, & qui in diebus Dominicis tantum?

Idem, quod de Prædicantibus, dicendum est de Confessorijs. Ex p. 1. tr. 9. Ref. 10.

Sup. contèto in hoc & duobus §§. seqq. inf. in Ref. 27. à §. Respondeo. Vtque ad §. Vnde.

§. 1. **N**egatiuè respondent Ioann. de la Cruz *in direct. consp. 1. præcept. 3. art. 5. dub. 9. concl. 2.* vbi sic asserit: Excusantur, qui ob opera pietatis maiora ieiunio non valent ieiunare, ut prædicando, docendo. Idem docet Tabiena *verb. ieiunium. n. 16.* Filliuc. *tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 6. num. 124.* Azor. *p. 1. lib. 7. cap. 28. q. 1.* Grassius *part. 1. lib. 2. cap. 37. n. 54.* Antonius de Litteratis *in sum. p. 1. c. 19. n. 9.* Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. §. 2. n. 12.* Nauarrus *cap. 21. num. 16.* Gabriel *in 4. dist. 16. q. 3. art. 1. resolut. verb. ieiunium. n. 21.* Reginaldus *tom. 1. lib. 4. c. 17. n. 119.* Syluius *in 2. 2. D. Thoma, q. 147. art. 4. & alij.*

2. Sed hoc intelligunt supradicti DD. quando commodè ieiunare non possent: nam, si possent, tenerentur: & idè asserit Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 23. differ. 4. n. 15.* [Se excusan del ayuno los Predicadores, Maestros, y Doctores, que enseñan à otros, quando no pueden hazer los tales officios ayunando: mas de ordinario, creo que pueden estos ayunar.]

3. Sed pro praxi Confessoriorum, quid ego sentiam, dicam breuiter. Prædicatores qui in diebus quadragesimalibus concionantur, puto omninò excusandos esse à ieiunio: quia summopere laborant. De Prædicatoribus verò, qui Dominicis diebus tantum concionantur, puto, ut plurimum, non esse à ieiunio excusandos, nisi essent debiles, & parua complexionis: & idè hoc remittendum puto ad arbitrium boni viri. De Lectoribus verò puto cum Fagundez *Præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 19.* qui videtur etiam docere, non esse omnes excusandos; sed tantum illos, quorum labor improbus est; vel qui ita debiles sunt, ut sufficienter studere non possint, ut lectionem explicent, & legant cum satisfactione.

4. Notandum est verò, supradictam doctrinam procedere, etiam quoad Confessorios, quos à ieiunio excusant DD. *supra* citati, quando, ut notat Fagundez *vbi supra*, & alij, assidue penitentium Confessiones audirent; & ieiunium commodè obseruare non pos-

sent; & id in causa sit, ut à Confessionibus desistant. secus autem, si audiendo Confessiones, possent etiam commodè ieiunium seruare, quod arbitrium boni viri considerabit.

RESOL. XXV.

An Prædicantes, si ex mercede concionantur, teneantur ieiunare?

Et quid de Musicis?

Et an sit fas Presbyteris ouis in Quadragesima vesci causa vocis conseruanda?

Et quid est dicendum de Cantoribus ad solatium Principis in Camera concinentibus, an teneantur ieiunare? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 11.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docet ex Syluest. & Caiet. Binsfeldius *in Enchir. Theolog. p. 3. c. 32. conclus. 9.* & illam videtur etiam docere Philarch. *de off. Sac. tom. 1. p. 2. lib. 3. c. 25.* Toletus *lib. 6. cap. 5.* Fernandez *in exam. Theolog. p. 2. c. 8. §. 2. n. 12.* Fagundez *Præcept. 4. lib. 1. cap. 9. num. 19.* vbi tunc excusant Prædicatores à ieiunio, quando concionantur ex officio, puta ex obedientia, vel ex voto: seu, si eorum conciones essent multum viles populo.

2. Nauarrus verò *in Man. c. 21. n. 17.* & post illum Grassius *p. 1. lib. 2. c. 37. n. 54.* & Reginaldus *in praxi. 1. lib. 4. c. 17. n. 219.* putant, hanc sententiam esse veram, quando talis Prædicator concionaretur principaliter propter lucrum: secus, si minùs principaliter ob necessitatem se sustentandi.

3. Sed ego puto absolute dicendum esse, Prædicatores excusari à ieiunio, etiam si conciones suscipiant ob mercedem; & ita docet Bonacina *tr. de leg. disp. vlt. p. 1. punct. vlt. n. 13.* & Filliuc. *in praxi. tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 6. n. 124.* & Lessius *lib. 4. c. 2. dub. 6. num. 44.* putant contra Fagund. & Philarchum, quòd non est necesse, ut prædicatio efficiatur ex voto, vel officio.

4. Quoad Musicos verò ita asserit Sancius in *Sele. Eli, disp. 44. n. 18.* [Cantores conductos ad canendum, siue salarium aut præbendam ad id habentes, possunt non seruare ieiunium, si ad canendum redderentur inmodum habiles. Et præbyteris, ouis in Quadragesima vesci fas erit, causa vocis conseruanda: non enim causa ieiunij adstrictus est aliquis diminutè suum exequi minus.] Ita Sancius, qui in facti contingencia ita fuisse consultum in Hispania restatur: quòd ego vtgentibus procedere existimo in cantoribus ad solatium magni Principis in camera concinentibus.

RESOL. XXVI.

An religiosi teneantur ieiunare?

Et quid de Musicis, & Cantoribus etiam Religiosis, & Camera Principis.

Et cuiusmodi docetur Cantores causa conseruanda vocis posse in Quadragesima ouis vti. Ex p. 1. tract. 1. & Miscell. Ref. 4.

§. 1. **M**ouet hanc difficultatem Ioannes Caramuel *in Theologia fundamentali; fundam. 53. §. 26. numero 1528.* vbi sic ait: Miraris in dubium reddi rem tam claram, teneri Ecclesiasticos ait, & præcipue Monachos, qui maiorem perfectionem professi, at ego te non inuiso, sed hunc syllogismum propono (Musici inquam à ieiunio excusantur: at omnes Religiosi sunt Musici, nec in mundo Musici, qui plus cantent, quàm Monachi, & Benedictini præcipue; Ergo monachi non tenentur ieiunare) quæ ratio idem de cæteris Religiosis euincit: nulli enim qui non cantent

plurimum seculares. Puto quidem consequentiam legitimum, minorem, & maiorem probo citando Saneum, Dianamque, ille in *selectis disput.* 44. num. 18. sic inquit. Cantores conductos ad canendum, siue salarium aut præbendam ad id habentes, possunt non seruare Ieiunium, si ad canendum redderentur inhabiles. Et præbyteris ouis in quadragesima vesci fas erit, causa vocis conseruanda: non enim causa Ieiunij attritus est aliquis diminutè suum exequi munus. Ita ille, qui inhabilitatem ab impotentia distinguit, & iudicat eum qui Ieiunando cantare quidem possit, sed inhabiliter non tenet ad Ieiunia: & affirmat hanc etiam sententiam aliorum sententiam in Hispania. Addit Diana *part. 1. tract. 9. resolutione 11.* hoc vrgentius procedendum in cantoribus concinentibus in Camera ad Principis cuiuscumque solatium: Ergo hoc vrgenter in ceteris debet procedere. Ergo Monachi cum ratione laboris, & defatigationis eadem lege, qua fossores, aut saltem Prædicatores, & Lectores iudicandi sunt: Tum ratione vocis conseruandæ, eadem lege, qua musici, præbendarij, Præbyteri, maximè cum frequenter, & qui Præbyteri sint.

1. Ergo si hos etiam excludimus, qui erunt in Ecclesia Romana, qui teneantur obseruare Ieiunia? Volo non seruire, sed sincere erudiri, Hucusque Caramuel.

2. Sed pace viri amicissimi hæc argumenta aperit viam ad opinionem singularem contra praxim omnium Religiosorum, & cum hanc sententiam viris doctis referrem, aliqui riserunt, alij in atram bilem incurrunt, & quidem Pater Societatis Iesu iocose, & facere respondit. Si sententia Caramuelis esset vera, malum Societatem esse adstrictam ad canendum in Choro; nam essent deobligati ad Ieiunio.

3. Non sunt igitur Caramuelis argumenta audienda, & quis quæro laborem Religiosorum in canendo æquiparet, vt facit Caramuel, cum labore fossoris? Fossorum labor est improbus, laborant toto corpore, stentur, attolluntur, sudant, defudant, laborant Sole sub ardenti, laborant sub Ioue frigido.

4. Religiosi verò dum psallunt in choro Ecclesiæ, manent in suo stallio, vel stantes, vel sedentes in emitanda voce pro cantu; quia non canunt figuratè, sicut vi, & difficultate illam emittunt? Cantus eorum non est continuus, sed interpolatus; adest enim magna distantia temporis inter vnum officium, & aliud; Vnde tempus quiescendi habent; Ergo nullo pacto, vt omnibus pater, labor Religiosorum in canendo videtur æquiparandus labori fossoris, vt putat Caramuel.

5. Neque labor Religiosorum canentium videtur eam æquiparandus labori concionatorum; Isti enim iuste à Doctores excusantur à Ieiunio; Nam labor eorum in quadragesima est nimis improbus, non solum enim laborant, & sudant toto corpore, & hora concionis, sed laborant per totum diem, & noctem studendo pro ipsa concione, & postea vt illam seruire in memoria teneant, & vna peracta concione, statim ad aliam debent se ipsos preparare, Itaque labor concionantis, est labor improbus mentis, & corporis.

6. Nec, vt vult Caramuel, possunt Religiosi canentes in Choro excusari à Ieiunio ratione conseruandæ vocis, vt Musici; nam Musici excusantur propter salarium, & ne dimittat exercere manus suam ad quod tenentur, & ne reddantur inhabiles ad canendum cum periculo damni notabilis propter vocis amissionem; sed Religiosi satisfaciunt muneri suo canendo in Choro siue cum voce sonora, siue cum voce rauca, nec timent, vt musici, esse dimittendos à ser-

uicio Ecclesiarum, vel principum, & semper securi sunt siue bonam, siue malam vocem habeant, quod inuenient mensam paratam in Refectorio cum solitis pitantiis, Ergo est dispar ratio inter illos, & musicos.

7. Adde, quod Musici, quia canunt figuratè non solum laborant corpore, sed etiam mente, quia egent maxima attentione ad notas musicales; sed Religiosi absque labore in Choro canunt semper eodem modo facili, ac consueto, & ea quæ canunt, ferè semper memoriter sciunt.

8. Adde, quod ego Musicos excuso à Ieiunio, non tantum ratione laboris, quantum ratione, vt possint rectè, & decenter adimplere eorum munus absque periculo magni damni suæ sustentationis, nempe ansistendi officium, mercedem, gratiam Principis, & similia; quod non potest euenire in Regularibus, si male vel bene, rauce vel suauiter canant; Ergo, quoad excusationem Ieiunij non valet argumentum de Musicis ad Regulares.

9. Et ideo nostram sententiam tenet loquendo in specie de Musicis, & Regularibus canentibus in Choro Pasqualigus in *praxi de Ieiunio decis.* 38. num. 3. vbi sic ait: Sed dubium remanet an Cantores, qui canunt in Choro per plures horas, vt ij qui non solum canunt horas Canonicas, & Officium Beatæ Virginis quando in breuiario præscribitur; sed etiam plures Missas in eodem die, immunes sint ab obligatione Ieiunandi? Respon. regulariter non esse immunes, nam videmus passim hoc præficari cum mantentione Ieiunij; quia licet laboriosum sit tandiu cantare, cum tamen non sit nisi per paucas horas diei, non sufficit vt tollat obligationem Ieiunandi: Si tamen cantor esset debilis complexionis, ita vt post Ieiunium lassus remaneret, & parum habilis ad cantandum toto illo tempore, posset vespere antecedenti canere, aut saltem largiorem collatiunculam sumere, quando contingeret mane sequenti diu esse cantandum, & hanc puto esse mentem Vvigers *cap. 7. Theolog. instr. §. 3. vers. 2. in fine*, dum docet excusari à Ieiunio Cantores, qui laborant in cantando diuino officio.

10. Ita Pasqualigus, qui absolute contra Caramuelem docet Regulares canentes in Choro non excusari à Ieiunio, licet in aliquibus casibus particularibus, & raro contingentibus id ipse concedat.

11. Et nostram sententiam præter Pasqualigum tenet etiam Leander *de præceptis Ecclesiæ tract. 5. disput. 8. quest. 127.* Relinquendo igitur amicissimum Caramuelem firmo magis nostram opinionem de Musicis. Ideo præter Doctores à me alibi adductos, illam tenet me citato Martinus de San Ioseph in *mon. Confes. tom. 1. lib. 2. tract. 12. de Ieiunio, n. 12.* vbi sic ait: [Los Cantores conducidos por estpendio, y los que tienen Prebenda por el canto, estan excusados de ayunar, si el ayuno estoria al exercicio de la voz, D. Thomas quodl. 5. art. 18. Filliuc. 2. tom. tract. 27. Sylu. verb. Ieiunium quest. 9. Ioannes Sanchez *disput. 5. n. 18.* Diana 1. *part. tract. 9. resolut. 11.* que afirma, es lo mismo en los Cantores à quien dan salario, porque firuan de solaz à algun Principe.]

12. Ita ille, cui adde, me etiam citato, Andream Mendo in *Bull. Cruc. disput. 18. cap. 1. num. 5.* & me citato Leandrum *de præceptis Ecclesiæ, tr. 5. disp. 8. q. 126.* & me citato Rocaful. in *praxi Theol. moral. tom. 2. de præcept. Ecclesiæ, cap. 9. n. 182.* qui testatur, cum hic casus consultus esset in Hispania; secundum hanc sententiam respondisse.

13. Vide etiam Syluestrum *verbo, Ieiunium, quest. 9. n. 26.* Trullench in *Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 7. n. 15.* & Filliucium *tom. 2. tract. 27. part. 2. cap. 6. numero 124.*

Chili

Alibi in Ref. annot. seq.

Que hic est Ref. antecedens, signat in §. vi. & in alio §. eius not.

Chilipum in summa verbo ieiunium n.2. littera R. Ioannem de Soria Epilogo summarum p.2. tom.1. sect.3. disp.2. §. circa excusationem à ieiunio, vbi etiam docet, quod licet Cantoribus causa vocis conferuandæ vtiouis in quadragesima, si aliter, &c.

Sup. hoc inf. in §. Respondeo. & §. Et ad illud, huius Res. & in aliis §§. eorundem annotationibus.

RESOL. XXVI.

An Inquisitores Hispani, Præsides Consiliorum, & Consilij, &c. teneantur ieiunare?

Et quid est dicendum de Doctoribus regentibus Cathedralium, & de Prædicatoribus in Quadragesima? Ex p.11. tr.4. & Misc.4. Res.12.

§.1. **N**egatiuè respondet Pasqualigus in Praxi de ieiun. dec.325. num.4. vbi sic ait. Ex quibus colligitur, quod si quis per totum fermè idem in negotiis difficillimis occupatur, vt contingere potest in oratoribus Principum, Præfèctis Vrbiuum, Ducibus exercituum, qui semper negotia difficilia animo reuoluunt non teneri ad ieiunium, si quidem talis occupatio plurimum consumit spiritus, & inducit notabilem debilitatem, & idem censendum est de cæteris ministris, qui plurimum occupantur in negotiis publicis. Ita ille. Vnde P. Hurtad. var. tom.2. tract.10. cap.9. n.140. subdit hæc verba.

2. Hæc doctrina valde notanda est, cum sit nimis conformis rationi, & sic Præsides Consiliorum, Consilij viri, & similes securè sunt excusati ab obligatione ieiunij; si enim Lectores, & Prædicatores deobligantur à ieiunio propter vnã lectionem, aut sermonem vnus horæ spatio durantem, cum isti ministri spatio quinque, vel trium horarum assistunt tractantes negotia difficilia, & diuersa, obligati ad studendum, vt rectè decident causas, multò magis excusabuntur non solum diebus Consilij, sed etiam diebus festiuis, & feriatis; ita respondi interrogatus, antequam viderem auctorem istum. Hucusque Hurtadus, cuius doctrina esset etiam applicanda auditoribus Rotæ pro die in quo, vt Romæ dicimus informantur, & in die seq. in quo student.

3. Et quidem Hurtadus pro sua firmanda sententia adducere poterat non solum Pasqualigum, sed Lessium l.4. cap.2. dub.6. num.43. dicentem, omnes nequentes officio suo fungi cum ieiunio, etiam si labor non sit nisi ingenij, exemptos iri ab illo, quia parum refert qualis sit labor, si non patitur secum ieiunij vsum.

4. Quo fit ait Sancius in selectis disp.54. num.17. excusatos iri iudices à ieiunio, dum ob magnam occupationem causarum defatigantur, aut defatigandos iri probabiliter arbitrantur. Non enim ab officio cessare constringuntur.

5. Itaque concedo Patri Pasqualigo, & Hurtado quod non solum labor corporis, sed etiam labor animi, & solius ingenij sit incompatibilis, cum parum referat, qualis sit labor, si non patitur secum ieiunij vsum; quod præter Doctores citatos tenet etiam Bossius var. tom.2. tit.21. num.73. Castrus Palaus tom.7. disp.3. punct.1. §.5. num.10. Ioseph Roccaful in Praxi tract. mor. tom.2. lib.3. de præcept. Eccles. cap.9. num.162. Layman l.4. tract.8. cap.3. n.3. Filliucius tom.1. tract.27. cap.6. n.119. asserentes parum referre an labor sit corporis, vel animi, si de facto cum ieiunio non potest consistere.

6. Non habeo itaque circa hanc doctrinam difficultatem, sed difficultas est, an labor Inquisitorum, Præsidiũ Consiliorum, & similibus sit ita exemptus, vt cum ieiunio consistere nequeat. Hurtadus, & Pasqualigus asserunt. Ego non ita generaliter lo-

quar, sed hoc prudenti confessario remittendum arbitror, qui considerabit vires, & complexiones vniuersusque in ordine ad laborem illum sustinendum, & secundum prudentiam determinabit, si cum ieiunio sit incompatibilis.

7. Ego quidem, vt dixi non absolute liberarem à ieiunio omnes Inquisitores, Præsides Consiliorum, & Consilij iudices magnæ Curie, Senatores, & Regentes alicuius Cancellariæ, & mihi constat vt plurimum ferè omnes ex supradictis ieiunia obseruare, nisi quis ex aliquo morituo, & causa particulari à confessario excusetur; vnde videtur per se loquendo, experientia teste, laborem supradictorum non esse ita improbum, vt non possit cum ieiunio sustineri ad exemplum Lectorum, & Prædicatorum, quod pro sua sententia adducit Hurtadum, vbi supra.

8. Respondeo negando id, quod ipse absolute asserit, vt patet ex his, quæ, me citato, docet Angelus Bossius tom.3. tit.21. n.78. vbi firmat, non omnes regentes Cathedralium excusari, sed tantum illos, quorum labor est improbus, vel quia, ita debiles sunt, vt sufficienter studere non possint, vt lectionem explicent, & legant cum satisfactione.

9. Vide etiam Villalob in sum tom.1. tr.23. diff.4. n.5. & Sanch. in opusc. t.1.5. c.1. dub.13. n.8. asserentes, quod labor, qui in legenda quotidie vnã lectione inuenitur lenis est, & modicus, & compatibilis cum ieiunio.

10. Aliqui verò cum distinctione loquuntur, vt me citato tenet Leander, de Præcept. Eccles. tr.3.5. d.8. quest.116. Vnde Pater Hurtadus non debebat adducere exemplum de lectoribus vt absolute adducit; Hinc Roccaful. tom.2. lib.3. de Præcept. Eccles. cap.10. numero 163. me citato, docet regulariter Doctores posse ieiunare, & qui dicunt, istos non teneri ieiunare, intelligendi sunt, quando commodè munus lectoris non possint exercere ieiunando, & numero 178. sic ait: Aduertes ex Diana, non omnes lectores excusandos esse; sed tantum illos, quorum labor magnus est; vel quia debiles ita sunt, vt non possint ieiunando studere, legere, & explicare lectionem, vt oportet; ergo nimis ample, & absolute exemplum de lectoribus adduxit.

11. * Et ad aliud exemplum de concionatoribus aliter non posse applicari in casu nostro, quia vt, me citato obseruat Leander, vbi supra, §.111. concionatores quotidie concionantes nimis laborant ob vehementem agitationem corporalem, & ob fixam menti attentionem, quam necessario habent ad id munus rectè obeundum: Adde laborem in concione memoriter retinenda, quæ quidem non militat in Inquisitoribus, Præsidiis, Consilijariis, &c. pro ieiunio non obseruando.

12. Labor enim esse non videtur ita improbus, non laborant agitando corpus, sed sedent, illa fixa mentis attentione ad suum munus exequendum non indigent, & dum alios audiunt, vel inter se negotia conferunt, loquuntur etiam hilariter de aliis negotiis indifferentibus ad relaxandum animum, & labor eorum est etiam interpollatus videlicet manè, & vesperè.

13. Ergo non videtur talis labor incompatibilis cum ieiunio, vt est labor concionatorum quadragesimalium, vt nituntur aduersarij probare: Nam de istis vti bene obseruat Leander loco citato id consuetudo declarat, & asserit; sed ego vt superius dixi contrarium assero in exemplis allatis ab Hurtado, nam supradicti Præsides, Inquisitores, Consilijarij, &c. omnes ieiunant, nisi aliquis sit ita debilis complexionis, quod illi facere non possit.

14. Vnde si argumentor contra Hurtadum, concionatores pij, & serupulosa conscientia ita, &c. prædicant

Sup. hoc inf. in §. Respondeo. & §. Et ad illud, huius Res. & in aliis §§. eorundem annotationibus.

RESOL. XXXI.

An Scriptores, & Typographi compositores teneantur ieiunare. Idem est dicendum de Notariis, Magistris, Actorum Regum Secretariis, & similibus. Et an supradicti Typographi possint in diebus festis Characteres componere? Ex part. 8. tract. 7. & Misc. Refol. 56.

Sup. contēto in hoc §. 1. in Ref. præterita & pro superiori Ref. contenta ad lin. 5. huius textus hic est inf. 35.

§. 1. De his peculiarem resolutionem facere volui, quia non parum laborauerunt in transcriptione, & impressione eorum operum: idē puto probabiliter excusatos esse à ieiunio, ex dictis in superiori resol. & ita de illis individualiter loquens docet etiam Ioan. Machadus de Perfecto Confess. tom. 2. lib. 6. part. 8. docum. 4. n. 2. [La segunda obligacion consiste en aueriguar, si los que se ocupan en el exercicio de la impresion esten excusados del ayuno. Para cuya inteligencia se ha de aduertir, que todos los Doctores conuenien, en que los Traductores y Batiadores estan excusados de la obligacion del ayuno; porque verdaderamente el trabajo que tienen es muy grande y incompatible con el ayuno. Queda pues dudoso si los Compondores esten excusados del ayuno, la mas probable, y recibida opinion es que no; porque el trabajo que tienen es leue, y muy compatible con el ayuno. Pero por la general concession, ò declaracion de Eugenio IV. en que indistinta, y vniuersalmente excusa de la obligacion del ayuno à todo los oficiales de qualquiera Arte, ò ministerio que sean; y lo cierto es, que aunque parece que el componer los characteres es officio de poco trabajo por el poco exercicio corporal, no es tan pequeño, que no sea mayor, que el de los que escriuen, trasladan, y pintan, à los quales muchos Doctores los excusan, como veremos adelante, quando tratemos de sus obligaciones. Demas de que para complir con sus jornada les es fuerza madrugar mucho, y velar, con que afligen la cabeça, y enflaquecen el estomago, causas per si bastantes para excusarlos del ayuno, segun doctrina comun de los Doctores.]

2. Et paulo post, docum. 5. loquens de scriptoribus sic ait. [Porque ay muchas personas en la Republica, que por razon de su officio, y ministerio, ò por ocupacion continua se ocupan, y gastan lo mas del dia en escribir, ò trasladar como son los escriuianos, escriuientes &c. me ha parecido muy necessario hazer particularmente documento, y aueriguar en el dos cosas, que son sus particulares obligaciones; pero muy justo, que ni ellos, ni el Cōfessor las ignoren. La primera es, si todos estos por razon del trabajo de escribir se excusen de la obligacion del ayuno. Para cuya inteligencia se ha de aduertir, que esta es question muy reñida entre los Doctores, y de que sienten variamente. Algunos afirman, que estan obligados al ayuno; juzgando, que el trabajo del escribir no es de su naturaleza incompatible con el ayuno. Otros quieren, que este juicio se dexē à la conciencia de cada vno, que consideranda su complecion, y fuerças determine si le sea demasiada descomodidad el del ayuno. Pero graues Autores desicenden absolutamente, que todas las personas que por officio, y ocupacion se ocupan lo mas del dia en el ministerio del escribir, ò por gusto, ò por interes, se excusan de la obligacion del ayuno, y la razon es, porque no se puede negar, que sea accion trabajosa el de escribir por si, ò trasladar; y lo prouean con el modo ordinario de dezir,

Sup. contēto in hoc §. 5. sup. in Ref. 29.

Tres digiti scribunt, cetera membra dolent. Hucusque Machadus, vnde idem dicendum videtur de Notariis, Magistris, Actorum Regum Secretariis, & similibus.

Sup. his in Ref. not. præterita.

T 3. Sed

RESOL. XXVIII.

An Advocati, & Procuratores teneantur ieiunare? Ex part. 9. Ref. 11.

Affirmatiue respondit Io. de la Cruz in direct. conf. part. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. concl. 2. & de Ieiunio in sum. tom. 2. tract. 17. cap. 2. concl. 5. dub. 3. & Reginaldus in practi. tom. 1. lib. 4. c. 17. n. 216. Sed, quia Philarchus de offic. Sacerd. tom. 1. part. 2. cap. 35. & alij agunt de illis, sicut & de Concionatoribus, & Lectoribus: idē, quod dictum est de illis, dicendum est de Aduocatis; nempe, vt de Lectoribus asserit Fagund. præcept. 4. lib. 1. c. 8. num. 19. non comens esse excusandos; sed tantum illos, quorum labor improbus, vel qui ita debiles sunt, vt sufficienter studere non possint, vt postea causis clientum satisfaciant: ac propterea dixit Ortiz in summa, c. 19. mand. 2. num. 15. [No es obligado à ayunar el Iurista, que esta su cabexa de su necida de estudiar.] Idem, quod dictum est de Aduocatis, dicendum puto de Procuratoribus.

RESOL. XXIX.

An qui tenent ex officio scribendi, & ventera quorundam scribunt excusentur à ieiunio? Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 130.

De hoc casu ego olim interrogatus fui, & contra aliquos pro affirmatiua sententia tunc adhibuit Ludouicum de San Iuan in luce Sacerdotum, q. de ieiunio, art. 7. diff. 8. appen. x. vbi sic asserit. [Ha se de aduertir que los escritores que tienen por officio escriuir como los secretarios de los Reyes y otros que han de este trabajo, tambien entiendo que quedan excusados del ayuno, quando por la necesidad del negocio o apretura del tiempo son forçados, porque los que no saben escribir, piensan que no es trabajo y en realidad de verdad es trabajo grande, porque aunque parece que solamente trabajan tres debos todos los miembros cãllan, como los diez Angles.] de ieiunio q. diff. 1. Tres digiti scribunt, cetera membra dolent. Ita ille. Sed Ioannes Sanchez in selectis disp. 54. num. 16. putat, quod scriba debeat consulere suam imbecillitatem.

RESOL. XXX.

An excusentur à ieiunio apud Typographos prelium versantes, & typos colligentes? Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 134.

Acobus Gordonus in Theol. mor. tom. 2. lib. 6. q. 18. cap. 6. num. 11. non excusat à ieiunio typos colligentes, & merito, quia non videntur grauem subire laborem; quoad verò versantes prelium, excusat cum formidine sed ego absolute sine vilo metu puto supra dictos prelium versantes excusari à ieiunio cum eorum labor improbus sit.

Tom. IV.

N A E
nia
L. IV. V
III

Sup. hoc in
tom. 7. tr. 5.
Ref. 2. m.
principio.

3. Sed an dicti Typographi possint in diebus festi-
uis characteres componere, nominatim contra me
negatiue responder P. Pasqualigus *decif. 149. num. 5.*
sed nostram sententiam tanquam probabilem admittit
Machadus *vbi supra n. 11. & Trullench. in Decalogum,*
tom. 1. l. b. 3. cap. 1. dub. 8. n. 5. & 6.

RESOL. XXXII.

An sartores excusentur à lege ieiunij. Ex part. 1. tract. 9.
Ref. 7.

§. 1. **N**egatiue responder Toletus *lib. 6. cap. 4. n. 5.*
Sed Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 2. 3. diff. 1. 4.*
n. 7. putat, hoc remittendum esse ad arbitrium boni vi-
ri, qui malè citat Azorium *p. 1. lib. 7. c. 17. q. 8.* hoc etiam
asserentem; nam ipse absolute in illo loco excusat futu-
res à ieiunio; neque id remittit arbitrio boni viri; nam
dicta ars videtur laboriosa: & ita etiam docet contra
Toletum, Lessius *lib. 4. cap. 2. dub. 6. n. 43.* Reginaldus *in*
praxi, tom. 1. lib. 1. c. 17. sect. 1. n. 16. Bonacina *de leg. disp.*
ult. q. 1. par. ult. n. 10. Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 8.*
c. 3. man. 3.

RESOL. XXXIII.

An sartores, & barbitonfores, & pictores teneantur ie-
iunare?

Et quid est dicendum de sigulis, argentariis, textoribus
fullonibus, cementariis, pistforibus, coriariis, & aliis in
labore similibus? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 8.

Sup. doct.
huius Ref.
leg. inf. Ref.
35. & signan-
ter sup. his
in Ref. 34. §.
pen. & ult.
& ex Ref. 70.
§. Nota.

§. 1. **C**ommunitè DD. affirmatiuam sententiam
docent. Ita Filiucius, & Bonacina, *vbi supra,*
Raguccius *in vas. Eccles. discipl. precept. 7. q. 3. o. num. 9.*
Molfesius *in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Lessius
lib. 4. cap. 2. dub. 6. n. 43. Azorium *part. 2. lib. 7. cap. 17. q. 8.*
pen. & ult. Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 23. diff. 3. n. 7.* Layman *in*
Theol. mor. lib. 4. tr. 8. c. 3. n. 3. Tannerus *in 2. 2. disp. 3. q. 3.*
dub. 5. n. 102. Reginald. *to 1. lib. 4. c. 17. n. 216.* Ioan. de la
Cruz *in direct. conscient. part. 1. precept. 3. art. 4. dub. 9.*
concl. 2. & alij. vbi docent, excusari à ieiunio sigulos ar-
gentarios, textores, fullones, cementarios, pistforibus, cori-
arios, & alios in labore similes; non autem sartores;
pictores, & tonfores; quia huiusmodi artes non sunt ita
laboriosæ: nam in his exercitationibus est paruus cor-
poris motus, & per consequens parua virium resolu-
tio, quæ ad restaurationem substantiæ exhaustæ non
requirat frequentem cibi sumptionem, vt à ieiunio pos-
sint excusari. Neque obseruat Reginaldus in contra-
rium vrgeri posse priuilegium Eugenij IV. quia ipsum
nihil habet, per quod tales eo comprehendi cenferi pos-
sint, vt patet consideranti illius tenorem.

1. At his non obstantibus, Fagund. Theologus Soc-
ciet. Iesu *Præcept. 4. lib. 1. c. 7. n. 15. & 16 in fin. ex Ledef.*
3 part. q. 17. art. 3. dub. 9. contrariam docet sententiam,
quam adducunt & non improbant, Filiuc. *tom. 2. tr. 27.*
p. 2. c. 6. n. 117. & Bonac. *de leg. disp. ult. q. 1. puni. ult.*
n. 12. Probat autem Fagundez hanc sententiam, nempe
sartores & barbitonfores non teneri ad ieiunium
ex dicto priuilegio Eugenij IV. vbi putat, Pontificem
omnes artifices indiscriminatim excusare, siue eis con-
cedendo priuilegium non ieiunandi, siue declarando eos
non comprehendi in lege ieiunij.

RESOL. XXXIV.

An mulieres, quæ pretio conuenio pannos sordidos lavant,
vulgo dicunt Lauanderas, excusentur à ieiunio?

Et difficultas est in die, In quo complicant sepelientium,
seu pannos mundatos?

Et quid est sentiendum de quocumque alio domestico exer-
cicio mulierum, quale est nere, confuere, & huius-
modi exercitia in quibus multoties totam diem in-
sumunt?

Et notatur Religiosos fratres laicos, quando lauant pan-
nos sordidos, Conuentus; vel Ecclesia, & faciunt laxi-
uium, vt vulgo dicitur, non excusari à ieiunio, quia non
laborant non solum, per maiorem partem diei, sed ne-
que per dimidiam.

Et an sartores si tota die laborem excusentur à ieiunio?
Idem est de pictoribus, & barbitonforibus, si per totam
diem laborent, secus si per aliquam diei partem. Ex
part. 10. tract. 15. & Misc. 5. Ref. 37.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue, quia laborant per ma-
ximam partem diei cum magna defatigatione
ex continuo, & violento motu scapularum, brachio-
rum, & capitis: Et præsertim illas à ieiunio excusarem
in hieme. Sed difficultas, est in die in quo complicant
sepelientem, seu pannos mundatos. Et affirmatiue
responder Pater Pasqualigus, *decif. .04. n. 2.* Sed eius
opinionem non assentior, sicuti non assentitur Leandrus
de præcept. Eccles. tract. 5. disp. 8. q. 82. quia labor huius
exercitij de se est leuis, vt constat. Deinde infumit
in illo breuissima pars diei, siquidem in maiore in-
sumi potest vna hora, & altera ad vespertam; ergo non
est sufficiens ad tollendam obligationem ieiunij. Ad
quod si prædictum exercitium sufficeret ad deobligan-
das mulieres à ieiunio à fortiori esset sufficiens quod-
cumque aliud domesticum exercitium, quale est ne-
re, confuere, & huiusmodi exercitia in quibus multo-
tories totam diem infumunt. At hæc non excusant
à ieiunio: vt fatetur ipsemet Pasqualig. *decif. 307. n. 2.*
& ante illum Sanchez *lib. 1. consil. cap. 1. dub. 7.*
num. 7. ergo minus excusabit illud. Nota, quod ego non
puto nostros Fratres laicos, quando lauant pannos
sordidos, & faciunt laxiuum, vt vulgo dicitur,
excusari à ieiunio, quia non laborant non solum
per maiorem partem diei, sed neque per dimidiam.
Ergo.

2. Nota hic obiter dictum Leandrum, *quæst. 69. ex. 1.*
excusare sartores ab obligatione ieiunandi in tota die la-
borent, vt solent, quia Eugenius I V. expressè declarauit
omnes artifices, vel opifices, suas artes exercentes,
ad ieiunia sub peccato mortali non teneri: at sic est
quod sub nomine artificum, etiam comprehenduntur
sartores: ergo.

3. Non valet responsio Pasqualigi dicentis Pontificem
loqui de artificibus qui exercent artes laboriosas.
Quia contra est, Primum, quia hoc non testatur Nane-
rus, qui dictam declarationem refert *cap. 21. mon. 16.* et
cum absolute dicat Pontificem declarasse, solutos esse
à ieiunio, opifices suas artes exercentes, &c. Secun-
dò, quia de his, qui exercent artes laboriosas, vt argen-
tarij, agricolæ, fossiores & similes, non potuit esse dubi-
um, an illi tenerentur ad ieiunium, cum de se con-
staret, ad id non teneri: de aliis ergo artificibus debuit
dari declaratio. Et hanc sententiam probabilem ego non
puto; & idem dicendum videtur de pictoribus si per totam
diem laborant, secus si solum per aliquam diei
partem. Ita Leandrus, *quæstione 82.* qui etiam
quæst. 80. idem dixerat de barbitonforibus laborantibus
per integrum diem, & non per aliquam diei
partem.

RESOL. XXXV.

An omnes artifices, qui in Republica laborant, excusentur
à ieiunio indiscriminatim?

Et quid de piscatoribus, & venatoribus? Ex p. 8. tr. 7. & M. C. R. l. 5.

Negatiue respondit communiter Doctores: sed ego in part. 1. tract. 9. resol. 8. adduxi pauca ex Bulla Eugenij IV. affirmatiua sententia: adhererant, quam nouissime, me citato absolute inuenio docere Ioannem Machadam de perfecto Confess. tom. 2. lib. 6. part. 8. tr. 7. docum. 5. n. 2. & seq. ubi sic aliter. [Aunque se halla tanta variedad de opiniones en esta materia, acerca de aueriguar, que genero de Oficiales estan escusados del ayuno, y quales no: con todo esto puede seruir de regla general vna doctrina de Doctores muy graues, & canonizada per Eugenio Pontifice Quarto, que absolutamente senña que todos los Oficiales que en la Republica trabaxan corporalmente estan escusados de la obligacion del ayuno, sin aueriguar si el trabaxo es incompatible, o no con el, lo qual como digo, afirman los Autores citados, que dechó Eugenio Quarto, concediendolo por priuilegio, o declarando que semejantes personas no se comprehenden en el precepto del ayuno.

De todas las demas que en la Republica se ocupan trabaxando corporalmente, como lo moços de los Mercaderes, y Elspecieros que dan recaudo, los Taberneros que venden el vino las mugeres que estan en esta plaza vendiendo, y pesando todo el dia, y los que andan por estas calles vendiendo; y finalmente de todos aquellos que se sustentan con trabaxo corporal, no tratan generalmente los Doctores, fuera de los que tengo citados, porque sobre cada persona de estas hazen pleyto, y question particular de si el trabaxo es incompatible, o no con que siempre queda la puerta abierta a dudar lo: Y assi digo tambien, que por lo que yo he podido deduzir, en esta materia de las doctrinas singulares de los Doctores; pero muy probables, y dignas de estimacion por sus du enños, y per esta fundadas en la declaracion del Pontifice Eugenio Quarto puede seguramente seguir, que no sola mente los Oficiales que en la Republica tienen oficios, y abaxan de manos, tambien todas aquellas personas que se sustentan, y viuen trabaxando de ordinario corporalmente, estan escusados del ayuno por el priuilegio, o declaracion de Eugenio Quarto todos los demas oficiales: porque é vnos y otras militia vna razón, y a vezes militan en algunos de estos que aquellos. Ita Machadus. Sed ego licet teneam, artifices, quorum labor non est grauis, nec incompatibilis cum ieiunio non excludi casum tamen puto cum Trullench in Decalog. to. 1. lib. 3. cap. 1. doct. 7. num. 9. contrariam sententiam Machadi & aliorum, non esse improbabilem, & sic secundum hanc sententiam pictoris futores; barbitonifores, &c. excusantur à ieiunio. Idem docet Machadus ubi supra, tr. 9. docum. 11. de piscatoribus, & venatoribus. His tamen non obstantibus noster P. Pasqualigus asserit approbandam Bullam Eugenij IV. loqui tantum de exercantibus artes laboriosas.

RESOL. XXXVI.

An fiores, ferrarij, & similes qui excusantur à ieiunio, teneantur ieiunare vno, vel altero die, quo non laborant? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 9.

Arbitrio prudentis viri definiendum esse putat Medina in sum. lib. 1. c. 14. §. 70. & Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 187. a. 4. & Villalob. in sum. 10. 1. tr. 23. diff. 4. n. 9. Sed ego absolute cenfeo dictos artifices non tenentur illis diebus ieiunare quia huiusmodi viri non sunt ita ieiunio assuefacti, & ideo maxime affligerentur, si Tom. IV.

ieiunare tén r. n. Deinde indigent viribus ad laborem sequentium dierum, & laboribus præteritis admodum fessi, & debilitati remanent. Et ita nobiscum sentit Ioan. de la Cruz in director. conscient. part. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. conclus. 2. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 27. questio. 8. Fajundez Præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. & alij.

RESOL. XXXVII.

An in anno sequenti 1632. cum vigilia S. Mattheæ veniat in ultimo die Bacchanalium, possit Episcopus transferre tale ieiunium in Sabbathum præcedens? Ex part. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 66.

§. 1. AD hunc casum ita respondet Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 3. n. 9. si ieiunium ab Ecclesia præceptum incidat in festum solemne, peculiariter in aliqua diocesi vel ciuitate celebrari solitum, potest auctoritate Episcopi ieiunium in alium, v. g. præcedentem diem transferri. Quia etiam ratione fortasse aliquis respondere poterit, si vigilia sancti Mattheæ incidat in feriam secundam, vel tertiam Quinquagesimæ, & istam fore causam vt Episcopus tale ieiunium in præcedens Sabbathum transferat, si animaduertat, homines huius loci ita comparatos, & ad intemperantiam his diebus procliuus esse, vt plurimi (nisi dicta commutatio fiat) ieiunium violaturi sint, etiam cum carniū esu non sine scandalo; si quidem ob speciale causam pro vna vice in lege vniuersalis ieiunij dispensare, aut commutare, ad Episcopum pertinere debet, cum eius officium sit spirituali subditorum saluti inuigilare, scandala infirmorum tollere, &c. Sic Layman, & alij viri docti; quorum sententia fortan alicui probabilis videbitur, non obstante quòd sine esu carniū, esset violandum dictum ieiunium. Nam militat etiam ratio communionis supradictæ; ad vitandum scilicet peccatum licet fractio ieiunij cum esu carniū sit grauius peccatum.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Ref. 88 §. v. ieiun paulo pot in ieiunium à veteri ad d. vero, & leg. doct. alter us Ref. eius primæ no. & si vacas ocio, etiam altitum eius annotationum.

RESOL. XXXVIII.

An in Vigilia Pentecostes sit saltem ex consuetudine sub precepto ieiunandum? Et alij casus circa ieiunium resolluntur de vigilia S. Ioannis Baptista, S. Laurentij, & omnium Sanctorum, Quatuor temporum. Et quæritur an quando in Sabbatho incidit aliquod Festum ex solemnioribus licitum sit vesci carniibus? Et an in diebus, in quibus prohibentur oua, licitum sit comedere panem biscollum, in quacumque magna quantitate seclusa etiam consuetudine? Et an in comedendo post mediam noctem quando subsequetur ieiunium aut ante mediam noctem in die ieiunij detur paruitas materie excusans à fractione ieiunij videlicet infra statum vnius horæ? Et an si quis, dum cenat audiret pulsus designantes mediam noctem, non teneatur cessare a Cena, si die sequenti ieiunare teneatur, sed possit complere cenam iam captam? Et an in vltima nocte Bacchanaliū licitum sit differre cenam vsque ad tertiam horam post mediam noctem? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 18. aliàs 17.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Grana in 2. lib. decret. de feriis, tit. 9. num. 1. Per hæc verba; sic similiter ieiunium non est de necessitate post Pascha Resurrectionis vsque ad Pentecostem, sed si de facto deuotione, & voluntate penitentiæ causa in Vigilia Pentecostis

N A
N I A
L. IV V
III

Pentecostes fiat, admittitur, quamvis ex necessitate fieri non debeat iuxta reg. in cap. ieiunium. §. non autem 76. dist. cap. prorogationis de cons. dist. 3. Ita ille. Cui addit P. Pasqualigum in Praxi de ieiunio decis. 171. num. 3.

2. Sed, prorsus talem sententiam esse faciendam ego existimo, cum sit contra communem sententiam Doctorum & contra praxim, & consuetudinem totius Ecclesiae; Unde acriter contra Pasqualigum insurgit Pater Bordonus; omnino videndus in Miscellaneis, decis. 55. per totam, ubi respondet ad omnia eius argumenta, & idem hanc sententiam etiam nominatim contra Pasqualigum firmat nouissime Leander de Præcept. Eccles. tr. 5. disp. 7. q. 11. qui etiam quest. 12. idem dicendum putat contra eundem Pasqualigum decis. 172. de ieiunio in privilegio S. Ioannis Baptistæ, S. Laurentij & omnium Sanctorum & qui 6. & 7. contra eundem decis. 169. idem merito firmat de omnibus ieiuniis quatuor temporum, etiam de illis, quæ celebrantur in hebdomada Pentecostes, est igitur in his opinionibus doctus, & amicissimus Pasqualigus deferendus, qui decis. 176. num. 6. quaerit, An quando in Sabbatho incidit aliquid festum ex solemnioribus, licitum sit vesci carnibus? & respondet, licet ex cap. quin dies de consecrat. dist. 5. Nam ibi dicitur, Sabbatho abstinendum à carnibus, nisi eo die maior festiuitas interueniat. Sed praxis hoc ad Natalem Domini coarctauit. Sic ille ibi, & bene. Sed Leandrus ubi supra q. 18. alloquens Pasqualigum sic asserit: Unde scis, mi Pasqualige, quod hæc praxis, & hæc consuetudo obliget ad mortale? Unde, cum nescias, an introducta fuerit cum animo se obligandi? Unde cum sit contra expressum ius semper dicens: posse in Sabbatho interueniente maiori festiuitate, carnibus vesci? Si dicas, quod hoc scis ex praxi omnium fidelium, & ex communi Doctorum sententia id docente, & sentiente, id ipsum dic de consuetudine ieiunandi in Quatuor temporibus anni, in Vigiliis Pentecostes, & in Vigilia S. Ioannis Baptistæ, S. Laurentij, & omnium Sanctorum; non enim est maior ratio vnius, quam alterius, vt constat. Hæc Leandrus Dicendum est igitur in supradictis ieiuniis esse ratione consuetudinis sub peccato mortali ieiunandum, vt ieiunatum fuit vsque adhuc in Ecclesia Dei ab omnibus Pontificibus, Episcopis, Religiosis, & à toto populo Christiano.

Sup. hoc in Refol. 49. signanter ad lin. 4. in Ref. 118 §. vt in principio.

3. Nota verò, quod dum hæc scriberem interrogatus fui per literas, an in diebus, in quibus prohibentur oua, licitum sit comedere panem biscotum, in quacumque magna quantitate, scilicet etiam consuetudine Et adducebant pro parte affirmatiua Patrem Pasqualigum decis. 85. num. 5. Sed ego respondi negatiuam sententiam prius sustinendum esse, & solidissimis rationibus adductis à Leandro ubi supra tr. 5. disp. 3. q. 18. in quibus pater responsio ad argumenta, quæ pro se adducit Pasqualigus, & in Primis putat Leandrus, falsum esse, quod in pane biscotum nullum vestigium ouorum remaneat, aut appareat; remanet namque, vt pars constitutina talis panis; & appareat, non solum gustui, vt experitur, verum & visu, vt omnes, qui vident, vident. Ex quo clarè sequitur oppositum, quod intendit Pasqualigus nempe, quod non solum in magna quantitate, vt ille volebat, verum nec in parua, liceat vti pane biscotum, in diebus, in quibus prohibita sunt oua, nisi alias alicubi consuetudo vigeat. Deinde falsum est quod prædictus auctor adiecit, videlicet, quod licet quantitas ouorum sit notabilis seorsum sumpta, tamen immixta pani ita exigua, & absorpta in illo reddatur ut nunquam censetur quis vesci ouis. Hoc enim falsissimum esse, ipsa etiam experientia testatur; cum maiori quantitate ouorum, manente eadem quantitate farina; maior in quantitate panis biscotus fiat, quod non contingeret, si quantitas ouorum absorberetur in substan-

tia panis. Tandem etiam est falsissimum, quod non prohibeantur oua, nisi prout sunt moraliter oua, hoc est non mixta, & imbibita in substantia panis, aut re; & simpliciter, sine limitatione. Tum etiam, quia oua mixta, cum substantia panis, sunt, & remanent in illo, tererentur, & ex ipsis fieret, quasi vna massa, & miscerentur cum farina, sed quasi abscondita propter admixtionem cum substantia panis. Ita Leandrus ubi supra, qui plures alios Doctores, me etiam citato, adducit nec aliter sentiendum esse puto. Et tandem notandum est hic obiter, non esse admittendas aliquas alias sententias Pasqualigi. Nam primo asserit decis. 151. quod in comedendo post mediam noctem quando ieiunium sequitur ieiunium, aut ante mediam noctem, in die ieiunij datur paruitas materiæ excusata à ieiunio, videlicet infra spatium vnius horæ. Secundo asserit decis. 160. quod si quis dum cenat audiret pulsus designans mediam noctem, non teneatur cessare à cona, si die sequenti ieiunare teneatur; potest cõplere ceptam. Tertio asserit dec. 161. quod in vltima nocte Bacchanalium licitum sit differre cenam vsque ad tertiam horam post mediam noctem, qui tamen addit, quod licet hoc videatur sibi probabile, non vult tamen aliquid determinare, sed aliis ponderandum relinquit. Vtrum has opiniones prorsus refellendas esse puto, sunt enim contra omnes Doctores, & contra praxim & communem sensum omnium fidelium; & idem merito aduersus illa insurgit nouissime P. Leandrus tr. 5. d. 6. q. 28. & 30. in quibus solide respondet ad omnia argumenta Patris Pasqualigi, qui miror, quomodo tum facile diuerteret, & protrahat vltimum diem Bacchanalium pro ludis, saltationibus, & potationibus, & postea tam acriter insurgat contra Eminentissimum Card. de Lugo, eo quod anticipauit diem Natiuitatis in Capella Papali pro Missa in illa nocte celebranda ante Pontificem.

RESOL. XXXIX.

An prælatus, qui per aliquod tempus exercet, vt gubernatoris, teneatur seruare ieiunium, vel dies festi illius loci?

Quod idem accidit in Scholaribus, Prætoribus, Præfectis, Castellanis, famulis ad tempus seruientibus, & similibus qui omnes ad patriam redire semper cogitant, & de Militibus, qui stant in præsidio.

Et quid est dicendum de aduenis, peregrinis, hospitibus, extraneis, & similibus, ad quemcumque locum consuetudinis & ibidem per multos annos, aut per maiorem partem anni residentibus cum animo tamen semper ad patriam suam redeundi; an inquam ligentur legibus, præceptis, & consuetudinibus illius loci; vel seculo scandalo, non teneantur ad ieiunia, Festa colenda, & Missam audendam, ad quæ vel de legis, statuti, præcepti, voti, vel consuetudinis illius loci adstringuntur cines, atque omnes ibi perpetuum habentes domicilium? Ex p. 10. et 13. Misc. Rel. 37.

§. 1. Negatiuè respondet Bernardus Barilis, tract. de Lege municipali in aduenas Disquis. 1. §. 4. num. 37. ubi sic ait: Quod quidem continuo accidit in Scholaribus Prouinciæ gubernatoribus, Oppidorum Prætoribus, & Præfectis, Castellanis, famulis ad tempus seruientibus, & similibus, qui omnes ad patriam redire semper cogitant, unde prædictos omnes ex ea memoria, quam contrahunt, dum in tali officio suo funguntur munere, in eodem loco domicilium sortiri nullo modo dici potest, quamvis ibi residendo peruenirent etiam (vt ita dicam) ad Nestoreos annos ac proinde non ligantur legibus, & consuetudinibus eius loci.

vbi temporaneam habitationem habent. Ita Baldus
part. 1. conf. 393. incipient. Punctus talis, num. 2. &
part. 5. conf. 11. 6. & Barolus in leg. Cornelia lex. §.
dominus ff. de iur. & fam. lib. Farinacius Fragm. crim.
part. 1. num. 215. lit. D. & Praxis noua Episc. num. 222.
 Stephanus Gratianus *discept. Forens. cap. 181. num. 4.*
 quos sequitur Barbosa *de Offic. & potest. Episcop.*
lib. 4. num. 29. Et ratio est, quia non simplex
 habitatio, & honorum emptio; sed habitatio simul
 cum animo perpetuo commorandi domicilium, & in-
 collatum facit *leg. Libertus, §. 5. sola ratio possessionis,*
§. 6. 3. sola domus, ff. ad municip. & ibi Barolus, leg.
Cum neque, Cod. eodem, & fuse Crauetta, can. 101. n. 10.
 Vale ad constituendum domicilium requiritur vna
 cum habitatione, animus, siue declaratio expressa vo-
 luntatis ibi perpetuo residendi. Ita Barilis, qui paulo
 post, *num. 40.* hanc subdit: Ex supradictis quantum
 ad ieiunia, & stabilitas colligitur, Aduenas Peregrinos,
 Hospites, Extraneos, & similes, ad quemcumque lo-
 cum confluunt, & ibidem per multos annos resi-
 dentes, cum animo tamen ad Patriam suam redeundi,
 minime ligari, legibus, preceptis, & consuetudini-
 bus illius loci: & secluso scandalo; non teneri ad iei-
 unia, abstinentias, festa colenda, Missamque audien-
 dam, ad que vel vi legis, vel consuetudinis, illius lo-
 ci obstringuntur Ciues, atque omnes ibi perpetuum ha-
 bentes domicilium: & hoc ex defectu domicilij; quia
 per solam moram non contrahitur domicilium, licet
 longa sit mora, vt iam fufius probatum est, iuribus
 fere allatis. Hinc fit, quod familiares Realis Cel-
 situdinis Sabaudia, dum Camberij moram trahunt,
 quomvis ibi essent (vt ibi dicam) ad longissimum tem-
 pus; supposita tamen in illis continua ad Patriam re-
 uerendi voluntate, seclusoque scandalo, ad ieiunia,
 abstinentias, Festa sanctificanda, Missamque audien-
 dam, & ad alias quascumque obligationes, quas, vel
 vt statuti, aut consuetudinis, siue precepti, siue voti
 Cuiusvis etiam de consensu, aut de mandato Dicece-
 sani susceperat omnes Ciues, & ibi domicilium ha-
 bentes perpetuum, integre obseruare adstringuntur;
 nullo iure teneantur. Quare triduanam illam ab est
 eorum abstinentiam ante Dominicæ Ascensionis
 diem, que sacra ibi ratione inueterata consuetudinis
 singulis annis inuolubiliter à Ciuibus obseruatur, Ad-
 uenas, vt pote exempti, & immunes (remoto itidem
 scandalo) obseruare non obligantur iuribus, & rationibus
 supra allatis. Ita ille, & post illum Pasqualigus in *Praxi*
de Ieiuniis, decis. 189. 190. & 198.

1. Sed aduersus illos insurgit nouissime Leandrus
de preceptis Ecclesia. tract. 1. disp. 1. §. 12. & 13. Quia
 preter Vrbis Prætores, & Officiales dato quod non
 occupant domicilium, ob rationem à contrariis datam,
 occupant quasi domicilium, vt omnes concedunt: at
 hoc sufficit ad hoc, quod prædicti teneantur ad festa,
 & ieiunia peculiaria oppidorum, in quibus habitant,
 vt recte probant Suarez, Sanchez & Baldellus, *loc. cit.*
 ego. Secundo, quia cum Præfecti, & Officiales Vr-
 bium exerceant regimen illarum, necesse est, vt se sub-
 dictis conforment; si velint hos obseruatores legum, &
 consuetudinum Urbium: Quod enim Refflor civitatis,
 & populi. Tertio, quia absurdum est: quod capita
 non se conforment membris: vt habetur, *cap. Non de-
 cet. dist. 12. & cap. Nolite, distinct. 11.* & alibi: sed sic
 est, quod Præfecti, & Prætores Ciuitatum, sunt capita
 huius Communitatis: ergo eisdem obligationibus de-
 bere subesse, ac ipsa subest. Et idem dicendum viden-
 tur de militibus, qui stant in Prædijs, aut fortalitijs;
 de Peregrinis, vel Aduenis diu legentes Romæ, quia
 teneantur ad Festa, & ieiunia, & alias Leges proprias
 Vrbis Romæ.

3. Ergo vt verum fatear, huic secundæ opinioni Pa-
 Tom. IV.

tris Leandri magis adhaereo; quia Aduena manentes
 in aliquo loco maiori anni parte, tenentur ad ieiunia
 propria illius loci, vt tradit Felinus, & alij, & ego olim
 docui in *part. 1. tract. 9. resolut. 2.* Tamen, his non obstanti-
 bus non audeo opinionem Barilis, & Pasqualigi tan-
 quam improbabilem damnare. Vide etiam Medinam;
Cod. de Ieiuniis, q. 10. in initio, Ledesmam p. 2. quest. 17.
art. 3. vers. Tertio dico, & alios. Itaque vt dixi, ego puro
 veramque sententiam probabilem esse, licet affirmati-
 uam Leandri, & aliorum probabiliorem existimem; &
 ideo ego illi adhaeream.

Quæ hic est
 inf. Ref. 45,
 & in alijs
 eius not. &
 sup. in has
 ipsas Ref.
 ad med. Ver.
 Ex sup. die
 615.

R E S O L. XL.

An ieiunium indictum ab Episcopo pro certo die vel fixa
 lege, & Constitutione, obliget Regulares?

Et quid si in aliqua Ciuitate, vel loco recepta sint generali
 consuetudine nonnulla ieiunia, an ea quoque obligent
 Regulares?

Et docetur Regulares teneri obseruare dies festos indictos
 ab Episcopo, & hoc ex Concilio Tridentino. Ex p. 1.
 tr. 9. Ref. 36.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Villalobos in
sum. tom. 1. tract. 23. diff. 5. n. 6. vbi sic asserit:
 [Tengo por cierto, que si el Obispo diessé vn dia de
 ayuno en vn lugar, tendrian los Religiosos, que alli vi-
 uen, obligacion de guardale; porque, aunque el Obispo
 no es Superior, quoad vim coactiuam; tienen obliga-
 cion à conformarse con los demas.] Vnde Regulares
 tenentur obseruare dies festos indictos ab Episcopo:
 ergo & ieiunia.

Sup. hoc in
 Ref. seq. 50
 Sed, curiam
 in fine, &
 inf. in Refol.
 59. §. viden-
 dum, paulo
 post incit.
 & in tom. 7.
 tr. 1. Ref. 32.
 §. Saltim, an-
 te med. &c.

2. Sed contrariam sententiam secluso scandalo me-
 ritò docet Suarez *de legib. lib. 4. cap. 10. n. 8.* Azor. *p. 1.*
lib. 7. c. 30. q. 2. Fagundez *Præcep. 3. lib. 1. c. 7. n. 4.* Llamas
in sum. p. 1. c. 5. §. 28. in fin. vbi ait, [Ieiunia imposta ab
 Episcopo religiosos non obligant, vt patet argumento
 Concilij Tridentini, vbi Regulares obligans ad obser-
 uationem festorum, quæ Episcopus in sua Dicecesi sta-
 tuerit obseruanda non obligant neque mentionem fecit
 ieiuniorum.] Vnde patet responsio ad contrarium
 argumentum. Notandum est tamen, quod si in aliqua
 ciuitate, vel loco recepta sint generali consuetudine,
 nonnulla ieiunia, ea quoque obligant Regulares. Ita
 DD. citati.

Sup. hoc leg.
 doct. Refol.
 seq. & inf. ex
 Ref. 59. §. 2.
 & §. vlt.

R E S O L. XLI.

An Religiosi teneantur ad ieiunia ex voto emissa à popu-
 lo locorum, vbi habitant?

Et inferunt existentes intra Monasterium aliquod Regu-
 larium non teneri ad ieiunia proprii territorij cuius est
 incola.

Et docetur de ieiunijs ab Episcopo in Synodo indictis
 Regulares ad illa non teneri.

Et notatur Regulares existentes Mediolani in primis
 quatuor diebus Quadragesima teneri ad ieiunium, si mo-
 rantur in suis Monasterijs; secus autem si existant in
 domibus secularium; quia vnusquisque potest se trans-
 ferre à sua Parochia, vbi ieiunatur, ad Parochiam,
 vbi non seruatur ieiunium, & ibi non ieiunare.

Imò additur Regulares postea in diebus Rogationum exi-
 stentes in suis Monasterijs non teneri ad ieiunium, ad
 quod tenerentur, in illis diebus ceteri Mediolanenses,
 sicuti v. g. Cremonensis existens Mediolani in primis
 quatuor diebus Quadragesima & comedens carnes,
 postea existens Cremona in diebus Rogationum non ten-
 neretur in illis ieiunare. Ex p. 9. tract. 7. & Misc. 2.
 Ref. 14.

T 3 §. 1. Negati

Sup. hoc in §. 1. Negativam sententiam tenet Bordon *tom. 1. Resol. 18. n. 5.* alique viri docti consulti à P. Pellizar. quorum sententiam ipse probabilem putat in *Man. Reg. tom. 1. tr. 5. c. 5. q. 21. n. 5. 2.* dicens. [Quod non est semper verum sententiam commodam, debere sentire & unus; sed solum in casu quo onus est inseparabile à commodo; (quod utique non procedit in casu nostro.) Sicque Regulares fruuntur beneficiis, & commoditatibus civitatum, in quibus habitant; & tamen non subsunt oneribus, impositionibus, talliis, ac vectigalibus. Tum, quia negari potest, ac debet Regulares exemptos teneri obedire Episcopis in omnibus, quæ lege synodali præcipiuntur, & non derogant regulari disciplina. Tum quia, si detur Regulares teneri ad dicta ieiunij approbata ab Episcopis iam ipsi subiacebunt iurisdictioni illorum, etiam in casibus non exceptis; quod est contra immunitatem ipsorum personis competentem ex pluribus privilegiis *alibi* referendis. Ita Pellizar. Vide si standum esset in hac sententia, sequi retur, quodd Panormitanus, v. g. obligatus ex voto populi ieiunare in vigilia Conceptionis, B. Virginis, si illo die extaret in domo Patrum Jesuitarum, vel Theatinorum non esset obstrictus ieiunio & posset ibi comedere carnes; quod probatur ex doctrina Henr. Azorij, & Bonac. quam sequitur Pasqualigus in *praxi de ieiunio, decis. 212. n. 1.* & quam non impugnat Pellizar. *ubi supra n. 59.* asserens existentem intra Monasterium aliquod Regularium, non teneri ad ieiunia propria territorij, cuius est incolæ: nam locus exemptus æquiparatur alieno territorio; & aliàs delictum commissum in loco exempto est extra ordinarij iurisdictionem, *cap. 1. §. Nunquid de privileg. in 6.*

2. Sed hæc omnia esse volo secundum mentem supradictorum Doctorum: nam scio communem sententiam esse in contrarium. Quare, præter Vasquez, & Sanchez à Pellizzario citatos, tenet affirmativam sententiam Lezzana in *sum. tom. 1. c. 11. num. 13. & tom. 3. verb. Ieiunium, 7.* & Portel. *verb. Dies festivi, n. 4.* De ieiuniis verò ab Episcopo in Synodo indictis, vide Riccium in *praxi, tom. 4. ref. 379. n. 4.* firmantem, Regulares ad illa non teneri.

3. Nota hæc obiter, Pellizar. *ubi supra, num. 58.* & Bordon *num. 2.* docere, Regulares existentes Mediolani in primis quatuor diebus Quadragesimæ, teneri ad ieiunium, si morantur in suis Monasteriis; secus autem si existerent in domibus secularium, quia unusquisque potest se transferre à sua Parochia, ubi ieiunatur, ad Parochiam, ubi non servatur ieiunium, & ibi non ieiunare; ergo, &c. Imò plus addunt, dictos Regulares, postea in diebus Rogationum existentes in suis Monasteriis, non teneri ad ieiunium quod tenentur in illis diebus ceteri Mediolanenses sicuti, v. g. Cremonensis existens Mediolani in primis quatuor diebus Quadragesimæ, & comedens carnes, postea Cremonia existens in diebus Rogationum, non teneretur in illis ieiunare. His omnibus consentit Pasqualig *d. 209.* quæ quidem non auderem tanquam improbabilia damnare.

RESOL. XLII.

An qui descendit mane ex loco, ubi est ieiunium peruenitur ad locum, ubi non ieiunatur, possit sumere ieiunium, & comedere in illo loco, ubi ieiunium non servatur? Imò, quamvis nocte sit peruenitur ad ipsummet oppidum, à quo mane exiit, & ubi ieiunium servabatur? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 4.

§. 1. Negativam sententiam docet Granado in p. 2. D. Thome contr. 7. tract. 4. par. 1. disp. 6.

sect. 4. man. 31. Coninch. in 3. p. de Sacram. q. 74. art. 4. disp. 3. n. 103. Pontius de matrim. lib. 5. c. 8. n. 3. Et ratio est: quia non refert, ut vesperi sit ponenda causa excusans à ieiunio; nam hæc nondum esset posita; aliàs posset manè comedere carnes; quia eadem causa excusans à ieiunio excusat, excusabit etiam ex causa ab abstinentia carniùm, has enim vesperi licite comedet.

2. At, his non obstantibus, contrariam sententiam docuit Lessius *lib. 4. c. 2. dub. 8. num. 88.* ubi sic asserit: [Qui discedit mane ex oppido domicilij, ubi est ieiunium, peruenitur ad locum, ubi non est ieiunium; non potest quidem in loco domicilij veli carnis; potest tamen sumere ieiunium; quia non tenetur illo die abstinere à secunda refectione, cum in loco, ad quem peruenitur est, possit secundo, & tertio comedere; ergo potest primam refectionem sumere mane, antequam discedat. [Ita ille idem etiam docet Sanchez de matr. tom. 1. lib. 3. disp. 18. num. 2. Portel. in addit. ad dubia regul. verb. ieiun. num. 2. Naldus in sum. verb. ieiunium, num. 2. Filiucius tom. 2. tr. 2. p. 2. c. 6. num. 109. Molfesius in sum. tom. 1. tract. 1. c. 4. n. 11. Imò cum Sancio in *Select. disp. 54. n. 28.* & aliis, putato, hoc etiam esse verum, quamvis nocte sit peruenitur ad proprium oppidum, à quo mane exiit, & ubi ieiunium servabatur: nam, cum ipse ferè per totam diem fuerit in loco, ubi non ieiunabatur; potuit licite pluries comedere, cum quo ieiunium nequit servari; erit tamen adstrictus, serò in oppidum reversus à carnis abstinere.

3. Ad argumentum verò Coninch, responderetur ex Sanchez. obligationem abstinentiæ à carnis esse diuiviam; unde toties illis utens in die vitio delinquit mortaliter: quare potest pro parte diei eiusdem, dum in loco obligationis est, id præceptum servare; & pro parte eiusdem diei non servare, dum est, in alio loco in quo non obligat: sed obligatio ieiunandi individua est, consistens in vnica comestione quam semel violans ieiunium, comedendo, non tenetur amplius ea die à cibis abstinere; cum ergo ieiunium nocte obligaturum non sit; non obligat summo mane. Ita Sanchez quem citat, & sequitur Villalob. in *sum. tom. 1. tract. 2. disp. 34. num. 3.* ubi sic ait: [El que sale de su lugar, donde se ayuna, y llega la hora de la cena à otra, abonde se come carne, la puede cenar alli, y aun podria, antes de salir de su lugar, si viene por cierto, que ha de yr al lugar, donde no se ayuna, al morzar en su casa por lo mañana, con que no coma carne entonces.] Ita ille.

RESOL. XLIII.

An proficiscens à Civitate, ubi non servatur ieiunium, accedens meridie ad locum domicilij, ubi servatur tenetur servare ieiunium, si nondum violatum est? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 50.

§. 1. Affirmativè responder Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 1. cap. 12. num. 33.* Lessius *lib. 4. cap. 1. dub. 8. numero 57.* & Basilius Pontius de matrim. lib. 5. c. 8. num. 3.

2. Sed negativam sententiam docet Sancio in *Select. disp. 54. n. 4.* nam, ut supra dicendum est, mandatum ieiunij respicit integrum diem, ut indivivuum obiectum; sed cum ille poterit licite comedere in loco, à quo discessit, merito non tenetur ad ieiunium per integrum diem. Et supradicti Doctores: eo modo, quo fatentur, proficiscentem ab oppido domicilij, ubi servatur ieiunium, & peruenientem nocte, ubi non servatur, posse in domicilio tentaculum sumere, eò quòd.

Sup. hac sequentia, & sequentibus in hoc §. in tom. 6. tr. 1. Ref. 48. ex doct. §. vlt. per totum, signanter in princ. & in tom. 5. tr. 1. ex lata doct. Ref. 86. in fine vers. Vade.

Sup. his in Ref. præter, & in aliis eius primæ not.

Sup. hoc inf. in Ref. 44. &c.

* Sup. hoc sup. in tr. 2. Ref. 41. §. Ad. in fine, &c. & pro existentibus in diebus Rogationum, &c. hic sup. in Ref. 39. §. 1. prope finem.

quod nocte cenare licite possit; item admittere erunt adstricti, non teneri seruare ieiunium peruenientem ad domicilium, vbi seruatur, quando mane potuit in tantulum sumere.

RESOL. XLIV.

An aliquis, vt fugiat obligationem precepti, possit transire ad alium locum propinquum, vt non ieiunet, si ieiunetur in suo? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 19.

1. Videtur negativè respondendum; quia malitia, & fraus non debet patrocinari auctori, vt communiter asserunt Iurisperiti, & ita docet Medina in p. 1. quæst. 66. art. 5. Syluest. verb. ieiunium, quæst. 2. Rosell. eod. verb. num. 26. & nouissimè Lessius l. 4. c. 2. d. 3. n. 60.

2. Sed contrariam sententiam in praxi tutam esse, & probabilem existimo: & illam docet nouissimè Fagundez Præcept. l. 1. c. 7. n. 7. etiam, vt dixi, si talis causa sola intentione in alium locum se conferat; vt ieiunium patriæ effugiat; quia in tali casu non datur propriè, & formaliter fraus: nam fraus datur propriè, vbi dicitur obligatio legis, quam quis per dolum, vel fraudem vult euadere: sed hic nulla datur obligatio, vt superioris questione probatum est: ergo dicendum est: dari potius fugam quamdam obligationis, quæ fuga se non est bona, nec mala, & ita faciens vitur iure suo. Ergo, &c.

RESOL. XLV.

An quis teneatur ad ieiunia sui oppidi, dum absens est? Et aliqua alia circa hoc, & circa peregrinos, & vagos inferuntur in textu huius Resolutionis. Ex p. 1. tract. 9. Ref. 18.

1. Affirmatiuam sententiam docet Paludan. in 4. dist. 15. q. 4. a. 3. quem postea sequitur D. Antoninus p. 2. tit. 7. c. 2. in fin. & Syluest. verb. ieiunium, 17. Rosella. eod. verb. n. 16. & alij. Et ratio est quia aliter non teneretur ad leges loci, per quem transit, neque ad leges patriæ: ergo omnino exemptus esset; quod absurde est absurdum.

2. Hæc sententia est probabilis. Sed contrariam probabiliorē esse existimo, quam docet Villalobos in pen. tom. 1. tract. 2. diff. 34. numero 1. & seq. Filliucius tom. 1. tract. 27. part. 2. cap. 6. numero 108. Lessius lib. 4. cap. 1. dub. 8. numero 54. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. dist. 18. num. 18. Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 12. n. 136. & alij. Et ratio est quia statuta, & consuetudines locales affixæ sunt loco, & obligant tantum existentem in eo, vt constat ex cap. illa, dist. 12. & cap. 2. de quæst. in 6. ergo, &c. Et ideo, si quis noctu peruenit in loca, vbi ieiunium suæ patriæ non seruatur, potest cenare, & comedere carnes. Ita Lessius, vbi supra.

3. Et Lusitanus transiens per Castellam potest edere in castella animalium, quamuis in Lusitania id sibi feriatum, & die Sabbati non liceret. Ita Sayrus in clauis, cap. 3. n. 17. Nauarrus in summa cap. 23. num. 120. Covarruias lib. 4. var. cap. 20. num. 8. Et hæc doctrina procedit, etiam si talia ieiunia essent iuris communis, & obligarent in patria peregrini; non autem in eo loco, in quo reperitur, si per dissuetudinem fuissent abrogata: & ita Mediolani licitum erit peregrinis vesci canibus primis quatuor dictis Quadragesimæ, vt notauit Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. cap. 18. num. 7. & 18. & Lessius mon. 59. Fagundez, vt infra, numero 3. Socus autem, si ieiunia domicilij sui obseruentur etiam in loco, vbi tunc est: quia tunc nulla ratio excusat, cum

talia ieiunia obligent in patria sua, & in loco, vbi tunc per modum transitus moratur. Et ita docet Sanchez de matrim. l. 3. dist. 18. n. 14. Suarez de Relig. tom. 1. l. 2. c. 14. Fagundez Præcept. l. 1. c. 7. num. 7. Granado in part. 2. D. Th. com. 7. tr. 3. p. 1. dist. 6. sect. 4. n. 29. & alij: licet etiam probabiliter contrarium asserat Sanctius in Selectis, dist. 54. n. 31. vbi docet, non teneri peregrinum ieiunare in loco, vbi seruatur ieiunium, quando in suo loco etiam seruatur: quia talis peregrinus non tenetur seruare legem illam in loco, vbi est præsens, ex vi legis suæ patriæ; nam illa non potest obligare extra territorium: nec etiam obligatur ex vi legis illius oppidi, per quod peregrinus transit. Ergo, &c. Nec est reputandum inconueniens, in illo casu peregrinum ad non ieiunandum esse liberum: nam vagi, qui certum domicilium non habent, nullis particulatibus legibus locorum, per quæ vagantur, vincuntur. Ita Sanc. quod est valde notandum.

RESOL. XLVI.

An peregrini, quorum præsentia solum est in transitu per duos, vel tres dies, teneantur ad ieiunia illius loci? Idem dicendum est quoad Festa loci, & Missam audiendam.

Et an Episcopi possint punire eiusmodi peregrinos ieiunia, & dies festos, & alias consuetudines loci non obseruantes?

Et an idem, quod de peregrinis dictum est, dicendum sit etiam de viatoribus, aduenis, & vagis? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 2.

1. Sententiam affirmatiuam docuit Suarez de Relig. tom. 1. l. 2. c. 14. n. 8. & de leg. l. 3. c. 3. n. 3. Malders in p. 2. q. 96. ar. 5. circa fin. fol. mibi 409. Molfesius in sum. tom. 1. tr. 10. c. 4. n. 17. Salas de leg. dist. 14. sect. 4. n. 415. Ortiz in sum. c. 19. mandam. 2. num. 11. in fin. Ioan. de la Cruz, in direct. consp. p. 1. præcept. 3. a. 4. dist. 9. conclus. 1. Mexia in pragmat. taxa panis, conclus. num. 80. Nauarrus in Man. c. 13. num. 5. & c. 23. num. 120. Covarruias l. 4. var. c. 20. n. 8. Lopez in instrum. p. 1. c. 52. Pontius de matrim. l. 5. c. 7. §. 1. Valquez in 3. p. 1. dist. 184. c. 3. n. 28. & alij: qui omnes asserunt peregrinos teneri ad ieiunia, festa, & mores locorum, per quæ transeunt. Et ratio est: quia in cap. illa, dist. 12. & ex Augustino, ita habetur: [Ad quancunque Ecclesiam veneris, eius morem serua.] Vbi Glossa notat, illud pro uerbum: Si fueris Romæ, Romano vinito more. Item, in cap. cons. de obser. ieiuniorum, & in Gloss. ibi, dicitur, teneri peregrinos, se conformare consuetudini locorum, in quibus sunt; & posse Episcopos illos compellere ad huiusmodi ieiunia, & consuetudines obseruandas. Vnde ex hac doctrina putat Lessius l. 4. c. 2. dub. 6. n. 51. peregrinum teneri ad ieiunium, & ad Missam audiendam, si integro die in aliquo loco permaneret. Hæc opinio est satis probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam existimo & in praxi tutam, vt notauit Villalobos in summa, 10. 1. tr. 2. dist. 33. n. 8. & illam docet Fagundez Præcept. 4. l. 1. c. 7. num. 10. qui multos alios citat. Idem docet Azorinus p. 1. l. 7. c. 19. q. 4. Reginaldus tom. 1. l. 4. c. 12. n. 136. Vegha in sum. tom. 1. c. 14. cas. 11. cum aliis. Et ratio est: quia in cap. illa, dist. 12. responder Ambrosius Augustino, consuetudinem esse seruandam ad quancunque Ecclesiam quis accesserit ne aliis offensio præbeat: ergo, excludo scandalo, non tenetur peregrinus seruare ieiunium, vel dies festos alicuius loci, per quem transit. Cæteras rationes vide apud citatos Auctores.

3. Imò ego puto, dictos peregrinos, secluso scandalo, non teneri ad ieiunia, & dies festos, nisi habeant

in tr. 2. Ref. 41. §. Ad in fine, & c. in rom. 6. tr. 12. Ref. 17. in fine vers. 4. quando, & in Ref. 48. §. vlt. ad medium.

Sup. hoc lege Ref. & §. positus inf. in not. §. Imo. huius Ref.

Quoad hoc lege doct. Ref. & §. non seq.

Sup. hoc sup. ex doctrina

Ref. 39. per
toſa, ſignan-
ter §. 1. ad
mediū, verſ.
Ex ſupradi-
ctis, & §. vii.
& in ſ. in Ref.
48. & in t. 6.
§. Tertia
tr. i. Ref. 45.
princ. Ref.
47. & in aliis
caſu annoſ.
& ibi in tr. 2.
Ref. 21. cur-
ſim in fine,
& in Ref. 24.
etiā in fine.

beatſimum animi manendi per maiorem anni partem : & ita loquens de ieiunio docuit Bonacina *de leg. diſp. 1. §. 1. punct. 6. n. 49. & diſp. vlt. g. 1. punct. 6. n. 6. ex doctrina, quam docet Granada in p. 2. D. Th. contr. 7. tr. 3. part. 1. diſp. 6. ſect. 4. n. 25. & Sanchez de matr. tom. 1. l. 3. diſp. 18. num. 9 & in ſum. tom. 1. l. 1. cap. 12. num. 38. & alij : & hanc opinionem probabilem vocat Leſſius l. 4. cap. 2. dub. 7. n. 49. licet ipſe contrariam doceat, quā nouiſſimē tenet etiam Sancius in *Selectis diſput. 44. num. 31. Filliucius tom. 2. tr. 27. c. 7. n. 16. & alij* : quod probant ex vi conſuetudinis, quæ obligat peregrinos ad ieiunia, & feſta loci, ad quem diuertunt permanendo per aliquod breue tempus : vnde omnes fideles ita obſeruant ex apprehenſione, quod ad id teneantur. Secundò, quia Epifcopi puniunt eiufmodi peregrinos, ieiunia, & dies feſtos, & alias conſuetudines loci non obſeruantes : ergo, &c.*

4. Sed ad primum reſpondeo, negando, conſuetudinem illam obligare ſub mortali : & aliqui hoc facientes, faciunt ex conſilio, & quia obligatos ſe eſſe exiſtimant : vel id faciunt ex ignorantia, ſicut ad audiendam Miſſam credunt ſe eſſe adſtrictos ex ſolo tranſitu, aut breui mora ; vel, ſi ſunt viri docti, id faciunt, quia tenent contrariam ſententiam : & idē noſtram tenentes, neque Miſſam audient, neque ieiunia obſeruabunt, ſine peccato.

5. Ad ſecundum reſpondeo, Epifcopos punire dictos peregrinos in noſtro caſu, ratione ſcandali, quod præbent, ieiunia, & dies feſtos non obſeruando : vel dicendum eſt, Epifcopos hoc efficiere ; quia amplectuntur contrariam ſententiam valde probabilem.

6. Reſtat modò reſpondere ad argumenta primæ ſententiæ Suarez, & aliorum. Ad primum dico, quod Auguſtinus in illo canone loquitur de peregrinis habitantibus in aliquo loco pro maiori anni parte ; vel loquitur de conſilio, vel ratione ſcandali. Ita Villalobos in *ſum. tom. 1. tr. 2. diſp. 23. n. 8.*

7. Ad ſecundum reſpondeo eodem modo ; nempe, quod conſilium loquitur de his, qui cauſa habitandi in aliquo loco ſe transferunt, aut loquitur de vagabundis : de quibus eſt diuerſa ratio. Ita Sagundez *vbi ſuprà, num. 12.*

8. Notandum verò eſt, quod Clauis regia l. 3. c. 4. num. 8. Sancius in *Selectis, diſp. 44. n. 34. & Leſſius l. 4. c. 2. dub. 7. num. 49.* admittunt noſtram ſententiam tanquam probabilem, non ſolum in ordine ad viatores, & aduenas, ſed etiam quoad vagos. At hæc opinio aliquibus non placet : nam, cum vagi nullibi habeant domicilium, ſunt totius orbis accolæ ; & idē tenentur ad ieiunia, & feſta, aliâque leges, & conſuetudines locorum, in quibus reperiuntur ; alioquin immunes eſſent ab omnibus legibus, & ſtatutis, quod dicere abſurdum eſt : & ita docet Azorius p. 1. l. 5. cap. 11. q. 13. Suarez *de relig. tom. 1. lib. 2. c. 14. cap. 20. Lorca in p. 2. tom. 2. tract. de leg. diſp. 25. memb. 4. in fin. Sanchez, de matr. tom. 1. l. 3. diſp. 18. n. 15 ſol. mibi 4. diſp. 15. q. 4. art. 2. & alij.*

9. Notandum eſt etiam, quod, licet *ſuprà* docuerim aduenas accedentes ad aliquem locum abſque intentione ibi commorandi maiori anni parte, non obligari legibus illius loci : tamen excipiuntur aliqui caſus, in quibus advena tenetur ſeruare leges locorum : quos quidem caſus, cum non pertineant ad noſtram materiam, videbis apud citatos Doctores.

10. Et tandem nota, quod Sancius in *Selectis, diſp. 54. numero 35.* aduerſus Sanchez in *ſumma tom. 1. lib. 1. cap. 1. numero 42.* docet, quod accedens ad aliquod oppidum, animo ibi habitandi, ſi poſtea decernat ſe breui diſceſſurum, lege ieiunij illius loci non tenetur.

Sup. hoc in
tom. 6. tr. 1.
Ref. 46. &
curſim in
alio verſ.
ſius annoſ.

Sup. hoc in
§ 1mo huius
Ref.

RESOL. XLVII.

An peregrinus poſſit vti Indulgentia ſui territorij, ſi in loco, vbi moratur, ſeruatur ius commune ?
Et pro intelligentia huius quæſtionis aliqua adducuntur in exemplum huius difficultatis. Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Refol. 1. 1. aliâs 120.

§. 1. **E**xempli gratia, Mediolani licet ex conſuetudine velci carnibus, quatuor primis diebus Quadrageſimæ quæritur, an ſi aliquis Mediolanenſis hoſtes ſit hic Panormi, vbi ius commune, viget, poſſit in illis diebus edere carnes ? Negatiuè reſpondet Baſilius Ponticus *de matr. l. 5. c. 8. num. 3.* vbi citat Suarez aſſerentem oppoſitam ſententiam neque eſſe probabilem, neque ſententiam in praxi.

2. Non recte tamē illam docere P. Thomam Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 3. diſp. 18. num. 7.* quia licet hoc priuilegium videatur locale, ſolòque coherens eſt vtiq; tale in hoc ſenſu, vt eo gaudeant, non tantum ibi quoquo modo exiſtentes, ſed etiam qui in iure habentur pro præſentibus, ibique exiſtentibus, quales ſunt, qui breui tempore abſunt, citò reuerſuri, eo quod illi domicilium ibi habeant. Et ita Palacius *diſp. 15. diſp. 8. poſt 5. conſul. verſ. ar. verò,* dixit Caſtellanum per Luſitaniam tranſeuntem, poſſe more ſine patriæ inſeſtimis veſci die Sabbathi, quæ in Luſitaniam non permittuntur. Ita Sanch qui etiam citat *Leſſium de matr. q. 4. art. 5. punct. 3. dub. vlt. §. 2. arguitur, & §. 3. quibus poſſitis.*

RESOL. XLVIII.

An Germanus iter faciens per Italiam poſſit in diebus Quadrageſimæ comedere oua, & lacticiam ?
Et ex doctrina huius quæſtionis inter alia, que docentur, etiam inferitur, an peregrini teneantur obſeruare leges locorum, per qua tranſeunt ?
Et an Caſtellanus peccaret, ſi tranſiens per Galliam, & Luſitaniam animalium inſeſtima in die Sabbathi comederet ?
Et quid e contra ?
Et quid de ciuibus Mediolanenſibus, qui Romæ quatuor primis diebus Quadrageſimæ carnes comederent ?
Et quid e contra ? Ex part. 7. tract. 10. & Miſc. 1. Ref. 32.

§. 1. **D**E hoc caſu hîc Romæ interrogatus fui à nobili viro Germano teſtante de conſuetudine ſue provincie ; quam etiam extare in Belgio teſtatur Leſſius & affirmatiuè reſponder P. Fr. Amicus *tom. 7. de Luſt. diſp. 5. ſect. 16. numero 359.* vbi ſic ait. Inferret ſecundò poſſe Germanum iter facientem per Italiam, ſi abſit ſcandalum, tempore ieiunij comedere oua & lacticiam : ſicut & Mediolanenſem tranſeuntem per loca, vbi 4. diebus ante Dominicam quadrag. ieiunatur, non ieiunare : & Caſtellanum iter facientem per Luſitaniam, animalis extremitates, atque inſeſtima die Sabbathi comedere. Ratio eſt, quia non tenentur quæ ſeruare leges, & conſuetudines loci per quem tranſit, ſed poteſt vti priuilegio ſue patriæ : ita communitè D. Nec reſert, quod tale priuileg. videatur conceſſum loco : nam vt bene Sanchez *loc. cit. num. 7.* etſi conceſſum ſit loco, adhuc eo vti poſſunt omnes qui moraliter cenſentur loco præſentes, & vt qui præſentes in ipſo iure habentur, vt qui mox in patriam vbi proprium domicilium habent, ſunt reuerſuri. Contra verò poſſe & Italiam per Germaniam ipſe de preter tempore

potest ieiunij comedere oua, & lactinia; & Romanum Mediolano transeuntem non ieiunare 4. illis diebus ante Dominic. quadrag. & Lufitanum per regnum Carthage iter facientem animalis extrematibus, & in certis die Sab. vefci. Ratio, quia licet qui iter facit, non teneatur ad leges & confuetudines loci per quem transit, potest tamen maxime cum fauorabiles sint, eas acceptare. Ita Amicus, cuius doctrinam aduocare volui, quia satis confirmat ea, quae dixi circa privilegium Bullae Cruciatæ comedendi oua, & lactinia, nempe posse verbi gratia Siculum iter facientem per Regnum Neapolitanum comedere lactinia tempore quadragel. si Sicilia tueretur esset.

2. Aduerte tamen lector omnia supradicta probabiliter non admittere plures DD. & ideo Pet. à S. Ioh. in *Idea Theol. moral. lib. 1. c. 8. ref. 3.*, sic ait: Peregrini transeunt per aliquem locum, tenentur seruare leges illius loci, si quando ibi sunt obligatio eorum viget. Ratio est, quia non satis prouifum videtur rectæ gubernationi Reip. si peregrini non teneantur feruare leges locorum per quæ tranfeunt: sic enim incolæ facile turbarentur, & spernendi leges occasione sumerent. Quare cum hoc graue fit incommodum, iplarumque legum fini repugnans, dicendum est, peregrinos debere se conformare statutis locorum per quæ tranfeunt.

3. Confirmatur, nam in comunni sententia peregrinus tenetur feruare leges loci per quem transit, quando illæ destinantur ad commodum aliquod temporale illius loci, vt si v. gr. prohibitum fit, ne triticum inde extrahatur. At hæc ratio aut nullius est momenti, aut de omnibus legibus concludit: cum lex non fit, quæ in bonum subditorum non tendit: & præterea negari non possit, quin ad bonum Reip. spectet, ne subditi malo aliorum exemplo, ad contemptum legum inducantur.

4. Nota tamen prædicta intelligi de legibus quæ sunt speciales illius loci, per quem peregrinus transit; nam si agatur de legibus communibus, dubium non est quin teneatur eas obseruare, etsi in illius patria non vigeant. Vnde peccaret Castellanus, qui transiens per Galliam, animalium intestinis die Sabbathi veleretur, & Ciuis Mediolanensis qui Romæ 4. primis dieb. Quadragel. carnes comederet: Ita ille, cui adde Mazud. *tract. de cas. ref. disp. 2. c. 14. dub. 2. num. 61.* & alios penes eum, & Sanch. *quædam in sum. tom. 1. l. 1. c. 12. num. 39.* se retractauit. Sed hæc omnia magis probabiliter dicta sunt, nota tamen, & P. Amici sententia sua non caret probabilitate.

RESOL. XLIX.

An in Quadragesima licitum sit sine Bulla Cruciatæ edere, quod vulgo dicitur vn biscotto? Ex part. 1. tr. 9. Ref. 31.

1. Negentem sententiam amplexus est Vir doctissimus Ioan. de la Cruz, in *direct. conse. par. 1. præcep. 1. art. 4. dub. 8. concl. 4. in fin.* vbi sic asserit: [Nota, esse peccatum mortale, comedere in Quadragesima biscochos sine privilegio. Nec valet, quod substantia oui est versa in aliam substantiam, alias liceret comedere cibum album ex carne confectum, cum ibi substantia carnis versa sit in aliam substantiam.] Idem docet Vegha in *sum. tom. 1. cap. 14. dub. 9.*

2. At, his non obstantibus, affirmatiuam sententiam tenet Pater Villalobos in *sum. tom. 2. tract. 23. dub. 7. num. 1.* ita asserens: [Es materia de colacion vni biscotto: no obstante, que lleuan hueuos, que moralmente se juzga aquello por colacion, y así me parece, que esta en uso. Suele lleuar vn biscotto la quarta parte de vn hueuo.] Et licet dubius circa præsentem quaestionem maneat Rodriq. in *sum. tom. 1. c. 23. ante 1. concl.* tamen in fine sic asserit: [Atento, que la substancia del hueuo es poca, no es materia de peccado mortal, porque los que hazen los biscochos, afirman, que cada vno dellos lleua muy poco de vn hueuo, y así me lo han certificado.]

3. Igitur, & propter consuetudinem; & propter paruitatem materiae, hoc edulium comedentes excusantur à peccato. Vnde, si magnam quantitatem ex ipsis comederent, peccarent etiam secundum hos DD.

4. Sed post hæc scripta inueni, Ledesnam docere etiam hanc sententiam in *sum. tom. 2. tract. 27. cap. 2. diff. 5. fol. mibi 690. vbi* ita asserit: [No tengo por peccado mortal en la colacion comer vn biscchoço dos: La razon es, porque aunque no sea licito, comer hueuos en su propria forma, ni conuertidos en otra substancia, però la cantidad de hueuos que se halla en dos, ò tres biscochos, es muy perqueña, como es cosa notoria y lo dicen los que hazen biscochos, y así està engañado Rodriq. en decir, que cada biscchoço lleua vn hueuo. Lo que digo en la colacion, digo el comer por la misma razon.] Ita ille. Qui tamen immeritò carpit Rodriq. nam ipse nunquam dixit, quòd tale edulium contineat vnum integrum ouum, vt ex ipsius verbis *sup.* apparet: & in hoc etiam fallitur Vegha, *vbi sup. tom. 1. c. 14. cas. 9.* qui etiam citat Rodriguez ita asserentem.

RESOL. L.

An ieiunium indictum à Confessario, vel ab aliquo Iubileo frangatur cum esu ororum, & lactiniorum? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 6.

1. Quoad primum de ieiunio per penitentiam iniuncto negatiue responderi Palud. in *4. diff. 9. 4. art. 4. concl. 2.* Syluest. *verb. ieiunium, q. 5.* & Fagund. *Prac. 4. l. 1. c. 2. n. 10.* qui etiam citat D. Antonium: & Sanch. in *sum. tom. 1. l. 4. c. 11. n. 50.* citat pro hac sententia Quandum in *4. diff. 16. post propositionem 52. concl. 1.*

2. Sed quoad ieiunium Iubilei, posse illa seruati cum esu lactiniorum, docet Henriquez *lib. 7. c. 10. n. 4. & c. 13. n. 13.* & Villalobos in *sum. tom. 1. tr. 26. diff. 2. 4. n. 4.* vbi sic asserit: [Puede se ganar el Iubileo ayunando con hueuos, y lactinios, (fuera del ayuno de Quaresma.) La razon es, porque en detecho no se prohiben los hueuos entre año, y comiendo lactinios, se guarda la substancia del ayuno, y lo declararon Pio V. Greg. XIII. Greg. XIV. y Sixto V. en los Iubileos, que en su tiempo dieron, como refiere Henriquez, y el que tuuiere, Bulla tambien en Quaresma, puede ganar el Iubileo comiendo lactinios, porque con esso ayuna.]

3. Dices, hoc verum esse, seclusa consuetudine, vt notauit ipsemet Henriquez. Homobonus *de exam. p. 1. tr. 8. c. 7. q. 11.* & Alphonsus de Leone *tr. de Iubileo, p. 1. q. 14. sect. 3. n. 142.* Respondent aliqui, talem consuetudinem non extare, ideo ad alia transeamus.

RESOL. LI.

In quibus ieiuniis prohibeantur lactinia? Sed difficultas est, an in diebus ieiuniorum extra Quadragesimam prohibeantur saltem ex consuetudine? Et an si sit dubium, an talis consuetudo obliget ad mortale, necne, dicendum sit non obligare? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 41.

Sup. hoc sup. in tr. 3. Ref. 165. §. vlt. & in Ref. 167. 168. & c.

Sup. hoc sup. in tr. 4. Ref. 27. & in Ref. 2. annoti præter. in eodem §. & in Ref. 2. §. 2. ad medium, & in Ref. 3. per totam, & c.

Sup. hoc sup. in tr. 3. Ref. 165. §. vlt. & in aliis eius vlt. not. & infra in Ref. seq. §. 2. & in aliis eius annot.

§. 1. R6

Sup. hoc ex Ref. seq. lege. doct. §. penult. & aliterius Ref. not. 1. dictae Ref. & inf. ex Ref. §. 8. §. Nota.

1. **R**espondeo de iure communi prohiberi tantum in diebus quadragesimalibus, ut patet in *v. denique*, *diff. 4.* & notat Ioan de la Cruz, in *directore conf. p. 1. praecep. 3. art. 4. dub. 8. concl. 4.* Villalobos in *sum. tom. 7. tr. 2. diff. 8. n. 1.* Ledefina in *sum. tom. 2. tr. 2. c. 1. copel. 3.* Reginaldus in *praxi, tom. 1. l. 4. c. 13. num. 1. tract. 2. p. 2. c. 2. dub. 25.* Ortiz in *sum. cap. 19. mand. 2. nam. 9.* Fernandez in *exam. Theol. moral. p. 1. c. 8. §. 3.* Sanchez in *sum. tom. lib. 4. c. 11. n. 50.* & alij penes ipsos.

2. **D**ifficultas est, an in diebus ieiuniorum extra Quadragesimam prohibeantur, saltem ex consuetudine in multis locis; & idem sub mortali obseruanda: sed Filliucius *tom. 2. tr. 2. p. 2. c. 3. n. 49.* recte obseruat, non semper consuetudinem obligare sub peccato ad abstinentiam ab ouis; quia non est cum exstimatione obligationis, sed tantum ex deuotione, ideoque admonendi populi, ne ex erronea conscientia peccent. Et haec doctrina procedit in locis, vbi Bulla Cruciatæ communiter sumitur. Vnde Vasquez in *p. 2. tom. 2. disp. 177. c. 6. num. 15.* putat, consuetudinem abstinendi ab ouis in regno Castella non obligare: quod etiam docuit Villalobos in *sum. tom. 1. tr. 2. diff. 2. num. 7.* vbi sic asserit: [No obliga la costumbre de no comer hueuos en todo el año, fuera de los ayunos de la Quaresima, porque no se puede probar, que aya tal costumbre, porque toma la maior parte del pueblo la bula de mas de cinquenta años a esta parte, y comen con ella lacticiuos, y para que se introduzga la mayor parte del pueblo voluntariamente con animo de obligarse, lo qual me parece muy probable, y que se puede seguir en practica.] Ita illa; & etiam ante illum Henriquez in *sum. lib. 7. cap. 13. num. 9.* sic asserens: [Ista consuetudo debet esse praescripta spatio quadraginta annorum, vt habeat vim legis, & sponte inducta animo obligandi. Quare examinanda est consuetudo regionis, aut vrbs: & multi viri docti negant obligare in multis Hispaniae locis, quasi ea consuetudo non sit scienter sponte inducta, sed ob frequentes Bullas, quas fere omnes capiunt, reputare simpliciores viros per errorem, se obligari.] Ita Henriquez, quem postea sequutus est Rodriguez in *sum. tom. 1. c. 2. concl. 10. num. 11.* Vide omnino Salas de *leg. ar. 14. disp. 19. sect. 6. n. 78.*

3. **N**otandum est etiam cum Villalobos, *vbi supra*, quod si sit dubium, an talis consuetudo obliget ad mortale, necne, minimè obligat; & idem propter tot circumstantias, & conditiones necessarias, vt consuetudo obliget sub mortali; putat illam non adesse cum isto onere; & ita docet Portel. in *addit. ad dub. regul. ver. ieiunium, n. 7.* & Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 4. c. 11. n. 25.* vbi simpliciter & absolute negat, lacticia in ieiuniis extra Quadragesimam per consuetudinem prohiberi. Et haec sunt eius verba, [Existimo satisfieri omnibus his ieiuniis extra Quadragesimam factis edendo lacticia absque Bulla: quia est probabilior opinio, nec iure, neque consuetudine interdici lacticia in illis, vt in tractatu de ieiunio probauimus.] Ita Sanchez, & nouissime Sancius mutans opinionem in *Select. disp. 51. n. 19.* Vide etiam *sup. Ref. 5. & 6.*

RESOL. LII.

An oua & lacticia sint prohibita in ieiunio Quadragesimali de iure positivo sub peccato mortali?
 Et si non ex iure saltem ex consuetudine?
 Et an oua, & lacticia sint prohibita in ieiuniis extra Quadragesimam, & in diebus veneris & Sabbathi de iure communi?
 Et an sit peccatum mortale comedere oua, & lacticia in diebus Dominicis Quadragesima?

Et docetur, quod Confessarij non debent scrupulos ingerere penitentibus comedentibus tempore Quadragesimae cum Bulla Cruciatæ, oua, quæ intra gallinas inueniuntur. Ex p. 3. tr. 6 & Misc. Ref. 80.

§. 1. **N**egatiuè respondet Fagundez in *prac. 4. Eccl. Necessæ, l. 1. cap. 2. num. 12.* asserit enim quod ex vi iuris comunis, & seclusa quacumque consuetudine alicuius loci, aut prouinciae non esset pluraquam veniale oua, & lacticia edere in ieiuniis Quadragesimæ. Idem docet Palatius in *annotat. ad summam Caietani, ver. ieiunium.* Dominicus in *cap. denique, in compendio, & num. 5.* cum alijs. Et hanc opinionem probabilem esse putant Doctores Academiae Conimbricensis, Eborensis, Salmanticensis, & Complutensis, suos nominatim nouissime citat Fagundez in *qua Apologia, cap. 3.* qui rationes multas etiam adducit ad probabilitatem huius opinionis firmam.

2. **V**erum ego contrariam sententiam tenco, quam tuetur Sanchez in *summa, tom. 1. l. 4. cap. 11. numero 53.* Sancius in *selectis, disp. 51. num. 27.* Toletus *lib. 6. cap. 2. num. 2. & 3.* Nauarrus *cap. 2. numero 22.* Rodriguez in *explicat. Bullæ, §. 6. numero 2.* Azorius *tom. 1. lib. 7. cap. 12. quest. 1.* Henriquez *lib. 7. cap. 13. num. 8.* Beja in *respons. p. 1. cas. 47.* Lopez in *instruct. part. 2. cap. 11.* Bonacina *tom. 2. disp. vltim. quest. 1. punct. 2. numero 2.* Villalobos *tom. 1. tract. 23. diff. 3. numero 1.* & alij; & ratio est, quia ita communiter exponunt DD. *textum e denique disp. 4.*

3. **Q**uo ad consuetudinem verò, displicet mihi id quod asserit Pater Fagundez *vbi supra, num. 11.* difficilem esse scire, vbi illa obliget ad non comedenda oua, & lacticia in diebus Quadragesimæ, nam vt asserit Suarez de *legib. lib. 7. cap. 15. num. 13.* & Fernandez de Castro Palao in *opere morali, tom. 2. tract. 2. disput. 3. punct. 2. §. 3. num. 13.* ex tribus coniecturis deduci potest consuetudinem obligare. Prima, si consuetudo sit grauis, difficilis, & communiter seruata a populo, quia non solet populus vniformiter conuenire in his actibus, nisi quando se obligatum sentit. Secunda, si viri timorati malè sentiant de his, qui non seruant consuetudinem, vel communiter populus scandalizatur. Tertia, si Prelati, & Superiores puniant violentans consuetudinem. Sed omnes hæc coniecturae adsunt fere in omnibus mundi partibus, circa consuetudinem non comedendi oua, & lacticia tempore Quadragesimæ; ergo clarè, & facillitè apparet dictam consuetudinem abstinendi ab ouis, & lacticiis in dicto tempore obligare sub peccato mortali; vnde pro praxi certum est comedentes oua, & lacticia tempore Quadragesimæ peccare mortaliter, si non ex iure positio, vt ego tenco, saltem ex consuetudine.

4. **N**otandum est etiam hic obiter primò, Confessarijs non debere scrupulos iniicere penitentibus comedentibus tempore Quadragesimæ, cum Bulla Cruciatæ, oua quæ intra gallinas inueniuntur, vulgò dicta *oui annuntati*, quia sunt eiusdem speciei, & generantur ex eadem materia, qua generantur oua perfecta, quæ patiunt gallinas; ergo si licitum est hæc comedere, licitum erit & illa.

5. **N**otandum secundò contra Grassium in *decr. Secul. tom. 1. lib. 2. cap. 6. num. 10.* Alexandrum in *cap. denique, disp. 4. num. 16.* Dominicum in *cap. rogationes, de 3. consecr. disp. 3.* Astenem *part. 2. tit. 18. art. 3. quest. 5.* Richardum in *4. disp. 15. art. 3. quest. 5.* Tabienam *ver. ieiunium, n. 3.* & alios, oua, & lacticia non esse peccatum mortale in ieiuniis extra Quadragesimam, & in diebus Veneris, & Sabbathi de iure communi. Et ita docent D. Thomas in *2. 2. quest. 147. art. 8. ad 3.* Lessius *lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 8.* Azorius *tom. 1. l. 7. cap. 10. quest. 1.* Paludanus in *4. disp. 15. quest. 4. art. 4.* Sancius in *sum. lib. 4. c. 11. n. 50.*

Sup. hac consuetudine inf. in Ref. 55. cartim ad lin. 5. & in Ref. 56. §. 2. & in Ref. 58. §. 1. & sup. in Ref. preterita §. 6. vlt. & superius in tr. 3. Ref. 167. §. vlt. & in Ref. 165. §. vlt. & in tr. 4. Ref. 17 §. 1. ad medium.

Sup. in Ref. que hic est sup. in tr. 4. Ref. 27. §. vlt. & in tom. 2. tr. 1. Ref. 86. §. his, & in tom. 3. tr. 6. Ref. 17. prope finem §. 1. a vers. Imo, qui quando, & in Ref. 94. & in tom. 6. tr. 2. Ref. 18. 19. 20. & c.

Et Ref. citata in lin. vlt. huius text. hic est infra Ref. 56. fe. si vero est Ref. 50.

lactis, disp. 1. num. 8. Sanchez in summa, tom. 1. l. 4. c. 11. n. 2. Sa. ver. ieiunium, n. 8. Villalobos in sum. tom. 2. p. 33. diff. 1. n. 7. Valquez in p. 2. tom. 2. disp. 177. c. 6. n. 14. & alij.

RESOL. LIII.

Oua, & lactinia sint prohibita sub mortali in ieiunio Quadragesimali, nisi consuetudo in aliqua Prouincia esset in contrarium?

Et an saltem in diebus Dominicis Quadragesima oua, & lactinia non sint prohibita?

Et quid de Religiosis, qui virtute Cruciate comedunt oua, & lactinia in diebus Dominicis predicta Quadragesima?

Et an sit consuetudo in Religionibus non comedendi oua, & lactinia in Quadragesima, ita vt obliget ad peccatum mortale?

Et notatur quod Leo X. in Bulla incipiente Religionis Zelus, concedit Religiosis S. Iacobi de Spata, & Velez, & S. Marci Legionensis, & eorum familiaribus, & seruitoribus comedere in Quadragesima, & aliis diebus anni de iure, consuetudine, aut iuxta sua statuta, & instituta, aut alias quomodolibet prohibitis butyrum, oua, & alia lactinia, & de consilio vtriusque Medicinam carnes, quo privilegio communicant alia Religiones, &c. & seruatur ista Bulla in Conuentu de Velez.

Et tandem queritur, an privilegium perdatur per non usum? Ex part. 9. tract. 8. & Misc. 3. Resolut. 67. alius 66.

Opinionem negatiuam Fagundez, Auctores, qui post ipsum scripsere, iam refutauerant, iura de ego illam reprobant in part. 3. tract. 6. resol. 80. & in deo. 12. num. 3. Sed nouissime dictam opinionem sequitur Pater Pellizzarius in Manuali Reg. tom. 1. tract. 5. num. 20. 21. & 22. vbi firmat, esum lactiniorum, quando præcisè in iure communi, non esse sub mortali prohibendum in ieiunio quadragesimali, nisi consuetudo in aliqua Prouincia esset in contrarium; sed non ita facile itatendum est eam consuetudinem obligari sub mortali, quod si dicatur obligare, adhuc non esse certum ea adstringi Regulares. Itaque secundum Pellizzarium, in dubio an talis consuetudo sit introducta cum obligatione peccati mortalis, non solum Saculares, sed etiam Regulares possunt impunè in Quadragesima vesci lactinijs. Sed (ne opinio Fagundez, & Pellizzarij radices figat) hæc omnia reitanda esse puto, & præter Sanchez; Sancium, Tolentium, Nauarrum, Rodriquez, Azorium, Henriquez, Bepam, Lopez, Bonacinam, & Villalobos, quos citauimus in dicta Resolutione 8. affirmatiuam sententiam docent Ioannes V Viggers, tr. de Temperantia, dub. 4. n. 17. Emmanuel Sa. verb. Ieiunium, n. 8. Ludouicus à Cruz, in Bull. Cruciate disp. 1. c. 1. dub. 13. num. 4. Tamburinus de Iure Abbatum, tom. 2. disp. 12. q. 9. n. 5. Ghecius in thesaur. verb. Ieiunium, n. 1. Ioan. de la Cruz, in Direct. p. 1. præcep. 3. art. 4. conclus. 4. Bossius, de Iubilæo, lib. 4. cap. 18. num. 33. Ioan. Henricq. in qq. Pract. sect. 16.

9. 7. Castrus Palauus tom. 4. tract. 25. disp. unica, punct. 8. §. 2. num. 1. qui nominatim Fagundez impugnat, & ait, immeritò hanc sententiam tenuisse, & ex eadem Societate etiam nominatim contra dictum Fagundez insurgit nouissimè doctus Pater Bardi in Bull. Cruciate, p. 2. tract. 3. n. 2. sect. 1. Vide etiam ex Societate Escobati in Theolog. moral. tractat. 1. exam. 13. cap. 1. numero 102. Vide etiam Sanctorium, in constit. Minorum, cap. 3. stat. 13.

2. Probatur nostra sententia præter alias rationes alibi adductas, ex privilegio Bullæ Cruciatæ; nam si lactinia nõ essent prohibita diebus Ieiuniorum, Pontifex non solum nihil concederet per hoc indultum, sed nec debuisset excludere personas illas Ecclesiasticas; dum autem eas excludit ab indulto comedendi oua, &c. Signum euidentis est, ab ipso Pontifice supponi prohibitionem in iure, atque adeò non supponi solam conuenientiam contineri in capit. Denique, quia sola conuenientia, seu consilium de abstinentia lactiniorum, non esset sufficiens ad excludendas tot personas Ecclesiasticas ab indulto vniuersali comedendi oua, caseum, &c. Exclusio enim parum, aut nihil operaretur, nam ipsa non obstante possent personæ exclusæ comedere oua; si solo consilio per Sacros Canones astringerentur ad abstinendum ab illorum comestione.

3. Nec obstat dicere cum Pellizzario, & Fagundez in cap. denique, distinct. 4. sic haberi: Par autem est, vt quibus diebus a carne animalium nos abstinemus, ab omnibus quoque, qua sementinam carnis trahunt originem, ieiunemus, a lacte videlicet, & caseo, & ouis. Ergo in dicto textu non continetur præceptum, sed conuenientia quædam, quæ significatur per illam dictionem, Par, quasi dicatur, æquum, seu iustum esse, &c. vt interpretatur Glossa ibidem.

4. Sed ista expositio est prorsus abiicienda, quia Augustinus Episcopus, vt in declaratione notat Glossa, inquitens a Pontifice, an sicuti tempore Ieiuniorum abstinemus a carnibus, ita etiam abstinere debeamus ab ouis, caseo, lacte, &c. Et respondet Pontifex, quod sic; quia sicuti a carnibus ita etiam est abstinendum ab eis quæ sementinam originem ab illis trahunt, & idè eadem Glossa versic. ab omnibus, sic exponit, quasi dicat ex quo caro prohibetur; ergo, & omnia, quæ de carne procedunt, Pontifex autem in hoc Canone declarat præceptum abstinendi a carnibus in ieiunijs Quadragesimalibus extendi ad oua, & lactinia: proinde sub prohibitione, & præcepto continentur carnes & lactinia.

5. Confirmantur supradicta, ex vsu aliquarum Prouinciarum, in quibus si lactinia comeduntur in Quadragesima, asserunt Doctores, habitatores excusari à fractione ieiunij, ratione consuetudinis ibi introductæ rationabili causa. Ergo apertè sequitur de iure, lactinia in ieiunio quadragesimali esse prohibita, nam si hoc non esset, Doctores, vt esum lactiniorum excusarent, à mortali in dictis Prouincijs non recurrerent ad consuetudinem. Et ita de Belgio, & Germania testatur Lessius l. 4. cap. 2. dub. 2. n. 8. Et Pater Amicus in Curs. Theolog. tom. 5. disp. 5. sect. 16. num. 359. Et Iacobus Marcantinus in qq. Pastor. p. 2. cap. 5. q. 1. Vnde non solum minimè admittendam esse puto hanc opinionem ita absolutè prolatam, sed etiam aliam opinionem Doctorum asserentium, saltem in diebus Dominicis Quadragesimæ, oua, & lactinia non esse prohibita, quam opinionem, falsò, bona eius venia, asserit me docere Ioannes Henricq. in qq. Pract. Section 16. q. 8. nam ego contrarium docui in 3. p. tract. 6. resol. 80. & vt legentibus patet in tract. de Bulla Cruciatæ resol. 5. loquor de Religiosis, qui virtute Cruciatæ comedunt lactinia in diebus Dom. Ergo falsò Henriquez asserit, sine bulla Cruciatæ licitam esse comestionem lactiniorum.

Quæ hic est Ref. antecessens §. vlr. & in Ref. seq. & inf. in Ref. § 8. in fine, &

N A
n i a
I. I. V. V
I. I.

sup. in 11. 3. Ref. 7. §. No. scilicet, est; & seqq.

ciniorum in diebus Dominicis Quadragesimæ; nam ego, vt dixi, loquor de Religiosis iumentibus pro die diebus Nullam Cruciatam: Ergo suppono sine illa hoc non esse licitum. Et nostram sententiam tenet Nisignus Dominicanus, Lunionicus à Cruz, Trullenchi, Fernandez de Mourc, Corduba, Villalobos, & alij quibus nunc addo ex Societate Castrum Palaum 11. 4. tract. 2. §. punct. 7. n. 8. Fernandez in instruct. Confess. p. 16. docum. 6. §. 1. & Bardi vbi sup. n. 63. Et idem docet deus, & eruditus Iurifconsultus Naibona in Annalibus iuris anno 1609. n. 4. ubi dicitur qd. ad hunc idem 16. Dicendum est itaque contra Patrem Pellizzarium eum ororum, & lactiniorum esse sub mortali in Quadragesima de iure prohibitum; nec etiam, stando in consuetudine, dubitandum est, illam ad peccatum mortale laicos; & à fortiori Religiosos obligare; ex præsumptionibus, quas ego ex Suarez, Salas, Vviggers, & alijs alibi adduxi, quæ demonstrant talem consuetudinem culpam lethalem inducere; vnde dicta opinio cauendum est, ne in praxim, deducatur, & maxime mihi displicet id quod Pellizzarius asserit, non esse certum in Religiosis consuetudinem non comedendi oua, & lactinia obligare ad mortale; hoc enim bona eius venia puro non esse admittendum, put ea quæ docet Sanctorius in Constitut. Minor. cap. 3. stat. 13.

7. Notandum est etiam hic pro curiosis, quod Pater Ioannes Henriquez in 99. Pract. sect. 16. q. 9. Ioan. de la Cruz, in l. 1. de statu Religios. cap. 6. dubio 22. conclus. 2. obseruant, quod Leo X. in Bulla incipiente, Religiosis zelus, edita sexto Kalend. Iunij anni 1514. concedit Religiosis Sancti Iacobi de Spata, de Veles, & Sancti Marci Legionensis, & eorum familiaribus, & seruitoribus, comedere in Quadragesima, & alijs diebus anni, de iure, consuetudine, aut iuxta sua instituta, aut alias quomodolibet prohibitis, butyrum, oua, & alia lactinia; & de consilio vtriusque Medici etiam carnes. Quo communicant alie Religiones, iuxta dicenda l. 2. c. 4. seruatur ista Bulla in Conuentu de Veles. Ita Cruz. Sed ego non video tale priuilegium apud Regulares in vsu, & quod priuilegium perditur per non vsum, docet Azorius tom. 1. lib. 5. c. 4. quest. 8. Salas de leg. disp. 17. sect. 17. à num. 63. Bonacina disp. 1. quest. 3. punct. 8. §. 3. n. 3. cum alijs; ergo, &c. Verum contrarium docet nouissime visus nunquam satis laudatus, & Sapientissimus Pater Dicastrillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 19. dub. 16. mm. 340. Et Castrum Palaum tom. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 18. n. 4. asserit hoc esse verum quando priuilegia tendunt in aliorum grauamen; sed quando non redundant in grauamen aliorum; vt v. g. ipse asserit priuilegium comedendi lactinia, probabilius censet nunquam perdi per non vsum quantumcumque continuatum; quia nulla est lex statuens hæc priuilegia amitti per non vsum, leges enim statuens priuilegia per non vsum amitti, vt l. 1. ff. de nundinis. & in Regno Hispania lib. 4. tit. 17. p. 3. l. 3. tit. 8. part. 5. loquuntur de priuilegijs quæ in grauamen aliorum cadunt, vt legenti constabit. Ergo non sunt extendenda ad hæc priuilegia. Tum quia restrictio priuilegiorum, & illorum decisio est odiosum; tum quia est diuersa ratio, siquidem in illis, quæ circa aliorum actus versantur, potest dari præscriptio; at in his priuilegijs quæ solam Priuilegiarj actiones respiciunt, nulla esse potest. Ergo, &c. Et ita in hac sententiam cum Palao docet Pontius de marim. lib. 8. c. 18. §. 3. num. 1. & Suarez de legibus; l. 8. cap. 34. num. 16. Sed his non obstantibus, & tali priuilegio non obstante, nolo Regularibus esse auctorem vt possint in Quadragesima lactinijs vesci; sed puto omnino standum vsui & consuetudini contraria; nunquam enim tale priuilegium practicum à Regularibus fuisse apertissime patet. Ergo, &c. Dicendum est itaque ex su-

Alibi in t. 6. r. 2. Ref. 17. & in multis alijs eius. Et in Ref. præter lege §. Quoad, &c.

Sup. hoc priuileg. & seq. doct. huius text. in to. 7. tract. 7. Ref. 256. & si placet lege §. eius primæ not. & si leg. §. Ref. & §. eius secundæ annot. doct. repleueris pro contineturibus circa hoc.

prædictis, prohibitum esse de iure, tam Sacularibus quam Regularibus sub peccato mortali eum ororum, & lactiniorum in ieiunio Quadragesimali, nec opinionem contrariam vilo pacto in praxi admittendam esse existimo.

RESOL. LIV.

An in diebus Dominicis Quadragesima licitum sit comedere oua, & lactinia? Ex p. 10. r. 11. & Militi Ref. 46.

9. 1. Olim affirmatiuam sententiam docuit Gomez, & Lamas, quos statim aliqui recte impugnarunt. Sed nouissime hanc sententiam, hoc non obstante, docent Escobar de Mendoza in Theol. tract. 1. exam. 17. c. 3. Ioannes Henriquez in QQ. Pract. sect. 26. q. 8. & Machadus tom. 1. l. 2. p. 7. r. 3. dicitur vbi sic ait: Suponiendo pues, que aya obligacion, y precepto que obligue à no comer lactinios en tiempo de Quaresma, segun la opinion referida. Disputa tambien los Doctores, si este precepto ay a lugar no solo en los dias de ayuno de la Quaresma, si no tambien en los Domingos della. Comun opinion es, que si por que las palabras del Texto referido comprenden à qualquiera dia; en que se prohibe la carne. Però más comun que nõ; por que no auiedo obligacion, ni precepto de ayunar los dias de Domingo de la Quaresma, tampoco le ay de abstenerse en ellos de los lactinios. Ita ille; cui adde Martinus de San Ioseph in Morali Confess. tom. 1. l. 2. de Ieiunio r. 4. sic asserentem: Muy probable opinion es la de los que dicen, que en los Domingos de Quaresma se pueden comer hueuos, y lactinios; por que no auiedo obligacion, ni precepto de ayunar los dias del Domingo, tampoco ay obligacion de abstenerse en ellos de hueuos, y lactinios, cuya abstinençia se introduxo por razon del ayuno: donde se echa de ver, que los Domingos de Quaresma no son del ayuno della; es; que en su lugar aya la Iglesia los quatro dias; que ay desde el Miércoles de Ceniza, hasta el Sabato inclusiuo; y los dos que ay desde el Iuenes de la Cena exclusiuo, hasta Palchua. para cumplir los quarenta dias. Y consta del cap. Quadragesima de Consecra. disp. 5. que los dias de Domingo no son quadragesimales; sic ille. Et sanè sententiam Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 27. claus. 6. non. 11. dicit non esse dampnamam; & Trullenchi lib. 3. disp. 2. n. 2. asserit non esse improbabilem: Quod etiam dicit Ledouicus à Cruz, in Bullam Cruciatam, cap. 5. dub. 38. num. 5.

2. Sed ego alibi hanc sententiam improbare nunc iterum improbo; & caueant Auctores ne in posterum illam vel absolutè teneant, vel tanquam probabilem admittant. Nam Sacra Congregatio S. Officij, & Sacra Congregatio Indicis, mensibus elapsis, mandauerunt, hæc sententiam à quodam libro deleri, vt factum fuit. Et rectè quidem; nam est contra communem sententiam Doctorem, quicquid falsò asserat Machadus vbi supra; & est contra consuetudinem totius Ecclesie. Et probatur hæc opinio ex cap. Denique, disp. 4. vbi est sermo de Quadragesima; & declarat Pontifex, quod in illis diebus, in quibus abstinemus à carnibus, debemus etiam abstinere à lactinijs; non autem dicitur, in quibus abstinemus, sed in quibus abstinemus à carnibus: à carnibus autem abstinemus, non solum in diebus ieiuniorum, verum etiam in Dominicis Quadragesimæ.

3. Nec obstat dicere ex dicto capite, quod dies Dominicis intrà Quadragesimam, non sunt dies abstinentie, vt ibi dicitur, (qui de abstinentia subtrahti sunt) igitur abstinentia, quæ in Quadragesima præcipitur

non addit supra dies Dominicos, alioquin non sub-
traherentur ab abstinentia: & confirmat Pasqualigus
de Ieiunio decis. 72. ex eo, quod in fine eiusdem Textus
fit mentio de illis quatuor diebus, qui sunt ante pri-
mam Dominicam Quadragesimae; & addit sunt, vt
in Textu dicitur, supra triginta sex dies, vt comple-
retur numerus quadragenarius dierum abstinentiae:
ergo si addendi erant quatuor dies pro integrando nu-
mero illo quadragenario abstinentiae. Respondeo,
non sunt numerandi inter dies abstinentiae. Respondeo,
argumentum laberare in aequiuoco, nam dies absti-
nentiae possunt dici tum quoad quantitatem, tum quoad
qualitatem ciborum; & hoc pacto sunt, proprie lo-
quendo, dies ieiunij: possunt etiam dici late dies absti-
nentiae, quoad qualitatem tantum ciborum; & sic Do-
minicae Quadragesimae appellari poterunt dies absti-
nentiae, sed minus proprie: in Canone autem illo per
dies abstinentiae intelliguntur dies ieiunij, à quibus
subtrahuntur, dies Dominici Quadragesimae, & sic pa-
teret responsio ad abstinentiam in contrarium adductam:
idcirco dicitur, abstinentiam strictè acceptam non
caedere supra dies Dominicos; sed abstinentiam lar-
ge sumptam, quatenus dicit prohibitionem à qualitate
ciborum. Et haec omnia docet Pater Bardi in Bullam
Conciliae, part. 2. tract. 3. cap. 2. sect. 5. per totam, vbi late
notat sententiam tanquam communem defendit,
contra nostrum Pasqualigum: qui tamen postea in
secunda editione mutauit opinionem, & doctè res-
pondet ad argumenta contraria; vnde amplius non
potest adduci in fauorem affirmatiuae sententiae: contra
quam Ego plures Doctores adduxi in part. 3. tract. 6.
cap. 1. §. 1. & me citato, alios etiam adducit Bardi vbi
supra.

RESOL. LV.

Si quis ex voto teneatur ieiunare, an absque Bulla in
Quadragesima, vel infra annum comedens oua, & lac-
ticinia, vbi ex consuetudine non comeduntur, peccet
contra votum?
Item est dicendum de ieiunio ex penitentia à Confessario
imposita, de ieiunio Iubilaei.
Et alij quosque casus adducuntur in §. ultimo huius Reso-
lutionis, & obligatione voti in eis. Ex p. 9. tract. 8.
& Miscell. 3. Ref. 6.

Negative respondet Sanchez in Summa, tom. 1.
lib. 4. cap. 1. num. 52 & 53. vbi sic ait: [Exi-
mum, satisfieri omnibus his ieiunijs extra Quadrage-
simam factis edendo lacticinia absque Bulla: quia est
probabilior opinio, nec iure, nec consuetudine inter-
dicitur lacticinia in illis. Tandem idem existimo, tan-
quam valde probabile, de ieiunijs Quadragesimalibus,
in voto, penitentia, vel Iubilaeo indictis, nisi Pontifex
in Iubilaeo, vouens in voto, vel Confessarius peni-
tentiam iniungens, expressè vsum lacticiniorum in-
terdiceret. Quamvis enim peccaretur in Praeceptum
Ecclesiae interdicentis eo tempore lacticinia carenti
Bulla: at non peccaretur contra votum, peniten-
tiae tunc ieiunandi, & satisfieret eo ieiunio vo-
to, vel penitentiae, vel ieiunio Iubilaei. Ducor: quia
hic ex penitentia, voto, vel Iubilaeo ad solum iei-
unium eo modo, quo est ab Ecclesia institutum, tenetur,
& ad id, ad quod obligat Praeceptum ieiunij,
vt sic. At Praeceptum ieiunij, etiam quadragesima-
le, vt sic, non obligat ad abstinentiam à lacticinijs,
sed est distinctum omnino Praeceptum indepen-
dens à ieiunio. Quod, inde constat, quia ex cap. Deni-
cipia, dist. 1. vbi haec abstinentia praecipitur in Quadra-
gesima, nulla fit mentio de Praecepto ieiunij, nec ratione
ieiunij id praecipitur, sed tantum dicitur sic: Par est, vt,
Tom. IV.

qui his diebus à carnibus abstinemus, ab his, qua semen-
tinam trahunt originem à carnibus ieiunemus. Et ita in
Dominicis Quadragesimae ibi praecipitur quoque haec
abstinentia, cum tamen tunc non ieiunetur. Atque
pueri, & omnes alij à ieiunij Praecepto excusati, tenentur
à lacticinijs abstinere, Quare non est hoc Prae-
ceptum, sicut de hora refectiois non anticipanda: vt po-
te quae ex vi solius praeccepti ieiunij iungitur & eo ipso
quod quis non tenetur ieiunare, non tenetur ad illam.
2. Sed, his non obstantibus, affirmatiuae sententiae
adhaeret Palaus, tom. 3. disp. 1. punct. 12. num. 18. Suarez
l. 4. de voto, cap. 7. num. 9. in fine, & Azorius, 1. p. lib. 7.
cap. 10. q. 2. in fine, & l. 11. cap. 20. quest. 6. Quia, licet
abstinentia ab ouis, & lacticinijs supponatur Praecepto
ieiunij quadragesimalis: at, quia hoc necessario supponitur;
& tanquam pars integralis talis ieiunij; & ea de
causa vouens illo tempore ieiunare, censendus est vo-
tum emittere de ieiunio sub illa forma. Neque Eccle-
siasticum quadragesimale ieiunium est sola abstinentia
à duplici refectioe; sed etiam abstinentia à carnibus,
& ab his, quae à carnibus originem ducunt. Itaque ex
his patet, vttramque sententiam pro se rationes proba-
biles habere.

3. Sed, quia hic actum est de interpretatione voti in
gratiam Lectorum, alia selectiora adnotabo. Dico igitur
primò, me non assentire Castro Palaio, vbi sup. n. 5.
asserenti, votum de dicendo Rosarium non perfolui
cum socio: nam puto vouentem, alternatim cum socio
recitádo, voto satisfacere. Ita Trullench in Decal. tom. 1.
lib. 2. cap. 2. dub. 1. n. 19. & me citato, Pellizzarius in
Man. Regul. in d. censo & satisfacere, etiam recitet
Rosarium, facta notabili interruptione in ipsius decem-
nisijs. Secundò, qui vouit aliquid aliquo modo inde-
terminato, potest eligere id quod minus est: tum quia
votum est interpretandum strictè, quantum verba pa-
riuntur; tum, quia sic habetur cap. Ex parte, de consub-
tium etiam, quia dum in legatis, attentis circumstantiis,
videlicet consuetudine, patriae & ipsius testatoris fa-
cultate, & consuetudine, & dignitate legatarij, non
constat de intentione testatoris; praesumitur testator
voluisse legare, quod minus est, vt ad minimum graua-
rei heredem, l. Nummus, 73. ff. de legat. 3. Tertio, qui
vouit ieiunare, v. g. toto mense Septembri, non tenetur
ieiunare in Dominicis illius mensis, nisi id expressè
intenderit: quia praesumitur habuisse intentionem obli-
gandi se ad ieiunium eo pacto, quo Ecclesia obligat;
Ecclesia autem nunquam obligat ad ieiunium die Do-
minica. Ita Sanch. l. 2. c. 37. n. 20. Bonac. de Sacramentis,
disp. 4. q. vlt. punct. 6. n. 25. & alij. Item, qui vouit iei-
unare vigilia alicuius Sancti, cuius dies festus incidit
in fer. 1. potest Sabbatho antecedenti ieiunare, & non
tenetur ad ieiunium die Dominico, nisi aliter expressè
intenderit: praesumitur enim voluisse accommodare se
Ecclesiae consuetudini. Idem dic de eo, qui vouit iei-
unare in die Annunciationis B. M. Virginis, si incidat in
Dominicam, modò aliud non constet de mente vouentis.
In dubio autem voluntatis existimo, posse in Sabbatho
antecedente diem Annunc. ieiunare, aut etiam pos-
se ieiunium transferre in fer. 2. si die Sabbathi teneatur
alio titulo ieiunare: habet enim iustam causam trans-
ferendi votum in alium diem: vt se vniuersali Ecclesiae
consuetudini accommodet, & haec commutatio, fieri
videtur in aequale. Quarto, qui vouit tradere aliquid
certo pauperi, tenetur tradere alteri pauperi, si pauper
designatus moriatur nondum adimpleto voto; nisi ali-
ter constet de voluntate vouentis. Ratio est: quia sic
explicaretur praecceptum, si de hac re extaret. Deinde,
quia hoc votum explicandum est, sicut explicatur lega-
tum pauperi relictum, quod soluendum est, etiam
si mortuus fuerit pauper designatus, Et tandem non as-
sentior Castro Palaio, vbi supra, n. 12. asserenti, vouen-
tem sextis feriis ieiunare, si eo anno incidat Natalis

Sup. hoc est
socio sup. in
tr. 4. Ref. 70.
in to. 1. tr. 6.
Ref. 31 §. pe-
nit. ad me-
dium.
Sup. hac in-
terruptione
in to. 8. tr. 4.
Ref. 47 & 6.
Et pro con-
tento in ver-
Secundo, qui
vouit, huius
text. in to. 8.
tr. 4. Ref. 23.
§ vide, &c.
Et pro con-
tento in hoc
verf. Tertio,
qui vouit,
huius text.
sup. in Ref.
7. § vlt. in
principio.

Sup. hoc ma-
Domini

gis lare inf. ip Ref. 6. Domini in die Veneris, teneri ieiunare; contrarium enim puto cum Trullench *loc. cit. n. 6.* qui omnia superius dicta confirmat.

RESOL. LVI.

An si quis vouerit ieiunare teneatur abstinere, à lacticiis extra Quadragesimam, vel an teneatur seruare tale ieiunium iuxta patrie consuetudinem?

Et an promittens ieiunare in Quadragesima, dubius autem an intenderit abstinere à lacticiis, non sit damnandus tanquam reus voti, si illis absque Bulla vescatur, licet peccaret in præceptum Ecclesie interdicens eo tempore lacticiniorum usum? Ex part. 1. tract. 9. Refol. 5.

Sup. hoc in Ref. præter. & sup. in tr. 3. Ref. 16. §. 7. & in Ref. 167. & 168.

§. 1. Negatiuè respondet Ortiz in *sum. c. 19. n. 9.* vbi sic ait: [Los hueuos no son contra la sustancia del ayuno, ni se vedan, si no en Quaresma, y assi los que prometieron de ayunar, pueden ayunar con hueuos.] Sed Azorius *part. 1. l. 3. c. 10. q. 2.* ait, ita videntem debere eo modo seruare hoc ieiunium, quomodo ciuitas seruat ieiunia Vigiliarum, & quatuor Temporum. Et *l. 11. cap. 10. quest. 7.* allicit ita videntem teneri seruare hoc ieiunium iuxta patrie consuetudinem.

Sup. hoc in Ref. præter. cursum ad lin. 5. & sup. in Ref. 50. §. 7. & in Ref. 51. §. 2. & super. in tr. 4. Ref. 7. §. 1. cursum ad mediū, & in tr. 3. Refol. 167. §. 7. & figurat inf. in Refol. 58. §. 1.

2. Sed talem consuetudinem non extare putat Portel. in *addit. ad dub. reg. verb. ieiunium. n. 7.* vbi sic asserit: [Sanchez tenet, probabile esse, sic vouentem ieiunium, absque Bulla Cruciatæ, posse comedere lacticia in illo die ieiunij; extra ieiunia tamen Quadragesimæ: quia est probabilior opinio, nec de iure, neque de consuetudine interdicti in die ieiunij lacticia extra Quadragesimam.] Ita Portel. probabiliter quidem, et *sup.* dictum est. Et nouissimè hanc sententiam docet Sancius in *Select. disp. 51. num. 19.* vbi ait, non adesse præceptum, neque consuetudinem abstinendi ab ouis, & lacticiis in Vigilias, & quatuor anni Temporibus, maximè in Regnis, vbi adest Bulla Cruciatæ, vt est in hoc Regno Siciliae. Vide etiam Vasquez in *p. 2. tom. 2. disp. 117. c. 6. n. 54.*

Sup. hoc in Ref. seq.

3. Itaque ita vouens satisfaceret voto, si in ieiuniis extra Quadragesimam comederet sine Bulla lacticia, & ouisimo Sanchez in *sum. tom. 1. l. 3. c. 11. n. 53.* cum Angles docet, promittentem ieiunare in Quadragesima, dubium autem, an intenderit abstinere à lacticiis, & dubitatur an vouerit vouere abstinentiam à lacticiis. Ego existimo, quando est purum dubium, tutiorem partem esse eligendam. Sic ille.

2. Sed tu contrariam sententiam tene, quam tuetur Angles *part. 1. de ieiunio, q. 9. de abstinentia à cibo, art. 1. dub. 2.* & Ioannes Salas in *1. 2. tom. 1. tr. 8. disp. unica, sect. 25. n. 250.* quia melior est conditio possidentis.

RESOL. LVII.

An qui vouit ieiunare Quadragesimam, & dubius an vouerit vouere abstinentiam à lacticiis, teneatur illa non comedere? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 20.

Sup. hoc in Ref. præter. §. 7. ad medium.

§. 1. Affirmatiuè respondet Turrianus in *opusculis Theologicis, tom. 1. opusc. 10. disp. 1. dub. 2.* vbi sic ait. Alterum dubiosum est de eo qui vouit ieiunare Quadragesimam, cum ad id aliis non esset obligatus, & dubitatur an vouerit vouere abstinentiam à lacticiis. Ego existimo, quando est purum dubium, tutiorem partem esse eligendam. Sic ille.

2. Sed tu contrariam sententiam tene, quam tuetur Angles *part. 1. de ieiunio, q. 9. de abstinentia à cibo, art. 1. dub. 2.* & Ioannes Salas in *1. 2. tom. 1. tr. 8. disp. unica, sect. 25. n. 250.* quia melior est conditio possidentis.

RESOL. LVIII.

Quidam Religiosus in hoc Regno Siciliae comedit Lacticia in quadam Vigilia, quæ fuit à me, an peccauerit mortaliter?

Et dicitur, an sit consuetudo dictis diebus abstinere à lacticiis?

Et an Religiosi, & Clerici teneantur seruare consuetudinem laicorum, in ieiuniis, vel è contra?

Et an in ieiuniis extra Quadragesimam interdicitur usus lacticiniorum?

Et an iter agēs possit sine Bulla lacticia edere, quando non inueniuntur in itinere pisces, vel non possunt commodè habere aliud, quod manducent?

Et an licet itinerantes inueniant panem, & potum, fructus, & olera, non teneantur ieiunare?

Et tandem queritur, an Sacerdotes etiam Regulares possint diebus Dominicis Quadragesimæ vtrius Bullæ Cruciatæ edere oua & lacticia?

Et quid dicendum est de cæteris omnibus aliis sine Bulla? Ex part. 5. tractatu 14. & Miscell. Resolucione 13.

§. 1. Suppono quòd in usu lacticiniorum circa festam Sextam, sabbatum, vigilias Sanctorum, & quatuor temporum seruanda est consuetudo proximè ideo pro resolutione præsentis dubij videndum est, an in Sicilia sit consuetudo dictis diebus abstinere à lacticiis; & videtur negatiuè respondendum, per ea quæ adduxi in *1. part. tract. de ieiunio, resolut. 5. & 4.* cum Vasquez, Villalobos, Sancio, & aliis, quibus nunc addo Trullench. in *expositione Bullæ Cruciatæ, §. 4. dub. 3. num. 9.* Sanchez in *opusc. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 21. num. 2.* quia vt consuetudo habeat vim legis, debet esse inducta à maiori parte populij, sed consuetudo in Sicilia non est huiusmodi, cum maior populi pars sumat Bullam Cruciatæ, quibus id licet, & qui Bullam non habent, sunt pauci, & pauperiores, ergo non potuit maior pars populi inducere hanc consuetudinem. Deinde consuetudo vt obliget, debet esse introducta cum intentione obligandi, & vt sit præceptiua, & adhuc tunc non semper obligat ad mortale, sed quando inducta est ea intentione vt obliget ad mortale, vt notat Montefinus in *1. 1. tom. 2. tractatu de legibus, disput. 23. quest. 13. num. 222.* Tametsi *tom. 2. disput. 5. quest. 7. dub. 1. num. 19.* Henricus *lib. 7. cap. 13. num. 9.* Bossius *vbi infra,* & alij. Sed hæc consuetudo non est inducta animo se obligandi, sed ex ignorantia, qua ignorantes credebant edere lacticia in illis diebus esse prohibitum, ergo, &c. Et tandem cum saltem hæc res sit dubia, melior est conditio possidentis, libertatem scilicet, non adesse talem obligationem. Et hanc opinionem mordicus tenet pro Regnis Hispaniarum Sanchez, Vasquez & alij *vbi supra,* quod etiam procedit in Regno Siciliae, cum in his omnibus sumatur Bulla Cruciatæ. Vnde non debebat absolute asserere Ludouic, à Cruz in *Bulla Cruciatæ, disp. 1. cap. 5. dub. 12. num. 17.* lacticia esse prohibita extra Quadragesimam ex consuetudine. Vide etiam *sup.* *locis citatis.*

2. Verùm dato, & non concesso, quòd adesset consuetudo in Regno Siciliae abstinendi à lacticiis in dictis diebus, adhuc puto Religiosum, de quo loquimur, non peccasse mortaliter edendo illa, quia, vt doctè obseruat Sanchez *loco citato,* & nouissimè Bossius *de triplici Iubileo, sect. 4. c. 18. numero 32.* Religiosi non tenentur seruare consuetudines particularum secularium etiam Clericorum, nec Clerici aliorum secularium particularum consuetudines, sicut nec alij

Prouincia, etiamsi consuetudo confirmata sit Synodo Provinciali? Et inferitur, quod tota Prouincia non potest condere leges obligantes Regulares. Ex p. 10. tract. 11. & Milic. 1. Rel. 38.

§. 1. Negatiue responder Martinus de San Ioseph in Monit. Confessar. tom. 1. lib. 2. tract. de Ieiunio 4. n. 3. vbi sic ait: Quando en alguna parte, lugar, o Prouincia, y. g. en España, huuiesse costumbre introduzida con actos obligatorios, y legitimos, de no comer hucuos, y lacticiuos en los ayunos de entre año, no obligaria a los Religiosos: los quales, no siendo la costumbre vniuersal de toda la Iglesia, no tienen obligacion de guardar las costumbres particulares de los seculares, ni Clerigos: ni tampoco estan obligados los Clerigos de guardar las costumbres particulares de los seculares, como ni tampoco tienen obligacion los seculares, de guardar las costumbres particulares de los Religiosos, ni las de los Religiosos, porque como diuersos estados, ay diuersas costumbres de abstinentia entre ellos. Sic Syluester verb. Ieiunium, quest. 2. citans Archidiacon. Anglez 1. part. in Florentibus in materia de Ieiunio 7. 4. dub. 3. Sanchez tom. 1. lib. 5. cap. 1. dub. 2. n. 2. citans Ledesimam, & Medinam. [Y añade, quanto a no auer obligacion de abstenerse de hucuos, y lacticiuos en los ayunos de entre año fuera de la Quaresima que es mas cierto, que pueden comerlos los Religiosos: porque aunque aya costumbre legitima de no comerlos, no es general de toda la Iglesia, sino particular de vn Reyno, Prouincia, o lugar que no obliga: como hemos dicho, a Religiosos.] Ita Martinus.

Sup. conten- to in hoc §. 1. in Refol. praeferita §. Verum.

Sup. hoc in §. vlt. huius Refol. & in Refol. eius not.

Sup. hoc ca- suetudine in Ref. praeferita, §. Verum, prop. 1. in, & in to. 6. rr. 2. Ref. 2. §. 1. ante med. ver. Quod si materia sit, & in 1. 9. rr. 2. Rel. 295, per tot. & in aliis eius not.

Sup. hoc in Ref. praeferita §. Verum, prop. fin. a ver. Sed an idem, & in Ref. 2. not. praeferita, & in eodem §. prop. fin. & seq. & pro Regularibus in hoc casu in to. 7. rr. 1. Refol. 32. & Saltim ergo, & in §. eius not.

2. Confirmatur supradicta opinio ex doctrina Bordoni, quem citat & sequitur Pasqualigus, deci. 186. per totam, in qua probat, consuetudinem alicuius loci non obligare Religiosos ad ieiunia. Sed non deseram hic apponere verba sapientissimi Patris Arriaga in Cur. Theolog. tomo quarto, tract. de legibus, disputatione 25, sectione sexta, numero 40, vbi ait: Quaesitio est, an consuetudo Laicorum obliget etiam Ecclesiasticos? Huic respondendum ex eodem principio, quo praecedentibus de obligatione legis scriptae: diximus enim ad leges civiles in materia etiam communi Ecclesiasticis, quae nullo modo praedictet eorum libertati, obligari etiam Ecclesiasticos; inde in praesenti dicimus, si consuetudo sit in eiusmodi materia non contraria libertati Ecclesiae, & communi omnibus, vt conuincibus; tunc obligari etiam Ecclesiasticos, licet lex solum confirmetur consensu implicito Principis saecularis: sicut obligaret lex scripta ab eo etiam solo saeculari principe lata: sin vero materia sit spiritualis, & ab ipsis Clericis simul cum saecularibus obseruetur; inducent obligationem vtriusque quatenus ea consuetudo a personis vtriusque Fori obseruata, censetur approbata a Principe Ecclesiastico, & civili: eritque eo casu vna consuetudo virtualiter aequivalens duabus. Denique, si consuetudo, esto sit spiritualis, vt verbi gratia, ieiunium, celebratio Festorum, obseruetur tamen a solis saecularibus, dicimus etiam comprehendere Clericos: quia tunc ea consuetudo inducit legem, quatenus approbat ab Episcopo, qui etiam habet iurisdictionem supra Clericos, vnum autem etiam obligentur Religiosi exempti, dictum est supra dum egimus de lege scripta. Ita ille.

3. Videndum est igitur quid ipse senserit de lege scripta, sic itaque asserit, disputat. 10. sect. 6. num. 10. aduertendum, legibus Canonice non solum obligari Ecclesiasticos, sed etiam Laicos; quia etiam hi sunt oues Christi, vt saepe diximus; per quod non negamus, saepe multas esse leges pro solis Ecclesiasticis; sicut e contrario multae sunt pro solis Laicis: quomodo

re: Clerici Religiosorum, nam cum sint diuersi status, sunt diuersae consuetudines, & abstinentiae in illis. Vnde doctrina praedicta quod Religiosi extra Quaresimam possint edere oua & lacticiua in vigiliis, & quatuor temporibus, est certior in Religiosis, ob consuetudinem dictam, quia esto esset de hoc in Regno Siciliae consuetudo, non est generalis totius Ecclesiae, sed particularis, quae vt dictum est, non obligat Religiosos. Ita Sanchez. Ex quo inferitur, dato, & non concessio, quod in Hispania adesset consuetudo abstinentiae in lacticiuis, posse hoc non obstante Patres Societ. Iesu illa edere supradictis diebus, ex ratione adducta, sed an idem dicendum sit de Clericis nempe non tenentur seruare consuetudinem laicorum in ieiuniis: affirmatiue respondet Sanchez, vt apparet in verbis supracitatis: cui tenet Salas de legibus, disp. 9. sect. 15. n. 105, & Paludanus in 4. disp. 15. q. 4. art. 3. Verum contrarium docet Suarez de legibus, lib. 7. cap. 17. num. 12. & Castus Palauus tom. 1. tract. 13. disp. 3. punct. 3. n. 6.

3. Nota ex supradictis non bene dixisse Couarruam lib. 4. cap. 20. num. 15. & Gomez in Bulla Cruc. lib. 7. num. 3. & alij, in ieiuniis extra Quaresimam huc interdictionem esse eum lacticiuorum: nam lacticiua de iure prohibentur tantum in Quaresima, vt refert communis opinio, & omnium Magister S. Doctor in 2. 1. quest. 147. art. 1. in fine, & in 4. disp. 15. q. 5. art. 1. q. 4. & ego alibi. Vnde contra Biam part. 1. cap. 41. dicendum est in terris Indiarum de nouo repositis in diebus extra Quaresimam posse edi oua, & lacticiua.

4. Notandum est etiam hic obiter iter agentes posse de iure Bulla lacticiua edere, quando non inueniuntur in itinere pisces, quos emant. Ita Sanchez vbi supra, disp. 1. dub. 19. n. 6. quod puto intelligendum si non possint commodè habere aliud, quod comedant. Vt in itinere, quod licet itinerantes inueniant panem, & porcorum fructus, & olera non tenentur ieiunare, quia haec regulariter non sunt sufficiens prandium. Ita Sanchez deo. 15. n. 1. & docti iuniores.

Et tandem nota posse Sacerdotes etiam regulares de iure Dominicae Quaresimae virtute Bullae Cruciatiae edere oua, & lacticiua. Ita probabiliter ego in p. 1. n. 1. de Bulla Cruciatiae, resol. 5. cum multis DD. quibus nunc addo Ludouicum a Cruz in Bulla Cruciatiae, disp. 1. dub. 8. num. 5. Cordubam in sum. 9. 68. Palauum in 4. disp. 15. dist. 8. fol. 127. & Trullench. in Bulla Cruciatiae, lib. 4. dub. 7. n. 2. Imò sine Bulla hoc omnibus Ecclesiasticis, tenet Gomez in Bulla Cruciatiae, clem. 7. n. 7. & Llamas in sum. 3. part. c. 1. §. 26. quam sententiam non esse omnino improbabilem putauit Trullench. vbi supra, n. 1. Sed contra hanc opinionem vide Villalobos in p. 1. n. 1. tract. 23. diff. 8. n. 1. & Sancium in selectis, disp. 1. mon. 25.

RESOL. LIX.

An in aliqua Prouincia extaret consuetudo vniuersalis obligatoria abstinentiae ab ouis, & lacticiuis in ieiuniis extra Quaresimam, teneantur illam Regulares obseruare? Et an consuetudo alicuius loci obliget Regulares ad ieiunia? Et quid quoad consuetudinem laicorum celebrandi aliqua Festa, an obligentur Regulares exempti ad eorum celebrationem? Et an consuetudo laicorum in ieiunio, obseruatione Festorum, &c. obliget etiam Ecclesiasticos? Et an persona Religiosa obligentur legibus Synodalibus, ad rationem Episcopatum se extendentibus? Et deducitur, quod Regulares non tenentur ad ieiunia Prouincia, quando obligantur ex generali consuetudine Tom. IV.

N A E N I A I. IV V III

Sup. hoc et
seqq. vique
ad not. seq.
in to. 6. tr. 1.
Ref. 4. per
totam, & in
aliis eius an-
not. & hic
sup. in Ref.
46. & in aliis
eius primæ
not.

autem qui intra Territorium sunt, non obligentur si sint exempti; diximus supra agentes de lege humana. Illud tamen restat declarandum, an persona Religiosæ obligentur legibus synodalibus ad totum Episcopatum se extendentibus? Pro resolutione aduerte, Religiosos aliquos esse exemptos à iurisdictione Episcopali, aliquos verò non; ergo, si de exemptis loquamur, conclusio sit, eos non obligari eius legibus: patet, quia ad hoc maxime ordinatur ea exemptio. Secundò, quia Tridentinum *sess. 25. c. 12.* tanquam singulare aliquid præcipit, vt in obseruatione Festorum & censurarum Religiosi exempti obediant Episcopo; per quod supponit in cæteris non teneri, imò nec antea ad hæc duo fuisse obligatos. Tertio, quia Religiosi exempti (vt constat ex *c. 1. de privilegiis, in 6.*) non tenentur Episcopo parere, nisi in casibus à iure exceptis; non excipiuntur autem à iure leges Synodales: ergo. Dices, Religiosi iure naturæ, tanquam pars communitatis, tenentur se conformare toti; ergo & obseruare has leges. Respondeo ex sæpè dictis, hanc conformationem non obligare exemptos: alioquin & ille, cum quo dispensatur validè, teneretur etiam legibus; quia adhuc post dispensationem est pars eius communitatis. Vel si vis magis scholasticè respondere, distingue, Religiosi in eo puncto, in quo sunt pars, tenentur se accommodare; admitto Antecedens: in eo, in quo non sunt pars; nego Antecedens. Vnde nego Consequentiam, quia in ordine ad has leges, eo ipso, quod exempti sunt, iam sunt quasi à cæteris separati, iam non sunt pars. Fortasse aliquando, ratione scandali, tenebuntur aliquas obseruare, verbi gratia si imponantur ieiunia; populus enim valdè scandalizaretur, si dum ipse ieiunat, videat Religiosos, quos iudicat adhuc magis ad id obligatos, non ieiunare: at hoc est per accidens; & solum obligabit in publico, non in occulto. Hucusque Arriaga: ex cuius doctrina sequitur, quod sicut Regulares exempti non tenentur legibus, nisi in casibus expressis; neque tenentur Conseruetudinibus: quia vt visum est, Conseruetudo non est maioris efficaciæ, quam sit lex Concilij, & Synodi Ordinariorum; vnde si talis lex non obligat Religiosos, nec etiam obligabit Conseruetudo. Hinc deducitur, quod Regulares non tenentur ad ieiunia Prouinciæ, quando obligant ex generali conseruetudine Prouinciæ; etiam si conseruetudo confirmata sit in Synodo Prouinciæ, quia non subduntur Constitutionibus Synodalibus. Militar enim eadem ratio, quia neque tota Prouincia potest concedere leges obligantes Regulares, cum non sint subiecti potestati ipsius; atque ad hoc nec dare vim conseruetudini ad ipsos obligandos.

Sup. hoc in
Resol. not.
seq.

Cursum in
Ref. quæ hic
est sup. 40. in
fine & magis
late in Ref.
41. & hic su-
pra in §. 66.
firm. huius
Ref. breuiter
in princ. &
prope finem,
§. Videndū.

4. Verum his non obstantibus, ego olim cursim affirmatiuæ sententiæ ad hæsi, quam nouissimè tenet Pellizzarius in *Manuali Regular. tom. 1. tr. 5. c. 5. n. 50.* vbi sic ait: Quæres, an Regulares in suis Monasteriis teneantur seruare ieiunia per conseruetudinem inducta in ea Prouincia, Oppido, aut loco, in quo ipsi degunt per dominum dominij? Respondeo teneri, si conseruetudo sit generalis, id est communis, tam Clericis, ac Religiosis, quam Laicis: sic enim illa ieiunia sunt omnibus communia, & moribus omnium ibi habitantium comprobata, idè que debent ab omnibus seruari, etiam à Regularibus, quippè qui sunt partes talis communitatis, & vt tales debent concordare cum suo toto, iuxta illud: Turpis est pars, quæ non concordat suo toto. Secus, si conseruetudo sit tantum Laicorum, aut Clericorum: tunc enim Regulares non tenentur ad ieiunia taliter inducta; cum illi plures habeant abstinentias, ac ieiunia, quæ non habent Laici, aut Clerici, idè que par sit, vt illorum ieiuniis non supergrauentur, quorum conseruetudinibus non liberantur à ieiuniis propriis Ordinis iuxta illud: Quos non honoro, nec onero; & quos honoro, grauo, Ita ille; qui

citatur, Fagundez, Reginaldum, & Azorium. Idem docet Merolla, *tom. 3. disp. 5. dub. 5. num. 36.* qui citat Paludanum, Rodriguez, & Portel. Idem docet Lezana in *Summa, tom. 1. cap. 11. num. 13.* Boffius de *Iubilæo, sect. 4. cas. 18. numero 32.* Peyrinus de *Præi. legis Regul. quest. 1. cap. 8. num. 22.* Trullench in *Decalogo, tom. 1. lib. 3. cap. 7. dubio 5. num. 12.* Tamburinus, *tom. 2. disputat. 12. quest. 3. num. 1.* Villalobos in *Summa, tom. 1. tract. 23. difficult. 5. num. 6.* Hieronymus Rodriguez, *resolut. 75. num. 18.* Nouarius, *verb. Ieiunium, num. 1.* & alij. Non assentire tamen Merollæ assentire, opinionem negantem esse falsam; nam puto non carere sua probabilitate; licet ego, vt dixi, affirmatiuæ sententiæ ad hæream.

RESOL. LX.

An Regularis vouens ieiunare satisfaciatur, si ieiunet secundum morem Monasticum, vel teneatur ieiunare secundum morem Ecclesiæ?

Et ieiunium indictum à Confessario, nisi is contrarium explicet, an semper sit Monasticum quoad Regulares, secus autem quoad seculares? Ex p. 7. tr. 11. & Milica. Resol. 24.

§. 1. Iohannes Caramuel, quia est vir acutissimus ingenij ponit hoc dubium in *Reg. de Bened. disp. 118. n. 1613.* & sic respondit: Primò, si quis Monachus voueat aliqua die ieiunare, & non determinet formam ieiunij, intelligendum est vouisse ieiunium iuxta formam Monasticam.

2. Secundò: Ieiunium indictum à Confessario, nisi is contrarium explicet, aut mens ipsius aliandè cenob cognoscatur, semper est Monasticum. Liqueat, quia in ambiguis debet præualere benignitas. Ita ille, vnde secundum hanc opinionem, si quis ex nostra religione voueret ieiunare, & non determinaret velle ieiunare secundum morem Ecclesiæ, satis faceret voto si ieiunaret, secundum morem ieiuniorum nostræ Religionis; Sed posset aliquis dicere Doctores communitè asserere, vota ieiunij imposita à Confessario, vel emissia à vouente intelligenda esse, & obseruanda secundum morem Ecclesiasticum. Verum respondebit Caramuel, Doctores loqui de Laicis qui non habent alia ieiunia nisi Ecclesiastica, secus autem dicendum videtur de Regularibus, qui habent ieiunia Ecclesiastica, & Monastica: Ideo tu cogita.

RESOL. LXI.

An qui vouit ieiunare die Sabbati, vel Feria 6. teneatur ad id votum, si dies Natiuitatis Domini occurrat in his diebus?

Et notatur eum, qui votum emisit non comedere carnes in sexta Feria, vel die Sabbati posse comedere carnes in die Natiuitatis Domini, si in eis acciderit celebrari.

Ex p. 1. tr. 9. Ref. 22.

§. 1. Affirmatiuam sententiæ docet Suarez, de *Beat. relig. tom. 2. lib. 4. cap. 20. numero 7.* Porro in *Reg. de off. Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 25.* Sanchez in *sum tom. 1. l. 4. cap. 11. num. 61.* Villalobos in *sum tom. 1. tr. 23. diff. 2. n. 6.* Barth. à S. Fausto in *thes. relig. l. 1. q. 51. 4. num. 2.* Valquez in *p. 1. disp. 20. c. 4. n. 26.* Syluest. *verb. ieiunium, n. 27 q. 10.* Ortiz in *sum. c. 19. n. 21.* Reginaldas *tom. 2. l. 18. c. 20. n. 290.* Bonacina de *leg. disp. 4. quest. 1. punct. 6. num. 9.* Paludanus in *4. disp. 30. quest. 3. art. 4. concl. 4.* Hieronymus Llamas in *sum. part. 3. c. 5. §. 26.* Homobono

Homobonus de Bonis in ex. am. Eccl. p. 1. tr. 5. c. 9. q. 60. Molletus in sum. tom. 1. tr. 11. c. 14. n. 67. Sayrus in clau. reg. lib. 6. c. 8. n. 11. Et ratio est: quia ita clarè habetur in c. fin. de obser. ieiunij, ibi: [Qui nec voto, nec regulari obsequantia sunt adstricti, in sexta feria, si festum Natiuitatis Dominicæ die ipso venire contigerit, carnibus propter festi excellentiam vesci possunt, secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis.] Vbi vide etiam Gloss. Holtensium, & Ancharanum.

1. Hæc sententia est probabilis, Sed contrariam non minus probabilem existimo, quam docet doctissimus Molina tom. 1. disp. 2. 72. n. 3. vbi sic ait: [Si Deo uoniti omnes sextas ferias anni ieiunare; eoque anno dies Natiuitatis Domini sexta feria celebratur, in qua omnes fideles carnibus vescuntur: ad iudicandum, an in ea die, nihil impediendo voto, possit carnibus vesci, & non ieiunare; interrogandus es, an, si dum votum emisisti, tibi occurrisset, eo anno festum Natiuitatis incidere in diem Veneris, eum diem excessisses; quod si affirmanter responderes, certe non teneris ieiunare: si autem repides, scrupulosusque, ac timorata conscientia plus iusto sis, arbitrio prudentis iudicandum est, non teneri ieiunare: neque enim credendum est, te eo die uoluisse à carnibus abstinere, & esse singularem, cum familiarè onere, in piscibus tibi soli parandis.] Ita Molin. Quem postea sequutus est ex eadem Societate Azoar. tom. 1. l. 2. cap. 20. q. 3. & nouissimè Fagundes de Pra. Eccl. tr. 4. l. 1. c. 6. num. 6. qui tenet hanc sententiam, non ex eo fundamento, vt volebat Molin. & Azoar. quod si cogitasset, non uouisset eo die ieiunare: sed, quia, quando non constat de intentione expressa uocantis ieiunium, votum ipsius accipiendum est iuxta morem Ecclesiæ. Sed mos Ecclesiæ est, ut non ieiunetur, & vt carnes comedantur in die Natiuitatis Domini, etiam si ueniat in Sabbatho, vel in feria sexta. Ergo &c.

2. Et idè hanc opinionem, etiam Authores contrarij probabilem uocant, vt Bartholom. à S. Paulo in obser. relig. l. 1. q. 154. num. 2. Bonacin de leg. disp. 4. q. 2. post l. 6. num. 7. cum alijs: & post hæc inueni hanc opinionem etiam docuisse Rodriguez in sum. tom. 3. cap. 25. n. 8. vbi sic asserit. [A l que hizo voto simple de ayunar los viernes, se le deue preguntar, si tuuo intencion expresa de ayunar en este dia, aunque cayesse en viernes la Natiuidad, porque si no se acuerdo desto, no està obligado à ayunar, atento que si se acordara, uerisimilmente se ha de creer, que no hiziera voto de ayunar en dia de tanta Festiuidad.] Hæc ille mutans opinionem contrariam, quam docuerat antèa in quæst. regul. tom. 3. q. 15. ar. 1.

3. Restat modo respondere ad argumentum contrarium ex cap. fin. de obser. ieiun. Dico igitur, illum canonem intelligendum esse, quando uocens expressè incidere in suo voto diem Natiuitatis Domini, vt sup. dictum est, & omnes consentiunt: non igitur loquitur in casu, quo uocens nihil de tali die cogitaret: nam in isto casu sustinenda est sententia contraria. Et ita ego sentio, & sæpè in praxi consului. Notandum est etiam contra aliquos DD. quos citato nomine carpit Syluest. obser. Ieiunium, num. 7. cum, qui votum emisit non comedendi oua in sexta feria, vel die Sabbathi, posse comedere carnes in die Natalis Domini. Vide Regin. in praxi, tom. 1. l. 4. c. 13. sect. 1. n. 146.

RESOL. LXI.

An Religiosus, vel quibus alijs, qui tenebantur ieiunare v. g. Feria 6. in qua occurrit Vigilia alterius Sancti, si non ieiunet, peccet dupliciter? Et quo iure, quod Religiosus Franciscanus, si non iei-

iuuet in Feria 6. etiam si Vigilia tantum eum peccatum committit; & idem dicendum est de alijs casibus.

Et quid est sentiendum, si Prælati in uirtute sanctæ Obedientie præcepit Religioso v. g. ieiunium in Vigilia alterius Sancti, vel alterius ieiunij? Ex parte. 4. tract. 4. & Misc. R. L. 8.

§. 1. Affirmatiuam sententiam communiter docent, Vasq. in 1. 2. disp. 98. c. 2. num. 7. Merolla in disp. Theol. tom. 1. disp. 2. c. 7. corollar. 6. n. 126. & alij, quia in tali casu frangitur duplicis uirtutis præceptum, alterum temperantiæ ex præcepto Ecclesiæ, alterum uero religionis, nam ex voto tenetur regulam obseruare.

2. His tamen non obstantibus non reticeam, contrariam sententiam docere Petrum Cornejo in 1. 2. D. Th. tr. 7. q. 71. disp. 5. dnb. 8. n. 10. nisi transgrediatur votum ex speciali inobedientia qua uelut non subici regulæ, aut Superiori. Vnde Gratian. q. 86. art. 4. §. dicitur ad hæc, docet quod si Religiosus transgreditur præcepta Dei, vel Ecclesiæ, quæ præcipiuntur sub peccato mortali in sua regula, non propterea licet inferre peccasse duplici peccato, aut vno habente circumstantiam alterius peccati. Adde quod regula potest præcipere talia ieiunia, imò præcipit propter idem motiuum, propter quod præcipit Ecclesiæ, ergo cum ibi non sit duplex motiuum, non erit nisi vnum peccatum, & idem est in alijs, nam Religio cum præcipit ieiunium suis Religiosis, nihil aliud intendit, quam uirtutem temperantiæ, quod idem uult Ecclesiæ, ac proinde cum Religiosus non ieiunet contra præceptum suæ regulæ, non committit nisi vnum peccatum, ac si tale ieiunium semel tantum esset præceptum, quod consumatur, quia regula in suis præceptis nisi exigat specialiter obedientiam, solum intendit uirtutes in particulari iuxta materiam præceptam ad ipsam obedientiam solum generaliter, ergo qui peccat, non committit duplex peccatum, nam illa obedientia est circumstantia generalis quæ reperitur ibi, sicut in omnibus alijs peccatis. Secus autem dicendum est si Prælati in uirtute sanctæ Obedientie præcipiat Religioso, v. g. ieiunium, nam illud non præcipit solum sub ratione temperantiæ, sed etiam sub ratione voti obedientiæ, & idè transgressio illius esset duplex peccatum, contra temperantiæ, & contra obedientiam, quæ in particulari exigitur. Igitur in illo casu Religiosus committit duplex peccatum specie distinctum si à regula, vel Prælati exigatur obedientia specialiter; secus autem si non exigatur, quia sæpè regula in suis præceptis habet motiuum, quod Ecclesiæ in suis, hinc est quod Religiosi Franciscani, si non ieiunant in sexta feria, etiam si sit vigilia, tantum vnum peccatum committunt, & idem dicendum est de alijs casibus, & hæc omnia dicta sunt secundum mentem Petri Cornejo, vt ipsemet docet vbi sup. ego enim non recedo à prima opinione.

Sup. hoc in Ref. seq. fig. nanter. in fine §. 2.

Sup. hoc ibi, in §. Quæres. post mediam.

Sup. hoc ibidem, sed contrarij, in dicto §. Quæres. post mediam, à uers. ex his, & sup. in principio huius §.

RESOL. LXIII.

An si quis uiolet duo ieiunia ab Ecclesia indicta in uana diem incidentia, peccet dupliciter? Idem est de auditione Missæ, & cessatione ab operibus seruilibus.

Et an solum talis transgressio præceptorum sit circumstantia in confessione aperienda?

Et quid si concurrat ieiunium indictum ab Ecclesia, & voto?

Et inferitur Monachum D. Francisci peccare dupliciter, si in die Veneris, quo incidit vigilia non ieiunet.

Et queritur, an Religiosi Dini Francisci teneantur ad

N A
D I A
L I V V
I I I

Regula ieiunia, si annum 21. etiam non expleverint?

Et an dicti Minorita ante 21. annum teneantur ieiunare Vigiliis & quatuor Tempora Ecclesie, & Sanctorum?

Ex quo inferitur etiam teneri ad ieiunia Iubilaei adolescentibus, qui nondum 21. annum attingerunt, alias Iubilaeum non obtinebunt? Ex parte 1. tractatu 9. Refol. 16.

Quoad hoc, & pro contento in hoc §. in tom. 1. tr. 7. Ref. 18. & in aliis eius primis, & secundis not.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Nauarrus in *Manuali*, cap. 11. num. 4. Lopez in *sum. p. 1. cap. 39.* Rodriguez in *sum. tom. 1. cap. 23, num. 3.* & ex neoterici Societatis Iesu Egidius Coninc de *Sacr. disp. 7. dub. 6. n. 47.* & alij: quia violat duplex praeceptum: & ita sentiunt de auditione Missae, atque cessatione ab operibus feruilibus.

2. Haec opinio est probabilis. Sed contrariam probabiliorem non existimo; & ita in terminis loquens de ieiunio docet Ledesma in *sum. tom. 1. tract. 17. cap. 2. conclus. 6.* Fillucius tom. 2. tract. 27. p. 2. cap. 5. n. 82. Henrici lib. 5. cap. 5. n. 6. Azorius tom. 1. lib. 7. cap. 31. g. 7. Fagundez praecept. 4. lib. 1. c. 10. num. 7. Sanchez de *matr. tom. 3. lib. 9. disp. 15. num. 6.* Valquez in p. 2. tom. 2. quast. 72. art. 6. disp. 98. num. 8. & seq. Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 22. sect. 4. num. 22. & alij. Et ratio est: quia peccata non multiplicentur numero ex diuersitate praeceptorum, quando illa praecepta pertinent ad vnam virtutem, vt est in casu nostro: secus si pertinerent ad diuersas virtutes, vt cum concurreret ieiunium indictum ab Ecclesia, & ex voto. Et ita dicendum est de auditione Missae, & abstinencia ab operibus feruilibus.

Sup. his in Ref. praerita.

Sup. hoc & istis praeceptis contentis in §. 1. & 2. huius Ref. in tom. 1. tr. 7. Ref. 18. §. 1. & 2. & pro parte in alio §. eius annot. tertiae. Et pro Monacho D. Francisci in Ref. praer. §. 2. ad lin. 6. & in fine.

3. Quaes, an saltem talis transgressio praeceptorum sit circumstantia in Confessione aperienda? Affirmatiue respondet Reginaldus in *praxi, tom. 1. lib. 4. c. 17. n. 192.* & alij. Sed ego puto contrariam sententiam probabiliorem, etiam stando in illa opinione, quod circumstantia aggravantes sint necessariae confitenda. Et ita docet Valq. in p. 2. tom. 2. disp. 96. n. 10. & Sanchez de *matr. tom. 3. lib. 9. disp. 15. n. 6.* cum aliis. Nam talis circumstantia non ita notabiliter aggravat, vt sit in Confessione aperienda. Ex his apparet, Monachum D. Francisci peccare dupliciter; si in diem Veneris incidit Vigilia, & non ieiunet: quia obligatur ad illa ieiunia ex diuersis virtutibus, temperantiae, scilicet, & ex Praecepto Ecclesiae, & Religionis: quia ex voto obedientiae tenetur Regulam obseruare: & ita docet Valquez *ubi sup. n. 8. & 9.* Sanchez, Fagundez *Praecept. 1. lib. 2. c. 2. n. 9.* & alij.

Sup. hoc in Refol. seq. §. Vnde, & §. Ad illud, & inf. in Ref. 76. §. penult. ad med.

4. Nota etiam, supradictum Religiosum D. Francisci teneri ad Regulam ieiunia, etiam si annum vigesimum primum non expleverit: quidquid in contrarium asserat Medina in *summa, lib. 1. cap. 14. §. 10.* cum Graffio *part. 1. lib. 2. cap. 37. num. 42.* nam nostram sententiam communiter docent DD. Ortiz in *summa, c. 19. mand. 2. punct. 2. 1.* Portel *ubi infra.* Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 17. num. 207. Emmanuel Sa *verb. Ieiunium, num. 3.* Tabiena q. 16. n. 17. Syluest. q. 6. dist. 1. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 27. g. 3. Ledesma in *summa, tom. 2. tr. 27. cap. 1. conclus. 5. dub. 1.* Vegha in *summa, tom. 1. c. 14. cas. 6.* Gabriel in 4. dist. 16. g. 5. art. 1. Fagundez *Praecept. 4. lib. 1. cap. 1. num. 6.* Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 23. diff. 4. n. 5.* & alij.

5. Verum Portel in *dub. re gul. verb. Ieiunium, num. 2.* & Rodriguez tom. 2. quast. 100. art. 6. obseruat, & optime, dictos Minoritas ante vigesimum annum non teneri ieiunare Vigiliis, & quatuor Tempora Ecclesiae, & Sanctorum; quia ad ea non obligantur ex vi Regulae; ergo non tenentur ex Praecepto Ecclesiae.

6. Ex supradictis etiam apparet, teneri ad ieiunia Iubilaei adolescentibus, qui nondum vigesimum primum

annum attingunt, alias Iubilaeum non obtinebunt. Ita docet ex nostris P. Alphonsus de Leone *tr. de lib. p. 2. g. 14. sect. 3. n. 144.* qui citat Azorium, Zannardum, Tolerum, Bonacinam, & alios. Idem docet Fagundez *Praecept. 4. lib. 1. c. 8. n. 5.*

RESOL. LXIV.

An Regulares sexagenarii teneantur ad ieiunium Regulae?

Et quid, si non attingerint annum 21?

Et notatur peccare contra praeceptum ieiunii, qui assumpserit laborem incompatibilem cum ieiunio, ad hunc finem, vt non ieiunet, v.g. ludum pila, venationis, &c. Ex p. 9. tract. 6. & Milc. 1. Ref. 16.

§. 1. **A**D hanc questionem sic respondet Petrus Marchant. in *Tribun. Sacram. tom. 1. tract. 12. tit. 3. quast. 4. §. 1.* [Petes, an Regularis, ex gr. Frater Minor, S. Francisci, ex voto ad ieiunia Regulae sub peccato mortali obligatus, post sexagesimum annum ieiunare teneatur extra casum manifesta necessitatis? Ratio dubitandi est: quia voto tenetur. Item a similitudine adolescentis ante 21. annum aetatis in Ordine Fratrum Minorum professus, vt diximus, ad ieiunia Regularia tenetur. De hoc casu a Reuerendissimo P. F. Andrea a Soto, Ordinis nostri Commissario Generali in Belgio, Serenissimae Archiducissae Elizabethae Hispaniarum Infantis Confessario, piatissima & sanctae memoriae, consultus fui, anno 1619. quod quamvis septuagenarius, scrupulis tamen in ratione obligationis ieiuniorum angebatur. Respondi itaque, sicut & modo respondeo, Fratrem Minorem post sexagesimum annum aetatis ad ieiunia regularia non teneri. Ratio mea est: quia ieiunia regularia sequuntur naturam ieiuniorum Ecclesiae, & sub iisdem modis obligant, & ex iisdem causis dispensantur. Vnde ieiunia in Regula Fratrum Minorum, non tam voto promittuntur, quam sub praeco Regulae cadunt, et si eorum obseruantiae, qui vouet Regulam, leastringat, eo modo, nimirum, quo praecipitur, & quo ieiunia obligant. Cum igitur Pontifex, ob communem naturae deficientiam declarauerit, sexagenarios ad ieiunium non obligari, & sit eadem ratio tenetur in Religione, ac in saeculo, eademque ratio infirmitatis, & deficientiae naturae; eadem est ratio excusationis, & dispensationis, si qua interuenit.

2. Ad illud, quod de adolescente adfertur, qui ante annum 21. aetatis professus, non obstante declaratione Ecclesiae, obligatur ad ieiunia regularia. Respondetur negando paritatem in vtroque casu: adolescens enim ille in saeculo manens non excusatur a ieiunio ratione infirmitatis, aut debilitatis, sed ex mera indulgentia, ratione incrementi, seu naturae crescentis. Vnde supponitur esse ex ratione aetatis potens ad ieiunandum, saltem post annum aetatis 15. & 16. quo Religioni est aptus, & vt dixi, si vel voueat, vel obedientiae se adicat in Religione, tenebitur ad ieiunia regularia quia illi indulgentiae, & priuilegio voluntarie cessit. Aliud autem est de Fratre sexagenario: supponitur enim ex communi defectu aetatis impotens, & infirmus. Vnde, cum declaratio Pontificis hoc mortuo facta omnia attingat, eos, qui ad hanc aetatem deficientem peruennerunt, etiam illud comprehendit. Addo, in illa declaratione alteram excusationis includi causam, quae est ordinaria infirmitatis, ratione cuius, etiam si quis ad illam aetatem necdum peruenisset, indicaretur ad ieiunium non obligari. Itaque adolescens in Religione professus gratiae saeculi pro prima aetate censent renunciasse: senex autem sexagenarius e contra ob Religio

Religionis austeritates censetur cause iustae declaracionis magis quam alius subesse; & quamvis aliquo modo valeat, & ad ieiunandum potens videtur tenetur tamen naturam fouere alimentis, ne tota simul deficiat, cum iam sit in aetatis ordinaria occasu, & declinat, vt potest in vltima decade, qua indiget cibo ad naturae deficientis fomentum, & conseruationem, ad quam iure naturae obligatur. Dispensatio itaque in puto metrae gratia est, in sene est declaratio necessitatis ad naturae fomentum, ne deficiat.] Hucusque Marchant. cui adde sapientissimum Caramuelem in Regal. S. Benedicli, disput. 128. n. 1613.

3. Vnde, non obstante communi Doctorum sententia, quam in par. 1. tr. 9. resol. 16. adduxi, puto probabiliter cum Marchant. Regulares sexagenarios non tenent ad seruanda ieiunia Regulae. Et hanc sententiam esse probabilem, docet etiam, me citato, doctissimus Norbona in Annalibus inris an. 60. q. 2. n. 8. vide etiam Elcobar in Theol. mor. tract. 1. exam. 13. c. 3. n. 104. & me citato Pellizzarum in Man. Regul. tom. 1. tr. 5. c. 5. n. 31. qui etiam contra Marchant. vbi supra, tenet, Regulares ante annum 21. aetatis expletum, non tenent ad ieiunia propriae Regulae, quod est valde notandum: & aliter ita sensisse doctos recentiores a se consultos. Factum haec probabile esse, sed communis sententia est in contrarium.

4. Et idem non desinat hic apponere verba Patris Lenandri à Murcia in qq. Regul. cap. 2. super cap. 3. Regulae D. Francisci, q. 2. n. 19 sic, me citato all. rentis. [Otros Doctores tienen, que los viejos de sesenta años, que tienen fuerças y estan sanos, estan obligados a ayunar y que regularmente hablando hasta los sesenta años, no les escusa al ayuno ni estan libres de su precepto, por la necesidad de la viejez, y ni aun entonces, si tienen suficientes fuerças y estan sanos. Y la razon es, porque à los viejos les escusa la viejez del ayuno, porque ella, por si es enfermidad, y porque trae con siigo gran necesidad, y flaqueza; esta escusa en los viejos sanos, y fuertes; luego no les escusa el ayuno. Esta segunda sententia, absolutamente hablando, para todos los viejos de sesenta años, aunque no estan obligados al ayuno por voto, sino solo por Precepto de la Iglesia, parece algo rigurosa; pero para los que estan obligados por voto, como los Religiosos, y que estan fuertes, y sanos, es muy fundada: porque si los moços, que no han cumplido veinte y vn años, aunque tengan necesidad de crecer, y para ello demas frequente manjar, comunemente les obligan todos al ayuno, quando ellos se obligaron por voto à el, porque aunque tenían derecho à no ayunar, y à creerle, renunciaron por el voto, y lo pudieron muy bien hazer, y por el conseqüente quedaron obligados à ayunar; luego aunque los viejos de sesenta años tuuiesen derecho à reparar la naturalza; no ayunando, por auer renunciado esse derecho, por el voto les obliga el ayuno.] Ita ille.

5. Sed, si aliquis Regularis professus sexagenarius frangeret ieiunia suae Regulae, ego non auderem de peccato mortali damnare, itante probabilitate contrariae sententiae. Nota hic obiter mihi in tract. de ieiunio, res. 1. q. 2. non displicuisse sententiam aliquorum asserentium, non peccare contra praecipium ieiunij, qui assument laborem incompatibilem cum ieiunio, ad hunc finem, vt non ieiunet, vt v. g. ludum pile venationem, &c. Et hanc sententiam me citato, docet Pasqualigus in Praxi dec. 320. Sed nunc hanc sententiam, ego non admitto, & contrariae adhaereo, per ea, quae docet Bossius in discept. mor. discept. 4. per totam. An verò supra dicta sententia sit admittenda, quando labor ille non assumetur in finem, vt quis non ieiunet: negatiue respondet Bossius vbi supra, sed affirmatiue ex Medina,

& Ledesma Dominicanis respondet nonissime Ioan. Henriquez in questionibus praedictis, sect. 16. q. 29. per tot. cui adde Doctores, quos citat, & sequitur, me etiam citato, Pasqualigus vbi supra, dec. 319. Vide etiam Villalobos in Summa, tom. 1. tractat. 23. diff. 4. num. 11.

RESOL. LXV.

An qui fecit votum de ieiunando tali die in pane, & aqua toties peccabit mortaliter, quoties biberit vinum? Et an si promiserit se in illa die nihil manducaturum nisi panem, & aquam, tunc quoties biberit vinum peccet mortaliter? Et an ita vouens frangat ieiunium, si cereuisiam bibat? Ex p. 1. tr. 9. Res. 4.

§. 1. Respondeo talem, si biberet vinum, peccare mortaliter: at eo bibito in ea quantitate notabili, vt frangat ieiunium, non est amplius peccatum id bibere. Attamen, si promiserit, se illa die nihil manducaturum, nisi panem, & aquam; tunc, quoties biberet vinum, peccaret mortaliter: quia toties frangeret votum negatiuum: & ita Sanchez in sum. tom. 1. lib. 4. c. 11. num. 45. & post illum Portiel in addit. ad dubia regul. verb. ieiun. num. 4. Sed Bartholom. à S. Faustino in thes. Relig. lib. 1. q. 141. notauit, ita vouentem non frangere ieiunium, si cereuisiam biberet: quia verum vinum non est.

Quamuis non plene suffraget hac prima diff. lego tamen in t. 8. tr. 4. Res. 9. signanter in sum. & pro secunda diff. vide ibi, Res. 74. §. 1.

RESOL. LXVI.

An si quis, cum teneatur ieiunare in pane, & aqua, non possit nisi sumendo parum vini, aut obsonij sic adstrictus tali ieiunio? Et an vouens recitare septem Psalmos Penitentiales, si non potest integros recitare, teneatur ad partem? Vel in tali casu an teneatur ita vouens, si sciret tantum unum Psalmum ex septem Penitentialibus illum septem vicibus recitare? Ex part. 3. tract. 5. & Misc. 1. Resol. 61.

§. 1. Affirmatiue respondet Sancius in selectis, disp. 5. num. 13. vbi ita ait: Si alicui sub poenitentia esset indictum vno die in pane, & aqua ieiunare, neque taliter posset, non etiam teneretur ieiunare modo consueto Ecclesiae, cum illud ieiunium, vt quid indiuiduum praecipitur. Sed tamen si posset ieiunium conficere sumendo parum vini, aut modicum quid obsonij, ad ieiunium fore deuinctum arbitror, cum per talem sumptionem vini, & obsonij non dissoluatur ieiunium in pane, & aqua.

Sup. hac poenitentia in tom. 1. tr. 6. Res. 9. §. vlt. cursum, ad lin. 4. vers. Item.

2. Sed si illud modicum obsonij, & vini reducat ad paruitatem materiae, quam etiam in die ieiunij in comestionem carnis concedimus, cum Tannero in 2. 2. D. Thom. disput. 3. quest. 1. dub. 5. num. 93. veram puto Sancij opinionem; sed si parum illud obsonij, aut vini superet materiae paruitatem, puto contra Sancium, aliquid in tali casu non teneri ad sic ieiunandum; quia non esset ieiunium in pane, & aqua, ad quod tenetur, & cum non possit, ab illo excusatur, & ad nihil aliud tenetur.

3. Hinc etiam contra dictum Sancium, num. 6. puto, vouentem recitare septem Psalmos Penitentiales, non potentem integros recitare, per ea, quae tenent ad partem, eo quod materia indiuidua sit, & ita docet Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 19. num. 4. Nec in tali casu teneretur ita vouens, si sciret tantum unum Psalmum ex septem poenitentialibus, illum septem vicibus recitare,

N A E
N I A
L. IV. V
III

tare, præsertim si Psalmus septies recitandus esset ex maioribus, quia ita votens, vovit tantum septem Psalmos penitentiales, & si illos non possit recitare, ad nihil aliud tenetur, quiddam in contrarium asserat Sancius *vbi supra*, imponens onus ubi non adest, sed tu tene nostram sententiam.

RESOL. LXVII.

An parvulis ante septennium liceat ministrare carnes in die ieiunii?

Et quid de Paganis, & perpetuo amentibus?

Et quid est dicendum de pueris ante septennium, ubi adest consuetudo in contrarium?

Sed quid est sentiendum, si pueri ante septennium doli capaces sint? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 42.

Sup. conten-
to in hoc &
§. in Ref.
seq. & pro
parte in r. 1.
tr. 3. Ref. 47.
§. 1. ad med.
& vers. Sed
iste author.
&c.

§. 1. **P**RO negatiua sententia Syluius in 2. 2. D. Thom. *quest. 147. art. 4.* adducit Paludanum, & Toletum: sed ipse, ait, quod ubi adest consuetudo, quod tales cibi parvulis præbeantur, licet præbere.

2. Sed absolutè affirmatiuam sententiam sustinendam esse puto cum Tannero in 2. 2. *disp. 3. q. 3. dub. 5. n. 99.* Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 23. dub. 4. num. 4.* Azorio *tom. 1. lib. 7. c. 17. quest. 3.* Gomez in *Bull. Cruc. claus. 7. n. 16. & 17.* Emmanuele Sa *verb. ieiunium, n. 17.* Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 1. c. 12. n. 9.* & aliis communiter. Vnde contra Syluium *vbi supra* Corduba in *sum. q. 60.* & Lopes *p. 2. instr. cap. 212.* dicendum est, hoc etiam esse licitum in locis, ubi adest consuetudo in contrarium: nam, cum paruuli ante septennium non ligentur legibus, à fortiori neque tenentur abstinere à carnibus ratione consuetudinis, quæ est lex non scripta. Et ita docet Sanchez *vbi supra* & Sanc. in *Select. disp. 41. n. 31.* Vbi etiam plus addit, quod quamuis ante septennium puer doli capax sit, nullo præcepto positivo obligatur, cum leges positivæ iuris ante illam ætatem, in qua communiter lumen rationis oriri est solitum, non intendat obligare, & per accidens in vno vel alio pueri rationis usus acceleratur. Vnde, secundum Sancium, in tali casu puer non tenetur abstinere à carnibus, & licitum erit eis illas ministrare. Sed contrarium docet Villalobos in *sum. tom. 1. tr. 23. dub. 8. n. 7.* & alij.

Sup. hoc plus
latè, & etiam
amplè, in
Ref. 1. not.
præteritæ, &
lege eam per
tor. & in Ref.
2. in eodem
§. prop. fin.
&c.

3. Quoad Paganos verò fas erit ministrare illis carnes in diebus ieiuniorum: quia nulla lege ecclesiastica obligantur. Et ita etiam docet Sanc. *vbi supra* numero 29. qui citat Sanchez, Suarez, & Azorium: secus & in tom. 7. verò dicendum erit de perpetuo amentibus, cum ipsi sub ecclesiasticis legibus comprehendantur. Sed contra Sancium ego puto cum Sanchez *num. 16.* & Fagundez *præcept. 4. lib. 1. c. 8. n. 8.* licitum esse ministrare carnes, etiam perpetuo amentibus, rationes huius sententiæ adducit Sanchez.

Sup. contèto
in hoc §. vi.
in to. 1. tr. 3.
Ref. 47. con-
firm in §. vi.
& in tom. 7.
tr. 8. Ref. 48.
§. vi. prop.
fio. & pro
parte in Ref.
49.

RESOL. LXVIII.

An pueris habentibus usum rationis ante septennium liceat ministrare carnes, oua, & lacticia in diebus ieiunii, & prohibitis ab Ecclesia?

Et quo tempore supra dicti pueri teneantur Ecclesiasticis legibus, & signanter confessionis &c?

Et an puer, cui ante septennium acceleratus est usus rationis, si occidat aliquem, incurrat irregularitatem?

Et eiusdem docetur impuberes non incurere irregularitatem. Ex part. 11. tractatu 2. & Miscel. 2. Resolutione 56.

§. 1. **N**ominatim contra me ad propositam questionem negatiuè respondet Leander de præcept. *Eccles. tract. 5. disp. 2. quest. 42.* Putat enim legem abstinendi à carnibus, & lacticiis, obligare pueros statim ac vsum rationis obtinuerint, siue id illis contingat ante, vel post septennium. Ratio est, quia vsum rationis in quacumque contingat ætate, facit pueros capaces culpæ: ergo & obligationis per legem, nisi alia materia legis, aut intentio Legislatoris, aut consuetudo aliter declaret. Hanc etiam sententiam tenet Merolla *tom. 2. disput. 4. cap. 3. dub. 38. num. 451.* & alij penes ipsos, quibus addenouissimè Patrem Mendo in *Bull. Cruc. disp. 18. n. 3. & 77. & Appen. disp. 2. c. 15. n. 82.* docentem, pueros si eis acceleretur vsum rationis ante septennium, non posse edere oua & lacticia abique Bulla Cruciatæ.

2. Sed licet hæc opinio sit satis probabilis, ego tamen non recedo ab affirmatiua, & ita me citato docet Ioannes Henriquez in *qq. Pract. sect. 16. quest. 19. n. 47.* ubi sic ait: Opiniones de algunos Doctores, que si antes de cumplir siete años tuieren los niños vfo de razon, no pueden comer carne en los dias prohibidos, pero fino tuieren vfo de razon la podran comer hasta que cumplan los siete años. Esta opinion es de Manuel Rodriguez, y Villalobos.]

3. Pero mas prouable es que de ninguna manera estan obligados los niños à esta ley, hasta que cumplan los siete años de edad. Esta opinion es de Diana, el qual aduertte que es tan verdadero, que aunque sea costumbre en contrario, pueden seguramente los niños comer carne no teniendo siete años; porque si ninguna ley, ni precepto expreso obliga antes de auct cumplido siete años, menos obligata el precepto de costumbre.] Ita ille, cui adde etiam me citato Martimum de San Ioseph in *Mon. Confes. tom. 1. lib. 2. tract. 3. de Ieiunio n. 4.* Qui loquens de pueris sic ait: [Y aunque conste, que antes del septennio se les accelero el vfo de la razon, se les puede dar carne, y manjars prohibidos, porque antes de los siete años no les obliga ninguna ley Ecclesiastica. Et ad ea que frequentet accidunt leges adaptentur spretis casibus raro contingentibus, l. nam ad ea ff. de legib. Ita Martinus.]

4. Et ex Societate Iesu huic sententiæ etiam adheret doctus Pater Antonius Escobar in *Theol. mor. tract. 5. exam. 13. pr. 4. cap. 3. n. 52.* Et hanc sententiam tanquam probabilem admittit etiam Pater Bardi in *Bull. Cruc. part. 2. tract. 3. cap. 4. sect. 5. numero 10.* loquens contra Mendo de ouis & lacticiis. Et hanc sententiam probabilem esse potant ipsimet aduersarij vt Merolla *vbi supra*. Imò magis generaliter loquens Escobar à Corro de *utroque foro, art. 6. num. 34.* sic ait: Limita quarto in minore non comote mentis, qui legibus non legitur; l. Impuberes 21. de furtis, l. 1. §. Impuberes 31. ad Syllan. l. Infans 12. de Sicariis Clem. 1. ubi DD. de homicid. Amplia dictam quartam limitationem vt procedat quamuis constet ante septennium vsum habere rationis, quia raro hoc contingit, & leges ad ea, que frequentius accidunt tantum adaptantur, l. nam ad ea, de legib. Ita Escobar.]

5. Et tandem hanc sententiam ex Dominicanorum familia late firmat Magister Marcus Serra in *par. 2. tomo 2. quest. 96. art. 1.* ubi hæc asserit: Pueri non tenentur legibus humanis cum primum rationis vsum habent, sed quando perueniunt ad annos, in quibus communiter lumen rationis oriri solet, & pueri vsum rationis habent vt in pluribus. Cuius rationem assignat Sanctus Antoninus 2. part. iii. 9. cap. 8. §. 1. Nam leges adaptantur secundum ea que in pluribus accidunt. Sicque non intendunt obligare ante illud tempus, in quo communiter lumen rationis oriri solet. Vnde si ante illud tempus in aliquo puero vsum ratio-

is acceleratur, hoc est per accidens, & non obligat illam ad leges humanas obseruandas; ac propterea non tenetur confiteri semel in anno, nec à carnibus & lacticiis abstinere in diebus ieiunij, nec alia præcepta Ecclesiæ seruire; Quodnam autem sit huiusmodi tempus non eodem modo explicant omnes. Quidam dicunt esse annum qui immediatè post septennium sequitur, nempe annum octauum; in illo enim communiter solet lumen rationis oriri. Alij maiorem ætatem, & plures annos assignant; nam ut ait Sanctus Antoninus *vbi supra*, vt in pluribus in octauo anno præ non dum habet vsum rationis. Sed hoc contingere dicit secundum opinionem quorundam. In masculo quando habet decem annos & dimidium, & aliquantulum ultra, & in femina quando habet nouem annos & dimidium, & aliquantulum ultra. Vnde tunc & non antea Ecclesiæ legibus tenebuntur. Magister Soto verò ad hoc adhuc ætatem maiorem requirit, nempe annum duodecimum. In 4. enim *dist. 12. q. 1. art. 1. ad finem corporis*. loquens de præcepto Ecclesiastico sumendi Eucharistiam ait: Pueri non obligantur vsque ad duodecimum annum quando aliis tenentur Ecclesiæ legibus. Idem dicit *dist. 18. q. 1. art. 3. ad finem corporis*. Loquens de præcepto Ecclesiastico Confessionis Sacramentalis. Ex quo sequitur pueros ante hanc ætatem etiam si vsum rationis habeant, non peccare carnes aut lacticiis in diebus prohibitis comedentes; quod expressè dicunt multi recentiores. Hucusque Serra.

6. Sed eius sententiam libenter admitto, quod positi ante septennium etiam si vsum rationis accedunt, non teneantur ad præceptum abstinendi à carnibus, sed ab ipso Serra recedo, dum cum Soto asserit hoc etiam procedere ante annum duodecimum, ita vt possint comedere carnes, cum pueri ante illud tempus non teneantur ad præcepta Ecclesiæ; sed hanc opinionem esse improbabilem optime notauit contra Emmanuel Sa, Pater Henricus Busenbaum in *Medulla Theolog. moral. lib. 6. tract. 4. cap. 3. dub. 2. num. 2*. Vnde Reuerendissimus Magister Sacri Palatii opinionem Emanuelis Sa in editione Romana correxit, & ad alium sensum reduxit. Et sic communiter contra Ser-

7. Dico igitur non esse admittendum id quod habet S. Antonin. *part. 2. tit. 7. cap. 8. §. 2. Corduben. in sum. quest. 10. Victoria relect. 2. de venientibus ad vsum rationis, n. 11.* & apud Salas *de legibus disput. 14. sect. 13. num. 126*. pueros non teneri ad confitendum semel in anno, nisi sint proximi pubertati, id est anno decimo cum dimidio, si sint mares; & anno nono cum dimidio, si sint feminae; quia vsum rationis qui sufficit ad peccatum mortale, communiter non habetur nisi ad annos proximos pubertati, qui sunt in masculis annus decimus, cum dimidio; & in feminis annus nonus cum dimidio. Contra enim est: quia id est falsum si loquamur in ordine ad forum conscientie, & Dei, non tantum solum ad forum exterius, in quo communiter non præsumitur quis esse doli capax secundum iura, nisi sit proximus pubertati.

8. Et idem est etiam de eo, quod habet Sotus in 4. *dist. 12. quest. 1. art. 11. & distinct. 18. quest. 1. art. 3.* & *lib. 7. de iustitia quest. 3. artic. 2.* & Henriquez *lib. 8. de Eucharistia cap. 42. num. 2*. eos non teneri ad eandem annuam confessionem vsque ad annum duodecimum: Et quod habet Emmanuel Sa, eos non teneri vsque ad annos pubertatis: quod idem vniuersaliter de omnibus legibus Ecclesiasticis, quod non obligent vsque ad annos proximos pubertati, docet S. Antonin. *1. 2. tit. 9. cap. 8. §. 2. citat.* & vsque ad annos ipsos pubertatis docent aliqui apud Salas *disput. 14. sect. 13. numero 127*. Contra enim est: quia si sunt capaces peccati, sunt etiam capaces remedij contra peccatum quod est confessio, neque vlla est ratio, quare ad il-

lam non teneantur, etiam lege Ecclesiastica, cum præsertim verba ipsa talis legis clare expriment quod omnes tenentur postquam peruenerint ad annos discretionis; & ed ipso, quod conceduntur etiam ante annos pubertatis, vel proximos pubertati, esse capaces peccati, conuincuntur etiam esse capaces legis, & obligationis, vt diximus; & si sunt capaces obligationis per leges Diuinas, & naturales, nulla est ratio, quare etiam non sint capaces obligationis per leges Ecclesiasticas, & humanas; quidquid sit de præsumptionibus pro foro externo, vt diximus.

9. Et similiter non videtur admittendum id, quod habet Henriquez *lib. 13. cap. 49. num. 2*. quod post vsum rationis ad aliquod tempus possint pueris tradi lacticia in diebus prohibitis, & quod ita habet consuetudo, vt etiam tradit Ledefina *2. parte 4. quest. 17. art. 6. dub. secundo in fine*, & aliqui alij doctores apud Bonacinam *disputat. prima de legibus quest. 1. punct. 6. num. 8*. quam consuetudinem etiam Bonacina ait non esse reprobendam, vbi est legitime recepta; contra enim est, quia est communis sententia aliorum, & communis vsum Ecclesiæ, & quia nulla est ratio, quare debeant ceteri esse soluti specialiter ab hac lege comedendi lacticia, & ea quæ habent originem à carnibus, si non sunt soluti à lege comedendi carnes, & vniuersaliter non sunt soluti à legibus Ecclesiasticis.

10. Neque consuetudo, quæ in contrarium adducitur, est facile admittenda, nisi pro aliquo loco sufficienter probetur. Et hæc omnia docet Baldellus *tomo primo, libro quinto, disput. 30. numero nono cum sequenti*. Merolla *tomo 1. disp. 4. cap. 3. dub. 38. n. 438. & 148. cum sequenti*; Elcobar *vbi supra n. 33*. Castrus Palauus *tomo primo, tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. secundo n. 5*. qui citat Sanchez, Salas, Azorium, & alios.

11. Itaque pace viri docti Magistri Serra non est admittenda eius opinio, & præsertim quod ante annum duodecimum possit pueris ministrari efus carnis, hoc enim est contra communem vsum Ecclesiæ, & Populi Christiani, nemo enim audeat in tali ætate pueris ministrare carnes.

12. Sed quid dicendum si puer, cui ante septennium acceleratus est vsum rationis, an si occidat aliquem incurrat in irregularitatem? mihi placet opinio negativa aliquorum de quibus Magister Serra *vbi supra*, sic ait; Exiunt tamen nonnulli infantes ante septennium habentes plenum vsum rationis, ab irregularitate si occidant; nam cum infans generaliter ab illa excipitur in *Clement. si furiosus*, & hoc sit beneficium legis, amplè est intelligendum de quocunque infante, etiam si plenum rationis vsum habeat. Et quidem aliqui absolute docent pueros impuberes non incurtere irregularitatem. Vide Castrum Palauum *vbi supra, n. 9.* & me ipsum alibi.

Alibi in r. 5.
tract. 1. ex
Ref. 108. §.
Ex quibus;

RESOL. LXIX.

An tempore pestis possit Episcopus dispensare, vt in sua ciuitate comedantur carnes in Quadragesima?

Et an cum omnibus in domo reclusis propter suspicionem pestis possit Episcopus dispensare in auditione Missæ tempore pestis, vel quid est faciendum?

Et notatur, quod dispensatio in Ieiunio, facta ab Episcopo, vel alio Prelato inferiori Papa sine iusta causa, non solum est illicita, sed inualida, ideo peccat mortaliter Episcopus, an Prelatus ex defectu potestatis dispensando.

Et queritur, an Episcopus possit abrogare legem localem ieiunij latam in Concilio Prouinciali?

Et an saltem possit in eam dispensare?

Et an possit Episcopus abrogare legem ieiunij latam in Synoda Diocesana, & à fortiori cum aliquibus dispensare

pensare etiam valide, non autem licite, quamvis id fiat sine causa? Ex p. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 5. alias 3.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Venetus in *Exam. Episcoporum*, lib. 4. cap. 46. n. 53. & Homobonus de bonis in *Consult. select. Casuum Conscientia*, vol. 1. part. 2. Resp. 57. ubi firmat Episcopum cum consilio sui Capituli, & aliquorum Theologorum, Canonistarum, & Medicorum, posse dispensare, ut homines tempore pestis, carnes comedere possint ad praeservationem tanti morbi, quia omnia, quae licita sunt ad sanandam pestem, magis licita sunt ad praeservandum ab ea, maxime quod cibi quadragesimales tunc temporis hominibus noxii esse possint, & de contra carnes magis sunt vitales, ut humores facile ad recipiendum morbum non disponantur. Quod sane fecisse Archiepiscopum Panormitanum, grassante in ea urbe terribissima pestis lue, testantur Acta Panormitana. Ita ille.

2. Sed ego magis adhaereo negatiuae sententiae, quam tuctur Marchinus de *Bello diuino, seu de Pestilentia*, part. 6. cap. 2. n. m. 1. & omnino videndus Magister Ioannes Paulus Nazarius Dominicanus, tom. 8. opusc. 3. cas. 1. fol. 19. qui a fundamentis, & Theologicce hanc quaestionem pertractat; & respondet ad argumenta in contrarium adducta ab Episcopo Veneto ubi supra, qui sic argumentabatur. Omnia quae licita sunt ad sanandam pestem, magis licita sunt ad praeparationem, seu praeservationem a peste; ergo. Respondeo antecedens verum esse, quando causa dispensationis est contra, aut casus est repentinus, nec pariter moram, ut non appareat, an si Superior praesens esset, dispensationem concederet toti Ciuitati, ut est in casu nostro, qui etiam pariter moram. Secundo arguit: quia cibi quadragesimales sunt nocui hominibus, & carnes sunt magis vitales, ut humores de facili non disponantur ad recipiendum morbum: Ergo Respondeo, nullam esse consequentiam; quia sola illae causae quae ponuntur in antecedente, non sufficiunt ad iustam, & legitimam dispensationem, sed requiritur etiam conditio, & ex parte. Tertio arguit, quia licite potest Episcopus dispensare in praecipio audiendi Missam in his quadragesima diebus, in quibus homines in suis domibus sunt reclusi propter suspicionem pestis, ut pestis omnino extingatur: ergo multo magis poterit in carnibus dispensare, cum sit medium necessarium ad conseruandam sanitatem. Respondeo primo, Episcopum non posse licite cum omnibus reclusis dispensare a praecipio audiendi Missam, sed debet providere, ut in via, seu platea publica, ad quam respiciunt fenestrae, & ostia domorum, erigantur Altaria, in quibus Missae celebrentur, & audiantur a reclusis, ut pie ac sancte factum est in Bononiensi Ciuitate, Florentia, & alibi. Quarto arguit quoniam illustrissimus Archiepiscopus Panormitanus grassante peste in Ciuitate Panormi, per Edictum publicum dispensauit, ut omnes in quadragesima illius anni comederent carnes, & plurimum profuit; & hoc docet Nauarrus in consilio, de obseruatione ieiunij, posse fieri non solum tempore pestis, sed etiam in tempore extremae necessitatis ciborum, & in aliis occurrentiis, & occasionibus, ut sibris curetur, aut impediatur. Respondeo & dico, fortasse id factum fuisse consulto summo Pontifice. Deinde dico Siculos habere privilegium Bullae Cruciatum, & ideo cum minori admiratione, & sine tanto scandalo potuit illis ea dispensatio concedi cum praesertim tribus annis lues in ea Ciuitate durauerit. Postremum dico Nauarrum, nec in finali consilio de obseruatione ieiunij, nec in aliis praecedentibus sub eo titulo dictam opinionem significare. Et haec omnia docet Nazarius loco citato, qui

Sup. hoc melius magis late, & clarè sup. in tr. 2. Ref. 22. §. 1.

alias rationes pro hac firmanda sententia adducit. Nec etiam deseras recognoscere Marchinum loco citato, qui tamen, num. 6. concedit quod in locis ab urbe valde remotis, vel ubi periculum sit in mora, vel ex generali consuetudine, liceret Episcopo vniuersos ciues ab abstinentia quadragesimali ex causa pestis soluere.

3. Nota etiam hic obiter, quod dispensatio in ieiunio facta ab Episcopo sine iusta causa, non solum est illicita, sed inualida: unde si Episcopus, vel alius Praelatus inferior Papa, aliquem à lege ieiunij extimat sine causa, non solum peccet mortaliter, sed etiam ipsa exemptio, aut dispensatio sit irrita, & inualida ex defectu potestatis. Quia ea, quae sunt iuris communis non possunt Episcopi dispensari sine iusta causa; quia excederent facultatem sibi commissam. Non enim data est illis à Papa, nisi sub conditione causae iustae, & sufficientis.

4. Quæro etiam hic obiter primo, an Episcopus possit abrogare legem localem ieiunij, latam à Concilio Provinciali? Respondeo, non posse illam derogare, licet possit in ea dispensare, sicut potest in lege ieiunij lata à iure communi. Ratio est, quia inferior non potest abrogare legem superioris: sed sic est, quod Concilium Provinciale, est supra Episcopum, cum illius iurisdictione extendatur per totam Provinciam, & etiam supra quemlibet eorum, & illius Episcopos: ergo.

5. Quæro secundo, an saltem possit Episcopus abrogare legem ieiunij, latam à Synodo Diocesana? Respondeo posse, quia lex Diocesanae Synodi solum habet vim & vigorem ab Episcopo: ergo ab ipso potest abrogari. Et à fortiori, in ea cum aliquibus dispensare etiam valide (non autem licite) quamvis id fiat sine causa, ut ex supra habitis constat. Ita Doctor, & sequitur Leandrus de Praecipis Ecclesiae, tract. 5. disp. 10. qu. 7. 8. & 9.

RESOL. LXX.

An qui cum privilegio, vel licentia Medici potest in diebus ieiuniorum comedere oua, & lacticia, possit comedere sanguinem, & quod vulgo dicitur sanguis nazi; seu Vitoldo, Hispanie mondongo?
Et an qui habet privilegium comedendi oua, & lacticia in Quadragesima, possit comedere saginem?
Et an qui vult pro qualibet die non comedere carnes, potest oua, toties peccet, quoties comedit?
Et an excusentur à ieiunio retores vicia, & sarves etiam conscienties calceos ex materia molli?
Et an defectus vini nullo modo excuset à ieiunio, seu tribuat causam sufficientem faciendi plures comestiones?
Idem est de cereuisia, aut aliqua alia potione communi loco vini.
Et an quando Regula Religionis praecipit aliquod ieiunium, iuvenes Religiosi ante aetatem 21. anni completam sint adstricti, & obligati ieiunare?
Et tandem docetur Pontificem dispensando cum aliquo in ieiunio absque causa non peccare, neque venialiter. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 77.

§. 1. **E**X Doctoribus neotericis inuenio affirmatiuam sententiam docere ex Religione S. Francisci de Paula Stephanum Inardum Gallum in consilio impresso post suum Codicem Minimum, cons. 10. fol. 77. ubi sic ait: Tertio dico, illum qui potest de consilio Medici oua manducare, vel si posse caseo, lacte, butyro, & sanguine, non autem carne. Ita ille. Et hanc sententiam ex veteribus clarè tenet Hostiensis in sum. de Obseruat. ieiuniorum, §. quando, num. 8. per hoc verba: Hoc etiam scias, quod cuiquam conceditur vltis quorum,

quorum, & caeteri intelligitur concessus, quod etiam sanguine non sagimine, vt male transcripsit Azorius...

1. Verum, his non obstantibus, puto in tali casu, nullo pacto sanguinem posse comedi, & ita firmiter probat doctissimus & amicissimus P. Bardi in Bull. Cruci...

sunt comedere sagimen, tamen, re melius confiderata, existimo, hanc sententiam non esse in praxi re-

3. Obseruandum est hic obiter primo, quod qui uouit pro qualibet die non comedere carnes, aut oua, toties peccat, quoties comedit. Ita, vt alibi adnotauimus, tenendum est, contra amicissimum & doctum Pasqualigum...

4. Nota etiam, me alibi docuisse contra Pasqualigum decis. 299. & decis. 276. excusari a ieiunio textores vitæ sericæ, & factores, etiam conficientes calceos ex materia molli; & in nostram sententiam nominatim contra Pasqualigum tenet etiam nouissimè P. Bossius...

5. Item ego alibi docui contra Pasqualigum, decis. 275. quod defectus vini nulli modo uideatur excusare à ieiunio, seu tribuere causam sufficientem faciendi plures comestiones; quia licet deficiat uinum, aut ceruuisa, aliave potio, quæ loco uini adhibetur, possunt esse cibi, & tales, qui abundè sufficiant ad uincam sufficientem comestionem, seu refectonem. Et ita nominatim contra Pasqualigum docet etiam Bossius...

6. Et tandem nota, dictum Patrem Pasqualigum decis. 382. nominatim contra me docere, Pontificem dispensando cum aliquo in ieiunio absque causa non peccare neque uenialiter. Sed nostram sententiam nominatim contra ipsum tenet, me citato Angelus Bossius...

est sup. in Ref. 106. & in Ref. 72. & hic sup. leges doct. Ref. 65. signatè à lin. 3. & uer. Actus men;

Alibi supra Ref. 33. & in Ref. 34. & pen. & uer. in Ref. 35. & uer.

Alibi inf. in Ref. 86. à med. §. 1. uer. Similiter;

Sup. hoc sup. in Ref. 63. §. Nota etiam & in Ref. 64. §. Vnde, in fine;

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. leg. doct. Ref. 9. & signanter ibi in tr. Ref. 27. à lin. 2. & hic inf. in tr. 7. Ref. 27. §. 2. à lin. 8. & uer. Imo.

RESOL. LXXI.

An qui ex licentia comedit carnes in die ieiunij possit comedere lardum, aut alias carnes nocuas? Et quid si tota refectio ex illo carnis genere fiat? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 47.

§. 1. Ioan. de la Cruz Vir doctissimus ex Dominica Inorum Familia; in suo director. conf. part. 1. præcept. 4. art. 8. lib. 8. concl. 3. negatiuam sententiam docet, ubi sic asserit: [Nota, non licere dispensato ob infirmitatem

N. A. n. i. a. L. IV. V. III.

firmiorem in esu carnis ; comedere tocinum, aut alias carnes nociuas : quia alias esus istorum erat vetitus in Quadragesima. Et per Medicum non dispensatur in fitis cibis nociuis.] Ita ille ; & citat pro hac sententia Emmanuelem Rodriguez.

2. Sed contrariam opinionem sustinendam esse puto, quam nouissime docet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. dub. 8. num. 11. ubi sic ait : [El que tiene licencia para comer carne, puede comer conejo, liebre, o fucino, y si esto le hiziere daño, será pecado de gula, mas, o meños, conforme al daño que le hiziere : mas no es contra el precepto del ayuno, mayormente que el tocinio, aunque es rezio de digerir, es de buen mantenimiento, como dicen los Medicos.] Itaque habenti licentiam ad esum carniū, licebit quodcumque genus comedere, scilicet, lardum, leporem, hœdum, bouem, & alia infimis disconuenientia, etiam si tota refectio ex illo carnis genere fiat : nam in tali casu edendo carnes saluti nociuas peccabit aduersus præceptum naturale temperantiæ ; non autem aduersus præceptum positium de abstinendo à carnibus in die ieiuniorum. Norandum verò, quòd si supradicta sumerentur in parua quantitate ad excitandum appetitum ; tunc non frangeretur, neque præceptum positium abstinentiæ, neque etiam præceptum naturale temperantiæ seruanda. Et ita intelligendus est Henriquez lib. 7. cap. 30. n. 3.

RESOL. LXXII.

An dispensatus, vt possit edere carnes, & lacticia, possit simul edere pisces ? Ex p. 1. r. 9. Ref. 26.

Super hoc quamuis cū excommunicatione inf. in Ref. 77. §. Sed hic, & in alio §. eius annot.

§. 1. Negatiuam sententiam docet doctus senex Nauarrus tom. 1. consil. de obseruat. ieiun. quem postea sequutus est Grassius part. 1. lib. 2. cap. 37. num. 59. Et ratio est : quia piscium esus ei nocet, vel non nocet ; si nocet, ergo comedendo illos peccat ; si non nocet, ergo sine iusta causa cum ipso dispensatur.

2. Sed contrariam sententiam docent communiter DD. vt Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 14. numero 168. Filliucius tom. 2. tract. 27. part. 1. cap. 3. num. 52. Nugnus in addit. ad 3. part. tom. 2. tract. de Bulla, §. 8. dub. 4. Sebastianus Acosta in explicat. Bul. quest. 80. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 3. cap. 9. §. 5. n. 3. Azorius par. 1. lib. 7. cap. 10. q. 5. Ortiz in sum. cap. 19. num. 18. & 19. Fagundez Præcept. 4. lib. 1. cap. 2. num. 18. & Villalobos in sum. tom. 1. tract. 24. dub. 8. num. 10. qui respondet ad argumenta Nauarr. Et ratio est : quia hoc sine peccato fieri aliquando potest, vt si vinà cum carnibus non nocent pisces, vel quia parum de ipsis comedendo facultas appetitiua excitatur ; vel, dato, quòd contra temperantiā peccetur ; non tamen ieiunium frangitur, a quo ex iusta causa dispensatio largita fuit. Circa præsentem questionem vide Vegam in sum. tom. 1. c. 4. cas. 17.

RESOL. LXXIII.

An quando causa fuerit dubia circa comestionem carniū in ieiunio, opus sit dispensatione, si agerem de nouememo notabili ? Ex p. 4. r. 3. Ref. 56.

* Quæ hic est sup. Ref. 3. & signanter sup. hoc inf. in Ref. seq. & in cap. 8. §. 2. num. 13. afferentes in ieiunio dispensatione Ref. 78. §.

§. 1. Affirmatiuam sententiam videntur docere Doctores, quos ego citauim in par. 1. tract. 9. §. 1. quibus nunc addo Filliucium tom. 2. tract. 27. cap. 6. n. 128. & Fernandez in exam. Theol. mor. par. 2. cap. 8. §. 2. num. 13. afferentes in ieiunio dispensatione opus esse, quando causa fuerit dubia,

2. Verum contrariam sententiam docet Iohannes Sancius in selectis ; disp. 51. num. 9. existente causa manifesta non egere ieiunantem dispensatione edendi carnes, omnes fatentur. Eodem ergo modo dubia causa existente, opus non erit dispensatione, cum idem ius habeat aliquis ad fugiendum damnū certò venturum, atque illud de quo rationabiliter dubitatur an sit exoriendum ; sicut qui probabiliter & rationabiliter dubitat, quòd in extremam necessitatem eueniet, si extremè indigentī subueniat, non tenebitur subuenire. Adde quòd dubium in fauorem rei est interpretandum, & in possidentis fauorem accipiendum. Nec in hoc casu ius dubium vincit ius certum, nam quamuis præceptum abstinendi à carnibus sit certum, & in possessione obligandi, etiam ius ad conferendam vitam in homine certum est & antiquius, & antiquior etiam est possessio fin illo ad conferendam suam vitam & ab strictiori iure orta. Quapropter in homine non solum est ius certum ad certò conferendam vitam, sed etiam est illi ius certum ad non exponendam vitam periculo dubio eam amittendi. Et quamuis dubium sit homini, an ex abstinentia à carnibus sit detrimentum passurus in salute, non est tamen illi dubium quòd ius habeat certum non se committendi tali dubio : sit ergo quòd ius certum conferande salutis superet ius certum præcepti abstinendi à carnibus. Et ideò sit etiam, Doctores dicere recurrendum esse ad Superiorem ad possendam dispensationem in ieiunio, vel in esu carniū, quod idem est, quando causa est dubia, non intelligendus esse id asserere quando fuerit dubium, magnum nocuumtum exoriendum ex obseruatione ieiunij, nam tunc necessaria non videtur dispensatio, vt probatum est, sed quando dubitaretur aliquale nocuumtum promanandum, quod quamuis actu existeret, obligatio ieiunij, vel abstinentia à carnibus non cessaret, cum leges positivæ aliquali obligent labore & detrimto. Hæc conuenia Sancius, qui, vt visum est, interpretatur Doctores Superiùs pro affirmatiua sententia citatos ; sed an probabiliter, videant alij.

RESOL. LXXIV.

An in dubio, si abstinentia carniū illarua sit nocuumtum nocuumtum agrotis, necessaria sit dispensatio ? Et docerim Prælatos, & Superiores, quando subditi proponunt causam dubiam ad obtinendam dispensationem, non debere esse nimis scrupulosos, aut ambigiosos, immo tenentes id conscientia subditi preuentis, cum parum ad imos spectet tunc dispensare causam dubiam, per dispensationem faciendo illam iustam. Ex p. 9. tract. 6. & Mil. r. Ref. 26. aliàs 27.

§. 1. Nerepidè negatiuam sententiam tenet acutissimus Caramuel in Theol. mor. lib. 3. de conscientia, disp. 1. num. 1395. & contra se sic arguit : [In omni dubio standum est, pro possessione, quæ erat ante dubium. Ergo, si dispensatio sit dubia, standum pro lege certa, quæ erat ante illam dubiam dispensationem. Atqui necessitas certa est dispensatio certa : ergo necessitas dubia est dispensatio dubia. Igitur, cum necessitas dubia est, standum pro lege, quæ erat ante illam. Atqui ante morbum erat in possessione lex Ecclesiastica carnes tempore quadragesimali interdicens, ergo standum pro legis possessione, quando morbi grauitas est dubia. Sed Caramuel admittit primum enchyrama argumenti, & ad minorèm sublumpram veniens, negat necessariam esse dispensationem, & sic discurrit Pertrouet omnibus diebus, exceptis Dominicis, ieiunare & interrogo, an dies Dominica sit dispensatio sine legis

RESOL. LXXVII.

An dispensatus ad carnes non propter virium debilitatem, sed quia cibi Quadragesimales sunt ei nocivi, si in aliquibus diebus non comedat carnes, teneatur ieiunare, & abstinere se à secunda comestione?

Et an dispensatus ad edendas carnes possit simul pisces comedere, si ab Episcopo fuerit prohibitum sub pena excommunicationis?

Et notatur, quod qui frangit ieiunium comedendo carnes non duo, sed vnum peccatum committit, & ideo non est necessarium explicare circumstantiam modi, quo ieiunium violatum sit.

Etiámque aduertitur, quod qui in die ieiunij comedit carnes, & lactinia, vel ona simul vnum tantum peccatum, non distincta committit, & qui vovit aliquod ieiunare, non toties peccat, quoties in illa die carnes comedit. Ex p.9. tr.6. & Misc.1. Ref.11.

Sup. hoc in Ref. p.9. tr.6. & in Ref. seq. §. vlt. à princ. vsque ad med. & inf. in Ref. 7. 15. casum in §. vlt.

§.1. **N**egativam sententiam ex Carolo Zambrano, Authore casuum conscientiae Bononiensium, docet nominatim contra me Pater Pasqualigus in *praxi de ieiunio, decis. 168. num. 3.* Quia, cum dispensatio sit pro singulis diebus, tollit pro singulis diebus obligationem non solum abstinendi à carnibus, sed etiam abstinendi à pluribus refectioibus, quia tollit essentiale ieiunij, quod non potest stare cum comestione carnis. Si igitur aliquo die dispensatus non vult comedere carnes, non tenetur ieiunare: quia non est, à quo ponatur talis obligatio, cum iam sit sublata per dispensationem, quae cum sit absoluta, & non conditionata, si nimirum, vtatur carnibus, non reuiviscit ex eo, quod non vtatur. Nec obstat, quod tunc ieiunium posset habere locum, quia hoc non sufficit, vt quis teneatur ieiunare: alioquin semper teneretur, quando non comedit carnes, sed insuper requiritur obligatio.

2. Sed ego non recedo à sententia affirmatiua, quam docui cum Sanchez, Megala, & Trullench, & quam, me citato, nouissime contra Pasqualigum docet doctissimus Pater Bardi in *Bulla Cruc. p.2. tract. 3. cap. 1. scilicet. 7. n. 84.* qui respondet ad omnia argumenta contraria. Ad illum, & non pigebit, Dicendum est igitur in nostro casu, talem non posse secundam comestionem sumere: nam dispensatio solum respicit, vt adaequatam obiectum, bonum nutrimentum ex qualitate ciborum, & non corroboracionem virium; quia iam supponimus dispensatum esse robustum, & pati posse afflictionem ieiunij: igitur, si ob piscium, seu ouorum comestionem non potest haberi nutrimentum causandum ex comestione carnis, cessat totaliter finis dispensationis: atque ad id remanent omnia, facta tali hypothese, iuxta dispensationem iuris communis; ac proinde vrget obligatio ieiunij. Confirmatur efficaciter; nam in tantum Titius erat liber à lege ieiunij, in quantum ponebat conditionem impossibilem cum ipso ieiunio, nempe, comestionem carnis, & ideo tali conditione non apposita, nulla erit exemptio ad non ieiunandum.

3. Igitur in nostro casu supponitur, obligationem ieiunij fuisse absolute sublata: quod tamen est falsum, cum solum oblata fuerit dependenter à comestione carnis, propter impossibilitatem cum ieiunio. Ceteras rationes videbis apud Bardi. Et post haec scripta inueni nostram sententiam, me citato, nominatim contra Pasqualigum, docere etiam Pellizzarium in *Man. Regul. tom.1. tract. 5. cap. 5. n. 39.* & ex eadem Societate Patrem Escobar in *Theol. mor. tract. 1. exam. 13. cap. 3. n. 104.*

Sup. hoc superius in tr.

4. Sed hic obiter inquiri, an dispensatus ad edendas carnes, possit simul pisces comedere, si ab Episcopo fue-

rit hoc prohibitum sub pena excommunicationis: Et §. 11. Si causa excitandi appetitum, comedas pisces, non peccabis: quia Praeceptum positum abrogare non debet, quod iure naturali debetur. Neque item, si comedas pisces suaues, etiam absque causa, vel in ea quantitate, quae tuae salutis non nocet: quare, inquit praedictus Auctor, hoc praecipuum violare tantum censetur, quando pisces simul cum carnibus edes, quorum usus graue tuae salutis nocumentum inferat.

§. Sed mihi magis placet sententia negatiua Caltri Palai tom.4. tract. 25. disp. vn. punct. 8. §.1. n.12. Quia finis huius praecipui positum non est salutis corporalis subditorum consulere, sed fidelium aedificatione, inquam, dispensati in lege abstinendi à carnibus, voluntati incumbant loco penitentiae, quam alij praestant, ipsique praestare tenebantur. Quapropter usus piscium, simul & carnis, esto nocuius non sit, prohibitus censetur. Pro usu namque nocuius opus non erat Episcopalis prohibitio, cum iure naturae prohiberetur. Neque permissum est eius piscium ad excitandum appetitum, nisi forte in tam leui quantitate, vt in considerationem non veniat. Nam esto, iuri naturali non repugnet, media assumere ad appetitum excitandum, non tamen iuri naturali debetur, omnia media assumere, quum iuri naturali est conforme ab aliquibus abstinere ob bonum virtutis, Praeceptorum obseruationem, & fidelium aedificationem.

6. Nota hic obiter, quod qui frangit ieiunium comedendo carnes, secundum Leandrum de Sacrament. tom.1. tract. 5. disp. 8. §.8. quest. 11. non duo, sed vnum committit peccatum: ergo, per se loquendo, non erit necessarium explicari circumstantiam modi, quo ieiunium violatum est, cum sit tantum aggravans. Sed ego non recedo à contraria sententia, quam olim docui, & docent communiter DD. Nota etiam Leandrum *vbi supra, quest. 11.* docere, quod qui in die ieiunij comedit carnes, & lactinia, vel ona simul, vnum tantum patrare peccatum non distincta, quia vel vnum solum praecipuum violat: aut si duo, sed vna & eadem ratione formali abstinentiae. Sed ego alibi contrarium docui, & iterum docco. Sentio tamen cum ipso Leandro *quest. 13.* me citato, quod qui vovit aliquo die ieiunare, non toties peccat, quoties in illo die carnes comedit: sed semel in prima carnis comestione.

RESOL. LXXVIII.

Medicus concedit Titio licentiam comedendi carnes in diebus Quadragesima, quaritur, an possit illas comedere in diebus quatuor temporum, quae semper accidunt in secunda hebdomada ipsius Quadragesimae?

Et an saltem liceat comedere ona, & lactinia in praedictis diebus, si ante supra dicta licentia?

Et inferur habentes licentiam à Medico, vt infra notum in die Veneris, & Sabbati comedendi carnes posse illas comedere in diebus quatuor temporum extra Quadragesimam occurrentium, etiamsi in licentia Medici oborta hoc non explicetur.

Et an si quis habet manifestas vires, & salutem, & ob aliquam infirmitatem edit carnes in die ieiunij, si in aliqua die non comedat carnes, teneatur ad ieiunandum?

Et quid, si haberet facultatem edendi carnes ratione debilitatis, & infirmitatis?

Et an Medicus dubius, si sibi Quadragesimales afferant graue damnum petent, possit concedere licentiam, vt edat carnes in diebus ieiuniorum? Ex p.10. tract. 11. & Misc.3. Ref.43.

§.1. Calus

Alius est nimis practicabilis; & ad illum ne-
gatine respondet Carolus de Baucio de Mis-
serianis Cusum conscientia, tom. 2. opusc. 3. quest. 305.
vbi sic ait: Quidam Medicus tempore Quadragesimæ
comedit licentiam cuidam persona, vt videretur car-
nibus ne incurrat graue damnum suæ salutis, an intel-
ligatur concessa licentia comedendi carnes in Feria
quarta secundæ hebdomadæ Quadragesimæ in qua
semper accidit quatuor temporum ieiunia; idem pa-
ritur de duobus aliis diebus, nempe Feria sexta, &
Sabbatho, an saltem liceat comedere oua, ac lacti-
cinia? Difficultas est, quando in licentia Medici come-
dendi carnes nihil est cautum, quoad quatuor Tem-
pora; nam si iudicaret Medicus graue damnum incur-
rere, si quis his tribus diebus non vesceretur cibus
Paschalis, vti que esset licitum his prædictis diebus
vesci cibus Paschalis. Respondet, saluo meliori iu-
dicio, cum in Doctoribus nihil inuenierim, quod
non potest comedere carnes in Feria quarta quatuor
Temporum, nec in Feria sexta, & Sabbatho comede-
re oua, ac lacticia, nisi speciale, ac expressam
licentiam habuerit à Medico, vt prædictis diebus
vesceretur cibus Paschalis. Et ratio mihi est, quia
ex licentia comedendi carnes concessa à Medico tem-
pore Quadragesimæ nemo audeat vti extrâ tempus
prædictum, puta intrâ annum; & sic est vsu recep-
tum ab omnibus timorata conscientia; nec differe-
ntia quatuor Tempora Quadragesimæ ab aliis qua-
tuor temporibus extra tempus Quadragesimæ; ergo
licet non est licitum ex vi prioris licentiæ comedere
carnes in aliis quatuor Temporibus extrâ tempus qua-
dragesimale. ita etiam non est licitum in quatuor Tem-
poribus occurrentibus tempore Quadragesimæ. Ita
Baucius.

1. Sed hæc opinio mihi non placet; Primò, nam
Medici quando dant licentiam comedendi carnes in
Quadragesima, sciunt in illa occurrere quatuor Tem-
pora, & non prohibent in dictis diebus comedere car-
nes; ergo concedunt; Secundo; eadem iusta causa,
quam habet Medicus concedendi licentiam; vt quis
carnes comedat in Quadragesima, militat etiam in illis
diebus, in quibus veniunt, & incidunt quatuor Tem-
pora; ergo, Tertio; Ieiunium Quadragesimale, est
strictius quam Ieiunium quatuor Temporum, quia
in isto comeduntur de iure oua, & lacticia, quæ
quidem non comeduntur in quatuor Temporibus, quæ
accidunt in Quadragesima, quia in Ieiunio Quadra-
gesimæ de iure oua, & lacticia prohibentur; ergo,
Quarto; in dictis diebus plures Fideles comedunt
carnes, vigore dictæ licentiæ, nec Confessarij faciunt
in hoc aliquid scrupulum; & ideo ego existimo ha-
berent licentiam à Medico, vt intrâ annum in die
Veneris, & Sabbathi comedant carnes, posse illas
comedere in diebus quatuor Temporum extrâ Qua-
dragesimam occurrentium, etiam si in licentia à Me-
dico obreta hoc non explicetur; quia censetur con-
cessum; & si opinio Baucij esset admittenda sequere-
tur habentem licentiam comedendi carnes in Quadra-
gesima, non posse illas comedere in Vigilia S. Matthiæ
Apostoli. Ad argumentum verò Baucij respondeo;
licet ex vi licentiæ comedendi carnes tempore Qua-
dragesimæ, non possunt comedi in diebus quatuor
temporum extrâ Quadragesimam, quia dicta licentia
expressit; nam erat limitata pro tempore Quadrage-
simæ; sed in diebus quatuor Temporum Quadragesi-
mæ licentia comedendi carnes adhuc durat & existit;
ergo extenditur etiam ad dicta quatuor Tempora,
quæ post elapsam Quadragesimam amplius potest ex-
tendi.

3. Notandum est hic obiter Primò contrâ Pasqua-
ligum, & Vidalem, quòd si quis habet manifestas vi-
tas, & saltem ad ieiunandum, sed ab aliqua infr-

mitate edit carnes tunc si aliqua die non comedit car-
nem tenetur ieiunare. Secus si quis haberet facultate
tem edendi carnes ratione debilitatis, & infirmitatis
presentis; nam licet aliqua die carnem non comedat,
non tenetur ieiunare, quia ex vicia comestione non
subuenitur debilitati presenti. Ita ex Sanchez, Baucius
vbi supra, opusc. 1. quest. 98. Nota Secundo; Medicum,
in dubio si cibi quadragesimales afferant graue
damnum petenti, posse concedere, vt edat carnes in
diebus Ieiuniorum. Ita ex Pasqualigo Baucius loco cit.
opusc. 3. q. 305.

Ref. 11. §.
vit. cursum

Sup. hoc
quid est
agendum in
isto casu,
sup. legè
doctrin Ref.
4. & signan-
ter §. 2. post
medium, &c.
& Vide etiã
doctr. in
Ref. 73. & 6.

RESOL. LXXIX.

An si quis in diebus ieiunij carnem comederet, in magna
quantitate ex obliuione, vel inaduerentia, teneretur
in illa die ieiunare reliquo tempore? Ex p. 9. tr. 6. &
Misc. 1. Ref. 27. aliàs 28.

§. 1. P Onam hic sententia duorum virorum, qui
luminaria fuerunt in clivæ Academiae Salmanticensis:
& quos ego Gigantes Theologiae vocare
soleo; & hi sunt, Angelus Manriquez Cisterciensis,
& Basilius Pontius Augustinianus. Audiamus itaque
Ioannem Caramuelem in Theolog. moral. lib. 3. de con-
scientia dubia, cap. 1. diffus. 1. num. 1350. vbi sic ait;
[Obiter tamen dicam, me audiuissè Reuerendissimum
D. Manriqueum, nunc Salmanticensis Vniuersitatis
Primum Professore, in Gymnasio publico sic dis-
currentem; Si quis ex inaduerentia, aut obliuione,
in die ieiunij, carnes in magna quantitate comederit;
non fregit ieiunium, adeoque tueri seruare formam
ieiunij reliquo tempore, eodem modo, ac si carnem
non comedisset: vnde, si comederit caponem mane,
poterit meridie prandere, & vesperi collationem ordi-
nariam sumere: quia leges actibus non humanis non
violantur; & illis, qui ex inaduerentia, aut obliuio-
ne hominum quidem sunt, non verò liberi, & hu-
mani. Contrarium tamen, addebat, non audeam di-
cere improbabile, propter Basilij Pontij & Leonè
(tunc Primarius Professor erat) opinionem, docen-
tem, illud ieiunium esse fractum reuera, tamen in ad-
uerter, illudque die reliqua non obligare, & ab
inaduerentia habuisse non quidem quòd non violare-
tur; sed quòd violaretur, & frangeretur sine culpa.
Sic discurrebat Angelus Manriques, sic Basilius: tu,
Lector, attentè vtriusque sententiam considera.] Ita
Caramuel.

Sup. hoc inf.
in Ref. 87. §.
vit. in fine, &
in alijs eius
not.

2. Ego, vt verum fatear, sententiæ Manriquez magis
adhæreo. Quia comestio illa carnis fuit inuoluntaria,
sicque ieiunium non fuit violatum, nisi materialiter,
ac proinde adhuc potest seruari.

3. Hinc à fortiori dicendum est, quòd si manè quis
comedit, ignorans ea die ieiunari, teneri reliquo tem-
pore seruare ieiunium, ac si non comedisset quicquam,
ideò posse prandere cum alijs, imò & sumere collatio-
nem vespertinam. Ita ex Sancio docet Pellizzarius in
Man. Regul. tom. 1. tr. 5. c. 5. n. 17. & alij.

Sup. contesq
in hoc §. inf.
in Ref. 102.
§. vit. & in
Ref. 116. §.
etiam vit. in
princ.

RESOL. LXXX.

An in die ieiunij paruitas materia excuset in esu car-
nium? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 43.

§. 1. A D hanc questionem responder Tannerus in
2.2. D. Thoma, diff. 3. q. 3. dub. 5. n. 93. vbi sic
asserit: [Dubium non est in die ieiunij peccati toties,
quoties carnes comeduntur; & in hoc, ex ipso fidelium
sensu, non excusare paruitatem materiæ; quod a tenus
verum existimo, quatenus esu carnis, seu cibi vetiti,
existima

Sup. hoc inf.
in Ref. seq.
& in tom. 8.
tr. 4. Ref. 72.
§. vit. in
sensu, non
excusare
paruitatem
materiæ; quod
atenus
prinsipio,
verum existimo,
quatenus esu
carnis, seu
cibi vetiti,
existima

existimatur aduersari fidei professioni. Aliàs non video, cur non æquè in hac, ac in aliis materiis à mortali excusare possit materia paruitas. Ita Tannerus.

RESOL. LXXXI

An in comestione carniùm in die ieiunij detur paruitas materia?

Et quam quantitas materia excuset in comestione carniùm in die ieiunij?

Et quid, si in singulis diebus Quadragesima eam carnis particulam minimam quis ederet, & quamuis à principio Quadragesime haberet voluntatem expressam singulis diebus Quadragesime id efficiendi?

Et an qui seruiant infirmis possint aliquid comedere in die ieiunij etiam ex carnibus ad excitandum appetitum infirmorum?

Et infertur non esse Hæreticum externum, qui signa dat hæresis interna in quantitate tam leui, vt non sit ex se peccatum mortale? Ex parte 5. tractat. 5. Resolutione 32.

Quæ hic est Ref. antecedens, & in alio §. eius not.

§. 1. PRO affirmatiua sententia in 1. part. tract. 9. resol. 43. adduxi Tannerum, cui nunc addo Sanchez in summa, tom. 1. l. 2. cap. 8. num. 17. quem sequitur Metolla tom. 1. disp. 2. cap. 4. dub. 7. num. 1111. vbi sic ait. Infertur comedentem tantillum carnis in Quadragesima excusari à mortali ob materiæ paruitatem. Ex quo sequitur si quis motus hæresis interna, qua putat licere esum carnis diebus prohibitis, eam minimam carnis particulam ederet, non fore illum hæreticum externum, ac proinde non incurrere excommunicationem latam contra hæreticos externos, quamuis attentis circumstantiis concurrentibus, quando esset esus in notabili quantitate, oriretur sufficiens hæresis indicium; quia id factum externum non est mortale, nisi per solam relationem ad actum internum. Et hoc quod dixi verum est, licet singulis diebus Quadragesimæ eam carnis particulam minimam quis ederet, & quamuis à principio Quadragesimæ haberet voluntatem expressam singulis diebus Quadragesimæ id efficiendi.

2. Neque obstat quod præceptum Ecclesiæ de non vescendis carnibus in Quadragesima sit negatiuum, nam etiam præceptum naturale de non iurando negatiuum est, ergo sicut in hoc excusat à mortali paruitas materiæ, ita in illo, non enim est maior obligatio præcepti positivi, quam naturalis. Ita Merolla, cui adde nouissimè Hurtadum de Mendoza de fide vol. 1. disput. 83. sect. 1. §. 21.

3. Dicendum est igitur non esse hæreticum externum, qui signa dat hæresis interna in quantitate tam leui, vt non sit ex se peccatum mortale. Itaque si esus carniùm in magna quantitate censeretur contra fidem, si quantitas non sufficiat ad peccatum mortale contra legem ieiunij, nec erit hæreticus exterior, qui eis in ea quantitate vescatur, quia excommunicatio & reservatio est de peccato mortali interno, vt coniuncto cum mortali explicante internum; sed hæresis interna non explicatur in exigua quantitate, ergo non reservatur, nec est hæreticus externus. Minor probatur, quia exigua materia vesci solet homo Catholicus ob solam gulam, aut libitum gustandi carnes, licet nulla alia subsit causa, ergo, &c.

4. Post hæc scripta inueni Antonium de Leone, me citato, in qq. mor. de chocolate. p. 3. n. 3, docere etiam in comestione carnis in diebus ieiunij dari paruitatē materiæ, quam in num. 8. sic determinat. [En la prohibición de los manjares de carne en dia de ayuno, como diximos, vnos niegan que se de paruidad, y otros la conceden, pero ninguno que yo aya visto, señala que

cantidad de carne se podrá comer, que siendo alguna, no sea tanta que quiebre el precepto, ni tampoco que se reputa por nada, sino que le comenga el ser materia parua. En los Sumistas se halla, que todos conforman en que el cozinero, el que haze la salua à los Principes, pueden comer en Viernes de los manjares de carne, lo que moralmente es necesario para probarlos darles razon, si saber lo que son, sin que por esto quiebranten el precepto, porque la causa le dispensa sin derogarle en aquella cantidad, como en materia parua. Luego esta es la deste precepto; porque sino le quiebrante esencialmente, como es cierto, sino accidentalmente, y para que no aya culpa, se atiende la causa, que es le oficio. Sigue se que el que sin ser cozinero, ni hazer la salua comiera la cantidad de carne que à ellos se permite por sus oficios, caerà en culpa, esta no puede ser mortal, porque se o pone poco al precepto y en cantidad, que la justifica causa tan leue, luego sera venial, esta sera la materia parua deste precepto, que prometi aueriguar, y no otra mayor.] Sicille.

5. Notandum est etiam ex his, eos qui infirmis infirmis, posse aliquid comedere in die ieiunij, etiam ex carnibus, quando viderent id esse commodum ad excitandum appetitum infirmorum, quia patitur fastidium, & probatur ex casu præcedenti de pincenris Principum, grauior enim & vrgentior est hæc causa quam illa. Item quia id postulat charitas, & Ecclesia non intendit impedire opera charitatis. Ita ex Navarro & aliis docet Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 11. num. 10.

RESOL. LXXXII

An qui vovit certa die ieiunare, toties peccet mortaliter, quoties carnes comedit?

Et quid est dicendum, si expressè promitteret in die vnicam comestionem, an tunc peccet toties quoties prater vniam comestionem concederet carnes?

Et explanatur differentia inter ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, & ex vi voti, si in illis aliqui comederet carnes.

Et an in die ieiunij pluries comedendo pisces, vel lacticia non peccet toties mortaliter, sed in secunda comestione. Ex p. 1. tr. 9. Res. 37.

§. 1. AFFirmatiuè respondet Azorius part. 1. lib. 7. cap. 10. quæst. 8. nam in die ieiunij verum est, quod pluries comedendo pisces, vel lacticia, non peccetur toties mortaliter, sed tantum in secunda comestione, vt docet Durand. in 4. disp. 15. q. 1. Paladum. ibid. quæst. 4. art. 5. Gabr. disp. 16. quæst. 3. art. 3. dub. 5. Cæter. 2. 2. q. 146. n. 8. Angel v. ieiun. q. 22. Syluest. eod. verb. q. 8. Rosell. eod. verb. n. 4. Arnil. eod. verb. n. 14. Tabiena eod. ver. quæst. 9. D. Antoninus p. 2. tit. 6. cap. 1. §. 9. Nauar. in Man. c. 21. num. 15. Regius in suis resol. cas. 9. n. 1. & 10. Binsfeld. in Ench. Theol. Pastor. p. 3. c. 3. conc. 5. Fillius tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 2. n. 23. Lessius l. 4. c. 2. dub. 3. num. 1. Reginald. tom. 1. l. 4. c. 1. n. 179. Villalob. in sum. tom. 1. tr. 23. diff. 6. num. 6. Ioan. de la Cruz in direct. cons. p. 1. prac. 4. art. 4. dub. 1. concl. 1. Fernand. in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. §. 3. n. 10. Rodriq. in sum. tom. 1. c. 23. n. 1. Henricq. lib. 7. c. 13. n. 12. in gl. lit. S. Coninch. de Sac. q. 7. art. 1. dub. 3. num. 103. & alij, quidquid in contrarium allerat Medina Complutensis q. 1. de ieiunio, & Conarruuias l. 4. var. c. 20. n. 13.

2. Tamen aliter dicendum est, si quis comedat carnes: nam toties peccabit, quoties illas comedat, vt notat Filliucius tom. 1. tract. 27. p. 2. cap. 5. numero 8. Toletus lib. 6. cap. 3. Lessius vbi supra, num. 17. Ouz in sum. cap. 19. mand. 2. num. 9. Homobonus de exam. Eccles. p. 2. tr. 8. c. 7. q. 20. Graff. in decis. p. 1. c. 37. n. 43. Fagundæ

Sup. hoc in tom. 5. tr. 8. Res. 8. & in alio vers. eius not.

Fagundes præcept 4. l. 1. c. 4. n. 9. & Ledesma in sum. to. 2. n. 27. c. 2. fol. mibi 889. cum aliis communiter ex DD.

1. His suppositis, pro sententia Azorij, sic arguuntur. Votum ieiunij obligat instar Præcepti Ecclesiastici de ieiunio: at Ecclesia, ieiunium præcipiendo, ita abstinentiam à carnibus inducit, vt sit peccatum mortale toties, quoties eduntur: ergo ita erit in ieiunio voti.

4. Hæc sententia est probabilis: sed non minus probabilem contrariam existimo, quam docet Barthol. S. Faustus in thes. Relig. l. 1. q. 140. num. 2. quia sic votum non promittit per se, & directe abstinentiam carnium: sed indirectè, & accessorie, in quantum, scilicet, ieiunium absque ipsa consistere nequit. Quare, cum semel violato ieiunio cesset obligatio principalis ieiunij, cessat quoque obligatio accessoria abstinentiæ carnium: secus autem esset, si hic expressè promitteret in die vnica comestionem; tunc enim peccaret toties, quoties præter vnica comestionem, ederet carnes illa die. Sic Faustus, qui postea etiam assignat differentiam inter ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, & ex vi voti. Vnde patet responsio ad argumentum in fauorem Azorij sup. positum.

RESOL. LXXXIII.

An obligatus ieiunare ex voto, si secunda vice comedat carnes, peccet contra votum? Et quid de penitentia ieiunij à Confessorio imposta? Et quid, si quis expressè vouerit in die vnica comestionem? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 5.

1. Affirmatiuam sententiam docet Azor. tom. 1. l. 1. cap. 10. g. 6. Palauus tom. 3. disp. 1. puncti 12. Quia de ratione ieiunij Ecclesiastici est vnica tantum comestio, & abstinentia à carnibus in omnibus horis illius diei. Ergo vouens ieiunium vouet non comesturum amplius quam semel, & in nulla hora illius diei carnes: ergo quacumque hora illius diei carnes comedit, peccat: quia, esto, violauerit ieiunium, non violauit omni modo, quo potest. Dicos, verum esse in ieiunio vt quocumque contineri, & abstinentiam à carnibus, & à duplici comestione: sed vnum dependenter ab alio: Sed hoc absque firmo fundamento dicitur: contrarium enim ex præcepto Ecclesiastici ieiunij colligitur, cui votum assimilari debet: in illo namque præcepto ieiunij abstinentia duplicis comestionis annectitur abstinentiæ à carnibus: sed non è contra: excusatus à carnium abstinentia, excusatur à duplici comestione, non tamen excusatur à duplici comestione, excusatur à carnium abstinentia: imò potius quoties carnes comederit, toties peccabit. Ergo idem est dicendum de voto.

2. Sed negatiuæ sententiæ adhæret Sanch. in Sum. mag. p. 1. l. 4. c. 11. num. 42. quia in hoc voto non clauditur directe abstinentia à carnibus, sed indirectè, quatenus est pars essentialiter ad ieiunium requisita, & accessorie ipsi ieiunio. Quare, cum, semel violato ieiunio, cesset obligatio circa principale; cessare videtur circa accessorium abstinentiam à carnibus. Sicut, quia promissio ieiunio, non promittitur directe vnica comestio; sed indirectè, & accessorie, quatenus est ad ieiunium necessaria: hoc violato, illa non amplius obligat. Secus autem contingeret, vbi quis expressè voueret vnica in die comestionem: peccaret enim absque dubio toties, quoties, præter vnica, comederet illa die. Sic erit dicendum est in nostro casu, cum non directè, sed indirectè, & accessorie promissa sit abstinentia à carnibus, tanquam pars ad ieiunium necessaria, ed vel maxime, quod magis essentialis sit ieiunio vnica comestio.

Tom. I V,

De ea enim omnes consentiunt, non autem de abstinentia à carnibus. Quare latum est discrimen inter obligatum ex præcepto Ecclesiastico ad ieiunium, & obligatum ex solo voto. Quippe ille prima vice comedens carnes, nec excusatus à ieiunio, duplex peccatum necessariò confitendum committit; alterum ieiunij legem ea comestione violatam; alterum verò in legem aliam peculiarem obligantem ea die abstinere à carnibus independentè à ieiunij obligatione. At comedens carnes in die solius ieiunij promissi, vnicum peccatum admittit contra solum ieiunij votum, quatenus ea comestione id violatur. Et tandem hæc pars probatur: quia vouens certa die ieiunium, non in diei honorem, excusaturque ab illius diei ieiunio siue, quia iam illud sua culpa violauit, sine necessitate excusante à culpa, non tenebitur à carnibus abstinere; sed tenebitur alia die ieiunare: aliàs, cum ad posterius constet obligari, esset ad duo obligandus, qui vnicum ieiunium vouit. Ergo in voto ieiunij non clauditur abstinentia à carnibus, vt omninò præcipitur ab Ecclesia, tunc enim teneretur ea die ab illis abstinere; sed tantum vt indirectè cadit sub ieiunij præcepto. Et ita iuxta hoc dicendum est, non magis delinquere contra votum edendo carnes, quam quicquam aliud, quo ieiunium violaret: & ita fat esse fateri violationem ieiunij voto promissam, non explicando, an esu carniū violata sit. Hæc omnia Sanch. qui profus censet, idem dicendum de ieiunio in penitentiam sacramentalem iniuncto: quod est valde notandum.

3. Vnde ex his ego puto, vttramque sententiam esse satis probabilem: & idè non assentior Patri Suarez de relig. tom. 2. l. 4. de voto, cap. 7. n. 9. & 12. assentiam opinionem negatiuam absurdissimam esse: sed potius, vt dixi, existimo probabilem esse cum Layman. in Theolog. moral. lib. 4. tr. 4. c. 3. n. 3. vbi sic ait: [Qui vouit, se certa die ieiunaturum, debet votum obseruare secundum formam ieiunij Ecclesiastici, quippe quod vouens sibi propositum habuit: quare vnica ciborum absque carnibus comestione contentus esse debet: si autem formam ieiunij substantialiter violauit, seu carnes comedendo, seu aliis cibis iteratò vescendo, de cætero continere se non tenetur, ed quod ieiunij formam amplius obseruare non possit: adèd quidem, vt non impossibile sit, talem vouentem etiam carnibus deinde vesci posse: in quo differt votum à præcepto Ecclesiastico ieiunij, quippe quod etiam non ieiunantes separatim, atque distinctè obligat, ad abstinentiam à carnibus, imò etiam à lacticiis in Quadragesima. Votum autem ieiunandi tali die; vt quicquid eorum, videlicet, à carnibus abstinentiam, & vnica comestionem per modum vnus comprehendit: quare, si alterum violatum sit, iusta vel iniusta de causa, obseruatio voti omninò corruit.] Ita ille. Opinionem itaque Sanchez probabilitate non carere dicendum est.

RESOL. LXXXIV.

An toties peccet mortaliter, quoties aliquis in die ieiunij carnes comedit? Et an idem dicendum sit de prohibitione lacticiuorum? Et an duplici habe inquinetur Sacerdos, qui edens carnes & oua in die Quadragesimali, quod idem dicendum est de laico sine Bulla Cruciatæ? Et an teneatur confiteri, quoties se applicauerit esu carniū in die, & quoties comestioni onorum? Et an qui vouit aliquo die ieiunare, non toties peccet, quoties in illo die carnes comedit? Et aduertitur, quod qui comedit lacticiuū in Quadragesima absque causa, & sine Bulla, vnus peccatum tantum facit, &c. Ex part. 1. tract. 9. Ref. 45.

Sup. hoc sup. in Ref. 77. §. vit. in princ. & in to. 1. ar. 7. Ref. 161. §. 1. d. lio. 3. & in alio §. eius not.

Sup. hoc in §. 1. not. præter. ad lin. 4. & cum cod. Sanch. h. c. in §. 2. dictæ annot. ad licentiam 4. & in alio §. eius annot.

Sup. hæc diff. fer. ex doct. Ref. præter. in eius sine.

Pro prima diff. huius rit. sup. in Ref. 82 §. Tamen.

N. A. E. n. i. a. l. i. v. v. i. t. i.

Quæ hic est
inf. Ref. 87.

Respondeo affirmatiuè. Ita DD. in superiori
Refol. citati. Et ratio erit; quia hæc mens Ec-
clesiæ in die ieiunij absolutè interdiceret carnes, vt sen-
sus prohibitionis sit: Ne carnes comedantur, id est,
nunquam in die ieiunij comedantur: cuiusmodi nega-
tiuarum propositionum, seu præceptorum. Idem di-
cendum est de prohibitione lacticiuorum. Vnde San-
cius in *Select. disp. 4. n. 26.* sic asserit: [Præceptum est
abstinentiæ à lacticiis, & ouis, negatiuum est, & habet
diuiduam materiam; vnde frangeretur à Sacerdotibus,
quoties in die oua, & lacticia ederent, eo modo, quo
toties delinquerent, quoties in die prohibito carnes
comederent. Et duplici labe inquinaretur Sacerdos
edens carnes, & oua in die quadragesimali, absque
legitima causa, cum sit distinctum præceptum quo Sa-
cerdotibus lacticia & oua verantur, ab eo quo, car-
nes. In quam duplicem fractionem etiam rueret laicus,
edens carnes in Quadragesima, absque causa, & oua &
lacticia sine Bulla Cruciatæ & tenebitur confiteri,
quoties se applicauerit esui carnum in die, & quoties
comestioni ouorum. Hæc omnia Sancius.

Sup. hoc &
segg. in hoc
§. sup. ad
med. §. vlt.
Ref. 77. & in
tom. 1. tr. 7.
Ref. 67.

Et pro con-
tento in hoc
§. vlt. (sup. in
Ref. 82. & 83.)
& in alijs ca-
rum prima-
rum nota-
tionum.

1. Notandum est tamen contra Azorium; & con-
tra Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. c. 7. num. 12.* cum, qui
vouit aliquo die ieiunare, non toties peccare, quoties
in illo die carnes comedit; & ita aduersus illos docet
Sancius in *sum. tom. 2. lib. 4. c. 11. num. 41.* & Layman in
Theol. mor. lib. 4. tract. 4. c. 3. num. 3. Notandum est etiam
cum Portel in *addit. ad dubia regularia, verb. ieiunium,*
n. 8. ex Sanchez, *vbi supra, n. 33.* quod qui in Quadra-
gesima ieiunauit, sed comedit lacticia absque cau-
sa, & sine Bulla, vnum tantum peccatum fecit edendo
lacticia tunc prohibita: non verò hic peccauit contra
ieiunium, quia de intrinseca ratione ieiunij, etiam qua-
dragesimalis, non est abstinentia à lacticiis; sed est
abstinentia à carnibus. Sed de his omnibus nos *suprà*
egimus.

RESOL. LXXXV.

An, si aliquis per vnicum tantum diem ieiunij non habe-
ret nisi panem, possit in tali die comedere carnes?

Et quid de ouis & lacticiis, an itinerrantes, pauperes, &
agricola, qui ex vna parte non habent pisces, nec pisci-
um, nec ex alia possunt ex alijs cibis herbis, & fructi-
bus conficere prandium sufficiens ad suam commodam
sustentationem, licitum sit illis in diebus vetitis vti ouis,
& lacticiis?

Et quid, si cum pane habeant herbas, legumina, olera, &
fructus, an sit sufficiens alimentum, ita vt non possint
vti ouis, & lacticiis in diebus prohibitis?

Et an, ne potus noceat, possit in die ieiunij aliquid
sumi?

Et an dimidia uncia sit quantitas necessaria, & sufficiens,
ne potus noceat? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 61.
a lias 59.

Sup. hoc inf.
in §. sed vt
huius Ref. &
in Ref. seq. §.
vlt. in princ.

Affirmatiuè respondet ex Pasqualigo, Pater
Vidal in *Arca Theol. Mor. tit. de Ieiun. Inqui-*
sit. 1. num. 70. vbi sic ait: Data paritate hoc idem esse
affirmandum de cibo carnum, nempe quod non ha-
bens in diebus ieiunij alios cibos, quam carnes, possit
licite illas comedere pro nutrienda, & conseruanda vi-
ta; ita sentiunt communiter DD. vt Henric. Fagund.
Syluester, Azorius, Toletus, Filiucius, Bonacina, Trul-
lench, & alij quos citat, & sequitur Pasqualig. *dec. 49.*
num. 1. & decif. 8. num. 1. Sanchez. *lib. 5. concl. moral. cap. 1.*
dub. 19. num. 4. & 6. cum pluribus alijs viris doctis
ab ipso consultis. Cum iisdem Doctoribus totum hoc
verificari respectu iter agentis, qui adueniendo vbi
non sunt pisces, tunc comedere potest tura conscien-
tia lacticia, debet tamen adhibere prudentem dili-

Sup. hoc inf.
in §. Et quo-
ad, huius

gentiam, ne scandalum oriatur: in hoc eadem ratio-
nes militat, immò principalis cum iter agens pro-
pter defatigationem, & labores itineris indigeat maiori
subleuatione, atque nutrimento. Ideò, &c. Hoc idem
verificari, etiam si tam pauperes, quam iter agentes, &
ceteri alij haberent panem: tum quia panis non est ci-
bus omnino substantialis ordinatus ad vitæ sustentationem,
tum quia cibus panis non est simpliciter, &
æquè bene sufficiens ad conseruandam hominis vitam,
maximè quando est defessus, vel ob labores, vel obiter,
vel ob studia, huiusmodi; Ita sentiunt Doctores
apud Pasqualigum, *decif. 49. num. 1. qui sub num. 3.* addit
hoc idem esse verum, quamuis solum per vnum diem
careret alijs cibis concessis; Rationem asserit: quia lex
prohibens carnes intendit tantum macerationem illam,
& abstinentiã, quæ provenit ex subtractione car-
niũ, & non aliam maiorem; ergo quando lex non potest
seruari sine extraordinaria abstinentia, & maceratione,
definit obligare; tum quia cessat intentio legis, quæ
intendit moderatam tantum abstinentiam, tum quia lex
ficeret nimis onerosa absque noua causa; ergo, ita
ille.

2. Sed vt verum fatear, hanc sententiam ita ab-
solutè prolatam Ego non admitto: Vnde si quis per
vnicum tantum diem careret alijs cibis præter panem,
tunc non posset vesci carnibus, sed deberet, contentus
esse solo pane; secus autem si careret per plures dies.
Sed melius distinguit Leandrus de *precept. Eccl. tract. 2.*
disp. 2. quest. 19. quod persona, cui dictus casus contin-
gere potest, vel est nimis delicata, assuetaque epulanti
splendide, vt sunt Magnates aut Principes, vel est per-
sona robusta, & enurrita viliibus escis, vt sunt pastores,
& pauperrimi agricola, qui vix vnquam saturari pos-
sunt micis, &c. loquendo ergo de primo genere per-
sonarum, credo sustineri posse sententiam Pasqualigi,
quia pro illis militat rationes ab ipso factæ: non vti
loquendo de secundo personarum genere, quia de his
loquendo, verissima est sententia Sanchez, & alio-
rum; non enim inueniri ratio potest, ob quam licita
sit eis comestio carnis in diebus prohibitis, cum in his
non deficiat illis consueta refectio, immò eadem meti-
quam habent in alijs diebus, in quibus non est prohi-
bitum vesci carnibus. Ex quibus facillimè solui possunt
argumenta Pasqualigi, solum enim probant primam
partem nostræ responsionis; minimè verò faciunt con-
tra secundam. Vnde non adharco sententiæ Patris Vi-
dal, & Pasqualigi absolutè loquentium, sicut etiam
quandò loquuntur de pauperibus, & de iter agentibus.
Dico itaque, quod non licet absolutè loquen-
do, agricolis, & alijs pauperibus, in Quadragesima
ieiunij vti ouis, & lacticiis, ea solum de causa,
aut ratione, quia videlicet existunt in Oppidis, vbi non
sunt pisces, siue recentes, siue sale conditi. Ratio
est: quia etiam si dictæ personæ piscibus careant pos-
sunt ex alijs cibis habere sufficiens alimentum ad
suam sustentationem, absque eo quod ad hanc necessi-
sit illis vti ouis, & lacticiis; ergo in tali casu, non po-
terunt dicti pauperes, his cibis vetitis vti, quantum-
uis pisces non habeant. Consequentia est manifesta.
Antecedens verò, etiam patet; quia alimentum suffi-
ciens pauperum rusticorum habitantium in montanis
aut in oppidis, seu Terris à mari longè, ex pane, &
herbis leguminibus, & fructibus conficitur, vt expe-
rientia constat, ergo. Respondeo tamen Secundò, Pau-
peribus, aut agricolis, qui ex vna parte non habent
pisces, nec ex alia possunt ex alijs cibis conficere pran-
dium sufficiens ad suam commodam sustentationem,
licitum esse in diebus vetitis vti ouis & lacticiis, vt
ita, aut adimplere præceptum ieiunij ad quod tunc re-
nentur, valeat; aut suum laboriosum officium apte præ-
stent. In quo casu procedit sententia Pasqualigi, &
Vidal.

Et quoad iter agentes dico Primò, quod si ipsi non sunt ratione itineris exempti à ieiunio, & alios non inveniunt alios cibos, ex quibus sibi sufficiens alimentum pro prandio parèt, tunc ut possint observare præceptum ieiunij, licet possunt, imò & tenentur uti cibis victis, nepe ovis, & lactiniis: quia arctius ligat præceptum ieiunandi, quam præceptum vescendi in ieiuniis. Quoad æsimam (aut aliis, secundum consuetudinem aliquarum Prouinciatarum) ovis, & lactiniis. Dico Secundo: Si iter agentes, ob defatigationem itineris sint à præcepto ieiunij liberi; tunc non ex eo præcise quod non inveniunt pisces quos emant, possunt uti ovis, & lactiniis; cum possint alias ex herbis, leguminibus, & fructibus, sufficiens alimentum pro sustentanda natura sibi parare: siquidem non semel, & ut in die ieiunij, sed iterum atque iterum possunt edere quicquid ex dictis liberit. Limitarem tamen hanc resolutionem, nisi alius iter agens esset Princeps, aut alia persona grauis, assueta uti cibis delicatis; quia tunc licet possit huiusmodi persona, si non inueniret pisces, uti ovis, & lactiniis; còque respectu illius aliud alimentum non sufficeret. Ad rationem autem Pasqualigilatam pro sua sententia dicendum est, absolute sumptam, esse falsam, ut ex dictis constat; verum tamen cum limitatione; nempe in casu quo iter agentes, qui ad ieiunium obligantur, non inveniunt pisces, nec alios cibos, ex quibus sufficiens prandium sibi parare possunt, tunc namque, ut ieiunij præceptum adimplere valeant, licet poterunt uti lactiniis, & ovis: quia in hoc euentu non debet censerì Ecclesiam prohibere lactinia, alias verò maximè. Et hæc omnia docet Leandr. ubi supra, quæst. 16. & 17. Itaque cum dictis distinctionibus sententiam Vidal. & Pasqualigi libenter admitto; absolute vero loquendo, illam non approbo.

4. Notandum est hic obiter; ne potius noceat, posse in die ieiunij aliquid cibi sumi, Patrem Pasqualigi deest. 1.6. num. 6. docere, & quod (regulariter loquendo) possit sumi quantitas cibi infra vnciam vnam. Sed hæc cibi quantitas, quam Pasqualigus assignat, regulariter loquendo, nimia videtur. Et certe, valide minor quod ille, qui ad summum sextam partem vncie de chocolate concedit, concedat nunc ex quocunque alio cibo, vnciam fere; Vnde Pater Leandrus ubi supra, disp. 5. quæst. 12. putat posse regulariter loquendo, sumi quantitatem cibi, infra dimidium vnciam; quia hæc quantitas, regulariter loquendo, videtur necessaria, & sufficiens, ut potui stomacho commixta, impediatur ipsius nocumentum.

RESOL. LXXXVI.

Quis non habet vinum teneatur ieiunare?
 Et difficultas est, quantum sit congruens refectio in die ieiunij?
 Et an habentes panem, fructus, & olera teneantur ieiunare?
 Et quid, si cum pane, & fructibus habeat quis ova, & lactinia, possitne illa comedere sine Bulla, etiam in Quoad æsimam, & etiam Clerici, & Regulares, & ut sic cum pane, fructibus, & lactiniis teneantur ieiunare?
 Et an in die ieiunij per vnicum diem non habens nisi panem, & carnes ad vescendum, possit illis vesci?
 Et an comedendo carnes in tali casu teneatur quis seruare ieiunium? Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Ref. 46. alias 45.

1. Negatiue respondet Pater Pasqualigus in Praxi de ieiunio, deest. 27. ubi sic ait: Difficultas est, quantum censenda sit congruens refectio? Respon-

deo pro congruenti refectioe non sufficere panem in quantumvis quantitate, sicut nec etiam fructus, & olera, sed requiri cibos, qui sint maioris nutritionis, ut notat Anglez, in florib. quæst. 6. de Ieiunio difficult. 9. append. 3. Sanchez Ab. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 15. num. 3. Nam cibi prædicti moraliter censentur incongrui, & insufficientes ad completam sustentationem, & quod natura indigeat meliori cibo. Similitè qui non haberet vinum; aut quod solet loco vini adhiberi in Religionibus, ubi adest penuria vini, neque teneretur ieiunare, quia eo subtracto, subtrahitur magna refectio, & quæ plurimum roboris afferat, vnde subtracto etiam cibo, nimis complexio maceraretur, & ieiunium fieret nimis onerosum. Ita Pasqualigus.

2. Sed de hac opinione olim interrogatus, nolui ei adherere absolute loquendo, & adduxi Carolum Baucium in casibus singularibus casuum conscientia, cas. 286. q. 2. qui nominatim contra Pasqualigum regulariter eius non admittit sententiam, nisi in casu quo reperitur aliquis tam debilis, ut si per vnum, vel plures dies non haberet vinum, graue damnum corporale incurreret. Et ideo nouissime Pater Leandrus, tom. 3. de Precept. Eccles. tract. 3. disp. 8. quæst. 41. contra hanc sententiam Pasqualigi inuehitur, & tenet tanquam certum non habentem vinum teneri ad ieiunium; quia sine vino, aut sine eo, quod loco vini bibitur, potest quis habere sufficientem, & congruentem refectioem pro vno prandio: ergo sine vino aut simili potu hic tenebitur ieiunare. Adde, quod si hæc doctrina Pasqualigi esset vera; re vera exempti essent à ieiunio omnes ferè habitantes in Montanis, & Terris, ubi nec vinum habent, nec vitæ adhuc cognoscunt, nec habent facultatem ad emendum illud, si fortè è locis extraneis allatum, ibi venditur. Ex defectu ergo præcise vini, non potest quis à ieiunij legibus eximi. Ita Leandrus; cui ego adhareo, cum limitatione tamen apposta à Bauccio loco citato.

3. Nota etiam, id quod asserit Pasqualigus ubi supra habentes panem, fructus, & olera, non teneri ad ieiunium, impugnare etiam Leandrum loco citato q. 42. putat enim in tali casu regulariter, & ut plurimum obligare ieiunium, quia in pluribus Regionibus tota refectio fit ex pane, fructibus, oleribus, nec est alius cibus, quo uti incolæ possint; ergo cum refectioe ex pane, fructibus, & oleribus, confecta in quantitate vni prandio sufficenti comparari potest obligatio ieiunij. Dixi autem, regulariter loquendo quia si hoc contingeret aliquibus Magnatibus, aut aliis, qui nimis delicate, & splendide, diuersorumque ciborum generi vesci assueverunt, non dubito quod eximerentur à ieiunio, cum illis, tali modo, & pacto, esset nimis onerosum. Et de hoc casu, & raro contingenti, loquitur Anglez loco citato.

4. Verùm in fauorem Patris Pasqualigi contra Leandrum apponam alium Leandrum, videlicet à Murcia Capuccinum, qui in Regulam Sancti Francisci, non in loco à me alibi citato, sed cap. 3. quæst. 11. n. 4. sic ait: [Quando los Religiosos no tienen comida suficiente para ayunar, sino es comiendo hueuos, y lactinios, aunque tengan legumbres, y frutas con pan, pueden comer los dichos lactinios; y hueuos. Esta conclusion tienen à fortiori Nauarro, Thomas Sanchez, Anglez, y otros Doctores modernos, à quien seguimos y citamos en el capitulo segundo, sobre este tercero de la Regla, en el num. 37. y 38. que afirman, que no le obliga el ayuno; y se prueua, porque en tal caso, como prouamos en el dicho lugar, los tales no estan obligados al ayuno, al que es licito lo mas le es licito lo menos en el mismo genere, cap. Cuilibet. de Regul. inr. cui licet quod est plus, licet utique quod est minus: luego si à los tales le es licito no ayunar, en tal caso à fortiori podran comer lactinios, y hueuos, ayunando.]

Arina inf. in §. Nota. Verum; ad med. vers. Sed quid quid. huius Ref. & inf. in Ref. 97. §. vlt. Sec.

Sup. hoc sup. in Ref. 70. §. Item.

Sup. hoc sup. in princ. a lin. 3. huius Ref. & inf. in §. seq. ad med. vers. Sed quid quid. & inf. in Ref. 97. §. vlt. & in alijs vers. eius not.

Sup. hoc sup. Ref. not. praxi. & in codem §. vlt. Et sup. hoc seq. in hoc textu, à vers. Quando los Religiosos, in hoc ipso met §. post med. vers. Et in tali casu & inf. §. 4. & 5. difficultas.

do, y teniendolos no podran dexar de ayunar; por quanto, con ellos tienen y a suficiente comida para seruo. Ita ille. Sed quicquid sit de hac questione certum est apud me, quod si aliquis non haberet nisi panem, & fructus, utique ad ieiunium non teneretur: & huius Ref. & in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum ad med.

Sup. hoc in §. Nota etiã in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 8. Sed. prop. fin. ver. Respondeo & in aliis coru' auctor.

Sup. hoc in Ref. præterita, leg. doct. §. Et quoad; prop. fin. & sup. in hac ipsamet Ref. §. Verum, à princ. vique ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, in princ. & in §. Sed vt.

Quoad hoc lege sup. doct. Ref. 75. & Ref. eius not.

do, y teniendolos no podran dexar de ayunar; por quanto, con ellos tienen y a suficiente comida para seruo. Ita ille. Sed quicquid sit de hac questione certum est apud me, quod si aliquis non haberet nisi panem, & fructus, utique ad ieiunium non teneretur: & huius Ref. & in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 8. Sed. prop. fin. ver. Respondeo & in aliis coru' auctor.

Sup. hoc in Ref. præterita, leg. doct. §. Et quoad; prop. fin. & sup. in hac ipsamet Ref. §. Verum, à princ. vique ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, in princ. & in §. Sed vt.

Quoad hoc lege sup. doct. Ref. 75. & Ref. eius not.

do, y teniendolos no podran dexar de ayunar; por quanto, con ellos tienen y a suficiente comida para seruo. Ita ille. Sed quicquid sit de hac questione certum est apud me, quod si aliquis non haberet nisi panem, & fructus, utique ad ieiunium non teneretur: & huius Ref. & in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 8. Sed. prop. fin. ver. Respondeo & in aliis coru' auctor.

Sup. hoc in Ref. præterita, leg. doct. §. Et quoad; prop. fin. & sup. in hac ipsamet Ref. §. Verum, à princ. vique ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, in princ. & in §. Sed vt.

Quoad hoc lege sup. doct. Ref. 75. & Ref. eius not.

RESOL. LXXXVII.

An in ieiunio secundo comedens, toties peccet postea, quoties eodem die comedit?

Et docetur, quod si inaduertenter aliquis pluries cibum etiam carnis sumeret, ieiunium nequam frangeret, sed seruare erit adstrictus; cum prorsus illa comestio sit inuoluntaria respectu ieiunij? Ex part. 1. tract. 9. Resolut. 44.

§. 1. **T**Oties peccare docet nouissime Syluius in 1. 2. D. Thoma, q. 147. art. 6. quæritur 3. Scante illum Molanus in Theol. pract. tract. 3. c. 11. concl. 4. Maior in 4. dist. 15. q. 6. Medina tract. de ieiunio. 9. & Couarr. var. resol. lib. 4. c. 20. n. 13.

2. Sed tu contraria sententiam tene, quam docent Doctores, quos citat, & sequitur Fagundez Pract. 4. lib. 1. cap. 4. num. 5. quibus ego addo Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 10. Vega in summ. tom. 1. cap. 14. cas. 9. Henricus. lib. 7. cap. 13. in Glos. sa. lit. S. Tolatum lib. 6. cap. 3. num. 5. Ioann. de la Cruz in direct. conf. p. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 8. concl. Tamenrum in 2. 2. disput. 3. quæst. 3. dub. 5. num. 93. Layman in Theol. moral. lib. 2. tract. 8. cap. 1. num. 13. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 23. diff. 6. num. 4. Suarez de Reip. tom. 2. leg. 4. cap. 7. num. 12. Filiucium tom. 2. tract. 17. cap. 1. num. 13. Reginaldum tom. 1. lib. 4. cap. 14. numero 179. Lessium lib. 4. cap. 2. dub. 3. num. 15. Salas de legib. disput. 14. sect. 5. num. 67. Valentiam tom. 3. disput. 9. questione 2. punct. 3. & alios communiter. Et ratio est: quia, vt apparet ex communi vsu fidelium, Ecclesia non prohibet vltiorem comestione, quomodo comestione consideratam; sed solum prout quis per illam transgreditur hunc quasi ieiunij limitem, qui est vicia comestio.

3. Neque, vt aduertit Layman *ubi supra*, hoc loco discrimen faciendum est, vtrum quis scienter reficiendo se altera vice, ieiunium soluerit voluntarie, iusta vel iniusta de causa; an vero ignoranter, & inuoluntarie, quia nesciebat, aut non recordabatur esse diem ieiunij; quandoquidem etiam in hoc casu ieiunium re ipsa, & materialiter violatum est, vt seruari deinceps non possit secundum modum, & formam Ecclesia. Ergo, &c. Sed Sancius in Selectis disp. 42. n. 2. contrarium docet, vbi sic asserit: [Si inaduertenter aliquis pluries cibum, etiam carnis sumeret ieiunium nequam frangeret, & seruare erit adstrictus, cum prorsus illa comestio sit inuoluntaria respectu ieiunij nec præceptum violatur, siue soluitur nisi per actum voluntarium.] Ita Sancius.

RESOL. LXXXVIII.

An qui in die ieiunij tertio, vel quarta vice comedit peccet saltem venialiter, præter peccatum mortale, quod commisit secunda vice? Ex part. 1. tractat. 9. Resolutione 53.

§. 1. **A**ffirmatiue responder Lessius lib. 4. c. 2. dub. 2. dist. 15. q. 1. n. 9. in fine, & alij: quia secundario videtur prohibita, & per illas magis receditur in fine intrinseco ieiunij

2. Sed mihi contraria sententia placet. Dico igitur, tantum illum peccatum mortaliter contra ieiunij præceptum, qui secunda vice comedit; non autem venialiter, quia tertia vel quarta. Et ita docet Villalob. in summ. tom. 1. tract. 23. diff. 6. n. 5. & Sancius in Selectis disp. 54. num. 42. Vnde non est audiendus Montelinus in p. 2. tom. 2. q. 73. art. 1. q. 4. num. 47. Couarruias var. lib. 4. cap. 2. num. 13. & alij asserentes quod quia præceptum ieiunij obligat ad comedendum semel tantum in die: qui pluries comedit, pluries agit contra præceptum: ergo plura committit numero peccata. Quod intelligit Montelinus, si interruptatur voluntas, vt

nec formaliter, vel virtualiter maneat. Sed cum hoc preceptum individuum habeat materiam, semel transgressa non vterius remanet materia, quae praecipitur: & ideo Montisani, & aliorum opinio non est tenenda. Vide supra, in Resol. 37. & 44.

RESOL. LXXXIX.

An qui in die ieiunij sepius modicum quid comedit, ita ut si illa parva comestiones coalescant in vnum, & efficiant quantitatem notabilem, frangat ieiunium, & peccet mortaliter? Ex p. 3. tra. 6. & Miscell. 1. Resol. 43.

Affirmatiuam sententiam docent communiter DD. quia cum sit eadem dies, illae paruae comestiones continentur, & coalescunt in vnum, efficiendo quantitatem notabilem. At Ioan. Salas in p. 2. D. Thom. tra. 13. disp. 16. sect. 26. in fine, limitat, ut procedat tantum, quando ille absolute vellet vno, & eodem actu, omnes illas modicas comestiones, secus autem si conditionaliter quis vellet ita eas comestiones, ut nunquam peccaret mortaliter, sed venialiter tantum, hoc est, ut omnes illae comestiones essent veniales.

Verum haec opinio aliquibus displicet, quia non est in potestate comedentis, facere ut ex omnibus illis modicis comestionibus, eadem die habitis, non coalescat materia notabilis, unde resultet peccatum mortale: & ex limitatione Salas sequitur, quod quis posset eludere preceptum, seu votum ieiunij cientes in die modicum quid comedendo, & intendendo omnes illas modicas comestiones tantum centum peccata venialia committere. Sed hoc dicere est absurdum. Ergo, &c.

RESOL. XC.

An in fractione ieiunij detur paruitas materiae? Sed difficultas est, quanam paruitas materiae excuset a fractione ieiunij? Et an potius in Hispania dicta Chocolate, frangat ieiunium? Et confirmatur quantitate collationis serotinae esse vncias octo. Ex p. 5. tr. 5. Resol. 11.

Respondeo affirmatiue cum Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 4. num. 12. Alphonso de Leone de Offic. Confess. p. 3. collect. 7. num. 23. & aliis communiter. Sed difficultas in casu nostro est, quoniam paruitas materiae excuset a fractione ieiunij, nam relinquere hoc ad arbitrium boni viri non est tollere scripturam, sed magis augere? Et ego apud nullum Doctorem inueni hunc casum in terminis pertractatum, solum nouissimè illum pertractat, & talem materiam determinat Aloysius Turrianus Societ. I. E. S. V. in summ. Theolog. mor. part. 1. cap. 256. dub. 27. num. 2. vbi sic asserit. Quantitas duarum vnciarum communis cibi non sufficit ad peccatum mortale. Ita ille, qui nullam tamen adducit rationem pro hac sententia, sed nos in hoc se aduenemus. Igitur secundum Turrianum quis maneat in domo exeat, potest sine mortali fractione ieiunij sumere quantitatem cibi duarum vnciarum, & postea hora consueta comedere, & seipsum peccatam collationem collationem, quam ipse putat in seipso quod ego etiam docui in part. 2. tra. de ieiunio resol. 1. & docet etiam Ioannes Henriquez in compend. cas. mor. cap. 18. n. 2. & 3.

Notandum est hic obiter contra Turrianum in summa, part. 1. cap. 256. dub. 24. concl. 4. & 7. portionem

in Hispania dictam Chocolate, frangere ieiunium, nisi excusetur ex paruitate materiae, ut ego docui in part. 4. tra. 4. resol. 194. & nouissimè docet Anton. de Leon. in sua erudita q. moral. del Chocolate. vbi part. 3. num. 20. determinat etiam paruitatem materiae? Sic enim ait, [Se pueden considerar los ingredientes de por si para hazer el compuesto, y tambien el compuesto hecho, Si este se considera se podra beuer la quarta parte de vna xicara comun, y ordinaria, y a lo mas la tercera parte. Si se consideran los simples, que es modo menos engañoso, se podra echar media onca de pasta alutar necesario, con la cantidad de agua que cada vno quisiere, y esta tengo para mi que sea materia parua.] Ita ille. Ex quo etiam desumitur ratio ad firmandam opinionem Turriani vbi supra. Nam Reginald. tom. 1. lib. 4. cap. 14. num. 185. Layman lib. 4. tra. 4. cap. 1. num. 9. Filliucius tom. 2. tra. 27. part. 2. cap. 3. num. 13 & alij asserunt * quantitatem collationis serotinae in ieiunio reducendam esse ad quartam partem quantitatis cenae ordinariae: ergo quantitas paruitatis materiae non frangens ieiunium reducenda est ad quartam partem quantitatis collationis serotinae, unde Antonius de Leon vbi supra, num. 21. sic ait, [Porque ay quien reduce la colacion a la quarta parte de la cena comun, no es mal fundamento, para dezir que la quarta parte de la colacion sea materia parua.] Ita ille. Sed probabiliter asserunt Doctores, ut visum est, quantitatem collationis serotinae esse vncias octo; ergo quantitas paruitatis materiae non frangens ieiunium erit vnciarum duarum, ut vult Turrianus.

Que nunc hunc sequitur, & in Resol. 1. post seq. & legatam docet, alterius Resol. eius prima not.

* Sup. hoc inf. in Resol. 116. §. 2. prope fin. & in Resol. 119. §. 1. a lin. 7.

RESOL. XCI.

An in Hispania potio dicta Chocolate frangat ieiunium? Et quid de cereuisia, & vino ex aromaticis condito, &c.? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Resol. 194.

Affirmatiua sententia probatur per ea, quae adducit Villalobos in summ. tom. 1. tra. 13. difficult. 8. num. 15. vbi sic ait: [Ha se de advertir que ay beuidas, que son juntamente comidas para sustentarse, y esta lleuan mezcladas cosas, que sustentan, las quales no se pueden comer en dias de ayuno, si no es a la hora de comer.] Idem docet Ludou. de San Iuan in sum. q. de ieiun. art. 12. diffi. 1. dub. 2. sic enim asserit: [Ay algunos condimentos, que se toman por modo de beuida, y tal beuida no es licita.]

Sup. hoc ex Resol. preterita lege § 1. & Resol. legatam docet, alterius Resol. eius prima not.

Dicendum est igitur cum Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 23. num. 1. Azorio part. 1. lib. 7. cap. 10. ques. 7. Layman vbi infra, & aliis penes ipsos, quaedam esse liquida, quae licet traiciantur per modum potus, habent tamen propriam, & per se rationem cibi. quare solunt ieiunium, & Sanchez ponit exemplum de aqua saccharo mixta, quod etiam confirmat Fagundez de precept. Eccl. p. 4. lib. 1. cap. 2. n. 46. Sed haec omnia accidunt in potu dicto chocolate, in quo ingreditur saccharum cum aqua mixtum, & aliae res maioris substantiae: ergo dicendum est frangere ieiunium, cum sit potius cibus substantialissimus, quam merus potus, & aqua, quae in dicta portione ponitur, ex necessitate ponitur ad dissoluendum ingredientes.

Et ideo omnia supradicta docet etiam Franciscus Syluius in 2. 2. D. Thoma q. 547. art. 6. & quia codex rarus est, ponam per extensum eius verba, itaque sic asserit: Solueret ieiunium si quis sumat magnam quantitatem potum multum nutritium, veluti cereuisiam crassam, multamque substantiosam, aut vinum siue saccharo, siue aliis aromaticis varie conditum, aut qui alioquin valde copiose alit. Quapropter quod D. Thomas in respons. ad 2. ait: Non intendit Ecclesia inter

Sup. hoc in Resol. 8. Iq. iis, prope fin. verbi. Quod si.

N. A. E. n. i. a. L. I. V. V. I. T. I.

interdicere abstinenciam potus, de eo, qui merus potus est, intelligendum existimo, non de illo, qui secundum se sit multum nutritivus. Vnde D. Thomas velut pro ratione subdit, quod potus magis sumitur ad alterationem corporis, & digestionem ciborum assumptorum, quam ad nutritionem; quæ ratio de illo, qui merus potus est procedit; non de eo, quod per se multum nutritivus sit, præsertim si ex professo sumeretur ad nutriendum. Hæc Syluius, quæ quidem fati destrucere videntur portionem chocolætæ in tempore ieiunij.

4. Quod clariùs confirmatur; nam merus potus, vt asserit D. Thomas *vbi supra*, cum *Lessio lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 10.* Layman *lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 7.* & aliis Philosophis, & Medicis per se, & principaliter deferuit ad alterationem, siue refrigerationem, vel ad deiciendum cibum in ventriculum, & alimenti sanguinisque distributionem, & non ad nutriendum corpus. Sed potio chocolætæ, per se, & principaliter ordinatur ad alendum corpus, cum sit sumptio multum nutritiva, & ideo non sumitur omni tempore, sed manè, vel serò, quando iam digestio cibi sumpti est confecta, & homo eget nouo nutrimento. Ergo clarè apparet dictam portionem chocolætæ magis sumi per modum cibi, vt vera est, quam per modum potus. Ergo frangit ieiunium, & hoc apud me est validissimum argumentum, nec aduersus illud valet dicere quod vinum etiam nutrit, & tamen eius sumptio non frangit ieiunium, Nam respondeo, vinum nutrire quidem aliquantulum per accidens, nam per se, & principaliter non ordinatur ad corpus nutriendum, quod contrarium accidit, vt patet in potu chocolætæ, ergo. &c.

5. His tamen non obstantibus sententia affirmatiua suaderi potest; quia hodie (vt fertur) in Hispania sumptio chocolætæ effecta est potus vsualis. Ergo non frangit ieiunium, & ita testatus est mihi Illustrissimus D. Didacus Trasmiera Inquisitor huius Regni Siciliae, vir literis, & morum suauitate ornatissimus: hanc sententiam docere plures Patres Societatis Iesu, & docuisse etiam magnos illos viros Antolinez, Basilium Pontium & Franciscum Cornejo sacrae Theologiae in inclita Academia Salmanticensi Professores, vnde ad doctrinam, quam pro parte negatiua superius adduxi possit quis respondere, illam tanquam veram tunc admittendam esse, quando illæ poriones non haberentur in prouincia pro potu vsuali, secus autem si pro potu vsuali sumerentur, vt asserunt accidere in casu nostro. Vnde Paludanus *in 4. dist. 15. quæst. 4. num. 34.* sic ait. Potus autem antè & post non soluit ieiunium, quod intelligo quando non conficitur ex esilibilibus, vt vini & aquæ, vel quando conficitur ex esilibilibus, non tamen consuevit sumi in cibum, vt potus cereuisia. Ita ille.

6. Et ideo, licet hanc sententiam ego non approbem, cum pro modo potius contrariam teneam; non audeo tamen damnare, supposito ex relatione supra dicti Illustrissimi viri, quod illam docuerint tot viri docti, quos superius adduxi; vnde satis sit extero homini hæc pro vtraque parte cursum tetigisse; nam vera resolutio huius dubij in posterum tenenda præstantissimis Hispaniæ Theologis, merito relinquenda videtur, qui cum adsint in loco, vbi sumitur dicta portio, facilius, quam alij scopum veritatis attingent, &c.

RESOL. XCII.

An si quis in diebus ieiunij sumeret duas uncias portionis vulgo dictæ chocolætæ frangeret ieiunium? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 54.

§. 1. DE hoc casu interrogatus fui per literas ex Hispania ab amicissimo, & doctissimo D. Iosepho de Napoli, heu quondam in supremo Italiae confilio regente meritissimo, & resolutio huius casus pendet ex duabus difficultatibus. Prima, an potio chocolætæ ex se frangat ieiunium? Secunda difficultas, an paruitas duarum unciarum excuset à fractione ieiunij; Et quoad primam difficultatem, ego *in p. 4. tract. 4. resolut. 194.* affirmatiuæ sententiæ adhasi non tamen ausus sum negatiuam sententiam tanquam improbabilem damnare, vt etiam nec illam damnat nouissime, me citato. Egidius Trullenchi *in Decalogum to. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 2. num. 15.*

2. Quod magis tunc opinor ex authoritate sapientissimi Caramuelis *in Regulam D. Benedicti. disp. 128. num. 1613.* vbi sic ait: De Chocolato maior est difficultas, quia in India est potus vsualis, vt constat ex communi omnium relatione, quibus debemus credere, sicut credimus esse Constantinopolim, quam nunquam vidimus; ergo de Chocolato dico.

3. In iis regionibus, vbi est in communi vsu potus sumi, quin frangatur ieiunium. Ratio est manifestissima, quia supponitur esse potus vsualis. Interrogas vbi nam sit in communi vsu? Respondeo esse absolute in India; nullatenus in vtraque Germania, neque aliis Septentrionalibus Prouinciis, quibus vix cognitum. In Hispania nostra multi credunt esse potum vsualis, & ideo multi sapientes & cordati sumunt etiam in diebus ieiunij; ego saltem vidi esse haultum fatis frequentem, præcipue in magnis ciuitatibus, & potentissimis Academiis. Ex iis ergo, si quis probabiliter iudicauerit esse potum in Hispania vsualem, in diebus ieiunij ibi sumere poterit. Præterea vinum in multis partibus Septentrionalibus non est potus vsualis, sicut nec cereuisia in Hispania, nec ficera, nec Aloxa in Belgio, Anglia, Germania. Qui probabiliter crediderit cereuisiam frangere ieiunium in Hispania, non autem in Belgio, & vinum frangere ieiunium in Scythia, non in Hispania, non poterit vti Chocolato, & si utatur in die ieiunij extra prandium, condemnandus est, iuxta materiam quantitatem. Quod si probabiliter credas nullibi frangi ieiunium cereuisia, licet bibatur tanta quantitas, vt contineat hordei materiam grauem, credere etiam debes nullibi etiam per Chocolatum, quia sicut sufficit cereuisiam esse potum vsualem in vtraque Germania, ad hoc vt in reliquis Prouinciis in quibus vix nomine cognita, possit interdum bibi obseruato ieiunio; sufficit etiam Chocolatum esse potum vsualem in India, & quasi vsualem in Hispania, vt liberè in aliis Prouinciis bibi possit. Ita Caramuel.

4. Nec deseram etiam hic apponere verba docti Ioannis Machadi *de perfero Confessor. tom. 1. lib. 2. part. 4. tractat. 3. document. 1. num. 8.* vbi, me citato, sic ait: [Si Chocolate quebrante el ayuno, es muy dudoso entre los Doctores. La parte afirmatiua defende y prueba con grande erudicion el Dotor Antonio de Leon Relator de supremo Consejo de Indias, y merecedor de otros mayores puestos; por sus grandes letras, capacidad, y buenas partes, como testifican sus doctos escritos, cuya alabanza no menor es, dezir, que es hermano del Dotor Iuan de Leon Canonigo de la Puebla de los Angeles Maestro de Predicadores, y entporio de todas buenas letras, y esto tambien defende Diana. La razon es, porque esta es muy sustanciada, y inuentada per su naturaleza para confortar el estomago, con que viene a ser demas sustancia que la Almendra, leche y semejantes beuidas: de que nadie ha dudado que quebratan el ayuno.]

5. Pero no obstante esto lo contrario han sentido muchos Theologos de la compania de Iesus, Cathedralaticos de Salamanca hombres doctos, fundados, en

en que en España, y en las Indias se ha hecho beuida
vital. Y la verdad es, que lo es tanto, que casi nadie
haze escrupulo de tomarla el dia de ayuno.] Ita Ma-
chadius, qui pro hac sententia citat Turrianum pnes
de p. 5. tract. 5. & ref. 1. cui nouissime addendus est
Escobar Societatis Iesu in Theol. mor. tr. 1. ex am. 1. 3. 6. 3.
nom. 104. vbi tamen addit chocolate ouis, aut lacte
conditum potum non esse. Item talem potionem
modicum crassam in notabili quantitate frangere iei-
unium.
6. Secunda difficultas, dato & non concessio quod
chocolate quasi cibus frangat ieiunium videtur pro-
babile. quod si quis de illa sumat tantum duas uncias,
non frangat ieiunium. Nam, vt ego obseruauit vbi
supra in part. 5. tract. 5. resol. 1. 1. Turrianus Societatis
Iesu insignis Theologus, in summa part. 1. cap. 256.
de ieiun. 17. num. 2. docet quantitatem duarum unciarum
non frangere ieiunium ratione paruitatis materię,
quam sententiam tanquam probabilem, me citato,
admittit Ioannes Machadus vbi supra, de perfecto
Concess. tom. 1. lib. 2. part. 4. tractat. 3. document. 6. nu-
m. 1. vbi ita asserit. [Qual sea materia leue en este
precepto, y tal, que no llegue a pecado mortal, no
es facil de aueriguar. Que se de paruidad de materia
es iliano. Pero la cantidad que sea parua pocos la han
considerado; y assi solo referiré la opinion de Turriano,
y otros, que enseñan, que como no paffe la materia
de dos onças, no es capaz de pecado mortal: la razon
es el dicho Doctor Antonio de Leon citado, diziendo
de la misma suerte, que segun la opinion de muchos
Doctores es colacion modesta la quarta parte de la
onça ordinaria, y la colacion communes, que sea de
dicho onças, y assi la quarta parte de la colacion, que
son dos onças, no será materia notable para quebrantar
el ayuno.] Hæc ille. Sed Escobar vbi supra, tantum
modicum vnam admittit, ne ieiunium frangatur, dato
quod sit cibus.

RESOL. XCIII.

An opinio asserens Chocolatam non frangere ieiunium
sit probabilis?
Et materiam quod stando in sententia rigorosa, si quis sume-
ret duas uncias Chocolatæ, non frangeret ieiunium
ratione paruitatis materię. Ex p. 1. tract. 6. & Misc. 6.
Resol. 4. alias 53.

1. Affirmatiue respondet Pater Magister Lezana
in consultationibus conf. 48. num. 88. vbi sic ait.
Quoniam in eadem materia ieiunij, sententia, que affir-
mat portionem illam ex Indijs Hispaniam aduectam,
vbi chocolate non frangere ieiunium (intellige
quando in aliquo notabili quantitate sumitur) non
videtur mihi probabilis, sed potius falsa. Quod qui-
dem salua pace meorum Hispanorum, quos valde ve-
neror dicam sit. Primum quidem, quia vt dixi in supe-
rioribus, sententia illa, que ab vno, vel altero Au-
thore defenditur tunc tantum est probabilis, quando
cum leui, sed graui alicui innotitur fundamento ab
alijs doctoribus communiter non reicitur, que sin-
gula huic sententię deficiunt. Hucque Lezana, qui
postea me citato alias rationes adducit.

2. Verum aduersus amicissimum Virum, in fauo-
rem Hispanorum propugnabo dico igitur, quod licet
ego olim docuerim chocolatam frangere ieiunium
cum multis Doctoribus, quos alibi citauit, quibus
etiam addo Castrum Palaum tom. 7. tract. 30. disp. 3.
num. 1. 6. 2. num. 5. Ioannem de Sancto Thoma in ex-
plicita doctrina Christiana part. 2. vbi de 4. precepto Ecclē-
się, & sapientissimum, & amantissimum Dominum
Ioannem Solorzanum in Politia lib. 2. cap. 10.

Henriquez, vbi supra numero 41. Tamen hoc non ob-
stante sententiam contrariam non audeo nota impro-
babilitatis inuere. Er nego Patri Lezana illam esse
definitam auctoritate Doctorum, & rationibus, nam
pro se non habet non infirma fundamenta & plures
Auctores, vt patet nouissime ex Patre Thoma Hur-
tado tom. 2. tract. 10. per totum, & in eius appen-
dice per totam, quibus locis probabiliter responder
ad argumenta, que ego olim adduxi, & post me ad-
ducit Lezana vbi supra, firmans per multas rationes,
& auctoritates Doctorum, chocolatam non frangere
ieiunium; Additque declarationes Pontificias, quibus
sic etiam asserit Ioannes Henriquez in editione nouis-
sima 99. mor. session. 16. question. 17. num. 45. [So-
la vna cosa tiene en su favor el chocolate; y es de-
zir del Tomas Hurtado al fin de su Compendio que
el Padre Fray Rafael de Luzan Prouincial de la orden
de los Predicadores dixo con iuramento, que el P.
Fr. Geronimo de Vincente Prouincial de la misma
Religion; y varon de singular virtud le auia dicho;
que stando en Roma en tiempo de Pio V. le auia pre-
guntado al Pontifice, si la beuida del chocolate que
brantaua el ayuno, y que le respondi: Potius non
frangit ieiunium. Y juntamente refiere Tomas Hur-
tado que estando tambien en Roma el Padre Nicolas
de Anaya de la Compania de Iesus el año 1614. sien-
do Pontifice Paulo V. le propuso esta question, y el
Pontifice le dixo, que hiziesse delante del esta beuida,
y haziendolo el P. Nicolas de Anaya en presencia del
Pontifice, le respondi estas palabras: Hac non frangit
ieiunium, Y respondiendo todo esto el P. Francisco
Cornejo, varon insigne en letras, respondi conforme
con este parecer. Y assi supuesto, que hemos
dicho en esta question, que assi el precepto de ayuno,
como su forma, es todo de derecho Ecclēstico,
y todo sugeto a la voluntad de los Pontifices para
poder quitar, y poner, y alterar lo que quisieren;
y supuesto que testifican personas tan grandes, y de
tanto credito, que estos dos Pontifices han declarado
que la beuida del chocolate no quebranta el ayuno,
dando credito a quien tan prudentemente se puede
dar, no viene y a esta beuida a quebrantar el ayuno.]
Ita ille.

3. Sed ex alio capite defenditur etiam probabili-
tas sumptionis chocolatæ, nempe ex consuetudine,
de qua vide Machadus, tom. 2. lib. 1. p. 4. tom. 3. do-
cum. 1. num. 8. Trullench in decal. tom. 1. lib. 3. cap. 2.
dubitar. 2. num. 15. & Licet Murcia in Reg. sancti
Francisci quest. 15. super cap. 3. & Pasqualig. de
eis 141. num. 4. non admittant hanc consuetudinem,
tamen nouissime illam late, & docte defendit Hur-
tadus in appendice cap. 6. per totum, & responder
ad argumenta adducta in contrarium a Patre Murcia.
His itaque suppositis sic arguuntur contra Patrem
Lezanam. Illa est opinio improbabilis, que desiruta
est auctoritate extrinseca Doctorum, & auctoritate
intrinseca rationum, vt de se patet, nec indiget pro-
batione; sed opinio asserens chocolatam non frange-
re ieiunium habet pro se plures Doctores, & non
infirma fundamenta, vt patet apud Hurtadum, & alios
Ergo contra Lezanam; improbableem esse minime
dicendum erit.

4. Nota verò, quod circa presentem questionem
optime distinguit Pater Leander de preceptis Ecclēsię
tract. 5. disp. 5. quest. 5. vbi sic asserit; Si portio choco-
latica parum habeat admixtum sacchari, amidalarum,
nucum maizi, & aliorum ingredientium; vere ex natura
sua non frangit ieiunium: quia tunc remanet simpli-
citer in ratione potus, si verò talis portio multum
habeat admixtum materię chocolatæ, ita vt in quan-
titate valde excedat aquam, cum qua miscetur, tunc
ex natura sua frangit ieiunium, quia remanet
simpli

simpliciter in ratione cibi. Ratio huius nostrae responsionis est: Quia mixtum, seu compositum ex duobus oppositis, seu contrariis, semper à prædominante, tunc dicitur, seu denominatur; ut constat in mixto ex aqua, & vino composito; ipsum namque semper remanet in ratione vini quoad usque superetur ab aqua; quia tunc ratione contrarij prædominantis aquæ potus erit, ac denominabitur. Sic ergo in proposito Mixtum ex materia chocolata, & aqua; & potest esse, & denominari cibus, & potest esse, & denominari potus; cibus quidem, si excedat in materia comestibili, potus verò si excedat in materia potabili, hoc est in aqua. Si excedat in illo materia comestibilis, natura sua, & ex se franget ieiunium; si sumatur in magna quantitate, si verò è contra in illo mixto sit maior materia potabilis, seu quantitas aquæ, tunc non franget ieiunium, quantumvis sumatur in quantitate magna, & quoties libuerit, quia ex se est potus; cum remaneat in esse talis; quod constat in portione, quæ dicitur Aloya: & in mixto quod sit ex quantitate magna aquæ, & paruo melle, &c. Huc vique Leander.

5. Et ideo in defensionem amicissimi viri Patris Lezana asserto, quod quando ipse dixit esse improbable chocolateam non frangere ieiunium, intellexit de potu chocolata quia ratione magnæ quantitatis cibi, quem se imbibit, iam est cibus simpliciter, & secundum quid potus; & in hoc sensu rectè dixit Lezana, quod est improbable chocolateam non frangere ieiunium; secus autem dicendum est quando potus chocolaticus, qui propter parvam quantitatem cibi, quem in se includit remanet simpliciter in esse potus, tunc enim non frangere ieiunium dicendum est. Hæc ut dixi sunt de mente Patris Leandri.

6. Ex quibus aliquis posset forsitan concordare pugnantem sententiam Doctorum, qui plures negant chocolata frangere ieiunium, plures affirmant. Nam affirmantes dicendum est, loqui quando ingredientia comestibilia ad chocolata faciendam sunt in maiori quantitate. Negantes verò quando dicta comestibilia existant in minori quantitate, nam in hoc casu chocolata diceretur potus, in alio casu esset cibus.

Vnde non gravabor hic apponere verba Remigij in *pract. confess. tract. 3. part. 3. §. 1. numero 2. vbi sic ait.*

7. [Por la primera particula à cibo se colige, que sola la comida quebranta el ayuno, y no la bebida, sino que de suyo sea tambien comida, como es la leche, almendra, &c. De aqui se colige, que el vino no quebranta el ayuno, aunque vno lo beua todas las vezes que le diere gusto: pues el exceso será contra la templança, no contra el ayuno; ni tampoco quebranta el ayuno el chocolate, aunque se tome per no sentirle, y muchas y vezes en el dia; porque en España, y en las Indias, se ha hecho bebida vsual. Si bien dexa poco mercamento al ayuno, y tal fuele ser el abuso en tomarle, que no aura quien le escuse de pecado mortal; pues suelen añadir hueuos, vizcochos, y otras superfluidades: de manra que no viene à sentir de bebida, sino de cuplido de saymo. El chocolate pues, para que se diga bebida, y se pueda tomar sin escrupulo es menester, que sus ingredientes no excedan la cantidad de dos onzas, como doctomante lo declara ex no nostris el muy Reuerendo y doctissimo P. Thomas Hurtado; conuene à saper para vna xicara, se eche vna onza de chocolate, y otra poco mas, ò menos de azucar; porque como los mixtos figuen el elemento, que predomina y se denominan del como se colige en el vino que se mezcla con agua, que siempre que da vino, hasta, que le uenca el agua, y entonces no se dize vino, sino agua. Assi el chocolate bien puede

llamarse, y tambien ser comida, y puede ser bebida conforme los ingredientes, y su mixtion. Será comida quando esta exceden la dicha cantidad; y será bebida, de manera, que se podrá beuir muchas vezes; quando los uenec el agua, como tambien se colige en el aloxa, y pocras, &c.] Ita ille.

8. Vide etiam Escobar in *pract. confess. part. 2. leg. 4. capit. 1. numero 8.* Et nota quod stando etiam in sententia rigorosa, si quis sumeret duas uncias chocolata non frangeret ieiunium, ratione paruitatis matetia. Ita contra Pasqualium *deci. 141. non. 5.* dicendum est per ea, quæ alibi firmavi, & me citato docet Murcia in *regul. S. Francis. quest. 1. super cap. 1.* & me citato Leander *vbi supra quest. 4.* Qui responderet ad plura quæ non bene dicit Pasqualis *de citato.*

RESOL. XCIV.

An s. g. in aliqua vigilia quis sumeret multas formas consecratas excedentes paruitatem materia, vel consecraret panem, & illum comederet, frangeret ieiunium?

Et cuiusmodi docetur, quod potest homo species sacramentalibus sumptis per totam vitam sustentari. Et p. 1. tit. 6. & Mit. 6. Ref. 35.

9. **V**idetur prima facie negatiuè respondendum, quia ieiunium non frangatur nisi per cibum, ut patet: sed in Hostia, & pane consecrato delinquitur in verbis consecrationis substantia panis, quæ transubstantiatur in Corpus Christi. Ergo per illius contractionem non frangitur ieiunium. Confrimatur; nam adest præceptum ut quis non sumat Eucharistiam nisi ieiunius, & non post cibum: sed in die Natiuitatis post primam Missam, si non sumatur ablutio Sacrosanctos potest demò dicere, Missam, quia non obstante quod prima Missa sumperit Hostiam, & vinum, dicitur adhuc ieiunius. Ergo cui in die Ieiunij comederet Hostias in magna quantitate, diceretur adhuc ieiunius, & non frangere ieiunium.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenendam esse puto, quam in terminis docet Tancredi de *Religijs tract. 2. leg. 4. disp. 7. quest. 1. non. 3.* vbi sic ait: Ex qua doctrina mihi videor bene his diebus respondisse ad quæstionem propositam à quodam Religioso satis pie, ac docto nimirum, an frangeret ieiunium qui data opera ad famem satiantur integrum panem consecratum sumeret, præsertim extra Sacrificium? respondit affirmatiuè, quia licet panis ille consecratus iam post se sumatur ad spirituales nutritionem, tamen parte eadem effectus, quos ante consecrationem, & per accidens potest sumi ad alium effectum, puta ad nutritionem, & sicuti peccaret quia tantam vini consecrationem quantitatem sumeret, ex qua cognosceret se inebriari; ita iste peccabit contra præceptum ieiunandi. Dicitur data opera; nam si id bona fide faceret, & ex devotione, dum Sacrum dicit, excusaretur à mortali obligatione; at ex obiecto peccabit grauiter, quia debet se conformare Ecclesiæ suæ ritui, siue sit Græcus, siue Latinus. Ita Tancredi. Sed amicissimi viri opiatiorem firmabo auctoritate D. Thom. in *3. p. 77. art. 7. in corpore*, vbi docet, quod sicut species sacramentalis conuertitur in substantiam, quæ ex eis generatur conuertitur ita etiam conuertitur in substantiam animatam, ac proinde ipsum nutrire. Ita D. Thomas: Et ideo *contra. Genes. c. 56. ad finem*, dicit: In ipsa consecratione miraculosè accidentibus confertur quod substantia, quod est primum substantiæ & per consequens quod omnia possunt facere, & pati, quæ substantia potest facere, & pati, si substantia adesset. Vnde ex his, quando

in nostro sacro Tribunali sanctae Inquisitionis Regni Siciliæ fuit denunciatus quidam Tertiarius Laicus, quod omnes particulas existentes in Pixide comedisset, præter panem, & abiurationem ex tali delicto ortam, dixi, quod si talis particulas illas consumpsisset in die ieiunij, quod vtiq; præceptum ieiunij violasset ex rationibus adductis.

Hic Ioannes Vvigers in 3. part. quæst. 77. art. 5. num. 9. asserit, quod si quis speciebus consecratis in magna quantitate vtatur, non minus illis reficietur corporaliter, & sustentabitur, quam pane, & vino non consecratis. Et Lessius in 3. part. quæst. 77. art. 5. num. 11. notauit quod possit homo speciebus Sacramentalibus sumptis per totam vitam sustentari. Et id ex his patet responsio ad argumenta superius dicta; nam vt rectè obseruat Præpositus in 3. part. quæst. 77. art. 6. num. 18. quod nullo modo requiritur substantia panis, vel vini remaneat in hoc Sacramento, vt dicamur ex illo sustentari, nutriti, &c. id enim fieri potest ratione specierum, modo à nobis explicato, sed de hac opinione iterum à me alibi dictum est.

RESOL. XCV.

An licitum sit in diebus ieiuniorum sumere non solum pharmaca, & electuaria curatiua, sed etiam præseruatiua?

Et an liceat in die ieiunij sumere electuaria ex saccharo condita ob solam delectationem?

Ex quibus inferitur posse cantores, seu Musicos insignes in diebus ieiunij aliquid cibi prima mane sumere ad conferuandam vocem.

Item est de quocumque alio ad subleuandam debilitatem stomachi, vel capitis.

Et an hoc etiam liceat Religiosis canentibus in choro, an inquam, possint in die ieiunij ad conferuandam vocem aliquid cibi sumere?

Et quid si prædicti Religiosi sint insignes Musici? Ex 1. quæst. 14. & Misc. 4. Ref. 62. alias 60.

Affirmatiuè respondet P. Vidal. in Arca Theologiae Moral. tit. de ieiunio, Inquis. 1. num. 81. ubi sic ait: Inferitur primo; non frangere ieiunium iumentum aliquid per modum medicinae extra ordinariam comestionem, vt sunt electuaria; & ea saccharo condita, vulgo conferua, hæc enim, & alia similia multum conferunt ad conferuandam bonam corporis dispositionem. Ita cum D. Thom. 2. 2. quæst. 147. art. 6. ad 3. sentiunt communiter Doctores. Ratio est, quia hæc principaliter non ordinantur ad nutritionem, quamvis aliquo modo nutriant, sed ob alios fines sumuntur, vt ad perfectè recuperandam, & conferuandam salutem, & bonam corporis dispositionem. Addo, hoc idem posse etiam intelligi, non solum de pharmacis curatiuis, sed etiam de præseruatiuis, cum in his quoque militet eadem ratio; dummodo tamen non fiat ieiunio fraus, quod contingit, si hæc, & alia sumantur principaliter in ordine ad nutriendum corpus, & ad sedandam inedia, & alio sumantur in magna quantitate, vel pluries in die, quam requirit necessitas. Ita ille; quam opinionem desumpsit, vt omnes alij ex Pasqualigo; decis. 33.

Sed hæc opinio mihi non placet, vnde adhæreo sententiæ negatiuæ, quam ex magno Abulensi docet Fagundez de præcept. Eccles. præcept. 4. lib. 1. cap. 4. ubi sic ait: Sed dubitabis, an qui præter vnicam comestionem aliquid sumit per modum medicinae, Tom. IV.

dicatur frangere ieiunium? Negatiuè respondendum est cum D. Thoma 2. 2. quæst. 147. artic. 6. ad 3.º con-sentiunt ibidem Caietanus, & Gabriel in 4. dist. 16. q. 3. n. 3. Syluest. verb. Ieiunium, q. 3. & Nauar. cap. 21. num. 12. & omnes communiter. Notat tamen Abulensis in Matthæi cap. 6. quæst. 178. videri frangere illud, qui nullam habens actualiter ægritudinem, nec timens aliquam de propinquo, medicinalem cibum sumeret; medicina enim supponit ægritudinem, vel actualiter existentem, quæ de proximo timeatur vt optime quidem notat Abulensis; aliter enim id fieret in fraudem ieiunij, & in fraudem legis nihil effeci iuste potest. Ita Fagundez: & ante omnes Innocentius in cap. 1. de Obser. ieiunij per hæc verba; Medicinam autem pro remouenda infirmitate, vel fagienda, accipere licet sine peccato in die ieiunij, sed pro conferuanda sanitate non credo. Sic Innocentius, quem etiam sequutus est Gabriel in 4. dist. 16. q. 3. dub. 1. littera P. & hæc omnia contra Pasqualigum obseruat, & tuer-tur nouissime Pater Leandrus de præcept. Eccles. tract. 5. disputat. 5. quæst. 17. quem ego contra Patrem Vidal etiam adducere necessarium existimaui. Vide etiam Doctores, quos citat, & sequitur Martinus de San- Ioseph in Monita Confess. tom. 1. l. 2. tract. 5. de ieiunio, num. 7. Vnde ex his assentior Patri Pasqualigo de- cis. 130. aienti, posse ieiunantem ad subleuandam debilitatem stomachi, vel capitis mane modicum ien-taculum sumere; quia stante debilitate dicta, id quod ad eius subleuacionem sumitur habet rationem medicinae. Et idè nec dicti cibi sumptione frangitur ieiunium, nec adhuc veniale peccatum committitur, nisi aliàs cibis qui sumitur, sit notabilis quantitas excedens notabiliter necessitatem naturæ; nam hæc (vt nuper est dictum) debet esse mensura quantita-tis cibi, quæ per modum medicinae licitè sumi potest. An autem pro præseruanda debilitate superuentura, possit quis etiam sumere mane quid cibi? Dicendum est ex dictis supra posse, si certò aut probabiliter timeat aliter superuenturam; aliàs minimè. Vnde ex superi-rius dictis à fortiiori patet referendam esse opinionem D. Thomæ, D. Antonini, Gabrielis, & Richard. quos citat & sequitur Syluester verb. Ieiunium, quæst. 7. num. 9. assentientium licitum esse sumere in die ieiunij electuaria ex saccharo condita ob solam delectationem; quia hæc verè habent rationem cibi nutritiui ergo illorum sumptio extra præmissam refeccionem frangeret ieiunium. Nec quod dicta electuaria suman-tur ob delectationem, tollit quin eorum sumptio sit vera comestio, ordinata ex se ad nutritionem; nam intentio sumentis, non mutat naturam rerum come-stibilium.

3. Nota verò hic obiter, quod ex his sequitur; posse, Cantores, seu Musicos insignes in diebus ieiunij aliquid cibi prima mane sumere ad conferuandam vocem. Ita communiter Doctores. Sed difficultas est, an hoc etiam liceat Religiosis canentibus in Choro, an inquam possint in die ieiunij ad conferuandam vo-cem aliquid cibi sumere? Et affirmatiuè respondet Pasqualigus, decis. 132. numero 2. eo quod etiam per-tinet ad ipsorum munus in Choro canere: sed sic est, quod ieiunium non debet impedire munus conseruetum ieiunantis: ergo cum ipso conceditur quidquid est necessarium, ne tale munus impediatur. Ita ille. Sed hanc sententiam absolute prolata, fallam existimat Lean-drus ubi supra, quæst. 22. & ideo asserit quod si Re-ligiosi, qui in choro canunt sint insignes Musici, & magno cum plausu coram populo cantent: tunc optime possunt summo mane aliquid cibi sumere ad conferuandam suauitatem, & dulcedinem vocis; cum horum, & aliorum Musicorum secularium, vna in hac parte sit ratio: at vero si Religiosi, qui in Choro canunt

N. A. E. n. i. a. L. IV. V. III.

canunt, non habeant hoc munus, & exercitium speciale, sed solum cantu plano, aut sine notis id faciunt tunc nullo modo licebit summo mane ad conferendam vocem sumere; cum ad hoc modo canendum non indigeant suavi voce, & ideo parum refert, quod illam conferunt, aut non. Vide etiam Martinum de San Ioseph (*ubi supra*, numero 8. Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 3. capit. 1. dub. 6 numero 11. & alios.

RESOL. XCVI.

An si quis in die ieiunij post prandium sumat in notabili quantitate viuas recentes, frangat ieiunium?

Et quid de malis massiliensibus, vulgo Limoni vel de malis medicis vulgo Aranci, & de ceteris similibus fructibus, poterunt ne adhiberi, ad sedandam sitim, in die ieiunij, quoties libuerit?

Et an frangat ieiunium, si quis ad sedandam sitim sumat poma, pyra, vnam & similia, & dentibus contrendo deglutiat succum dentibus expressum, reiecta substantia solida ab ore?

Et an quantitas duarum unciarum sit paritas materia excusans a ieiunij fractione?

Ex quo inferatur posse ieiunium sine gravi culpa; imo id etiam sine veniali culpa primo mane comedere duas uncias cibi, & bibere ad tolerandum facilius ieiunium, & postea circa meridiem prandere, & ad vesperas sumere refectiunculam.

Etiamsque deducitur, quod non frangeret ieiunium in serotina refectiuncula, qui praefixam quantitatem unciarum octo per vnam, vel duas uncias excederet.

Et cursum docetur in diebus ieiunij comedentem circiter unciam carnis non peccare mortaliter. Ex parte 10. tractatu 14. & Miscell. 4. Resolutione 58. alias 56.

§. 1. **N**egatiue responderet Pater Vidal in *Arca Theolog. Moral.* titul. de ieiunio, Inquisit. 1. numero 154. ubi sic ait: si loquamur de malis massiliensibus, vulgo limoni vel de malis medicis, vulgo aranci, & ceteris similibus fructibus poterunt adhiberi ad sedandam sitim, quoties libuerit, quia etiamsi habere videantur rationem cibi: at dum conteruntur dentibus in liquorem resoluuntur, & per modum potus ad stomachum transmittuntur. Ita asserit Pasqualigus *deciis* 35. qui doctissime addit in *deciis* 126. posse adhiberi per diem vnam recentem etiam in notabili quantitate ad sedandam sitim absque ieiunij fractione probat hanc suam regularem opinionem firma & probabili ratione, quae consistit in hoc, quod succus vuae in sua substantia est vinum, & habet rationem potus, cortex autem, & vinacea, seu lignea granula in acinis vuae inclusa, dum in propria substantia egeruntur, habere non possunt rationem cibi, atque addo non violant ieiunium Ecclesiasticum, per quod solum nutritius cibus prohibentur; non secus ac non frangitur, si sumeretur, & transfretur, lignum, papyrus, palea, terra, & quid simile: Ergo. Ita ille.

In part. 9. in Ref. quae nunc sequitur & fufius à medio §. 2. vsque ad §. vi. praecitatae Ref.

2. Sed ego in part. 9. fufius hanc sententiam improbaui; & nonissime improbat Pater Leandrus in *Præcept. Eccles. tractat. 5. disputat. 5. quest. 8.* & probat primò: quia certum est & indubitatum apud omnes, quod vita non solum sicca, (vt vult Pasqualigus *num. 1.*) sed & recens, sit purus cibus aptus, imò & aptissimus ad nutriendum, & ad hunc finem prima-

riò & per se à natura sordinatus: ergo sumptio eius in quantitate notabili frangat ieiunium. Consequenter, ex dictis, & ex se est evidens. Antecedens verò probatur primò ex consensu omnium medicorum, & praecipue eorum Magistri Galeni, *lib. 2. de alim. facult. cap. 9. & lib. 1. de locis affect. cap. 4.* & sapientissimorum Medicorum Scholae Salernitanae in *Opus. de valetudine tuenda, ad regem Anglia missio, cap. 9. fol. mibi 56.* qui expressè viuas recentes, inter cibos bene nutrientes, & impugnantes, vt sunt triticum, lac, caseus, testiculi, caro porcina, oua, ficus, & similes enumerant, & *fol. 62. col. 2.* id experientia his verbis Galeni, *cap. 9. cit.* probant sic. Nam ficus, & vuae quemadmodum interfructus autumnales principatum obrinent, ita fagucibus omnibus magis nutriunt, minimùmque parui fucci habent, praesertim cum exactam maturitatem fuerint adepti. Porro, quod ipsae nutriant, maximo argumento sunt i, qui vinearum fructuum custodiunt; qui cum duos menses solis vis, ac ficus, quorum custodire praesertim, vefcatur (nisi forte panis quidpiam cum illis addatur) copulenti tamen admodum sunt, Sic isti Doctores ex Galeno. Ergo ex sententia Medicorum, vuae recens, cibus purus, ac nutritius, ex natura sua est. Secundo dictum antecedens, sic ratione probò. Nam vua recens est (sicut & ficca) materia densa, masticabile, ac à dentibus conteribilis, & ordinata per se ad nutriendum: ergo verè habet rationem cibi Antecedens experientia omnibus ratione vrentibus est notum: Consequenter verò clara; nam de ratione cibi, solum est, quod de se sit ordinatus ad nutriendum, sicut & de ratione potus, quod de se magis ordinetur ad digestionem ciborum assumptorum, quàm ad nutritionem ex D. Thoma 2. 2. *questione 147. articulo. 6. ad 2.* Tertio; quia si aliqua ratione vua recens deberet habere rationem potus, maximè ratione multi inclusi, at sic est, quod neccitate huius id habet: ergo. Minorem probò quia mustum intra grana inclusam, cum sit hinc pars in suo toto, non est potus, sed cibus, & ideo nequit esse materia consecrationis, vt diximus 2. p. 2. *tract. 7. disp. 9. q. 30.* ergo.

3. Confirmat postea hanc veram opinionem Leandrus euertendo omnino fundamentum, quo fundatur Pasqualigus ad nouam suam sententiam stabilendam: quia in primis falsissimum est, quod in vua solum reperitur substantia triplicis generis, nempe cortex, vinacea, & succus. Nam praeter haec, inuenitur alia quarta substantia nempe, quaedam materia crassa, plena minutissimis venulis, seu filis, quae inclusa, tanquam in suo toto, est mustum, & ex qua praecipue quando vua calcatur in Torculari, exprimitur; vt notum est omnibus, quibus nota sunt vuae, & expressè docet Galenus *cap. 6. cit.* per haec verba: *Nam acinorum substantia composita est ex ipsorum velut carne, & humore, qui per carnem est dispersus, ex quo fit vinum; praeterea ex seminibus, atque ex membranis circumstantibus. Sic ille. Est post panca. Liqueat porro quod alius magis laxatur, si sola acinorum caro cum succo fuerit transfretata, sine seminibus, ac membrana extrinsecus ambientibus. Laxatur autem impensus, cum solus ipse succus expressus (musto, vulgo appellant) fuerit transfretatus. Ex hoc sanè succo alimenti non nihil corpori accedit, copiosius tamen ex carnea substantia. Sic Galenus. Ex quo clarè constat, in vna non solum reperiri substantiam triplicis generis, vt vult Pasqualigus, sed quadruplicis; ac proinde falsissimum esse fundamentum istius. Rursus falsissimum etiam est: quod ex his substantiis, solus succus in stomacho digeratur, & conuertatur in substantiam viuentis, cetera vero*

minimè, sed integra in propria substantia egerantur: nam præter succum, etiam digeritur (inmodè præcipue) & conuertitur in substantiam viuentis illa quarta substantia, quam nos inueniri in uuis diximus: & etiam clarè docet Galenus, loco cit. In d. & cortices, seu membranae, & uinacæ uuarum (licet hæc diuilius) vt expresse colligitur ex Galeno lib. 2. de Aliment. facul. c. 9. & lib. 1. de locis affect. cap. 4. & ex Schola Salernitana loc. cit. fol. mibi 63. In quibus locis docent, quod conueniat, cum uua comeduntur, membranam, & nucleos expuere, eò quod difficulter conuertuntur. Ergo ex horum sententia clarè constat falsissimum esse, quod solus succus uuarum digeratur, & conuertatur in substantiam viuentis, & consequenter quod quando comedimus uuas, idem sit in ordine ad cibationem, & nutritionem; ac si sumeremus solum succum ipsarum, & propterea per earum esum non frangi ieiunium; hæc nanque omnia falsissima esse ex dictis constat. Tandem, quia si argumentum Pasqualigii vim aliquam habet, non solum probat quod possit quis ad extinguendam sitim edere uuas, uuum etiam absolute, sicut absolute quis potest bibere uinum seu multum, etiam si bibatur ad mitigandam famem ut, supra est habitum: at hoc est plusquam falsum: ergo. Valeat igitur Pasqualigus cum sua noua opinione falsa omnino improbabili omninoque ab omnibus reiicienda. Hucusque Leandrus. Sed Pater Pasqualigus loquutus est cum aliqua formidine; nam reliquit Lectoris iudicium de tali opinione: at Pater Vidal ore rotundo illam probabilem esse existimat, quod ego non puto, & mecum ferè omnes uiri docti; & idèd caueat aliquis, ne illam in praxi deducat. Vide me ipsum * ubi supra, ubi etiam impugnaui opinionem de malis Massilicis, aut Medicis, quam etiam refellit Leandrus loco citato, quæst. 7.

4. Sed quid dicendum, an frangat ieiunium, si quis ad sedandam sitim sumat poma, pyra, uuam, & similia & dentibus conterendo deglutiat succum dentibus expressum, reiecta substantia solida ab ore? Et negatiue respondet Pasqualigus decis. 135. num. 4. Vniu. contra illum affirmatiuè sententiæ adheret Leandrus ubi supra, quæst. 9. Quia impossibile uideretur quod quis possit ita dentibus conterere poma, pyra, & uuas, ut possit deglutire eorum succum, & non substantiam aliquam habentem rationem cibi: ergo non potest id efficere sine fractione ieiunij. Secundò; quia conterere poma, pyra, & uuas dentibus, eaque masticare, & deglutire succum ex illis expressum, nil aliud est, quam manducare aliquid per modum cibi: at hoc est quod frangit ieiunium Ecclesiasticum: ergo. Et certe loquendo de uuis, mihi certissima est responsio, cum experiamur nullo modo posse quem masticare uinos uuarum, & exprimere succum purum eorum & deglutire absque uia eiusdem cibi substantia. Tandem; quia, ut nuper dicebamus argumentum Pasqualigi si quid, probat certè, quod non solum causa sitis sedandæ, sed etiam famis, possit quis sumere prædicto modo poma, pyra, &c. quod nemo dicit, nec dicit, Ita Leandrus. O quanta ego haberem, & dico, que nouitatum Amatoribus nimis plausibilia sunt, si calamo, & ingenio liberam vagandi facultatem præberem! Sed ut sapientissimo, & amicissimo Iohanni Carameli referipsi, Romanus incolatus; & cetera pericula, cautum in scribendo me fecerunt: Et cetera opinionem istâ singulares in moralibus, contra receptas Ecclesiæ consuetudines, vel communes Doctorum sententias, ferè semper malè olent, & passim naufragare uidemus: nam uel penes sacras Congregationes Indicis, aut Sancti Officij remanent cauetio inuitæ, uel postea uiri non solum illis minimè adhaerent, sed potius acriter refellunt. Rectè itaque

Tom. IV.

Baldus, quod qui contra omnes loquitur, non bene loquitur.

5. Nota uerò hic obiter Patrem Vidal ubi supra, num. 153. Me citato docere, quod quantitas duarum uinciarum sit paruitas materiae excusans à ieiunio, quod etiam. Me citato tenet Leandrus, supra, quæstione 5. §. 4. & me citato Rocafill in Praxi Theolog. Moral. tom. 2. leg. 3. de Præcept. Eccles. cap. 4. numero 55. Hinc rectè Vidal numero 154. infert me etiam citato posse ieiunantem sine graui culpa primo mane comedere duas uincias cibi; & bibere ad tolerandum facilius ieiunium & postea circa meridiem prandere, & ad uesperas sumere refectiunculam; id autem tum sine ueniali culpa. Infertur etiam ex hoc cum Leandro, disput. 4. quæst. 14. quod non frangeret ieiunium, qui præfixam quantitatem uinciarum octo, per unam, uel duas uincias excederet; quia excessus prædictus non est ualde notabilis, ergo nec mortalis, & consequenter qui in illo præfixam collationis quantitatem excederet, non frangeret ieiunium; licet peccaret uenialiter. Et tandem nota hic obiter Patrem Pasqualigum decis. 42. docere in diebus ieiunij comedentem dimidiam circiter uinciam carnis non peccare mortaliter; sed hanc opinionem nominatim contra illum merito impugnat Leandrus ubi supra, disput. 2. quæst. 12. & de hac quæstione ego alibi.

RESOL. XCVII.

An in diebus ieiuniorum licitum sit sine fractione ieiunij sumere mala Massilica, mala Medica, uuam, & similia ad sedandam sitim, quoties quis uoluerit?

Et an qui habet panem, legumina, poma, & similia, reueatur ieiunare? Ex part. 9. tract. 6. & Miscell. Resol. 14.

§. 1. Affirmatiue respondet Pasqualigus in praxi de ieiun. decis. 135. ubi sic ait: [Si tamen non deglutiretur substantia solida pomi, aut pyri; sed tantum succus expressus, dum dentibus conteritur; tunc possit sumi, quoties uiget sitis, quia idem esset, ac si biberetur: unde etiam ex tali succo solet fieri potus, qui licitè potest adhiberi, quoties libuerit, in die ieiunij.

2. Si autem loquamur de malis Massilicis, uulgo, Limoni, aut malis Medicis, uulgo, Aranci, & ceteris huiusmodi fructibus, poterunt adhiberi ad sedandam sitim, quoties libuerit; quia, quamuis uideantur habere rationem cibi, dum tamen dentibus conteruntur, in liquorem resoluuntur, & per modum potus transfinituntur ad stomachum. Ita ille. Qui postea decis. 136. hoc etiam concedit de uua: [Quia aut ipse, in uua reperitur substantia triplicis generis, nempe cortex, uinacea, seu lignea granula in acinis uuae inclusa, & succus, qui exprimitur: quod patet quando uua conteritur: nam tota resoluitur in hanc triplicem substantiam. Ex hac autem triplici substantia, solus succus in stomacho digeritur, & conuertitur in substantiam viuentis: cetera autem minimè, sed integra in propria substantia egeruntur, non secus ac res alie, quæ nec aptæ sunt ad nutriendum, nec habent rationem cibi.

3. Quando ergo comedimus uuam, idem est in ordine ad cibationem, & nutritionem, ac si sumeremus solum succum ipsius; quia solus est aptus, ut digeratur; & quia cortex, & uinacea egeruntur in propria substantia, non possunt habere rationem cibi, atque

Y 2

Sup. hoc supra in Resol. 90. p. 1. & in alia arum annotationum. Et pro cetero in uers. Hinc uera, huius textus sup. in Ref. 90. §. 1. prope finem. Et pro cetero in uers. Infertur etiam, huius textus infr. in Ref. 123. §. vlt. per totum signanter ad med. &c. Et pro cetero in uers. Et tandem huius textus sup. in Ref. 80. §. post. hæc à lin. 7. & in alio not. Alibi in §. vlt. not. præterita.

N. A. E. n. i. a. L. IV. V. III.

atque ad id nec frangere ieiunium Ecclesiasticum, per quod solus cibus nutritivus prohibetur; non secus ac non frangitur, si fumeretur, & transglutiretur lignum, papyrus; palca, terra, & quid simile. Quare vna non potest frangere ieiunium, ratione corticis, aut vinaccorum.

4. Sed neque ratione succi frangit ieiunium; quia succus in sua substantia est vinum, & habet rationem potus, & proinde expressus ex materia apta, ut consecrari possit in Sacrificio Missæ; unde quia exprimitur, de acinis; quando vna dentibus conteritur, in ipso ore acquirit rationem potabilis, atque ad id transmittitur ad stomachum per modum potus. Et sicut mustum non frangit ieiunium, quia est potus; ita nec etiam talis succus, quia reuera est mustum. [Hæc Pasqualigus.

5. Sed novissimè contra illum insurgit Pellizzarius sic asserens: in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 8.* Monco hic obiter, Pasqualigum decit. 1. 3. 5. de ieiunio, docere, mala Massilica, vulgò, *Limoni*, & mala Medica vulgò, *Aranci*, posse in die ieiunij absque peccato sumi à ieiunant; ad sedandam sitim quoties liberit idque, procedere de aliis similibus fructibus, qualis, verbi gratia est vna. Probat; quia supradicta, esto, videantur habere rationem cibi, dum tamen dentibus conteruntur, resoluntur in potum, sicque per modum potus in stomachum transmittuntur. Verùm mihi non probatur hæc doctrina: tum, quia est omninò singularis, & relaxativa Ecclesiastici ieiunij; & alioqui rarò benè loquitur, qui contra omnes loquitur: tum, quia dicti fructus sumi possunt per modum cibi, & per modum potus, multumque refert, sub qua ratione sumantur: siquidem sumpti per modum cibi, frangunt ieiunium; non item, si per modum potus: sumuntur autem per modum cibi, quando sumuntur non expressi, & paulatim dentibus conteruntur; per modum verò potus, quando expressi in vase aliquo epotantur.] Ita Pellizzarius, cui libenter adharco.

6. Et quidem res morales, moraliter, & non metaphysicè tractandæ sunt. Vide si quis in mensa dentibus vnam premeret, & vinacea eiceret, vt multi faciunt, deglutendo tantum succum ab illis elicatum, utique iste ab omnibus diceretur vnam comedere: ergo à fortiori dicendum est in nostro casu, vnam comedere, qui & succum, & vinacea deglutit; ergo frangit ieiunium. Deinde, si quis vinacea vuarum in torculari pressa fumeret in magna quantitate, quis diceret, cum illas comedendo non frangere ieiunium? Ergo, quanto magis in casu nostro dicendum est, illum comedere, & frangere ieiunium, qui succum simul, & vinacea dentibus pressa deglutit? Insuper vinacea vuarum dentibus pressa, semper aliquid succi imbibitum retinet; ergo, cum illa deglutuntur, dicendum est sumi per modum cibi, & alimentum præbere: ergo frangunt ieiunium. Adde, quod si opinio affirmatiua esset admittenda, quis ad fatigatam possit sine peccato mortali, & fractione ieiunij, comedere Pyra, Persica, poma, malogranata, vnam, & similia cortices tantum expuendo, sed succum deglutendo; sed hoc dicere videtur absurdum: ergo.

7. Relinquendo itaque abstrictiones metaphysicas, quæ in rebus moralibus tractandis, respiciendæ sunt; assero constantè, sumentem vnam in quantitate notabili frangere ieiunium: nam, qui comedit aliquem cibum in quantitate notabili in die ieiunij, frangit ieiunium: sed qui sumit vnam in die ieiunij, dicitur verè comedere cibum; ergo, si sumit vnam in quantitate notabili, reus erit fractionis ieiunij. Minor huius argumenti in qua est difficultas, communiter à Doctõribus firmatur, & inter illos agmen ducit sapientissimus Pater Ioan. Dicaillus ex præstantissima Socie-

tate IESV Theologus de *Sacrament. tom. 1. tract. 4. disp. 2. dub. 5. num. 86.* vbi docet, quòd vna, & quicquid in ea est, cibus est, & moraliter habetur cibus. Et *num. 91. & 92.* ait multum in vna esse per modum cibi, ad id vt frangeret ieiunium, & conferretur manducare, qui vna comederet. Ita ille, qui, vt vides, in terminis terminantibus casum nostrum determinat. Idem con- sumat Corneus in 3. parte: D. Thome, tom. 1. tract. 4. quest. 74. art. 5. vbi docet quòd liquor non includitur intra ipsa grana vuarum per modum potus, sed potus per modum cibi; unde non dicitur bibi, sed manducari, & non habet statum, & modum; potus, sed potus materiam cibi, cum reuera simul vt reliqua manducatur. Hæc Corneus. Idem docet Præpositus in 2. p. quest. 74. art. 5. n. 44. vbi sic ait: [Quamvis vinum ex vuis maturis confici possit ipsa, tamen non sunt vinum, sed sunt cibus, etiamsi pellicula detrahatur; unde, ne quidem ea detracta, valide possunt consecrari.] Caspensis in *Cur. Theol. tom. 1. tract. 22. disp. 1. sect. 3. num. 18.* Mustum (asserit) intra vnam esse verè cibus, & manducari cum tota vna substantia. Auctori de *Sacr. Euchar. quest. 2. sect. 5. Vna* (ait) proprie manducamus, nec rectè de vna diceretur hic potus, sed rectè dicitur hic cibus. Et tandem Coninch de *Sacr. 9. 74. art. 5. n. 12.* sic asserit: [Vna verè nec fuit vinum, nec materia potabilis; sed potus sunt cibus; nec enim dicitur bibi, sed comedi, sicut pomum non est sicut, nec potus sed cibus.] Vide etiam Reginald. tom. 1. lib. 29. cap. 2. n. 24. Vasquez in 3. part. tom. 3. disp. 175. cap. 2. num. 4. Suarez tom. 1. disp. 45. sect. 1. Hurtadum de *Sacrament. disp. 11. difficult. 9.* Lessium in 3. part. quest. 74. art. 5. num. 24. Palaum tom. 4. tract. 21. punct. 5. num. 7. Opatauium de *Sacrament. tract. de Euchar. disput. 2. quest. 3. punct. 30.* & alios communiter. Quod confirmatur: nam vt obseruat Ludouicus de S. Iuan. in *Summa de Sacrament. Euchar. quest. 1. art. 10. difficult. 3.* [Vna sumpta in quacumque magna quantitate nunquam inebriat. Ergo verè cibus dicenda non est. Et idè rectè Doctores annumerantes cibos, quibus licitum est per consuetudinem vesci in collatione ferotima ieiunij, inter illos apponunt vnam.] Poterat itaque ex his omnibus, nosser Pater Pasqualigus, sententiam, quam improbauimus, tanquam probabilem non proponere, licet id effecisse reor ad ostendendum tantum ingenij sui acumen; non, quia reuera illam probabilem existimauerit: & idè rectè postea hanc suam opinionem, vniuersis doctis reliquit maturandam: sed pones me semper accubabit, & idè in praxi nunquam proliis deducendam esse puto.

8. Verùm, quia hic sermo incidit de ieiunio, apponam opinionem Patris Leandri à Murcia in cap. 2. super cap. 3. *Regule D. Francisci. §. 2. num. 38.* vbi sic ait: * [Aunque alguno tenga pan, legumbres, y frutas para comer no tiene suficientes manjares para hazer vna comida entera, y cumplida, segun la forma del ayuno ecclesiastico. Esta sentençia la tienen Angles de *Floribus, materia de ieiunio, prima parte, fol. 404.* in *Floribus, materia de ieiunio, prima parte, fol. 404.* otros doctos modernos, à quien cita, y sigue el dicho Tomas Sanchez vbi supra, dub. 15. num. 3. y conuente porque los dichos manjares solos son de poca sustancia, y de los que los Doctores señalan para hazer collacion luego non son suficientes para hazer comida.] Ita ille.

RESOL. XCVIII.

An sine ieiunij fractione licitum sit sumere interdium per cibum potus nocet?

Et an hoc est intelligendum toties quoties, dummodo id non faciat in fraudem ieiunij, sed non potus nocet? Ex p. 1.

ur. 9. Ref. 24.

§. 1. Respon-

Respondet affirmatiue; veluti exigua portio ralicuius electuarij, quinque, vel sex amygdalas saccharo confectas, vel quid simile. Ita Villalobos in sum. tom. 1. tract. 13. diff. 8. num. 14. & Homobon. de exam. Eccl. p. 2. tract. 8. cap. 7. quest. 20. Reginald in praxi, tom. 1. lib. 4. c. 12. dub. 4. n. 17. qui citat Syluest. Armillam.

1. Sed hanc sententiam limitat Azorius p. 1. lib. 7. cap. 10. quest. 7. dummodo non sit panis, herba, arboris fructus; sed exigua medicamenti portio, siue frustum. At fallitur vir doctus, iudicio Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 7. & Fagundez de Præcept. Eccl. Præcept. 4. lib. 1. cap. 1. num. 20. quia ista etiam per modum medicina sumi possunt, ne potus noceat: etiam si quid edatur, ne potus noceat. Vide Moltesium in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 23. & Philarchum de offic. Sacerdot. tom. 1. p. 2. lib. 3. cap. 25. & hoc est intelligendum toties, quoties biberit; dummodo id non fiat in fraudem ieiunij: sed ne potus noceat: & ita docet Fagundez Præcept. 4. ubi supra, lib. 1. cap. 4. n. 15. cum aliis.

RESOL. XCIX.

An qui ne inurbanus videatur sumendo modicum cibi ab amico rogatus, peccet falsem venialiter? Ex part. 1. tract. 9. Ref. 29.

1. Affirmatiue respondet Caiet. in 2. 2. quest. 147. art. 3. Syluest. verb. Ieiun. quest. 4. Nauarrus in Men. cap. 21. num. 13. Paludanus in 4. dist. 15. quest. 4. art. 1. & ibidem Riccardus quest. 3. art. 4. D Antoninus p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6. Et ex Neotericis tenet etiam hanc sententiam Ioan. de la Cruz in director. confc. part. 1. præcept. art. 4. dub. 1. concl. 1. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 2. diff. 6. num. 4. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 9. q. 1. & ante illos Hieron. Llamas in sum. part. 3. c. 5. §. 2. qui acriter inuehitur in contrarium sentientes: & idem ait: [Quod quis ab amicis rogatus possit comedere, etiam ieiunans, licentia est Fratris Bartholomæi de Medina: sed non nostra neque doctissimorum virorum, in d. neque Ecclesiæ, in totum fraudatiua ieiunij: inter Christianos enim rogatus, vt comedat, si respondeat: Ieiuno hodie, neque inurbanus est, neque amplius rogatur ab aliquo, neque in minimo amicitia deperditur: & scio experientia, ex hac Medina licentia multos toto die cum ieiunij irrisione ambulare de domo in domum, vt inuidentur.] Ita Llamas.

2. Sed non bene loquitur hic Author, licet Vir doctus, contra Medinam; nam eius sententiam puto probabilissimam, quam docet in sum. lib. 1. cap. 14. §. 10. de nouissimè tenet Petrus de Cenedo in quest. canon. quest. 41. n. 7. & etiam post illum ex Societate P. Fagundez Præcept. 4. lib. 1. c. 4. num. 15. qui notat immeritò Llamas carpere Medina, cum asserat, ex eius licentia multos tota die cum ieiunij irrisione diuersuros de domo in domum, vt ab amicis inuidentur. At, quis non videt, hanc consequentiam indignam esse Viro Theologo? Medinam ita ait: [Però, si rogandole vn amigo de despues de hauey hecho colacion, toma vn bocado para beuer por via de amistad, no es peccado alguno.] Vbi nec pluries hoc fieri posse asserit; nec quod vtatur hac cautela, vt ipse amicos quaereret, qui ipsum inuiderent. Et idem sententiam Medinae Fagundez, ubi supra, num. 3. etiam de culpa veniali excusat propter quantam urbanitatem. Vnde hoc etiam docuit Filliuc. tom. 1. tract. 27. p. 2. c. 2. n. 41. Sed circa præsentem questionem vide etiam Emmanuël. Sa verb. Ieiunium, num. 8. Vegam Tom. IV.

in sum. tom. 1. cap. 14. cas. 2. & Ledefinam in sum. tom. 2. tract. 27. c. 2. dub. 3.

RESOL. C.

An in die ieiunij bibere vinum ad sustentationem, & famem sedandam sit illicitum? Et præsertim ante prandium an violet ieiunium? Ex p. 1. tr. 9. Refol. 23.

1. Negatiuam sententiam ex neotericis mordicus sustentat Reginald in praxi, tom. 1. lib. 4. c. 13. sect. 1. num. 153. qui citat ex eademmet Societate Azorium p. 1. lib. 7. c. 10. q. 4. in fin. & ex veteribus id docuerat Riccard in 4. dist. 15. art. 9. 7. Antoninus p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 9. Rosel. verb. Ieiunium, n. 5. & tandem hanc sententiam docuit Vir doctus Medina Complutens. C. de ieiun. q. 11. quid fateor esse probabilem.

2. Sed contrariam probabiliorē esse iudico, quam docet Vegha in sum. tom. 1. c. 14. cas. 2. Homobonus de Bonis in exam. Eccl. p. 2. tract. 8. c. 7. quest. 20. Filliucius tom. 2. tr. 27. p. 2. q. 10. n. 24. Molf. sius in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 3. num. 25. lib. 4. cap. 2. dub. 11. num. 10. vbi sic ait: Potus ordinatur potius ad cibi per corpus distributionem, & sanguinis refrigerium, quam vt per se corpus alat: quod si interdum alat, id per accidens est, & non tantum alit, quantum cibis. Vnde Ecclesia eius rationem habuit: quare, etiam si quis eo sine vratur, etiam immoderate, non violabit præceptum Ecclesiæ de ieiunio, etsi contra temperantiam peccet. Ita ille, & nouissime Fagundez de Præcept. Ecclesia. tract. 4. lib. 1. cap. 3. num. 19. asserit, in more, & consuetudine positum esse vinum non violare ieiunium, etsi ad famem sedandam sumatur: semper enim sumitur per modum potus.

3. Ex his apparet, quàm parum Confessarios mouere debeat sententia Alex. de Ales p. 4. memb. 8. art. 1. §. 1. asserentis, vini potionem, præsertim ante prandium, ieiunium violare: nam est contra communem Theologorum sententiam. Vide Villalob. in sum. tom. 1. tr. 23. diff. 8. num. 14. Homobonum de exam. Eccl. p. 2. tract. 8. cap. 7. quest. 20. Ledefin. in sum. tom. 2. tract. 17. c. 2. dub. 4. & alios.

RESOL. CI.

An licitum sit sequi vnum horologium quoad ieiunium Ecclesiasticum, & alterum quoad ieiunium naturale? Et hoc intelligitur in ipsamet media nocte. Ex p. 10. tr. 15. & Milc. 5. Ref. 29.

1. Vt verbi gratia. Si hodie sit dies ieiunij possit quis audita hora duodecima vnius horologij cenare, comedere carnes, quas die sequenti licitè comedere potest, & postea audita hora duodecima alterius horologij possit sequi hoc secundum horologium & iuxta illud incipere ex tunc ieiunium naturale, & die sequenti communicare? Et negatiuam sententiam firmat Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo de Euchar. d. 15. sect. 2. quem postea sequitur Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 7. diff. 5. quest. 6. ex rationibus adductis à Lugo.

2. Dicendum est itaque non posse Sacerdotem amplecti vnum horologium ad soluendum ieiunium Ecclesiasticum præcedentis diei, & alterum postea ad inchoandum ieiunium naturale, quod requiritur ad celebrandum die sequente, sed debere sequi idem horologium pro vtroque præcepto. Nam licet præcepta sint diuersa, & singulis præceptis

scorsim videatur satisfieri (in quo merito agnoscit Lugo differentiam aliquam ab exemplis adductis) non satisficit tamen toti legi, seu vtrique præcepto simul, unde videntur illi sequi eadem inconuenientia. Nam stante (inquit) illo duplici præcepto, ego debeo ex complexione vtriusque præcepti abstinentiam à cibo post comestionem vnicam diei præcedentis seu post refectiunculam serotinam vsque ad Missam, vel Communionem diei sequentis, & Superior habetur ius ex vi vtriusque præcepti ad hoc totum, ergo habet ius ad prohibendam variationem horologiorum, ex qua impeditur obseruantia, & redditio totius illius debiti, ad quod certum habebat ius, quod enim id debetur vnico, duplici præcepto parum refert. Pone enim te ex duplici titulo diuerso debere Petro ex iustitia duo aliqua etiam diuersa v. g. ex vno contractu debes non auferre ab ipso equum tuum; toto hoc anno, rursus ex alio contractu, vel alio titulo debes centum nummos si anno sequenti abstuleris equum, tunc vltima die anni post mediam noctem iuxta vnum horologium exiges ab eo equum sciens te contrahere obligationem soluendi centum nummos in conditione positos, auferens equum post mediam noctem intra annum sequentem. Accepto equo sonat signum medie noctis in secundo horologio, tunc mutato consilio vis secundum horologium, & contendis te nihil debere, quia non abstulisti equum intra secundum, sed intra primum annum. Nemo dicit te liberum esse, & potuisse in præiudicium Petri mutare sententiam, quia licet ex diuersis contractibus, vel è tamen debebat Petro in conscientia non auferre equum nisi soluendo centum nummos; Debebas enim non auferre absolute anno præcedente ex primo contractu, debebas item ex secundo contractu non auferre anno sequenti nisi soluendo centum nummos, ergo Petrus habebat ius certum, ne auferretur ipsi equus nisi cum obligatione soluendi centum nummos, quo tamen iure fundatur per illam variationem, & mutationem sententiæ iuxta diuersa horologia. Fatendum ergo est licet liberum sit homini accipere pro regula quodlibet horologium, non tamen esse liberum recedere ab illo in præiudicium Creditoris, quia eo ipso quod vnum horologium accipit, videtur renunciare omnibus aliis, & se habere perinde ac si non esset vllum aliud, alioquin Creditor habet ius non permittendi quod vtatur illo horologio, ne hoc modo perdat ius suum quod habet certum ad totum illud completum. Sic ergo superior ex vi duplicis præcepti habet ius certum, vt post comestionem hodiernam homo nihil comedat ante Communionem crastinam, quo iure fraudatur, si homo iuxta primum horologium cœnet post mediam noctem, & iuxta secundum celebret cras, ergo non debet concedi talis libertas, sed dicendum, quod eo ipso quod vult homo accipere primum horologium pro regula ad cœnandum, obligat se implicite ad sustinendam illam regulam, quamdiu de eius errore constat, ne superior fundetur iure suo, quod habebat ex complexione vtriusque præcedenti, vt homo nihil comederet ante Communionem crastinam post prandium, vel refectiunculam hodiernam.

3. Sed licet hæc omnia acutè dicta à Cardinali Lugo fateatur Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. dub. 16. num. 321. tamen in illis agnoscit multa difficulta, quæ apud ipsum videre poteris. Et tandem sic asserit: Regula igitur erit pro omni materia tam iustitiæ quam alia quauis, vt tunc non liceat variare horologium quando sequatur alterutrum elusio si de duobus præceptis agatur. Quando verò vtrumque vigere, & seruari potest, licet sententiarum, seu horologiorum variatio sicut etiam in casu vnius præcepti si variatio non tollat quod minus præceptum vnicum integre probabiliter seruetur, licet variare. Si fieri po-

test licite, vt in inceptioe diei ieiunij sequatur quis tardius horologium, & in finiendi eodem die sequatur celerius v. g. pro fine diei præcedentis ieiunium, atque aded pro initio diei ieiunij sequatur horologium tardius, & comedo carnes post auditam duodecimam, seu signum medie noctis in celeriori horologio (si duret discrepantia tota die) & tempore finiendi diei sequatur celerius horologium, & hoc puto licere etiam si sit variatio sententiæ, quia præceptum impletur probabiliter, nempe quia iuxta sententiam probabilem, horologij tardioris non incipit dies nisi post mediam horam à tempore celerioris, in fine verò iuxta sententiam celerioris probabilem finitur dies media ante tempus, quod designatur à tardiore, atque aded probabile est per 24. horas seruari leges ieiunij. Nec obstat, quod fortè inde fiet, vt reuera non intercedant nisi 23. cum dimidia; nam de hoc errore, vt supponimus non constat, & temporis designatio accipi debet iuxta regulas moraliter receptas, & vsuales, talis autem regula est, alterarum horologium, & probabile est, quod horologium, quod mane fortè errauerat, vespere non erret, aut è contra, & vtraque sententia est in vtroque tempore probabilis.

4. Nihilominus, quamvis quæ hucusque diximus vera sint, & eo modo accepta, regula Lugonis nihil non displicat, adhuc in aliquo casu videtur probabilis, quod quis secutus vnum horologium ad soluendum ieiunium Ecclesiasticum vnus diei possit postea amplecti horologij tardioris sententiam, & cum illo incipere diem, & ieiunium pro Communione. Nam si quis vel ignorans hoc quod audiuit esse prius horologium, sed potius credens vltimum, in id putans esse vnicum, audito signo medie noctis comedit putans iam certo moraliter finitam die ieiunij, postea verò audiuit aliud horologium, ita vt probabile sit illud, quod comedit, comeditisse diem præcedente, quamvis bona fide fecerit putans esse aliam diem atque adeo sine peccato, non video, quid prohibeat illum se gerere pro ieiunio iuxta probabilem sententiam secundi horologij, & si placuerit communicare. In hoc enim casu mutat quidem sententiam, & variat horologia, sed non ex primaria electione variationis, sed ex accidenti, quatenus nesciens illam esse regulam præter vnicam primi horologij, illam cepit sequi, postea verò se accommodat alteri regulæ, quam videt probabilem, in quo casu non sequuntur ea inconuenientia, quæ supra cum Lugone de dicebamus. Et hæc omnia docet Dicastillus, vbi supra, cui libenter adhæreo.

RESOL. CII.

An si quis ante prandium per quartam partem horæ sumeret cibum, frangeret ieiunium?

Et an in die ieiunij possit quis parum cibi sumere casu, quo prandium sit valde dilatandum?

Et an inservientes mensis secularium possint ieiuniorum diebus aliquid cibi sumere antequam seruiant, & postea comedere?

Idem est de Religiosis inservientibus mensæ.
Et an Religiosi legentes ad mensam possint ante lecturam aliquid comedere?

Sed adhuc superest difficultas, an huiusmodi seruentes, & legentes possint diebus ieiunij ante seruitium, & lecturam non solum in modica quantitate cibum sumere, sed etiam in magna?

Et notatur, quod si quis in aduerteret cibum sumeret etiam pluries, & etiam carnis in die ieiunij ieiunium non frangit, ideo exinde tenetur seruari ieiunium.

Ex p. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 63. alias 61. s. 1. No.

Negatiuè respondeo cum Leandro de precept. *Eccles. tract. 5. disp. 5. q. 30.* vbi sic ait. An omnes ieiunantes possint licite sumere paulo ante prandium, quodcumque genus cibi, & in quacumque quantitate; Respondeo posse sumere quodcumque genus cibi, & in quacumque quantitate paulò ante prandium, hoc est quarta parte horæ, plus minùse ante prandium. Ratio est, quia illa comestio, seu sumptio cibi præparata per hoc breue tempus, vnam, & eandem facit moraliter comestionem; cum prandio: ergo licita erit, & sic sine fractione ieiunij sumi à quocumque poterit. Idem docet Pater Vidal in *Arca Theolog. lib. iii. de ieiunio. Inquisit. 1. n. 62.* sic asserentis: Ad id non violare ieiunium sumentem paulò ante prandium aliqui cibi etiam in magna quantitate, dummodò ante prandium non interponatur notabile tempus, sed tantum illud, quod moraliter censetur idem cum tempore prandij, vt est per quartam partem horæ, aut tertiam ad summum. Ratio est, quia tunc illa comestio habetur tanquam proxima dispositio ad prandium; & veluti inceptio ipsius prandij, vnde non erit diuersa comestio, sed pars vnius integræ comestionis cum ipso prandio, idè, &c. Et hæc omnia præter Doctores citatos, docet etiam Palqualigus *decis. 127. per totam;* quibus ego libenter adharo.

2. Sed hic obiter pro Confessariis obseruanda sunt aliqua. Primo, quod in die ieiunij possit quis parum cibi sumere, casu quo prandium sit valdè dilatandum, quia longa dilatio prandij, communiter loquendo, semper causat debilitatè, sed propter hanc obseruandam, est licitum sumere mane aliquid cibi: ex *q. 2.* Secundum: inferuientes mensæ Secularium possunt ieiuniorum diebus aliquid cibi sumere, antequam seruiant, & postea comedere: quia tunc omnes, tam Domini quam eis seruientes, incipiunt prandium: sed horum, per aliquod interruptur tempus, vt munerari suo latifaciant. Tertio: etiam Religiosos inferuientes mensæ, posse sine fractione ieiunij aliquid comedere, antequam seruiant quia eadem pro his, ac pro secularibus ministrantibus militat ratio. Quartum, posse Religiosos legentes ad mensam, ante lectionem aliquid comedere; quia iam censetur pro omnibus Religiosis prandium inceptum: ergo suo parum, siue multum legentes legant, omnes possunt absolute aliquid ante lectionem comedere, & postea prosequi, aut finire coenam. Sed difficultas est, an huiusmodi ad mensam seruientes, & legentes possint diebus ieiunij ante seruitium, & lectionem, non solum in modica quantitate cibum præsumere, verum etiam in magna? Et respondeo posse etiam cibum in quacumque magna quantitate præsumere; quia vt supra est visum, prædicta sumptio cibi, est inchoatio prandij, post seruitium, & lectionem futuri; ergo cum eadem comestio sit cum sequente moraliter, nihil refert quod id, quod præsumitur sit in parua, aut in magna quantitate. Et hæc omnia docent Doctores, quos citat, & sequitur Leandro, *vbi supr. à quest. 24. q. 29.*

3. Notandum est hic obiter, quòd si quis inadmitteret cibum sumeret in die ieiunij, ieiunium non frangeret, sed tenetur illud seruare, quia licet illa comestio, vel quia carni, vel quia pluries facta, substantia ieiunij aduersari videatur, tamen prorsus est inuoluntaria respectu ieiunij, nec præceptum videtur solui, nisi per actum voluntarium. Et si casus accideret in Praxi; ita me gererem, vt si comestio sit æquiualens prandio, eo die non sumat nisi refectiunculam, si comestio æquipollet refectiuncula, sumat eo die tantum prandium; si neutri obparitatem æquiualeat, tunc sumat prandium, & refectiunculam seruans formam ieiunij. Et si Aucto-

rem huius praxis desideras, vide Rocafull. in *Praxi Theol. moral. tom. 2. lib. 3. de precept. Eccles. cap. 4. num. 59.*

RESOL. CIII.

An in anticipatione comestionis in die Ieiunij detur paritas materia?

Idem est, si comestio postponitur. Et pro utroque casu assignatur hora. Ex p. 5. tract. 5. Ref. 10.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet nouissimè Ioannes Sancius in *selectis, disputat. 53. numero 2.* vbi sic ait. Indulgendo ieiunantibus, quòd hora vndecima queant se reficere, latus terminus assignatur, infra quem nullus extat debilis, aliàs si alter posset assignari infra illum; etiam aliud paruum spatium licet antepone, & sic in infinitum. Deueniendum igitur est ad terminum, infra quem alius non designatur, sicut in sponsalibus septennium completum Mathematicè requiritur. Sicut enim ætas, quæ iure præscribitur, in indiuisibili consistit, ne quisquam possit illam suo priuato iudicio mutare, vt bene aduertit Sanchez *lib. 1. de matrim. disp. 16. Aegid. disput. 2. n. 55. Basil. lib. 12. c. 5. Hurt. de matrim. diff. 14.* Sic & hora, quæ communiter à Doctores assignatur, (quod enim parum distat à re, nihil distare videtur,) non habet locum in termino præscripto à iure, siue quod æquiualeat, à communi Doctorem. Ita Sancius, nimis quidem scrupulosè.

2. Et ideo aliqui putant, per semihoram, immò & aliqui per horam non peccare laicos mortaliter, si anticiparem in die ieiunij comestionem, & ita ego in *par. 1. tract. 9. resol. 17.* pro hac sententia adduxi Mofesum, & Filliucium. Verùm hæc questio in mea opinione non habet difficultatem; nam ego cum multis Doctores vt patet in *loco citato,* docui, quamlibet anticipationem horæ in comestione ieiunij non esse peccatum mortale; & ita etiam hanc sententiam docet Ioann. Henriquez in *compend. cas. moral. cap. 18. numero 5.* vbi sic ait. [En el dia de ayuno se deue comer à hora competente, que es, desde las onze del dia hasta las tres de la tarde, pero si la comida se antepusiese, ò postpusiese de su hora, no sera pecado mortal, sino venial, como se dize Toleno *lib. 6. cap. 4. num. 4.* Y si se antepusiese ò postpusiese con causa, no sera pecado alguno como por razon de auer caminar, y en este punto anduuo muy riguroso Nauarro *cap. 21. numero 27.* diciendo que es pecado mortal anteponer la hora de la comida.] Ita ille, quicquid in contrarium asserat Ludouicus de San Iuan in *summ. q. del ayuno, art. 13. diff. 1. cap. 2.*

Sup. hoc in Ref. præter, & in Ref. seq.

Quæ hæc sequetur, si-guanter §. Notandum, est, sed lege eam per totam & vide inf. Ref. 105.

Sup. hoc in Ref. not. præter, & in Ref. 105.

RESOL. CIV.

An qui in diebus ieiunij notabiliter anticipat horam comedendi, peccet mortaliter?

Et queritur, quantum possit absque dicto peccato mortali præueniri dicta hora comedendi?

Et an Religiosi qui habent priuilegium anticipandi prandium per horam possint per horas cum dimidia prandium ante meridiem præuenire? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 27.

§. 1. **A**firmatiuè respondet ex neotericis nouissimè Fagundez *Præcep. 4. lib. 1. cap. 13. numero 4.* doct. duar. & ex eadem Societate Reginaldus *tom. 1. lib. 4. cap. 15. præcedenti. num. 191.* Azorius *p. 1. lib. 7. cap. 11. q. 4.* quod antea do-

Sup. hæc lege doct. duar. præcedenti. Ref.

cucfat Caietan. in 2.2. q. 147. art. 7. Nauarrus in Man. cap. 2. n. 27. Paludanus in 4. dist. 15. q. 4. art. 4. concl. 1. Couarr. lib. 4. var. resol. cap. 20. num. 14. Syluest. verb. ieiunium. n. 13. Homobonus de exam. Eccles. p. 1. tract. 6. c. 20. q. 90. Ledefma in sum. tom. 2. tract. 17. cap. 2. dub. 4. ante 5. concl. Ican. de la Cruz in direct. conf. par. 1. praecept. 4. art. 4. dub. 8. concl. 2.

2. Hac opinio est probabilis: sed contrariam probabiliorem esse existimo, & illam docet Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 13. Molfesius in sum. tom. 1. tract. 10. c. 5. n. 16. Toletus in sum. lib. 6. c. 2. n. 8. Villalobos in sum. tom. 1. tract. 13. dub. 9. num. 2. Filliucius tom. 2. tract. 27. p. 2. cap. 4. n. 70. Bonacina de legib. disp. vlt. q. 1. punct. 4. n. 3. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 3. num. 6. Angelus verb. ieiunium. num. 2. Innocentius de Rubricis de obseruat. ieiun. n. 3. Palat. in sum. Caiet. verb. ieiun. Riccardus in 4. dist. 15. art. 3. q. 8. in fin. Vide etiam Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. n. 11. Et ratio est: quia talis anticipatio est solum mutatio accidentalis ieiunij: ergo non est peccatum mortale. Quod verò sit mutatio accidentalis, patet: nam hora comedendi ex successu temporis magnam habuit varietatem in Ecclesia: ergo determinatio horæ in ieiunio, nunquam fuit de ipsius essentia; quia, quæ sunt de essentia, immutari non possunt absque immutatione eius, quod per eam constitutum est. Adde, quod si per talem anticipationem violaretur ieiunium, non teneretur quis adhuc amplius ieiunare: sed hoc asserere est absurdum; ergo, &c.

3. Notandum est verò, quod si sine causa anticipetur notabiliter dicta hora comedendi, crit peccatum veniale: quod si aliqua iusta causa subsit, neque veniale peccatum erit; vt, si iter incundum sit, vel hospites dimittendi, concio habenda post meridiem, prælectio in Academia, vel alia grauis occupatio, quæ liberam mentem à cibo, & potu requirit.

4. Sed dices, stando in contraria opinione, quæ asserit, hoc esse peccatum mortale quantum possit absque dicto mortali peccato præueniri dicta hora comedendi? Molfesius nimis laxè in sum. tom. 1. tr. 10. cap. 5. n. 15. putat per horam circiter: nimis scrupulosè Azorius p. 1. lib. 7. c. 11. q. 4. per quadrantem. Sed probabiliter, & sine formidine Azorij, Filliucius tom. 2. tr. 27. p. 2. cap. 4. n. 73. putat per mediam horam: quia eiusmodi anticipatio non est notabilis, quidquid in contrarium sentiat Fagundez Præcept. 4. lib. 4. cap. 3. numero 4. vbi putat, semihoram esse tempus notabile: ergo, &c.

5. Sed in nostra sententia, quæ in hac anticipationem non agnoscit culpam mortalem, dicta anticipatio mediæ horæ non esset, vt bene notat Filliucius, neque peccatum veniale secus, si vltra mediam horam anticipatio efficeretur; nam ita esset culpa tantò grauior venialiter, quantum ab eo longius recederetur: cum verò Religiosi habeant priuilegium anticipandi prandium per horam, sequitur, posse dictos Religiosos priuilegiatos per horam cum dimidia absque vlla culpa prandium ante meridiem præuenire.

RESOL. CV.

Virum, qui ob instam causam comederet hora octaua, aut nona ob iter agendum v. g. aut hospitibus inserviendum teneatur illo die ad ieiunandum?

Et an qui putat se iter facturum, vel laboraturum, & ideo inculpatè summo manè comedit animo non ieiunandi, & tamen postea causa aliqua impeditus est, ne iter ageret, an in tali casu teneatur ieiunare? Ex part. 1. tr. 9. Ref. 48.

§. 1. **Q**ui asseruit, horam non esse de essentia ieiunij, vt nos superius diximus, affirmatiuè respondebunt. Et ita docet Beja p. 1. decis. cas. 45. Vega in sum. p. 1. c. 14. cas. 33. Moure in sum. p. 2. c. 8. §. 1. num. 5. Lopez in instrum. p. 1. c. 112. Rodriguez in qq. Regulor. tom. 2. q. 100. art. 2. & alij.

2. Sed Sancius, qui nouissimè suas Selectas dissertationes edidit in disp. 13. n. 5. contrarium docet: quia hora vndecima est de substantia ieiunij, vel saltem intrinseca illa. Ergo soluitur ieiunium ex antecessione horæ. Nec putat distinguendum esse, quando soluitur ex iusta causa, vel absque illa; & citat plures Doctores. Vnde infert, non teneri amplius ieiunare, qui malitiosè comedit, anticipando notabiliter horam ieiunij. Item, qui putabat, se iter facturum, vel laboraturum; & ideo inculpatè summo manè comedit, animo non ieiunandi; & tamen postea causa aliqua impeditus est, ne iter ageret, vel laboraret; docet etiam in tali casu, quod non teneatur ieiunare: at contrarium docet Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. c. 1. n. 4. qui citat Viualdum.

RESOL. CVI.

An qui è medio prandij surgit ad aliquid occurrent, postea postea redire ad continuandum prandium in die ieiunij? Et quid, si longa mora inmergerit, quamuis spatium duarum horarum intercurrerit, dummodo à principio sui quo animo postea consuinandi?

Et si quis surrexit à mensa animo non redeundi, si forte prandium adhuc duraret, possit iterum, mutata intentione, ad conuiuas redire, à quibus recesserit? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 32.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè cum Fagundez Præcept. 4. lib. 1. c. 4. n. 3. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. §. 3. num. 8. Toletus lib. 6. cap. 2. num. 7. dummodo non habuerit animum amplius non comedendi, & interruptio sit parua; quæ quando talis sit, remittitur ad arbitrium boni viri. Ita Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 14. num. 177. Azorius part. 1. lib. 7. cap. 11. q. 1. & alij: licet Bonacina de legib. disp. vlt. q. 1. punct. 4. n. 10. putet, hoc esse licitum, etiam si longa temporis mora intercesserit; dummodo, vt diximus, surgat à prandio animo postea continuandi. Vnde putat Sancius in Selectis, disput. 2. num. 4. hoc etiam esse licitum, quamuis spatium duarum horarum intercurrerit.

2. Notandum tamen, quod in hoc casu probabiliter putat etiam Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 11. & Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 6. quod si quis surrexit à mensa animo non redeundi, si forte prandium adhuc duraret, posset iterum mutata intentione ad conuiuas redire, à quibus recesserit: quod postea etiam docet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. q. 1. qui etiam addit, quod si el que tenia cogida ya la servilleta, pensando que se hauia acabado la comida, si despus le traen otra cosa que comer, no quiebra el ayuno comiendola, porque no es mas de vna comida, y si supiera, que hauia mas, esperata.]

3. Sed plus addit Filliucius tom. 2. tract. 17. p. 2. c. 1. q. 10. n. 41. nempe, quod si etiam non adesset alius conuiuas, si prandium instauraret intra breue tempus, vt quadrantem horæ, vel paulò magis probabile est, non frangi ieiunium: quia reputatur vna conestio moraliter, quod etiam antea docuerat noster Molfesius in sum. tr. 10. c. 5. n. 27. vbi sic asserit: [Quando est modica interruptio, etiam sine animo repetendi prandium, non iudicatur fractio ieiunij, vt surgens à mensa accedat in auram, vel alio, vt comedat electuaria, siue res de lacte, & sic de alijs.] Ita Molfesius.

4. Nota

Sup. hoc in Ref. præter. §. vlt. per tot. & in Ref. seq.

Sup. hoc ibidem, & figuranter in Ref. præterit.

4. Notandum est etiam, quod Portel. in addit. ad
dub. regni. verb. Ieiunium, n. 10. putat, spatium medie
horæ non esse magnam interruptionem, vt non possit
quis redire ad cenam, nisi (addit) quod manducauit,
esse sufficiens ad sustentationem ieiunij: nam non
posset iterum comedere absque fractione ieiunij.

RESOL. CVII.

An frangat ieiunium, si quis, urgente aliquo negotio, per
longum tempus interrumpet prandium?
Et quod sit hoc tempus longum? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4.
Ref. 64. alias 62.

1. Negatiue respondet Pater Pasqualigus, decis.
1.1. n. 5. & 6. docens nullo modo frangi ieiunium,
etiam si (urgente aliquo negotio) vsque ad no-
cturnum prandium interruptatur. Ratio eius est; quia,
cum illa interruptio, licet satis longa, non sit volun-
taria, sed ex necessitate; secunda comestio censetur
pris, & complementum prioris comestionis, qua
imperfecta fuit relicta. Sed ego alibi cum pluribus Do-
ctoribus exillimauit verè frangere ieiunium, illum, qui
per longum tempus, ad arbitrium boni viri prandium
interrumpet.

2. Sed notissimè Pater Leandrus de Præcept. Ecclæs.
p. 1. q. 1. 33. sub distinctione respondit, quod il-
le, qui etiam ob iustam causam interruptit per am-
plius quam per duas horas prandium, seu cenam, non
posset absque violatione ieiunij ad ipsam complendam
redire, si comedens aliàs in prima comestione sumpsit
cuius quantitatem sufficientem ad ieiunium toleran-
dum; quia hoc tempus in hoc casu, sufficientissimum
videatur ad diuidendas omnino illas comestiones; &
consequenter ad violandum ieiunium, vt expresse do-
cet Lessius, lib. 4. cap. 1. num. 11. vers. Inferitur quarto.
Qui verò per minoris temporis spatium interrumpet,
nullo modo violaret. Ita Leandrus, qui citat San-
ctum Angles, & Ludouicum de San Iuan: Et huic opi-
nioni etiam ego adhaereo; quod non audeo facere cum
fuerint Patris Pasqualigi; contra quam sic notissi-
me etiam aliter Pater Martinus de San Ioseph in Mo-
nita Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, num. 10.
[Et] que in dia de ayuno, auendo comenzado à comer,
le leuanta dexando la comida por alguna ocasion de
negocio, con animo de boluer à comer puede acabar el
negocio, y boluer à comer, como la interrupcion no
sea tan larga: que se iuzgue por dos comidas; porque
razonablemente se continua comida, aunque se interrump-
pa por espacio de vna hora. Trullenchez, lib. 3. tom. 1.
cap. 7. dub. 6. n. 1. Lessius, l. 2. cap. 4. dub. 13. numero 11.
Bonomina de Præcept. Ecclæs. disp. vltim. punct. 1. n. 10.
Pillius, tom. 1. tract. 27. cap. 2. n. 41. Nauarrus, cap. 21.
num. 1. Reginaldus, 1. tom. lib. 4. num. 177. Caietanus,
in summa, verb. Ieiunium. Villalobos, tract. 2. diffie. 6.
n. Toletus, lib. 6. cap. 2. num. 5. Sanch. in selectis, q. 52.
n. 4. qui citat Angles in floribus, de Ieiunio, disp. 9. de
vna comestione, art. 12. diffie. 1. que dizen ambos, que
puede boluer à comer, aunque ayan pasado dos ho-
ras. Huicque Martinus; cui adde Roccafull in Praxi
Theol. Mor. tom. 2. lib. 3. de Præcept. Ecclæs. capite 4.
num. 60.

RESOL. CVIII.

An famuli inservientes Domini frangant ieiunium co-
medendo gulose fragmenta ciborum?
Et an seruitores, & lectores ad mensam possint assumere
aliquid ante talem lectionem, & seruitium, licet nullam

habeant necessitatem? Ex part. 4. tract. 4. & Misc.
Ref. 142.

§. 1. Hic casus passim accidit, & ad illum affirma-
tiue olim respondit quidam Confessarius; sed
negatiuam sententiam tenendam esse puto, quam do-
cet Sanch. in opusc. t. 2. lib. 5. c. 1. dub. 2. n. 3. vbi sic affir-
mit: Famuli qui inserviunt mensis dominorum, non
frangunt ieiunium comedendo gulose ex iis, que de
mensa tollunt, si statim post dominos suos sint come-
sturi, quia totum reputatur vnica comestio, & possunt
illo modo incipere comestionem. Ita ille, qui etiam
antea n. 2. docuerat, seruitores & lectores ad mensam
posse assumere aliquid ante talem lectionem, vel ser-
uitium, non tantum per modum medicinæ, vt possint
debitè exequi officium, sed etiam per modum cibi &
sustentationis, & ad subleuandam famem, licet nul-
lam habeant necessitatem, quia possunt tunc velle in-
cipere comestionem, & finito seruitio, vel lectio-
ne perficere. Hæc Sanchez, satis quidem probabi-
liter.

Sup. hoc sup.
in Ref. 102.
§. Sed hic, à
lio. 7. & seqq.

RESOL. CIX.

An in die ieiunij licitum sit collationem serotinam mane
sumere, & nocturno tempore cenam capere?
Et notatur, quod mutatio talis refectionis, si efficiatur
ex causa iusta, vt v. g. propter studium, propter ali-
qua negotia agenda in die, propter iter, propter lectio-
nem perlegendam, vel sermonem faciendum, propter
vigilias nocturnas, & quid simile, non erit neque pec-
catum veniale. Ex p. 1. tr. 9. Ref. 33.

§. 1. Negatiuam sententiam sub onere peccati mor-
talis docuerunt Azorius p. 1. lib. 7. c. 8. q. 6. Lla-
mas in summa, p. 3. c. 5. §. 26. Fagundes Præcept. 4. lib. 1.
c. 4. n. 16. cum aliis, quia (ait ille) collatio serotina non à
iure, sed à consuetudine introducta est: ergo seroti-
na tantum collatio licita erit, & non matutina, cum
adhuc matutina per consuetudinem non sit intro-
ducta.

Sup. hoc sup.
in Ref. 8. §.
Sed hæc, &
seqq.

2. Hæc sententia est probabilis: sed probabilio-
rem esse contrariam existimo. Dico igitur, sine rationabi-
li causa collationem serotinam mane sumere, esse tan-
tum peccatum veniale. Et ita docet Layman in Theo-
log. moral. lib. 4. tract. 8. cap. 1. n. 10. Fernandez in exam.
Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 3. n. 7. Toletus lib. 6. c. 2. num. 8.
Filliuc. r. tract. 27. p. 2. c. 2. n. 18. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 2.
n. 11. Villalobos in summa, tom. 1. tr. 23. diffie. 7. n. 2. &
alij. Et ratio est: quia ita faciendo non violatur sub-
stantia ieiunij, sed tantum mutatur circumstantia il-
lius cœnule.

Sup. hoc in
Ref. not. pro-
teritate §. Sed
hanc, ante
med. vers.
Dixit in
causa.

3. Notandum est tamen, quod mutatio talis refe-
ctionis, si efficiatur ex iusta causa, vt v. g. propter
studium, propter aliqua negotia agenda in die, pro-
pter iter, propter lectionem prælegendam, vel ser-
monem faciendum, propter vigilias nocturnas, vel
quid simile; tunc, inquam, talis mutatio non erit, ne-
que peccatum veniale. Ita docent DD. citati, quibus
adde Cenedum in quest. canon. quest. 45. num. 6. in fin.
Bejam part. 1. cas. 3. Naldum in summa, verb. ieiunium,
num. 8. Moltesium in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 37.
& alios.

RESOL. CX.

An qui sine cœna accepta dormire non valet, teneatur
mane collationem sumere, cenam ad noctem diffe-
rendo?

Vel

Vel an in tali casu non teneatur quis ieiunare? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 51.

Sup. hoc sup. in Ref. 8. §. 6. vlt. cursum ad medium.

Negatiue responder Saneius in suis select. di. sumpta collatiuncula. Sed hoc mihi non placet. Alia ratio mihi arridet, quam etiam ipse affert, & est: quia non obligatur aliquis ordinem refectionum peruertere: sed tunc poterit se communi hominum consuetudini aptare. Igitur in tali casu non tenetur quis ieiunare, vt docet Caietanus verb. ieiunium cap. 2. Lopez in instrum. p. 1. c. 111. Filliucius tom. 2. tract. 27. c. 6. n. 130. Ludouicus de S. Iuan in sum. p. 1. tract. de ieiun. art. 6. & alij.

RESOL. CXI.

In Vigilia Resurrectionis, & Pentecostes, an collatio serotina possit fieri in maiori quantitate? Et docetur in Vigilia Natiuitatis Domini posse fieri in quantitate sexdecim vnciarum. Et quid, si ieiunium Iubilai cadat in predicta Vigilia Natiuitatis Domini? Et an in presata Vigilia Natiuitatis Domini ex fructibus sine conferuis possit collatio serotina sumi sine mensura, & vsque ad saturitatem: idque in casu: quo etiam Vigilia incidat in Sabbatho, & dies Natiuitatis Domini in feria secunda? Et an hac consuetudo vigeat in Hispania etiam inter Religiosos? Et notatur, si ieiunium reddat inhabiles ad canendum Musicos, & cantores excusari a ieiunio, non solum pro seruitio Ecclesia, sed etiam pro solatio Principis. Et additur Presbyteros causa seruanda vocis posse in Quadragesima vesci ouis: Ex p. 10. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 41.

* Alibi in Resolutionibus quae hic sunt inf. 113. & 112. §. 1. & in Ref. 114. §. 2. in fin. & in Ref. 115. §. Notandum in princip. & superius in tr. 4. Ref. 24. §. 1. Et pro Religiosis in hoc casu contentis etiam in hoc textu in Ref. 1. huius not. §. Sed, & in Ref. 4. §. Notandum, ad lin. 7. & in Ref. 5. §. 2.

Et pro casu, quo Vigilia incidat in Sabbatho, &c. inf. in Ref. 114. §. 2. & i. Ref. 115. §. Notandum, & in Ref. 112. §. 2.

§. 1. Posse hoc fieri in quantitate vnciarum sexdecim in Vigilia Natiuitatis, ego alibi docui, & magis ample loquitur nouissimè Martinus de San Ioseph in Monita Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, n. 3. vbi sic ait: [En la Vigilia de Nauidad ha introduzido la costumbre, que se puedan hartar los que hazen colacion de frutas, y conseruas, y cosas semejantes, como no se coman manjares demas sustancia, como los que se suelen comer a medio dia. Sed me citato affert aliquos docere, que esta costumbre no ha preualcido entre Religiosos. Verum non deseram hic apponere verba Patris Pellizzarij in Manual. Regular. tom. 1. tract. 5. cap. 5. numero 12. sic me citato, afferentis: Addo quod attinet ad refectionunculam sumi solitam in Vigilia Natiuitatis Domini, Doctores communiter ampliare eius quantitatem, nixos communi Fidelium vsui vbique inducto; vt duplò maior solito fiat refectionuncula. Quare Fagundez ait, quod cum iuxta mentem Suarez ordinaria collatio 8. vncias habere possit ex fructibus, & pane, aut dulciaribus; in Vigilia Natiuitatis licet bit sumere 16. vncias, plus minus. Saneius vero in selectis, disp. 52. num. 10. ait in presata Vigilia ex fructibus, siue conferuis posse sumi vsque ad saturitatem: idque etiam in casu, quo Vigilia incidat in Sabbatho & dies Natiuitatis in feria secunda, cum etiam tunc Vigilia in Sabbatho celebretur, nec amplior refectionuncula negari debeat ex eo quod inter Vigiliam, & Festum Natiuitatis mediet dies Dominica; quamuis tandem concedat Saneius num. 11. summentem in tali casu refectionunculam adeo magnam violare ieiunium, vtpote exigens ex essentia sua vnicam comestionem sine peccato tamen excusante con-

suetudine quam ipsemet Saneius addit, numero 10. vigeri in Hispania, etiam inter Religiosos, & conferuis absque mensura. Ita Saneius, non dissentiente Sanchez qui lib. 5. consil. cap. 1. d. 26. admittit in peruiugio Natiuitatis posse sumi collationem duplò maiorim, imò & triplò: idque etfi Festum Natiuitatis contingat in Feria 2. & eius Vigilia in Sabbatho. Idem sentit Diana par. 1. tract. 9. resolut. 35. Azorins p. 1. lib. 6. c. 8. quast. 8. alijque docti recentiores. Hucvique Pellizzarij.

2. Sed difficultas est an idem dicendum sit de Vigiliis Paschatis, Resurrectionis, & Pentecostes: & affert firmatiue responder noster Pater Pasqualigus in praxi de ieiunio, decis. 93. num. 2. & 3. & nouissimè Leandrus, de precept. Eccles. tract. 5. disp. 4. q. 18. & 19. quia nimirum tale ieiunium est ieiunium lætitiæ. Lætitia enim Paschatis incipit in ipsa Vigilia, in qua non preparatio ad Festum Resurrectionis, sed ipsa Resurrectio celebratur, cantatur Missa solemniss in paramentis albis, cantatur, Alleluia, cantatur Hymnus Exultet, & omnia plena sunt lætitiæ, vnde etiam ieiunium debet esse mixtum lætitiæ, atque adeo cum ampliori refectionuncula vespertina. Idem quoque ob eandem rationem dicendum puro de Vigilia Pentecostes; nam ieiunium quoque ipsius est ieiunium lætitiæ, sicut dies ipse Vigiliæ. Vnde est Vigilia priuilegiata, non secus ac quælibet alia, & quodammodo incipit in ipsa solemnitas Festi subsequenti, & proinde celebratur Officium cum paramentis rubeis, quæ omnia indicant solemnitatem specialem coniunctam cum quadam speciali lætitiæ.

3. At, vt verum fatear, non possum adherere hinc opinioni: nam in his casibus id tantum licetè possimus, quòd consuetudo nobis permittit, vt communiter obseruant Doctores, sed in Vigiliis Paschatis & Pentecostes consuetudo non permittit maiorem quantitatem, quam solitam: Ergo tantum illam sumere possumus. Et ita nostram sententiam nominatim contra Pasqualigum tenet nouissimè doctus, & amicissimus Pater Gregorius Gobat ex Societate, de Iubilæo duplici, cap. 28. num. 208. vbi sic asserit: Talis vespertina collatiuncula permittitur pro Iubilæo, qualis pro die ieiunij currentis; nam Bullæ nullam hic faciunt restrictionem, & vt paulò antè dixi, non impetrant nisi commune, seu vulgare ieiunium. Vnde, si ieiunium Iubilæi cadat in Vigiliam Natiuitatis Domini, fas erit duplò, aut triplò maiorem ex bellatiua refectionunculam sumere, quam alias; quia ex multorum sententia tanta permittitur illo die; & ceteri Pasqualigus in praxi ieiunij, decis. 93. eandem quantitatem permitti in Vigilia Paschatis, & Pentecostes, eò quòd hæc sint etiam Vigiliæ lætitiæ. Sed nisi hinc rationi suffragetur alicubi recepta consuetudo, admittenda non est, quandoquidem tota vespertina collatiunculæ ratio, & modus pendet non tam à iure scripto, aut ratione, quam à consuetudine. Ita ille, & ego.

4. Nota hic obiter si ieiunium reddat inhabiles ad canendum Musicos, & Cantores excusari a ieiunio, & nota etiam in Hispania fuisse consultum. Ratio est, quia hoc officium est pium in seruitio Ecclesie, & magni operis laboris. Et addit, Presbyteros, causa seruanda vocis, posse in Quadragesima vesci ouis, quia non est adstrictus quis causa Ieiunij diminutè sumi exte-officium. Et ita docet me citato Ioseph Roccafull, tom. 2. de Precept. Ecclesie lib. 1. cap. 9. numero 181. & me citato Leandrus, tom. 3. de Precept. Ecclesie tract. 5. disp. 8. quast. 126. & me citato Pasqualigus in Praxi de Ieiunio decis. 338. & me citato Martinus de San Ioseph in Mon. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 12. num. 11.

RESOL. CXIII.

An collatio serotina in Vigilia Natiuitatis Domini sit sumenda in magna quantitate ratione consuetudinis? Et an talis extensio militet etiam in Religiosis difficultas est? Et notatur Curiales Romanos non frangere ieiunium facientes collationem, ut vulgo dicitur grossam secundum consuetudinem Romanae Curiae Ex p. 1. tract. 9. Ref. 35.

- §. 1. Prima opinio negat: Ita Nauarrus in Man. c. 11. num. 15. reprobat contrariam consuetudinem. Idem docet Rodriguez in sum. tom. 1. c. 23. n. 10. Anton. Bernard. in sum. c. 22. n. 23. Angles in 4. tract. de ieiun. q. 9. art. 2. diff. 4. dub. 1. & alij. 2. Secunda opinio affirmat, vbi talis consuetudo adesset: & sic docet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. diff. 7. num. 5. Ledesma vbi supra. Llamas Beja part. 1. cas. 3. Medina in instruct. Sac. part. 1. cap. 14. §. 10. & alij. 3. Tertia opinio distinguit, & est Petri de Cenedo in quest. canon. q. 41. num. 5. vbi sic asserit: [In Diccensibus & Prouinciis, vbi sic vsu receptum est, vt in Vigilia Natiuitatis Domini assumi possit in collationem, quantum libuerit ex variis fructibus neque prelati reclamant; sed potius ipsi Confessores, & Praedicatorum eam consuetudinem sequuntur, huiusmodi certe consuetudo excusabit a transgressione praeccepti ieiunij; & in hoc casu procedit opinio affirmans. Si autem in aliquibus Prouinciis ab hac consuetudine reclamant Praelati, neque viri timorati eam acceptant, non excusentur a culpa: quia videtur potius corruptela, quam consuetudo rationabilis. Et in hoc casu procedit opinio negans.] Ita Cenedus. 4. Quid ego sentiam, dicam breuiter. Omnes istae tres sententiae sunt probabiles: sed quia Azorius p. 1. lib. 7. c. 8. q. 8. affirmat, vbi cumque in Vigilia Natiuitatis ferre esse consuetudinem introductum, vt duplo maior solito collatio serotina efficiatur; ideo puto cum Fagundez Praecep. 4. lib. 1. c. 24. n. 19. in tali die posse sumi pro refectiuncula vncias sexdecim plus, minusve ex pane, vel ex dulciariis. 5. Sed an talis extensio militet etiam pro Religiosis difficultas est: nam Hieronymus Llamas in sum. p. 3. c. 5. §. 25. putat, talem consuetudinem inualuisse apud Religiosos sed hoc mordicus negat Villalobos, vbi supra, in summa, tom. 1. tract. 23. diff. 7. num. 5. Ledesma in summa tom. 2. ar. 27. c. 2. concl. 4. in fin. vbi ait: [Entre los Religiosos esta costumbre no ha preualecido.] Et in nostra Religione certum est non extare. Ideo negatiue respondendum videtur. 6. Notandum est ex his, Curiales Romanos non frangere ieiunium, facientes collationem grossam, secundum consuetudinem Romanae Curiae: quia tales videntur generaliter dispensati, postquam Papa sciens eam tolerat, nec Confessores, & Praedicatorum, eam damnant; licet hoc, vt bene obseruat Cenedo, vbi supra, n. 4. non, quia efficitur & committitur Romae, in alijs Prouincijs, & regnis extendendum est. Vide Caeret. in verb. §. ieiunium, iuxta fin. Armil. in sum. verb. eod. n. 12. Tolerum lib. 7. cap. 8. in fin. & alios.

Sup. hoc sup. in Ref. 111. §. 1. & in Ref. 112. §. 1. & in Ref. seq. §. 1. & in Ref. 1. post seq. §. Notandū, in princ. & sup. in tr. 4. Ref. 24. §. 1. & inf. in hac ipsamet Ref. in §. Quid ego. Et pro eo quantum libuerit, contento in lin. §. 5. Tertia, huius Ref. in Ref. 1. huius not. in eodē §. 1. & in Ref. 2. §. 2. & in Ref. 3. §. 1. & 2. & in Ref. 2. in eodem §. & in Ref. 5. §. 1.

N A
n i a
L. IV V
III

RESOL. CXIV.

An si quis v. g. amiserit votum ieiunandi singulis sextis Ferris, & in illis aliquando incidat Vigilia Natiuitatis Domini, possit in collatione serotina sumere quantitatem pinguiorem?

Et

vbi sic: [Los Cantores conduzidos por estipendio, y los que tienen Prebenda por el canto, estan escusados de ayunar, si el ayuno estorua al exercicio de la voz. Y lo mismo es en los Cantores aquien dan salario, por que firuan de solez algun Principe.]

RESOL. CXII.

An in Vigilia Natiuitatis Domini si quis vellet sumere collationem serotinam mane, possit illam sumere in quantitate, qua licitum est illam sumere sero? Et responditur in collatione serotina Vigilia Natiuitatis Domini posse sumi duplicem maiorem quantitatem, quam licitum est sumere in alijs ieiunijs etiam si Vigilia incidat in Sabbatho, & festum Natiuitatis in feria secunda? Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 17.

De hoc casu olim interrogatus fui à quodam Eminētissimo. Pro quo suppono id, quod alibi firmavi, in collatione serotina Vigiliae Natiuitatis, posse sumi duplex maiorem quantitatem, quam licitum est sumere in alijs ieiunijs. Ergo si in alijs licitum est sumere vncias octo, erit in illa licitum sumere vncias 16. & ita, me citato, tenet Ioannes Henriquez in opp. tract. 16. q. 5. 1. Suppono secundò, aliquos probabiliter asserere, quòd si dies Natiuitatis veniat feria secunda, & transferatur ieiunium in Sabbathum, licitum esse in Sabbatho sumere in collatione eandem duplicatam quantitatem vnciarum 16. & ita, praeter Doctores à me alibi citatos, docuit nunquam satis laudatus Basilius Pontanus, teste Caramuele in Regul. D. Benedicti, disp. 128. n. 161. sic asserente: [In vigilia Natiuitatis poteris facere collationem secundum vsu Patriae, & Communitatis, non aliter; quia magna quantitas non vbiunque recepta. Inciderat natalis Domini in feriam secundam, vnde ratio videbatur cessare: consultus doctissimus P. Mag. Basilius de Leon, Cathedralicus primarius in Vniuersitate Salmanticensi, respondit, posse illa die Sabbathi fieri collationem in magna quantitate, cui subseribo.] Ita ille. 2. His positis, ad casum propositum affirmatiue respondet Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 13. vbi sic asserit: [Illud etiam hic monco, in vigilia Natiuitatis sumi posse collationem pinguem modo supra dicto, etiam in casu, quo, dilata coena in vespem, sub meridiem sumat refectiunculam: & probo, tum ex eo, quod Doctores supra concedunt posse sumi collationem tam copiosam, etiam in casu, quo vigilia Natiuitatis incidat in Sabbatho, & festum Natiuitatis in feria secunda, (in quo casu aequè cessat ratio concedendi refectiunculam ad eò magnam;) labor, scilicet, nocturni Officij ac in praesenti casu, quo dilata coena in vespem, sub meridiem sumitur collatio: tum, quia ratio inducendi consuetudinem refectiunculae ad eò magnam in vigilia Natiuitatis, videtur esse excellentia Praei; non autem solus labor nocturni Officij: talis autem ratio aequè procedit, siue collatio sumatur meridiè, siue vespere, vt patet. Ita in terminis docti viri à me consulti.] Ita ille. 3. Sed, vt verum fatear, ego magis adhaereo sententiae negatiuae; nam talis consuetudo in collatione nocturna tantum praualuit. Et ita nostram sententiam tenet Trullench in Decal. tom. 1. lib. 3. c. 3. dub. 6. num. 11. & ante illum Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 26. n. 6. Non audeo tamen damnare sententiam Patris Pellizzarij, imò puto probabilem: est enim ieiunium illud, ieiunium laetitia.

Et supponitur in predicta vigilia posse sumi in maiori quantitate etiam in casu, quo ipsa vigilia cadat in Sabbato, & dies Natiuitatis Domini in feria secunda.

Et inferitur, quod Religiosus Franciscanus, qui ex voto tenetur ieiunare a festo omnium Sanctorum usque ad Natiuitatem Domini non potest refectioem vespertinam pinguem sumere in vigilia Natiuitatis eiusdem.

Et an supradicta doctrina non procedat, si collatiuncula vespertina sumeretur mane, vel meridie in dicta vigilia Natiuitatis. Ex part. 10. tract. 12. & Milc. 2. Ref. 45.

Alibi in Ref. praterita, §. Tertia, & supra in Ref. 112. §. 1. in principio, & ad medium, & in Ref. 113. §. 2. & infra in Ref. seq. §. Notandum est, pro triplo maiori, quam in alijs diebus.

§. 1. Sypponoid, quod alibi docui, & me citato docet nouissimè Martinus de San Joseph in *Mon. Conf. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, num. 3.* vbi sic ait: [En la Vigilia de Naidad ha introduzido la costumbre, que se pueda hartar los que hazn colacion de frutas, y conseruas, y cosas semejantes, como no se coman manjares demas substancia; como los que se suelen comer a medio dia.] Ita ille.

2. Sed non deferam hic apponere verba Machadi, tom. 1. lib. 2. par. 4. tract. 3. docum. 7. n. 4. sic me citato asserentis: [A cerca de la colacion de la noche de Naidad, si sea licita vsque ad saturitatem, siendo de las cosas permitidas en colacion, no es doctrina constante entre los Doctores; porque aunque muchos comunmente defenden, que si; por auerlo entablado assi la costumbre. Nauarro, y otros que le siguen, condenan la colacion, que excede de la ordinaria; porque no juzgan por legitima la costumbre, que la ha introduzido. Otros dizen, que se puede hazer doblada la colacion, & tres vezes mayor que la ordinaria. Però el Dotor Sanchez, no solamente prouea, que es licito hazer colacion quanto cada vno quisiere, como sea de cosas permitidas en colacion, sino que tambien goza deste priuilegio el Sabado, que se ayuna por caer el dia de Naidad en Lunes. Ita Machadus. Supposito itaque quòd saltem in Vigilia Natiuitatis collatiuncula duplo possit sumi: v. g. secundum nostram sententiam, vsque ad vncias sexdecim; quod concedit prater Doctores à me alibi citatos Escobar in *Theol. mor. tract. 1. exam. 13. cap. 1. n. 102.*

Sup. hoc Sabbato in Ref. 2. 3. & 4. not. prater & in eisdem §§.

Alibi in Ref. praterita §. 1. & 4. & supra in Ref. 112. §. 1. 2. & 4. & supra in Ref. 112. §. 1. & in Ref. 113. §. 1. & infra in Ref. seq. §. Norandum, in principio, & in alio §. earum annotationum.

3. Difficultas est, an hoc etiam sit licitum, si quis teneretur in illa die ieiunare ratione votiemissi, & negatiue responderet Roeriquez, docent. non posse consuetudinem introduci contra ea, que sunt de iure diuino, sed solum contra ea, que sunt de iure humano positiuo; obligatio autem ex voto proueniens est de iure Diuino, idcirco contra talem obligationem nulla poterit legitima introduci consuetudo. Et hac doctrina infert idem Auctor, Franciscanus, qui ex voto tenentur ieiunare à festo omnium Sanctorum vsque ad Natiuitatem Domini, non posse refectioem vespertinam pinguem sumere in Vigilia Natiuitatis eiusdem.

4. Verum his non obstantibus affirmatiue sententia adheret Pater Bardi de conscientia, *discrpt. 6. cap. 1. §. 14. num. 2.* nisi oppositum in vouendo intentum fuerit, posse sumi ab ipso vouente pinguem refectiunculam in Vigilia Natalis Domini. Et ratio est, quia votum de aliqua materia non obligat, nisi eo modo, quo lex Ecclesiastica circa eandem materiam, que cum obliget eo die ad ieiunium, permittens vespertinam refectiunculam pinguiorem, eodem modo obligat votum, dum oppositum non constat de intentione vouentis. Antecedens autem est nobis probatum, illud autem tali pacto ostendo: votum est quadam lex primata, quam vouens sibi imponit: ergo in dubio prælumendum est, quod lex ista priuata imposta fue-

rit eo modo, quo lex vniuersalis Ecclesiastica veratur circa eandem materiam, per illam prouide moderatur. Et hæc omnia docet Bardi *ubi supra*, qui citat Sanchez, Faustum, & Pasqualigum: quibus adde Pellizzarium, in *Manu. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 3. numero 12.* & ego libenter huic sententia calculum meum adiungo.

5. Verum, an supradicta opinio procedat si collatiuncula vespertina sumeretur mane in dicta Vigilia Natiuitatis, vt solent facere aliqui Eminentissimi Cardinales hic Romæ. Et negatiue responderet Trullencius in *Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 3. n. 9.* vbi docet, ea que dicuntur de maiori collatione in Vigilia Natiuitatis, intelligenda esse si nocte sumatur; locus autem si in meridie; nam consuetudo in collatione nocturna tantum præualuit; sed aliqui probabiliter affirmatiue sententia adherent, vt Pellizzarius, loco citato à me alibi adductus, cui nunc addo Patrem Pasqualigum in *Praxi de ieiunio, decis. 102. n. 9.*

RESOL. CXV.

An habentes Bullam Cruciatam possint in collatione vespertina ieiunij sumere aliquod casei, vel lactis, vniq; dicto Calceuallo, seu tomazzo?

Et an in Vigilia Natiuitatis Domini possit sumi collatiuncula duplo, aut triplo maior, solito?

Et quid est dicendum, si Vigilia Natiuitatis Domini sit in Sabbato, & licet in illo Sabbato, occurrat festiuitas innum quatuor Temporum?

Et an qui potest vesci carnibus in die ieiunij, & prater denotioem vult aliquo die vesci lacticiis, & non tenetur ieiunare? Ex part. 5. tract. 14. & Milc. in Ref. 2.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Turrianus in *sum. p. 1. cap. 256. dub. 37. concl. 2.* vbi sic ait: Sumi etiam potest in refectiuncula aliquid casei, vel lactis ab his, qui possunt vesci lacticiis. Ita ille.

2. Sed negatiuam sententiam tenet Sanch. in *epist. tom. 1. lib. 5. cap. 1. dub. 25. num. 4.* vbi sic asserit. Collatio non potest fieri cum caseo, lacte, cremore amigdalina, & triticeo, id est, *Almendrada, y Almidon.* Hæc Sanchez. Et reuera si Turrianus, loco citato *concl. 2.* & ego docet collationem serotinam non posse fieri cum piscibus, neque cum pisciculis paruis, vel ouis, nec alio quare asserat posse fieri cum caseo, nisi velis dicere, in sui fauorem DD. communiter asserere bellaria, que sumuntur ante, & post cenam, licite sumi in refectiuncula serotina, sed caseum ponendum videtur inter bellaria, que sumuntur post cenam: ergo, &c. Et ita sententiam Turriani videtur etiam docere Boffius de *triplici sub. sect. 4. cas. 18. n. 132.* vbi sic ait. Non negarem etiam in Quadragesima, vbi quis esset dispensatus quoad lacticiam, posse vna cum pane adhibere parum casei in collatione, quia cernimus communiter caseum in ientaculis apponi. Ita ille. Licet substatutius esse abstinere, idque consulendum.

3. Notandum est etiam hic obiter in vigilia Natiuitatis posse sumi collatiunculam duplo maiori solito, & ego alibi & nouissimè Turrianus *ubi sup. dub. 3. concl. 1.* Imò Sanchez ex doctis iunioribus loco citato *dub. 26. num. 1.* putat dictam collatiunculam in tali die sumi posse triplo maiorem, quam in alijs diebus, & refertur de vsu timoratorum etiam Religiosorum, qui extendit hoc, etiam Natiuitas Domini accidat feria secunda, & sic Vigilia sit in Sabbato, & licet in illo

Sabbato occurrat simul ieiunium quatuor temporum, quia adhuc illa vigilia est vigilia Natiuitatis, & id quod dignus est trahit ad se minus dignum, & testatur Sanchez sic determinasse multos viros doctos, re late disputata. Sed hanc opinionem aduersus Sanchez reprobat nouissimè Bossius *tr. de subleuo sect. 4. cap. 18.* Verum opinionem Sanchez sequitur alter Sarracenus, Ioannes videlicet, in *selectis disp. 52. n. 10.* & Turrianus ubi *supra dub. 38. concl. 4.* asserens quòd quando dies Natiuitatis est feria secunda, & vigilia Sabbato antecedenti, licita est quantitas ex vlu.

4. Notandum etiam quòd qui potest vesci carnis in die ieiunij, & propter deuotionem vult aliquo die vesci laeticinijs, vel ouis, non tenetur ieiunare. Ita Turrianus loco citato *dub. 35. concl. 6.*

RESOL. CXVI.

De quantitate, & qualitate collationis ferotinae. Es an si quis inaduerteret sumat cibum pluries, ob id non frangat ieiunium? & ob id a collatione nocturna sumi solita abstinere non tenebitur, nisi nimis proximè ad horam refectionis nocturna esset cibus assumptus? Et quid est dicendum de collatione largiori Nobilium? Ex p. tr. 9. Ref. 1.

Suppono, tanquam certum, ex communi DD. Sententia, vnicam conuersionem esse de essentia ieiunij, sed collationem ferotinam, in tali tempore, licitam esse ratione consuetudinis, etiam si sumatur aliquid causa. Videndum modò est, in qua quantitate & qualitate dicta collatio faciendà sit.

1. Et quoad primum respondeo, quòd prima sententia docet, quantitatem trium vnciarum licitam esse. Ita Jacob. de Grassis in *decis p. 1. l. 2. c. 37. n. 29.* Secunda sententia extendit hanc quantitatem ad vncias quatuor Ita Homobonus in *exam. Eccles. p. 1. tr. 6. c. 20. q. 90.* Victorinus in *Notis ad Man. Num. c. 21. n. 13.* & alij. Tertia sententia sex vncias concedit. Ita Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 23. dub. 7. num. 4.* & alij. Quarta sententia vncias octo permittit. Ita Fagundez *de præcept. Eccl. tract. 1. lib. 1. cap. 4. num. 13.* & 19. qui etiam asserit, sic respondisse Suarez, cum de tali quantitate interrogaretur. Et tandem quinta sententia putat, * quantam partem eorum quae ieiunanti sufficerent ad ordinariam suam cenam, non esse quantitatem notabilem. Ita Reginaldus in *praxi, tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 10. num. 185.* Layman in *Theolog. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 9.* & Filiucius *tom. 2. tract. 27. part. 2. c. 1. quæst. 7. num. 33.* ubi in celebri Academia Theologorum definitum esse videtur.

2. Quid ego sentiam, dicam breuiter. Primam, & secundam opinionem puto nimis rigidam. Tertiam, & quartam quartam, tanquam benigniorem, & probabilem, libenter amplector. Quintam verò sententiam, nimis laxam existimo. Nec valet dicere, quòd quarta pars in alijs rebus pro modica haberi solet; nam responderetur primò, hoc non esse absolutè verum: enim, si quis laboraret in die festo per spatium sex horarum, peccaret mortaliter, neque excusaretur ratione paruitatis materiei, quam in tali casu puto esse duas horas; & tamen spatium sex horarum est quarta pars diei festi. Ergo, &c.

3. Secundò responderetur, collationem ferotinam noniam esse licitam, quia sumitur in parua materia, & quantitate; nam aliquin licitè sumeretur à principio, quod esse fallum: sed licita est, quia consuetudinem introduxit. Sed numquam per consuetudinem introducitum fuit, vt aliquis in dicta collatione sumeret quartam partem cenæ. Ergo talem quantitatem sumere illicitum erit. Vnde semper mihi sumptè placuit sententia Lessij *lib. 4. cap. 2. dub. 2.*

Tom. IV.

num. 11. Bonacina *de legib. disp. ult. quæst. 1. punct. 3. n. 2.* & aliorum asserentium, circa quantitatem collationis ferotinae standum esse liberiori consuetudini; nam, vt sapè *supra* dictum est, dicta collatio fuit per consuetudinem introducta: ergo iumenda erit iuxta limites receptæ consuetudinis.

5. Verum est, quòd talis consuetudo non est intelligenda de illa, quæ viger apud viros parum timoratos; sed de illa, quæ viger apud viros bonos, & conscientia timorata, vt rectè notauit Fernandez *de exam. Theolog. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 9.* Toletus *lib. 6. cap. 2. numero 4.* & alij. Hinc doctissimus Petrus Cenedo in *q. canon. q. 41. numero 4.* sic asseruit, [Aduertendum est, etiam circa quantitatem collationis ferotinae, seruandam esse tantum consuetudinem bonorum, ac timorata conscientia virorum; non verò alicrum, etiam si dicatur contrarium esse præceptum à maiori parte populi.] Ita ille.

6. Sed, cum quantitatem vnciarum octo in dicta collatione licitam esse *supra* ex sententia Fagundez, & Suarez statutum sit; in hoc puncto non multos habebimus aduariarios: quia talem quantitatem ab omnibus cum acclamatione, & brachijs expansis sustinendam esse video. Difficultas ergo erit circa quantitatem ciborum dictæ collationis; nam multi pessimè in illa sumunt pisces, oua, & cætera lacticia, quibus possunt ex privilegio vesci. Ideò, quoad secundum punctum, de qualitate ciborum, assero, in dicta collatione, sub onere peccati mortalis, quantitatem licitam non posse sumi in piscibus, ouis, & alijs lacticijs, seu cibis substantialibus in cœna manducari solitis. Et ratio est manifesta: quia, vt dictum est, collatio est licita propter consuetudinem: sed consuetudo, quæ introduxit dictam collationem, non solum præscribit, & præscribit quantitatem; sed etiam qualitatem ciborum: nunquam verò per consuetudinem in collatione introducti sunt cibi, qui communiter ordinantur ad sustentationem, & inter ferula apponuntur, vt pisces, oua, legumina, &c. ergo talia manducare illicitum, & peccatum erit. Verum, quia multi nolunt hanc veritatem intelligere, ponam per extensum verba Doctorum.

7. * Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 23. dub. 7. num. 3.* [No se puede hazer colacion con pescado, d hueuos, ni tan poco con legumbres. porque la materia de colacion es pan, conseruas, frutas, y yeruas, &c.]

8. Azorius *part. 1. lib. 7. cap. 8. quæst. 9.* [In refectione vespertina solum edi possunt, quæ ante, vel post prandium sumi solent quales sunt, fructus arborum, herbæ, & alij quidam fructus leuiores sumi soliti ea tantum ratione, ne potus stomacho officiat: vt proinde sic corruptela, si ij cibi sumantur, qui potissimum ad nutriendum valent, qualia sunt legumina, & pisces.]

9. Reginaldus in *praxi, tom. 1. lib. 4. disp. 14. dub. 10. n. 185.* [In collatione ferotina solum edi possunt, quæ ante, vel post prandium, aut cenam alijs sumi solent, qualia sunt, electuaria, fructus arborum, putreficus, vna, nuces, pyra, poma, herbæ, &c. Si enim secus fiat, id est, sumantur alij cibi, & qui valent potissimum ad nutriendum, vt sunt pisces, & legumina, non erit refectione, sed ieiunium soluctur.]

10. * Filiucius *tom. 2. tract. 27. p. 2. c. 1. dub. 6. num. 30.* Cibi, qui communiter ordinantur ad sustentandam naturam, & inter ferula apponuntur, videntur prohibiti esse: tales sunt, pisces, oua, item iuscula ex leguminibus, amygdalato, & huiusmodi: hæc enim omnia prohibentur; quia non solent numerari inter cibos ad ientacula; sed inter cibos ad alendam, & sustentandam naturam.]

11. Layman in *Theol. mor. lib. 4. tract. 8. c. 1. num. 9.* Qualitatem cibi in collatione sumendi, aiunt DD. communitet

Sup. contento in hoc §. pro parte in Ref. præterita, §. 1. & 2. & pro parte in duabus Ref. seqq. & infra in Ref. 119. & pro parte in Ref. 120. & 124. §. 2.

* Sup. hoc pro ouis in §. præterito, & in aliquibus seqq. huius Ref. & in Ref. 4. & 6. not. præterita. Et pro piscibus in §. præterito & aliquibus seqq. in hac Ref. & in Ref. 1. 2. 4. 5. & 6. not. præterita; & quoad legumina in duobus §. seqq. huius Ref. & signatè in Ref. 6. not. præterita.

* Pro piscibus, & ouis contentis in hoc §. Filiucius, lege pro eis Ref. & §. 5. not. præterita. Et pro piscibus ex leguminibus, amygdalato, &c. in Ref. præterita §. 3. & in Ref.

N A
nia
L. IV V
III

fer. §. 7. ne,
& §. sed quia
per totum
signanter
post mediū
verf. vbi de
cet. & pro
parte inf. in
Ref. 119.
§. vlt. ad me-
dium, & in
Ref. 121.
& 122.

munitur esse fructus, aut herbas, adiuncto etiam panis, vel pisciculo paruo, secundum Azorium: sed ego puto cum loqui de pisciculo paruo, qui fumo siccatus, vel aceto maceratus sit, qualis etiam inter leuiiores cibos numerari solet, vti colligitur ex cap. *Presbyter. disp. 82. c. 1. de homicidio*, nam postea ipse Azor. corruptelam esse ait, si ij cibi sumantur, qui potissimum ad nutriendum valent, qualia sunt legumina, & pisces.]

12. Stephanus Fagund. de *Precept. Eccles. tr. 4. l. 1. c. 4. n. 18.* [Consuetudine vbiq; receptum est, vt in refectiuuncula soli fructus, cum modico panis capiantur: & hanc consuetudinem excedere non est licitum. Et si aliqui nonnihil piscis adhibere soleant, id quidem per corruptelam faciunt, non per consuetudinem legitimum: communis enim consuetudo est, vt fructus modici, & modicum panis in collatione adhibeatur, non pisciculi parui, nec tantillum magni piscis: non enim quantitas materiae, sed materia prohibetur.]

13. Sancius in *Seleclis, disp. 52. n. 8.* [Nec ex cibis ad cenam aptis, etiam in minori censura, poterit accipi refectio; obstat enim ad id consuetudo contraria, quasi non excusaretur collatiuncula de herbis, & fructibus, neuiquam etiam nequiret assumi.]

14. Ioseph Angles de *ieiunio, q. 9. art. 2. dub. 4.* [In collatione serotina ne illa sumantur, quae per se ad nutriendum ordinantur, quales cibi sunt pisces, oua, & caetera: nam in his, quamquam similis quantitas non violaret ieiunium, ratione tamen qualitatis violaret.]

15. Vivaldus in *candel. am. p. vlt. c. 11. n. 25.* [In refectiuuncula concedi potest frustulum panis cum pyro, pomove, cum vna, vel paucis ficis, nucibus, vel his similibus.]

16. Berardus in *sum. cor. p. 1. c. 1. n. 69.* [In collatione serotina concedi possunt aliqua electuaria, confectioes, vel panis dulciarius, fructus, herbae, &c. quae ad nutriendum principaliter ordinata non sunt.]

17. Petrus Ledefina in *sum. tom. 1. tr. 17. c. 2. diff. 5. concl. 4.* [Vno puede hazer colacion con la cantidad de vn quarteron de pan, y tres, o quatro azeytunas, y vn poco de conserua, o otra cosa semejante.] Et paulo post fol. 691. [No se pueden comer en colacion hueuos, ni otras cosas semejantes que siruen de cena.]

18. Iacobus de Graffis in *decis. p. 1. l. 2. c. 37. n. 29.* [Collatio de sero fieri potest, vel sumendo parum fructuum, vel ficium, vel panis solius, vel vtriusque, iuxta morem regionis.]

19. Vegha in *sum. p. 1. c. 14. cas. 5.* [Es licito hazer la colacion, no solo con fruta, o pan, o yeruas disfunciue, sino a vn tambien conjunctim, & simul.]

20. Antonius de Litteratis in *sum. p. 2. c. 19. n. 4.* [Ieiunans in sero dici non debet sumere aliquod comestibile, quod in prandio consuetum est sumere; sed aliquid per modum medicinae, ne potus illi noceat.]

21. Molfesius in *sum. tom. 1. tr. 10. c. 3. n. 24.* [Nihil inter est, si in pane, vel fructibus fiat huiusmodi collatio, quamuis decentius fiat in fructibus.]

22. Syluius in *2. 2. q. 147. art. 6. Quaeitur 2.* [Consuetudini standum est, quantum ad qualitatem eius, quod pro collatione sumitur. Modicum panis accipi potest, vel serotim, vel vna cum fructibus, herbis, aliisque cibis leuioribus, cuiusmodi sunt ficus, vtae, nuces, poma, vel alia ex saccharo condita: imò, & aliquid casei, vel butyri, vbi ita consuetudo obtinuit, non est illicitum.]

Vide etiam Lauorium *tr. de Iubilao, p. 1. c. 20. num. 10.* Bejam *p. 1. cas. 3.* Syluest. *verb. ieiunium, q. 3. n. 10.* Rodriquez in *sum. tom. 1. c. 23. n. 8.* Medinam in *instrucl. Confess. l. 1. c. 13. §. 10.* Llamas in *sum. p. 3. c. 5. §. 24.* Ortiz in *sum. c. 19. n. 10.*

Sup. hoc in 23. Ex his omnibus apparet, sine ratione, & fundamento, contra communem DD. sententiam, loqu-

tum fuisse Bonac. de *legib. disp. vlt. punct. 3. q. 1. n. 3.* vbi dicit, afferit, in serotina collatione non tam cibi qualitatem, quam quantitatem attendendam esse: nam, vt supra diximus, ex ore omnium Theologorum probatum est, qualitatem cibi in refectiuuncula frangeret ieiunium. Et ita etiam sentiunt plures Patres nostrae Religionis, & ex Societate Iesu; à me de hac re consulti: vnde minime dubitandum est, contrarium facientes peccare mortaliter, & frangere ieiunium, Scripsi haec ad comprimendam audaciam aliquorum, qui ex autoritate Bonacinae, contrariam sententiam in praxi consulerent audebant: quae quidem sententia non est probabilis; sed falsa: quia est destituta rationibus, & est contra communem, vt visum est. Ergo, &c.

24. Nota tamen hic obiter, quòd si inaduerterent quis sumat cibum pluries, non ob id frangat ieiunium, neque ob id à collatiuncula nocturni sumi solita abstinere tenebitur, nisi nimis proxime ad horam refectiois nocturnae esset cibus assumptus. Et ita docet Sanctius in *Seleclis, disp. 52. num. 3.* qui etiam *n. 9.* notat, licet in nobilioribus, ob adeptam consuetudinem, aliquantum plus, quam plebeis, refectiuunculam nocturnam accipere: solent enim esse debillioris valetudinis, & afflicti delicatioribus, & pluribus epulis. Vide etiam Tannerum in *2. 2. D. Th. disp. 3. q. 3. dub. 5. n. 91.*

RESOL. CXVII.

An in collatione serotina ieiuniorum sit potius attendenda quantitas, quam qualitas cibi, ita vt in illa possint sumi pisces, legumina, & omne genus iusculorum, &c. Et inter multa, quae in textu huius Resolutionis adiunguntur pro materia collationis serotinae in die ieiunij, multa alia veterantur, tandem docetur, quòd licitum est omnino sumere totam quantitatem panis, quae est licita, & ipsam vino imbibere, quamuis ex hoc crescat in ponderere, ergo & in quocumque alio liquore. Exp. 10. et 14. & Miscel. 4. Ref. 60. aliàs 58.

§. 1. Hic casus fuit à me saepius pertractatus; sed quia saepius oppugnatus, erit etiam saepius pius defendendus, vt firma remaneat consuetudo tot saeculorum & communis Doctorum fontem. Itaque affirmatiue ad casum propositum respondet etiam Pater Vidal in *Arca Theolog. Moral. iii. de Ieiunio magis Inquisit. num. 125.* vbi sic ait: In vespertina collatiuncula, quae fuit introducta ex consuetudine, & est necessaria ob congruam sustentationem naturae, non est saltem grauis culpa, vt piscibus tam siccis, & conditis, & sale conditis, quam recentibus in debita quantitate. Et postea *num. 138.* firmat, in collatione serotina, ieiunantem comedere posse sine ieiunij violatione, olera, legumina, iusculum confectum ex pane cocto cum amygdalis, herbas, fructus, & omne genus iusculorum, quod, in diebus ieiunij permittitur, & licite adhiberi potest; nam iuscula solum accidentaliter immutant substantiam illarum rerum, quae licite sine iusculo sumuntur, si tamen sint in debita quantitate. Adducit Pater Vidal pro hac sententia rationes, quas ante ipsum adduxerat Pater Pasqualigus *dec. 113.* Primò, quia vel refectiuuncula adhibetur per modum medicinae; vel ad confortandam naturam: si propter hunc finem, non erit contra illum, sed potius conformis illi adhibere recentes pisciculos, aut pisces quemcumque in exigua quantitate, quantumuis hic ex sua primaria institutione ordinetur ad nutriendum: Si autem adhibeatur propter medicinam; adhuc sequitur potius esse adhibendum piscem in collatione, quam fructus, & alia quae solent adhiberi; cum haec potius debili-

debilitent, & relaxent stomachum, & generent cruditates; Pisces vero stomachum corroborent, & tribuant illi virtutem, ne potus noceat, &c. Ergo. Secundo, quia pisces sunt cibis maceratiuus, & exigui nutrimenti: ergo, etiam in refectiuncula adhibeantur, adhuc seruiatur maceratio proportionata Ieiunio. Tertio, quia pisces minus nutriunt, quam plures alij cibi concessi pro collatione, videlicet quam Panis, & quaedam genera nucum, vt pinei, pistacia, caseus, & buryrum, quae plus nutriunt, quam pisces: ergo si concedatur cibi, qui plus nutriunt, non videtur negandum Pisces, qui minus nutriunt.

4. Sed his non obstantibus ex rationibus alibi à me adductis puto non esse recedendum à negatiua sententia, quam praeter Doctores à me alibi vsque ad litteratam adductos, tenet me citato, Pater Leand. de Praecept. Eccles. tract. 5. disp. 4. q. 41. qui respondet ad argumenta Patris Pasqualig. Et ad primum argumentum dicit verum esse; quod refectiuncula iam ordinatur ad nutriendam etiam naturam; sed ex hoc non sequitur quod debeat quis in refectiuncula nutrimentum accipere per ea, quae ex primaria sua institutione ordinantur ad nutriendum, aliàs possit esse dubio, per optima absque distinctione cibaria, in die ieiunij non verita, quoad vsque haec nostra tempora, nemo ausus est dicere; quia nemo ausus est sic cibari, ut refecti. Nec rursus, ex eo cap. Quod refectiuncula sumatur per modum medicinae (cui, illi ex primaria sua institutione competere, quae. 3. diximus) sequitur, potius esse adhibendos pisces, quam fructus, ea de causa, quod fructus debilitent stomachum, & generent cruditates, pisces vero corroborent stomachum, & tribuant illi virtutem, ne potus noceat. &c. nam id falsissimum est, quia vt bene notat Schola Sacerdotum in Opus. de vena Valerudine, misso ad Regem Angliae, cap. 30. & c. 38. versic. post Pisces Nux sit, post carnes casus ad sit. Pisces slegmata generant; suntque frigidiore, & humidioris temperatura; & ideo, ob id difficilius concoquuntur, tardius subducuntur, prompessimè in ventriculo corrumpuntur, & putrescunt, & putrescendo sitim generant, & veneni interdum nonnihil in se continent. Sic ibi schola. Non ergo pisces adhiberi in collatione debent, quia virtutem tribunt stomacho & salubriores fructibus sunt, quam falsissimum id esse constat. Adhibentur ergo fructus, aut herbae coctae; nam istae facilius concoquuntur, sitim mitigant, & sufficienter stomachum corroborant. Ad secundum argumentum, quod contra riam omnino primò, factò ab ipsomet Pasqualigo, est dicendum: Quod dato, quod pisces sint cibis maceratiuus, exiguique nutrimenti, non idè sequitur posse in collatione adhiberi, si aliàs per consuetudinem sint (vt sunt) prohibiti. Adde, quod magis maceratiuus cibus sunt fructus, & minoris nutrimenti, ideoque fructibus, non piscibus vsi sunt omnes sancti Monachi, & Eremitae. Ad tertium, dicendum est, quod datum quod pisces minus nutriant quam panis, & aliqua alia quae possunt in collatione adhiberi, non idè sequitur, quod etiam adhiberi pisces possint. Primò, quia hoc consuetudo prohibuit, cum panem, & fructus. Secundo, quia licet panis magis nutriat, quam pisces; magis tamen nutrit panis cum piscibus sumptus quam sumptus cum herbis, aut fructibus. Quis enim poterit in dubium vertere, an maius nutrimentum afferat praecipue magnorum vt thuni, salmonis, trutæ; Histriæ, atun, salomon, trucha, &c.) quam sumptio panis quantitate trium vnciarum, & quinque fructuum? Nullus profectò, sicut nullus poterit dubitare, sed pro certo habere non ieiunare illum, qui in refectiuncula vespertina cum duabus panis vnciis, sex thuni,

salmonis, &c. sumeret. Hucusque Leandrus vbi supra, ex quibus patet etiam responsio ad ea quae in fauorem suae sententiae adduxit etiam Pater Vidal, vbi supra, n. 126. cum seqq.

3. Hinc dicitur Pater Leandrus probat in collatione serotina non posse sumi pisces fumo siccatos, & sale conditos, nec cibum album, vulgò bianco manjare, si vice carnis conficiatur ex piscibus, nec legumina cum iusculo condita, nec cremor amygdalinus, aut triticeus, vulgò mendolata, & similia, & haec omnia satis solidè tractat Leandrus, quae. 30. ad. 42. 43. quae satis confirmant sententiam, quam Ego olim docui in tr. de ieiunio, resol. 1. circa qualitatem cibi sumendi in collatione serotina. Rectè itaque dixit nouissimè Martinus de San Ioseph in Monita Confessor. tom. 1. l. 2. tract. 6. de Ieiunio, num. 4. [la colacion no se ha de hazer demanjares, de mucho nutrimento, como pescado, hueuos, y otros guisados, que comumente se suelen comer, para sustento de la naturaleza, sino de pan, frutas, conseruas hechas de miel, & azucar, almendras, lechugas, &c. Finalmente las cosas que se suelen poner por sobre comedida. Y aunque Bonacina, y Azor admiten algunos pecezillos pequenios, & parte pequena de pece grande, & Turrianus, que los que pueden vsar lacticiuos, pueden hazer colacion con algun poco de queso, & leche; pero yo no me puedo persuadir à que esto sea licito, porque nunca lo he visto vsar, si bien es verdad, que donde huuere columbre se puede tolerar, porque por ella se introduxo la colacion, y tambien harà licitos estos manjares, leg. fin. Cod. de testament. Quia consuetudo est legitima Legum interpres, cap. Cum dilectus, de consuet. leg. Si interpretacione ff. de legibus. Ita ille. Vide etiam Rocafull, in Praxi Theolog. Mor. tom. 2. l. 3. de Praecept. cap. 4. n. 67.

4. Sed quia praecipuum ieiunij molliendum est, dum tamen fieri potest, & non plus aequo, vt faciunt aliqui recentiores; idè licet Ego olim cum aliqua formidine concedebam iusculum panis cocti vnciarum octo, tamen nunc puto affirmatiuam sententiam esse satis probabilem, nec damnarem aliquem, qui in praxi illam sequi vellet. Primò, quia iusculum, quod miscetur cum pane, vel alio cibo solido, non auget substantiam cibi in ordine ad nutritionem, vt constat. Ergo eadem dumtaxat quantitas cibi nutritiui sumi ac si sumeretur crudus. Secundo; quia licitum est omnino sumere totam quantitatem panis quae est licita, & ipsam vino imbucere, quamuis ex hoc crescat in pondere; ergo & quocumque alio liquore. Sic Pasqualigus, decis. 1. 6. dicens sic sentire doctissimos Recentiores, super hoc consultos, & à viris prudentibus obseruari in praxi, & Bossius lect. 4. de Iubileo, casu 18. num. 128. Nec obstat ratio Fillucij, scilicet quod panis madefactus in pondere crescat, & idè demendum sit ex illo, quod superat debitam mensuram; quia responderetur, quod illud augmentum ponderis est omnino per accidens, nec est secundum rationem substantiae ordinatae ad nutritionem; sed secundum rationem temperamentum ordinari per modum medicinae ad commodum stomachi, & idè non est necessarium quod adinatur illa quantitas, quae in pondere creuit. Et haec omnia docet Rocafull, in Praxi Theolog. Mor. tom. 2. lib. 4. de Praecept. Eccles. cap. 3. num. 70. Leandrus vbi supra, quae. 35. quibus adde à fortiori Patrem Vidal, vbi supra, n. 139. vbi docet, in vespertina refectiuncula licite sumi posse totam illam quantitatem cibi, quae sumeretur si crudus esset, si coctus, cum iusculo sumatur. Ratio est, quia aqua mixta cibo cocto non auget cibi substantiam in ordine ad nutritionem, sed solum temperat cibi qualitatem in ordine ad faciliorem

Sup. his seq. in diuersis §§ Ref. praeter. & signatur in Filucius, 80 §. Layman. & inf. in Ref. 119. §. vlt. ad medium, & in aliis coru annot.

Sup. hoc in tom 6. tr. 2. Ref. 31. & in aliis eius not.

Sup. hoc olim inf. in Ref. 121. & 122.

N A
nia
L. IV. V
ITI

concoctionem in stomacho: ergo. Neque illud ponderis augmentum in cibo cocto est secundum rationem substantiæ nutritiæ, sed secundum rationem temperamenti ordinati per modum medicinæ ad commodum stomachi. Ita ille, cui ego adhæreo in iusculo tantum panis cocti, & in herbis coctis aqua & oleo, vt concedit Leandrus, q. 37. & q. 38. Layman, l. 4. tract. 8. cap. 1. num. 9. & alij; non autem in iusculis aliorum ciborum. Itaque Confessarij, & Responsores casuum conscientiæ sint in diebus ieiunij liberales quoad iusculum panis cocti, dummodò abstinere faciant ab ouis, piscibus, & similibus, quæ tam libenter aliqui immeritò concedunt.

RESOL. CXVIII.

An in collatione serotina licitum sit sumere oua, & alia lactinia, quando licitè in illis diebus possint comedi? Et an in diebus, in quibus prohibentur oua, & lactinia, possit quis comedere panem biscottum in quacumque magna quantitate? Et an saltem in collatione serotina non sit damnandus, qui comederet vnum biscottum? Et an capite, seu stomacho debiles possint in collatione serotina vti ouis? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Refol. 59. alias 57.

Sup. contentis in hoc §. sup. in Ref. 116. §. Sed eum, & §. Vllalob. & in alijs eorū not. pro his & in Ref. 115. §. 1. & 2.

§. 1. **A**firmatiuum sententiam docet Pater Vidal in *Arca Theolog. Mor. tit. de Ieiunio. Inquisit. 1. n. 140.* vbi sic ait: Deducitur secundo; sine violatione ieiunij seruata debita quantitate sumi posse oua, lactinia, nempe lac, caseum, butyrum, & huiusmodi in vespertina refectiuncula, quando hæc licitè conceduntur in diebus Ieiunij. Ratio est, quia isti sunt cibi leues parum famem sedantes, vnde plus famem sedatur fumendo nuges, panem, legumina, & alios huiusmodi cibos, quàm fumendo eandem quantitatem ex ouis, & lactiniis: ergo, &c. Confirmatur; lactinia, & oua rationem non habent ferculi principalis in perfecta comestione, sed vt plurimum adhibentur in ientaculis, atque enumerantur inter bellaria, præcipuè lactinia: ergo etiam stando in opposita communi sententia, oua & lactinia non censentur prohibita in collatione serotina, cum sint de iis, quæ ante vel post prandium solent adhiberi: ergo si hæc licitè comeduntur in vespertina refectiuncula, vt sentiunt Doctores communiter, ita etiam licitè sumuntur oua & lactinia, vt intelligenti pater: idè, &c. Ita ille.

2. Sed si ipse defenderet hanc sententiam ex illo principio, quod multi à me alibi adducti tenent, nempe in collatione serotina non qualitatem cibi, sed quantitatem attendendam esse, posset forsitan sustineri; sed dicere, quod stando in nostra sententia negatua, oua, & lactinia in collatione serotina erunt licita, quia habentur tanquam bellaria; hoc inquam dicere videtur gratis, & sine fundamento dictum, & idè relinquo prudentum iudicio, & communi hominum existimationi, ac consuetudini omnium Prouinciarum, si oua annumeranda sint in cænis ieiuniorum inter bellaria; & quidem nemo hoc vnquam dixit, vel dicit: nam oua, lactinia, pisces & similia, tanquam maioris substantiæ post eamem apponuntur in medio prandij post initium, & ante finem; sunt igitur oua & lactinia fercula principalia, quæ opponi solent in mensam nobilium. Hinc Layman, Turrianus, Syluius, & alij defudarent pro iustificatione, vt in diebus ieiuniorum possit in collatione serotina sumi parum casei; quia, (asserunt ipsi) vt patet ex vsu, inter bellaria connumerari posse videtur, nam sumitur in vltimo prandij cum herbis, & fructibus: Verum hoc non audet concedere Martinus à San. Ioseph, in *Monit. Con.*

Sup. hoc casu supra in Ref. 115. & ex conseq.

Alibi in Ref. & §. 1. not. præter. & in alijs eius not. sup. hoc cit. & latè in Ref. præter. & in alijs eius not.

Confessar. tom. 1. l. 2. tract. 6. de Ieiunio, n. 4. Sed quicquid sit de hoc, pro comperto tamen ouis, & alijs lactiniis negandum esse existimo. Et ita meritato cum pluribus alijs firmat Pater Leandrus, de *Præcept. Ecclesi. tr. 5. disput. 4. q. 40.* solidè respondens ad argumenta Patris Vidal, quæ ante illum adduxerat Pater Pasqualigus, sic asserit: Ad Primum in contrarium dicendum est, validum profectò esse hoc Pasqualigi argumentum, videlicet, idè posse quis licitè oua in collatione sumere, quia hæc minus nutriunt quàm caro. Quid enim quæso; mi Pasqualige, refert quod plus, vel minus nutriat, si vtrumque est prohibitum? Caro communi iure; oua consuetudine immemoriali. Deinde id, quod addit, nempe quod oua concedantur à iure in ieiuniis extra Quadragesimam, tanquam cibus proportionatus pro abstinentia, & tanquam cibus leuis, parum famem sedans, falsum est. Nam ius solum prohibet oua in ieiuniis Quadragesimæ, quod non sit cibus proportionatus pro tam solemnij ieiunio, cum sit cibus proximior carinibus, delicatus, & ab abstinentia rigorosa alienus; in reliquis vero ieiuniis, id permittit, eo quod non requirit in illis tam strictam abstinentiam, non vidè, quia sunt cibi leuis, parum famem sedans, cum potius valde nutriant, vt testatur Schola Salernitana cap. 8. fol. mibi 49. et Auicenna sic dicente: *Quandoque est nutritius parua quantitas plurimo reficiens alimento; eius generis sunt potissimum oua & testes gallinæ, quorum nutrimentum ipsorum pensatur pondere.* Sic Auicenna, Ex illo ergo constat, & falsum esse, quod oua sint cibus leuis, & parui nutrimenti, cum in hoc, paria sint testibus gallinæ; & etiam falsum esse consequenter quod plus sedetur famem, fumendo panem, ficus, maces, & huiusmodi fructus, quàm fumendo panem cum ouis; vt experientia docet. Et constat, cum oua plus afferant nutrimentum, quam pisces, vt ex Galieno docet Anton. de Leon *quest. de Chocolate. part. 3. num. 4. fol. 96.* Ita dicens: [la carne en los dias de ayuno se prohibe por ser de mucho sustento, y por esta calidat los guseuoy, y lactinios en Quaresma à los que no tienen en Bula, por ser de mas sustento vn gueuo, que doblada cantidad de pescado, como lo aduertie Iacobo de Grassis; los lactinios, y huevos, que con Bula se permiten en la comida meridiana, se excluyen en la colacion. Sic ille. Ad secundum dicendum vtrum esse, quod refectiuncula sit propter confortationem stomachi, & subleuationem naturæ; sed inde non sequi, quod per ouorum esum debeat confortari, cum sint alij cibi, qui id præstare valent, vt panis, fructus, herbæ, & alij huiusmodi, quæ prohibita in collatione non sunt, sicut sunt per consuetudinem, oua. Ad tertium dicendum, quod data pro nunc maiori, neganda omnino sit minor. Falsum namque est, plus, & solidius, nutrire panem confectum ex ouis, quàm ipsanet oua cum pane simul; si enim ille panis ita bene nutrit, quia confectus ex ouis, melius nutrit absque dubio oua ipsa: nam propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Ad quartum dicendum. Quod etiam sit falsum, inò & falsissimum, quod oua connumerentur inter bellaria, loquendo præsertim de cibus Quadragesimalibus, aut de cibus, qui mandati diebus ieiunij possunt; de his namque loquendo (vt in presentiarum loquimur) oua inter meliora, inò & optima fercula numerari debent, & de facto ab omnibus enumerantur. Nec obstat, quod aliquando oua in ientaculis sumantur, nam ex hoc non inferitur bene, quod debeant inter bellaria numerari, & ideo in collatione sumi possunt quia vt notum est omnibus, multa alia, quæ habent rationem ferculi principalis, passim in ientaculis cum matutinis, quàm vespertinis apponuntur; hoc

hoc ex appetitu, aut voluntate eorum qui prandium faciunt, aut cenam dependent, sane non ex alio capite. Hæcque Leandrus doctè, vt semper solet.

3. Ex dictis sequitur, non esse audiendum Pasqualigum asserentem, diebus in quibus prohibentur oua, & lecticina, posse concedi panem biscoctum in quantumque magna quantitate. Sed hanc opinionem acriter refellit Leandrus *ubi supra, disp. 3. quæst. 18.* respondens ad omnia fundamenta Pasqualigi: Imo *disp. 4. quæst. 48.* putat collationem serotinam in quantitate vnicuarum octo, non posse sumi ex pane ouis confecto, qui vulgò dicitur biscorto; Non tamen damnarem, qui comederet vnum biscorto. Et ita me citato docet Rosafull. in *Praxi Theol. Moral. tom. 2. l. 3. de Præcept. Decis. cap. 4. num. 7.* Vnde Martinus de San Ioseph in *Mon. Confess. tom. 1. l. 2. tr. 6. de Ieiunio, num. 4.* asserit: No ay que esculpulear, es en comer vn biscocho en la Colación, porque es pequeña la parte de hueuo que lleva, y lo demas es pan, y azucar. Et tandem nota Patrem Pasqualigum, *decis. 115. n. 7.* docere, quod capite, seu stomacho debiles; possunt in collatione vti ouis; Sed Leandrus *quæst. 47.* putat contrarium; quia alia obarita dantur, quibus licet vti in collatione possint ad tollendam debilitatem capitis, & confortandum stomachum; vt ex dictis constat: illis ergo debent vti stomacho, aut capite debiles, non ouis per consuetudinem prohibitis.

RESOL. CXIX.

An in collatione serotina licitum sit sumere v. g. duo oua, & quoad quantitatem an quis possit sumere quartam partem comestionis?

Et an in piscibus, casco, lacte, cremore amygdalino, & triticeo, id est Almondada y Aluimán, possit fieri serotina collatio serotina? Ex part. 4. tr. 4. & Miscel. Ref. 17.

§. 1. Vt tamque sententiam ego reprobaui in *tr. de Ieiunio, resol. 1.* non tamen ita acriter, vt Turrianus Societatis Iesv in *ensur. theologis cent. 2. lib. 94. vb. sic ait.* An sit censura dignum asserere in Ieiunio posse pro collatione, seu refectiuicula sumi duo oua? Respondeo, doctrina est scandalosa, temeraria & contraria bonis moribus. Ita ille. Quoad secundam questionem, Fillucius & alij, vt ego *ubi supra* notari, affirmatiuè respondent, asserentes non esse quantitatem notabilem in collatione Ieiunij sumere quartam partem eorum, quæ Ieiunanti sufficerent ad comedendam suam comestionem, quia quarta pars comestionis non censetur magna quantitas, sicut neque in Missa, neque in Hostiæ canonicis. Secundò, quia quantitas, quæ fieri solet, non est minor quam sit quarta pars. Tertio, quia ita iudicatum est in celebri, &c. Sed hæc doctrina, ait Turrianus *loc. cit. cent. 3. dub. 27.* est omnino improbabilis, & temeraria iudicata à viris doctis Hispaniæ, neque est tuta in praxi, quia vel per comestionem intelligit meridianam, vel cenam Vespertinam; & quicquid intelligit est falsissimum, quia in his comestionibus communiter homines ita magnam quantitatem assunt, vt quarta pars sit quantitas notabilis, testes appello Hispanos, Gallos, Flandros, Germanos. Item non dicitur benè, quartam partem alicuius totius non censeri magnam, non est enim consideranda quantitas relata ad totum, sed secundum se, vnde constat ad primam rationem. Ad secundam respondeatur assumptum esse manifestè falsum secundum communem consuetudinem Hispanorum, & eadem referuntur apud alias nationes ab his, qui in eis habitant. Tertium nullius est momenti. Hæc omnia Turrianus, Tom. IV.

& ego antea, licet magis suauiter in *d. er. de Ieiunio, resol. 1.* Non sunt igitur supradictæ opiniones in praxi admittendæ, & ita facientes frangerent omnino Ieiunium.

Quæ hic est sup. Ref. 116. §. 2.

2. Nota quòd post hæc scripta inueni sententiam nostram quam olim *ubi supra* docui damnantem sumentes collationem serotinam in diebus Ieiunij cum piscibus, &c. docere etiam Sanchez in *opuscul. tom. 2. l. 5. cap. 1. dub. 25. n. 4.* vbi sic ait. Illa quæ sumuntur ad collationem simul cum pane, non debent esse cibi, qui ordinantur communiter ad perfectam sustentationem, vt oua, pisces; nam in his licet similis quantitas non violaret Ieiunium, violaret tamen ratione qualitatis, vnde non potest fieri cum casco, lacte, cremore amygdalino & triticeo, id est, *almendrada, y almidan.* Hæc Sanchez, & ideo nescio quomodo contrarium facientes possint excusari à peccato mortali, cum hæc opinio sit communis, neque valet consuetudo, quam aliqui asserunt, nam potius consuetudo est in contrarium, vt omnibus patet, nec probatione indiget; & vt consuetudo in tali casu excusaret, deberet esse introducta à maiori parte, communitibus, & non paucioribus Prælati, nam non potest esse legitima consuetudo illa, quæ obseruatur à paucioribus, & parum timoratis, & si forsitan aliqui viti probi hoc antea fecerunt, excusantur ex errore & bona fide, ex opinione Bonacinae, non autem ex consuetudine, quæ reuera, vt dictum est, non adest, & contrarium asserere est falsitas, & sic tenent Patres Societ. Iesv, & nostræ Religionis.

Sup. his in Ref. & §. 5. not. 2. huius Ref.

Sup. his sup. in Ref. 115. §. 2. & in Ref. 116. §. Filluc. & in Ref. 117. §. Hæc, & inf. in Ref. 121. & 122.

RESOL. CXX.

An in collatione serotina Ieiuniorum possit quis in quantitate licita comedere pisces?

Et notatur quantitate vnicuarum octo posse sumi in collatione serotina. Ex part. 9. tractat. 6. & Miscel. 1. Ref. 8.

§. 1. Cvm in meo Tractatu de Ieiunio, *resol. 1.* pro adduxerim solam Bonacinam; postea per litteras à plurius enixè rogatus sum, vt si alios Doctores contra meam sententiam in fauorem Bonacinae inuenirem, palam facerem: quòd nunc facio: & id. d. eorum verba accipe, Petrus Marchant. in *Tribun. Sacrament. tom. 2. tract. 12. tit. 3. quæst. 3. dub. 1.* sic ait: [In collatiuncula vespertina de qualitate cibi non est altercandum, sed de quantitate duntaxat. Fundor: quia collatiuncula illa tolerata, vel permissa est ad aliquam confortationem naturæ, propter infirmitatem humanam. Quid igitur refert, quo cibo confortatio illa fiat, modò non excedatur; & cibus abstinentiæ Ieiunij sit accommodatus; vel quid singularis dispensationis, siue gratiæ interuenire potest, vt me fructibus, & pane repleam; piscicula autem, aut subortiuiculam alterius generis attingere non audeam? Igitur censeo, qualitatem cibi, modò ex prohibitis in diebus Ieiuniorum non sit, collatiunculam non vitare, si in quantitate non excedatur.

Quæ hic est sup. Ref. 116. in §. Sed. 6. & §. Villalobos, & n. alius §. etus not. assignatis sup. hoc, & in §. vlt. Ref. præter, in princ. & inf. in Ref. 124. §. 2. ad lin. 3.

2. Franciscus Ghetius in *thes. anima, tom. 2. verb. Ieiunium, c. 1. q. 4.* [In ientaculo serotino non refert; quid quisque sumat, si modum non excedat, dummodo non sit aliquis ex cibis vetitis; vnde poterit comedi casens, pisciculi parui, vel pars exigua piscis grandis, iusculum etiam aliquod, & tandem quicquid magis vnusquisque putat prodesse suæ complexioni. Circa quantitatem non est determinanda; sed relinquenda est conscientiæ vnusquisque: quia, cum diuersa sint complexioniones hominum, quantitas determinata poterit esse deficiens vni, & sufficiens alteri, excedens alteri.]

Z 3 3. Niço

N A
nia
L. IV. V
III

3. Nicolaus Mosciensis in *Tyro. S. Artis Penitentiariae, part. 1. §. De secundo Praecepto ieiunij, num. 22. fol. 97.* [Materia collationis olim soli fractus erant: nunc autem fumat quilibet, quod vult, nihil refert, dummodo partitas apud pios recepta non excedatur; & comedatur id, quod ad nutriendum potius valet, ut legumina, & pisces, quamvis etiam haec in modica quantitate non obstant ieiunio, ne colario in cenam transiret. Haec autem quantitas non est taxata, sed arbitrio bonae conscientiae relicta, attentis circumstantiis locorum, temporum, personarum, & occupationum. Hinc etiam iusculum accipi potest, servata paritate.]

4. Iacobus Marchantus in *Resolutionibus pastoralibus, p. 1. c. 5. fol. mibi 220.* [Difficultas est de qualitate, an possit quantitas illa modica sumi de cibis qualibuscunque licitis in diebus ieiunij, puta, de piscibus? Bonacina asserit, in vespertina collatione non tam cibi qualitatem, quam quantitatem attendendam; & ita liceret, collatiunculam de piscibus, aut etiam de ovis, extra Quadragesimam, sumere, si modò quantitas non excedatur. In hunc autem insurgit acriter Antoninus Diana, & asserit, sic frangi ieiunium, peccari mortaliter ob qualitatem cibi sumpti; allegatque operose multos Doctores, dicentes, non licere collationem facere, nisi cum modico pane, & fructibus, vel herbis, aut electuariis, & similibus leuioribus cibis, nec aliud consuetudinem permittere, sed esse corruptelam. His tamen non obstantibus, Bonacina sententiam nonnulli sequuntur, & dicunt, licere loco fructuum, vel pisciculi, vel piscis grandioris particulam sumere, vel aliquid cibi alterius cuiuscumque liciti in diebus ieiuniorum, si modò non excedatur quantitas modica. Et quamvis non sit suadendus ordinis huius sententiae usus; tamen cum causa aliqua adest, potest fieri sine peccato; & si fiat sine vlla causa excusante, ego non existimo esse nisi veniale.]

5. Ioannes Vvigers de *instituta, & iure, tract. de Temperantia, c. 1. dub. 4. num. 21.* [Petit aliquis, quid dicendum de cenula vespertina, siue de collatiuncula, ut communiter vocatur? Respondetur, illam licitam esse non tantum ne potus noccat, ut solet dici; sed etiam alicuius alimentis causa. Ita docent Medina C. de ieiunio, quest. 8. Caietanus verb. *ieiunium*, Nauarr. cap. 1. num. 15. Tannerus tom. 3. disput. 3. quest. 3. dub. 5. numero 91. & plures alij. Fundamentum sumitur ex consuetudine: vnde & mensura illius erit sumenda, quam pro varietate locorum, scilicet, prebat prudentium, & timoratorum usus. Notat autem Bonacina t. 2. de Praeceptis Ecclesiae, disput. ult. quest. 1. punct. 3. num. 3. in hac cenula, siue secunda refectio, ut loquitur, non ita stricte prohiberi cibi qualitatem, sicuti interdicitur quantitas. Vnde addit, quamvis magis communiter sumatur in cibis, quibus vescimur ante, vel post prandium, (ut hic in Belgio in pane, & butyro;) possit tamen etiam sumi pisciculus, vel particula aliqua piscis maioris.]

6. Et hanc sententiam tenet etiam Zambellus in *Repert. Moral. ver. Ieiunium, num. 9.* Pasqualigus in *Praxi de ieiunio, decis. 113.* vbi citat Caiet. & Bizozzerum, illam probabilem esse fatetur Trullench. in *Decal. tom. 1. l. 3. cap. 6. n. 8.* & Machado tom. 1. l. 2. part. 4. tr. 3. docum. 7. n. 1. ex autoritate Doctoris D. Gaspar de Porras, Sacrorum Canonum vespertini Professoris, in emporio omnium scientiarum celeberrimae Salmanticensis Academiae.]

7. Sed, his non obstantibus, negativam sententiam communiter docent Doctores, ita vt falsam, me citato, affirmativam existimet Ioannes Henriquez in *quest. practicae, sect. 16. quest. 4.* Et nostram sententiam, me citato, docet nouissimè Pater Pellizzarius in

Man. Regul. tom. 1. tr. 5. cap. 5. num. 14. cui adde doctum Patrem Leandrum à Murcia in *quodam Regularibus, ad cap. 2. super cap. 3. Regula D. Francisci, num. 42.* vbi sic ait: [En quanto à la calidad, conuenien todos, que ha de ser de manjares de poca sustancia, como son frutas, confervas, y yeruas; però no se puede hazer con manjares sustanciales, como son los, que de ordinario sirven à la comida; esto es, ni con pezes, hucios, ni lactimios, ni con legumbres de mucha sustancia, como serà con vna elcudilla de garauços, ò con otros potajes semejantes. Esta sententia la tienen comunemente los Doctores. Y se prouea: porque la colación, assi quanto à la cantidad, como en quanto à la calidad, se ha introduzido por la costumbre: luego à ella se ha de estar en entrambas cosas, jamas le ha introduzido en la Iglesia, que se haga colacion con los dichos manjares sustanciales, sino, con los referidos de menos sustancia, luego solo con ellos se puede hazer colacion.] Ita ille, & iterum ego, non obitate, quòd sciam id, quod Palmista cecinit: *Si non fueris saturati, mirum habunt.*

8. Nota hic etiam, quantitatem vnciarum octo, quam ego probabiliter asserui posse sumi in collatione serotina, praet. Suarez, Fagundez, & alios, quos citauit in *tract. de ieiunio, resolut. 1.* approbare etiam Ioseph Augustinum in *Breni Nouitia, &c. de Praecept. Ecclesiae, n. 1.* Escobar in *Theolog. moral. tract. 1. exam. 13. Quaes. 1. num. 101.* & me citato, Pellizzarium tom. 1. tr. 5. cap. 5. num. 10. & 11. Gualdum in *Theolog. moral. tom. 3. tract. 22. cap. 2. num. 27.* Pasqualigum de *ieiun. decis. 91.* Leandrum in *qq. Regul. cap. 2. super 3. Regul. §. 2. num. 41.* Baucium in *Miscellaneis, tract. 1. q. 75.* Ioan. Henric. in *Compen. cas. conf. cap. 10. n. 2.* & 3. Sancium in *select. disp. 5. 2. n. 7.* Machadam tom. 1. l. 2. part. 4. tr. 3. docum. 7. n. 2. Trullench in *Decalog. tom. 1. l. 3. cap. 2. dub. 3. num. 9.* vnde refellendus venit Homobonus, qui in *respons. cas. conf. volum. 1. part. 2. respons. 59.* parum modeste aliorum, supradictos viros doctos nimis laxè, & licenter loquutos fuisse.

RESOL. CXXI

An iusculum ex pane cocto, vel pane cum amygdalis in collatione serotina adhibere possit, etiam si sonatur in ea quantitate qua separatim sumi potest? Et p. 1. tr. 5. Res. 34.

§. 1. **N**egatiuè respondet Layman in *Theol. moral. p. 1. l. 4. tract. 8. cap. 1. num. 9.* & Fillucius tom. 3. tract. 27. p. 2. cap. 2. nu. 31. quia, ut ipse asserit, sit aliud genus ferculi, quòd non ingredi solet ientaculum; sed apponitur in mensis ad alendum. Agente enim potestate igne, ea qua separatim cibi leuiora sunt, euadunt cibi ad sustentandam naturam; inersantur enim, & fit quoddam artificiale diuersum. Vnde aqua ipsa, quae antea erat potabilis, & sumi poterat in qualibet quantitate, absque fractione, ieiunij; postea sumitur per modum cibi, & certis limitibus tantum sumi potest, nisi strangendum sit ieiunium. Vt omittam multo plus ponderare eiusmodi iuscula, quam res separatas, ex quibus confecta sunt, atque adeò demendum esset ex his, quod superat debitam mensuram.] Ita Fillucius.

2. Non recibo tamen Azorium, p. 1. l. 7. c. 9. p. 8. contrarium docere, vbi sic asserit: Queres, an licet aliquid succulenti sorbendo samere loco refectiuiculae vespertinae. Respondet, fas esse, dummodo iusculum cum aliquo cibo in diebus ieiuniorum verito coctum non sit; sed tantum, vel cum pane, vel cum fructibus, aut herbis.] Ita ille, quem postea sequutus est Reginaldus

malus in praxi, to. 1. lib. 4. c. 14. num. 185. & Bonac. de leg. disp. c. 1. p. 1. q. 1. r. 3.

RESOL. CXXII.

An in collatione serotina ieiuniorum licitum sit sumere uncias octo in pane cocto? Et quid de aliis iufculis? Ex part. 9. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 8. alias 29.

Prima sententia negat. Ita Layman. l. 4. tr. 8. cap. 1. num. 9. Filiucius tom. 2. tr. 27. num. 11. qui monet, non bene arguere illum, qui dicit: [In collatione vespertina possunt licite sumere, quatuor uncias panis, duas uncias amygdalarum, & quantum aquae libererit; ergo etiam ex aqua; pane illo, & amygdalis postum conficere iusculum coctum, & illud totum sumere loco collationis: nam agente igne per concoctionem, plurimum mutatur materia subiecta, siquae ex ea alius cibus magis nutritivus, maiusque pondus acquirit; ita ut, iudicio peritorum, ex illis quatuor uncias panis, amygdalis, & aqua, haberi possint duo iuscula pertingentia ad pondus viginti quatuor unciarum, quae vtiq; possent deferuire in eodem, penes dixerim, competentem.]

Secunda opinio permittit iuscula, si quantitas tamen permittam frugum quantitatem non exaquet. Ita Escobar in Theol. moral. tract. 1. exam. 1. cap. 1. n. 101. unde obseruat Pellizzarius in Man. Reg. tom. 1. l. 3. cap. 1. n. 16. quod aliqui docti Neoterici, & inter illos, Pater Dominicus Zanetus, concedunt in refectiuncula vespertina sumi posse iusculum ex pane, & aqua, pertingens ad duodecim uncias.

Tertia opinio concedit absolute, in collatione serotina sumi posse iusculum, absque peculiari indigentia, ac necessitate dummodo, iusculum non sit coctum in aliquo cibo vetito; sed tantum in pane, vel cum fructibus, nec excedatur quantitas aliqui consuetudinis. Ita Pellizzarius loco citato qui citat ex Societate Azorum, & Reginaldum. Idem docet Nicolaus Moscovitis in Tyrocinio Sacre Artis Penitentiariae, part. 2. §. De secundo precepto ieiunij, num. 22. Ghetius in thesaur. animae, tom. 1. verb. Ieiunium, cap. 1. q. 4. & ideò Caranuel in Reg. D. Benedicte, disp. 128. n. 16. docuit, non auctere condemnare qualitatem collationis serotinae quomodolibet paratam.

Quid ego sentiam, dicam breuiter. Puto igitur, omnia iuscula non esse in collatione introducenda; & ita adhuc prima sententia; stante consuetudine, cui in hoc standum est necessarium, ut alibi a nobis firmatum est. Non tamen secundam, imò & tertiam sententiam reprobò; quia in iusculis obseruatur consuetudo, quoad genera ciborum, quae ipsa introduxit, & alium videtur variari modus. Vnde cum Trullench. in Decal. tom. 1. l. 3. cap. 1. dub. 6. num. 8. non condemnatum eum, qui in refectiuncula vescitur pane cocto cum aqua, oleo, & sale, in quantitate alijs licita, quidquid alibi etiam probabiliter asserui.

RESOL. CXXIII.

An in collatione serotina ieiuniorum quantitas licita possit dari sumi in solo pane? Et an sine peccato mortali in serotina refectiuncula ieiunij licitum sit sumere quantitatem excedentem uncias octo, v. g. quantitatem duarum unciarum ratione paruitatis materiae? Ex p. 9. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 15.

1. Negatiuam sententiam nouissime tenet Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 15. vbi sic ait: [Illud etiam hic aduerto, quòd quando Doctores concedunt quantitatem octo unciarum in collatione serotina; non est sensus, comedentem, si velle posse sumere octo uncias panis, alias nolit sumere, quidquam de fructibus, aut herbis; sed sensus, ieiunantem partim ex fructibus, aut herbis, partim ex pane posse sumere quantitatem octo unciarum. Moueor, tum ex communi modo loquendi, quo vtantur Doctores communiter, dum loquuntur de quantitate, & qualitate refectiunculae vespertinae; siquidem communiter supponunt cum pane modico iungi fructus, aut herbas; tum quia panis maximè confert ad nutriendum, idèdque si concederentur octo unciae panis, ieiunans nimiam caperet sustentationem: puro autem, quòd si ieiunans in refectiuncula velle vti solo pane, possent ei concedi quinque panis unciae circiter.] Ita ille.

2. Sed, vt verum fatear, ego non damnarem de peccato mortali qui quantitatem licitam totam in pane fumeret: nam Doctores asserunt, quantitatem licitam esse uncias octo panis cum fructibus; quia communiter cum pane talia obsonia iunguntur: sed non ex hoc sequitur, quòd quis non possit sumere quantitatem unciarum octo solius panis, sicut possit etiam sumere quantitatem unciarum octo, aut nucum, vel amygdalarum, aut aliorum fructuum: nam eo ipso, quòd consuetudo introduxit talia obsonia in collatione serotina, liberum est de ipsis sumere, quae magis placuerint, & idèd licitum est illa sumere, coniunctim, vel separatim, in quantitate tamen permittita à Doctores.

3. Dicere autem, panem habere magnam substantiam, non facit ad rem: sufficit nobis, quòd sit cibus à consuetudine introductus: vt sunt festucae, magna substantia; vnde, si quis fumeret (vt vult Pellizzarius uncias quinque panis, & uncias tres festucarum, non frangeret ieiunium, & tamen fumeret maiorem substantiam, quàm si fumeret uncias octo panis. Igitur de cibis introductis in vespertina refectiuncula à consuetudine, non est attendenda qualitas, sed quantitas, & in hoc sensu intelligendus est Caietanus in Summ. verb. Ieiunium. Vnde sententiam amicissimi Patris Pellizzarij refellit Trullench in Decal. to. 1. l. 3. c. 2. dub. 3. num. 8. vbi sic ait: [Quares, quid liceat sumere in refectiuncula? Respondeo, licite sumi posse ea, quae communiter in ientaculis, & post prandium sumi solent, qualia sunt arborum fructus, herbae, & cibi leniores, vt ficus, amygdalae, vnae passae, nuceae, pyrae, poma, oliuae, bellaria, vel alia ex saccharo, aut melle confecta electuaria: item & panis, vel solus, vel cum aliquo ex dictis.] Ita ille, cui adde etiam Iacobum Marchantium in 99. Pastor. p. 2. c. 3.

4. Sed hic obiter quæro, an sine peccato mortali in serotina refectiuncula licitum sit sumere quantitatem excedentem uncias octo? Respondeo affirmatiuè ratione paruitatis materiae; & ego alibi ex Turriano, quantitatem duarum unciarum existimaui paruum materiam. Sed Escobar in Theol. moral. tract. 1. exam. 3. c. 3. n. 104. putat hanc assignationem laxam esse, & admittit tantum unciam vnam. Verum nostram sententiam nouissime docet doctissimus Pater Leander à Murcia in 99. Regul. in cap. 2. super c. 3. Regula D. Francisci, §. 2. n. 49. sic asserens: [En la materia del ayuno se dà paruidad. Affi lo tienen Sanchez in Summa, tom. 1. l. 1. c. 4. n. 12. Alfonso de Leon de officio Confessarij p. 1. recoll. 7. n. 23. Luis de Torre in Summa Theologiae moral. part. 1. c. 56. dub. 17. num. 2. y comunemente los Doctores. Tota la dificultad està en señalar, que cantidad serà parua en esta materia. El dicho Padre Luis de Torres en lugar

Alibi sup. in Ref. 90. §. 1. & in Ref. 92. ex doct. §. vlt. & in Ref. sol. 96. §. vlt. in princ. & ad medium, & superius in tr. 4. Ref. sol. 24. §. 2. prope fia ma, vers. y no precaria.

N A
n ia
L. IV V
ITI

citado dize, que la cantidad de dos onças no es materia de pecado mortal, sino que se ha de juzgar por parua; però Antonio de Leon en la erudita question, que trató del *Chocolate*, *part. 3. n. 21.* reduce la paruidad de materia a dos onças, o onça y media, diziendo, porque ay quien reduzga la colacion a la quarta parte de la cena comun, no es mal fundamento para dezir, que la quarta parte de la colacion sea materia parua, de donde colige, que como vnos reduzgan esto à seis, otros à ocho onças, los que dixeren, que la colacion se ha de hazer en cantidad de seis onças, diran que la paruidad de la materia se ha de reducir a onça y media, que es la quarta parte; y los que lleuaren, que la cantidad de la dicha colacion ha de ser en ocho onças diran, que la paruidad sera dos: con esta sententia se

conforma Ant. nro Diana *5. part. tract. 5. resol. 11.* Hoc supposito, vt dixi, respondet affirmatiuè ad questionem. Et ita in terminis illam tenet Pater Pelizarius *vbi sup. in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 11.* vbi sic ait: [Concedo tamen, quòd si quis in collatione vespertina sumat vncias decem cibi communis, peccat solum venialiter. Idque colligo ex eo, quòd iuxta dicta, probabile est posse licitè sumi in vespertina refectiuicula octo vncias absque villo peccato; & alias probabile putant Turrianus *p. 1. Sum. cap. 256. d. 27. n. 2.* & Diana *p. 5. tract. 5. resol. 11.* ad violatiuam ieiunij mortalem non sufficere quantitatem duarum vnciarum cibi communis; & consequenter censent comedentem dictas duas vncias, peccare solum venialiter contra legem ieiunij. Vnde fit, vt sumens in collatione ieiunij duas vncias, vltra octo, quæ conceduntur, peccet solum venialiter. Quod Confessarij bene notent, ad subleuandam summam difficultatem, quam plures fideles sentiunt in obseruandis Ecclesiæ ieiunijs.] Ita ille, & ego. Quare nimis rigidum puto amicissimum Lezanam, qui in *Summa q. Reg. tom. 1. verb. ieiunium, num. 4.* tantum concedit in collatione ferotina, tres, aut quatuor vncias. Nec deseram hic obiter adnotare nouissimè Ioannem Henrici in *pract. q. sect. 16. q. 4.* docere, [que la cantidad de las ocho onças para colacion, no se han de entender con las frutas muy humidas, como son uuas, y ceruelas frescas, y cosas semejantes, porque doze onças desta frutas muy humidas son ocho de las frutas secas, y assi la maior cantidad de lo humido, equiuale à menor cantidad de cosas secas.] Ita ille. Sed tu cogita.

RESOL. CXXIV.

An licitum sit in collatione ferotina ieiunij sumere legumina cocta in quantitate licita, v. g. vnciarum octo? Ex part. 5. traet. 14. & Misc. 2. Resol. 14.

Sup. hoc §. 1. **A**ffirmatiuè respondet Bossius *tract. de Iubileo, sect. 4. part. 18. n. 128.* vbi sic ait. Etiam si non subit causa, vt puta infirmitas stomachi, cenfeo in collatiuncula licitum esse edere iusculum ex aqua, seu vino, pane, & herbis, aut leguminibus, nullo alio præter salem, & parum olei adhibito condimento, & seruata debita quantitate, scilicet ea quantitate panis, aut herbarum, aut leguminum, quam seorsim licet sumere, quia cum panis solum cum aqua decoquitur, parum immutatur, & sic etiam herba, & legumina. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam docet Villalobos in *summ. tom. 1. tract. 23. diff. 7. num. 4.* vbi sic asserit.] No se puede hazer colacion con pescado, o hueuos, ni tanpoco con legumbres, como dize Azorio *part. 1. lib. 7. cap. 8. q. 8.* lo qual entiendo yo, quando fuèlle garbanzos tostados, o fabas crudas, sera materia de colacion.] Sic ille, & præter illum & Azorium docet etiam

hanc sententiam Layman, in *Theolog. mor. lib. 4. m. 185.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. part. 2. cap. 2. dub. 6. num. 30.* & alij communiter. Et ratio est manifesta, quia in refectiuicula vespertina solum edii possunt quæ ante, vel post prandium, aut cenam sumi solent, non autem cibi, qui valent potissimum ad nutriendum, qualia sunt pisces & legumina. Adde quòd collatiuncula vespertina licita est ex consuetudine; sed consuetudo non introduxit, vt in ea sumantur legumina cocta, vt pater, ergo, &c. Vnde si Bossius *loco citato num. 11.* merito negauit pisces posse sumi in collatiuncula ieiuniorum, nescio quomodo possit concedere legumina esse licita, nam, vt tradunt Doctores citati, etiam legumina ad nutriendum potissimum valent.

RESOL. CXXV.

An licitum sit eum, qui paratus est cenare, inuitare causa vrbaniatis ad cenandum in die ieiunij? Et ex doctrina huius questionis inferatur etiam vendentes in diebus ieiunij cibos prohibitos, an peccent? Et an seruus, & ancilla, qui condunt, & porrigunt cibos, & mensam heris non ieiunantibus sternunt, mensaque ministrant culpa participes efficiantur? Ex p. 1. tr. 1. Ref. 38.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Lessius *l. 4. c. 1. dub. 3. n. 10.* cum Fagundez *Prac. 4. l. 1. c. 10. n. 12.* Et ratio est: quia nemo potest inuitari, aut incitari ad id quod sine peccato præstare non potest: sed hic non potest sine peccato comedere, vt supponitur; ergo non erit licitum illum ad cenam inuitare.

2. Hæc sententia est probabilis: sed contrariam sententiam probabiliorè esse puto cum Azorio *p. 1. l. 7. c. 31. q. 12.* & Salas *de empr. dub. 47. num. 10.* qui citat Sa, & alios. Idem etiam docet Naldus in *sum. verb. ieiunium, num. 1.* Nauarrus ex Caietano in *Man. c. 21. num. 24.* Idem docet Tannerus in *2. d. 13. q. 3. dub. 5. num. 94.* Philarchus *de offic. Sacerd. tom. 3. part. 2. l. 3. cap. 25. in fin.* & nouissimè Franciscus Ortiz in *sum. c. 19. mand. 2. n. 10.* vbi sic asserit: [El que por causa de vrbaniad, d de hospicio da comida al que esta aparejado à no ayunar, no pecca.] Et ratio est: quia in ea circumstantia non inuitas illum ad cenandum absolute, sed ad cenandum in domo tua, & non alibi; & sic non offers cenam, sed offers locum, in quo cenari fieri potest. Probat hoc etiam Navar. quia licitum est, ex iusta causa, inuitare ad actum per se, & suo genere bonum vel indifferentem, nullo modo consentiendo in eum, quatenus ex malitia alterius efficiatur malus. Cæteras rationes vide apud Philarchum *vbi supra.*

3. Post hæc scripta inueni, sententiam Nauar. etiam docere Layman in *Theol. mor. l. 2. tr. 5. c. 13. n. 2.* Filliucium *tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 5. n. 94.* & Villalobos in *sum. tom. 1. tr. 23. diff. 3. n. 2.* vbi sic asserit: [Si aliquo conuida à cenar al que sabe, que si no cena alli, ha de cenar en otra parte, no sera peccado conuidarle, segun Cayetano, y Nanarro: porque esto no es conuidarle à que cene, que ya hauià de cenar, sino à que cene alli, y no en otra parte, y como hauià de cenar à la costa, cena a la del, que le conuida.] Ita ille. Vnde apparet, ex autoritate tantorum virorum quam probabilis sit hæc opinio.

4. Ex his inferitur primò, vendentes in diebus ieiuniorum cibos prohibitos, non peccare: quia tales in bona fide vendunt, & non videntur cooperari peccato illorum, qui mala fide emunt; & in illis diebus multi sunt, qui iis cibis indigent, nec venditores vlla legententur explorare voluntatem, & causas emptionum; ergo, si venditor ceròd non nouerit emptionem in

emendo peccare, non peccat vendendo licet vel publice, vel secreto vendat. Ita Fagundez *Præcept.* 4. l. 1. c. 10. num. 10. & alij aduersus Reginaldum *tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 102.* Secundò infertur, quòd feruus, & ancilla, qui condiunt, & porrigunt cibos, & mensam heris non ieiunantibus sternunt, mensaque ministrant, nullius culpæ participes efficiuntur. Ita Azorius *p. 1. lib. 7. n. 1. q. 11. & p. 2. l. 1. c. 2. l. 9. s. Villalob. vbi sup. Caietan. in 2. 1. q. 147. art. 4. & alij.*

RESOL. CXXVI.

An licitum sit inuitare ad carnem prout frangere ieiunium?

Et hæc ratio est communis plurimorum materis.

Et ait Confessorius accipiens plurimas confessiones in peccato mortali, vnum tantum peccatum committat, an plura?

Item dicendum est de illo, qui in peccato Communionem omnibus ministrat: Ex p. 5, tract. 7. Ref. 7.

Negatiuam sententiam docet Turr. *tom. 1. in 2. disp. 95. dub. 6. Valsq. opusc. de scandalo, quæst. 4. art. 1. dub. 3. num. 17.* quia ex opinione affirmatiua sequeretur licitum esse inuitare ad fornicationem, aut homicidium eum, qui paratus est aliàs fornicari, aut occidere. & reuera alibi fornicaturus est, aut occisurus. Similiter etiam liceret hominem paratum non audire. Missam die festo inuitare, ad ludum, & eo ludo ipsum detinere ne audiat Missam, dummodo nihil horum fiat intentione ruinæ proximi, sed tantum vt propriæ satisfiat voluntati, nam sicut ille, qui inuitat ad cœnandum in hoc loco & tempore, inuitat ad actum cui coniungitur malitia hæc & nunc, aut saltem si non inuitat ad actum simpliciter, sed vt fiat determinatus actus in hoc loco & tempore, & ideo non peccat, ex sententia Caietani: eadem ratio ne licitum esset inuitare hominem paratum fornicari, aut occidere vt fornicetur in hoc loco, & cum hac muliere, & occidat hunc hominem in hoc loco, & hoc tempore, si alium occisurus erat, vel cum alia fornicaturus. Si aliquis respondeat in hoc casu, non tantum hominem inuitari ad locum & tempus, sed etiam ad coitum, quia signatur alia materia, idem omnino dicendum est de eo, qui inuitat paratum ad cœnandum, quia dum ipsum inuitat, non solum signat tempus & locum sed etiam aliam materiam cœnæ. Secundò, quia reuera ab omnibus censetur homicida & irregularis quicumque hominem paratum occidere inuitat ad occidendum in hoc loco & tempore, etiam eandem personam, quam occisurus erat, quia hoc ipso quòd consilio suo variatur tempus, & locus, variatur etiam substantia homicidij: nam aliud homicidium est, quòd hic & nunc committitur, quàm homicidium eodem alio loco & tempore committeretur, & in vniuersum omnes cooperatores alicuius damni obligantur ad restitutionem, & rei sunt peccati quotiescumque consilio suo fuere causa, vt damnum quod aliàs inferendum erat, citius, aut velocius, aut alio loco, aut alio modo committatur, quia variato quocumque modo, variatur substantia operationis, & hæc est communis omnium DD. doctrina in materia de restitutione & irregularitate. Tercio, si aliqua ratione excusaretur qui inuitat aliàs paratum ad cœnandum, non minus excusaretur, si aliàs cœnaturus esset, quàm si cœnaturus non esset, nam quotiescumque aliquis excusatur à cooperatione peccati alterius, ex eo tantum excusatur, quia ille aliàs paratus erat ad faciendum, et si facturus non esset, vt videbimus, ergo eodem modo

excusaretur qui inuitat ad cœnandum, si inuitatus aliàs cœnaturus non erat ac si cœnaturus esset. Quarto, ratione à priori id probatur, quia ille, qui inuitat ad peccandum, non semper ideo peccat, quia directè intendat ruinam proximi, sed quia suadet aliquem actum tali loco & tempore, ex quo sequitur malitia contra aliquod præceptum, sed ex actu carnæ, ad quam aliquis inuitatur tẽpõe ieiunij, sequitur malitia contra præceptum ieiunij, ergo non licet ad talem actum inuitare, inuitando autem ad carnem, non tantum inuitat ad circumstantiam illius, hoc est, ad locum, & tẽpus, sed etiam ad ipsum actum. Et hanc opinionem docet etiam Basilius Pontius *de maxim. l. 1. c. 18. §. 7. n. 48.* vbi sic ait. Non licet inuitare ad cœnandum tempore ieiunij eum, qui paratus est carnare, quia cum illo actu tali loco & tempore inseparabiliter est coniuncta malitia: ergo, &c.

2. Vtrum his non obstantibus affirmatiuam sententiam tenet Hurtado de Mend. *in 2. 2. disp. 173. sect. 12. §. 154.* vbi sic ait. Homini parato ad actum malum, illumque, vel alium similem facturo, tametsi à me non inuitaretur, licet proponere occasionem, qua illum faciat, & ab eo petere vt faciat, e.g. Antonius est violaturus legem ieiunij, de quo ego sum moraliter certus, possum ex occasione graui illum inuitare ad meam carnem, ita tamẽ vt ipsi constet quid à me petit, non absolute, quasi absolute velim ne ieiunet, sed ex hypothesi quòd ipse velit non ieiunare, & quòd independentè à mea petitione est non ieiunaturus. Ita Caiet. *2. 2. q. 147. art. 4. in fine* quamuis autem agat de solo ieiunio, ratio communis est plurimorum materis. Ita ille, & ante illum Bonac. *de leg. disp. 2. q. 4. punct. 2. n. 35.* Azor. *tom. 2. l. 12. c. 18. q. 4.* & ratio est, quia potest occurrere honesta causa illum inuitandi. Etenim illa inuitatio non est causa peccati interni, iam enim ponitur illud esse cõmissum. Neque est conditio sine qua ieiunium non violaretur externè, iam enim ponitur illum alibi cœnaturum. Est igitur tantum oblatio materis, qua ille possit eligere ex suppositione, quòd sit absolute cœnaturus. Hæc oblatio non est simpliciter mala nec ex se; inuitatio enim ad carnem secundum se nulli opponitur legi. Consilium autem vt cœnet apud me, non est absolutum, sed conditionatum; ad illud autem consilium possum ego moueri honestè multis rationibus. Nam si nulla esset causa, erit peccatum cum hominem inuitare ad cœnam, etiam sub conditione: at non est opus vt causa sit multum grauis. Sufficit enim, v. g. timere fracturum ieiunium alibi cœnaturum cibos noxios, vel ne inurbanus existimeretur, possum etenim in his & similibus casibus dicere, Si tu vis alibi cœnare, ego tibi dabo carnem. Ad argumenta verò quæ superius adduxit Vasquez contra hanc sententiam, ad omnia respondet Hurtado *§. 162. & seq.* Dicendum est igitur absolute non licere aliquem inuitare ad illos actus, quantumuis aliquis sit ad illos paratus, & hæc est doctrina cõmunis ipsorum, etiam Caietani & Nauarri. At verò inuitatio conditionata non potest semper esse damnata; quia si Antonius decreuit necare hodie Franciscum, neque possum ego id impedire, possum consulere Antonio, ne illum hodie, sed cras occidat, ex suppositione, quòd illum sit occisurus, vt ea procrastinatione cõsulam vitam Francisci. Nec potest dici me fuisse causam, vt citius occideretur Franciscus. Item si decernit illum occidere in hoc loco, possum illi consulere, vt illum occidat in alio distantiori, vt eo breui tempore protrahatur vita Francisci, vt mutato loco per temporis dilationem, aut alias causas forte fortuna Francisco prouideatur. Teneor enim id consulere ex ea suppositione. Item si Antonius velit illum occidere domi meæ, possum illi dicere, si illam es occisurus occidas extra domum. Item si Antonius est certus ire ad fornicandum cum femina illi consensura, nisi alia femina

scemipa illi sit praesidio, possum ego illi dicere, Si peccaturus es cum altera de duobus, pecca cum hac quia licet sit aequalis peccatum cum alterutra, tamen possunt multae supponi causae, quibus ego honeste possum & debeam id facere. Si enim alia femina sit mihi affinis, aut mihi sit turpis illius consensus, aut plura ego mala timeam ex peccato vnus, quam ex alterius, aut Antonius iratus ad quaerendum alium sit occidendus, cur ego non potero ei dicere, ut si peccaturus est cum altera de duobus, peccet cum hac? Idem dico de homicidio; si enim ille certus sit occidere alterum de duobus, alter veid sit meus amicus, aut consanguineus, cur non potero dicere illi, Nec hunc occidas, sed si quidem occisurus es, occide hunc, & non alium? Si vero ille non decreuit occidere alterum de duobus, sed tantum vnum, nihil cogitans de alio, non possum ego reprehendere simul, & persuadere alij, de quo non cogitat.

3. Quid ego sentiam in hac quaestione dicam breuiter. Prima sententia est probabilior, & illam praeter DD. citatos *vbi supra* tenet Castrus Palaus *tom. 1. tr. 6. disp. 6. punct. 9. n. 4.* Suarez *de charitate, disp. 10. sect. 3. n. 1. & sect. 4. n. 5.* & alij. Secundam sententiam Hurtadi puro etiam probabilem esse & tutam in praxi, & ideo non recte Valquez *vbi supra* dixit carere probabilitate; & illam praeter Hurtadum tenent Doctores, quos ego ipse citavi, & secutus sum in *1. part. tract. 9. res. 38.* Vnde immerito & parum religiose Religiosus quidam olim contra me falsam hanc sententiam vocauit, ad cuius audaciam compescendam hanc quaestionem pertractare decreui.

4. Dixerunt etiam mihi eundem Religiosum falsam vocasse aliam opinionem, quam ego olim probabilem esse dixi, nempe Confessarium accipientem plurimum confessiones in peccato mortali, vnum tantum peccatum mortale committere; & id de etiam hic adnotare visum est mihi supradictam sententiam, ut probabilem, non solum docere Henriquez, Rodrig. & Fagundez alibi a me citatos, sed etiam Philippum de la Cruz. *en su Norte de Confessores, tr. 1. §. 7.* vbi sic ait. [El Confessor que en pecado confessa muchos, tam poco tendra obligacion a numerar los que ha confesado, sino basta que diga, que estando en aquel estado confeso, y administro el sacramento de la Penitencia: lo mismo se ha de decir, del que estando en mal estado da la Comunión, que fuera del pecado que haze en dezir Missa en desgracia de dios; no comete mas de otro pecado, aunque de la Comunión a infinitas personas, porque aunque parecen distintos actos, son solo vno ordenado a vn obiecto: assi lo sienten Enriquez y Manuel Rodrig. que se apartan de la opinion de Siluestro, que afirma lo contrario; ni obsta el dezir que son distintos actos los que comete vno desleando a muchas mugeres, o al contrario vna desleando muchos hombres, y tenga para cada vno su voluntad de ofender a Dios, ni el que aguarda a vna calle a muchos, y los va matando; pues este tantas quantas vezes mata, tantas iniusticias distintas haze, y la orra o otro que tienen voluntad deshonestas, y en mala parte; pues esto no solo se ordena a la entidad, si no tambien a la malicia, siendo como son distintas.] Ita ille, licet probabiliter etiam alij contrarium asserant; quos Theologaster, de quo loquimur, tantum legerat,

RESOL. CXXII.

* Sup. prima diffie. huius tit. in tom. 7. tr. 5. Ref. 67. §. vit. ad lin. *An Caupones, seu tabernarij proponentes cenam in die ieiunij omnibus indifferenter, peccent mortaliter? Sed difficultas est, quando dubitant, vel credunt alterum a ieiunio non excusari: Ex part. 1. tr. 9. Ref. 39.*

§. 1. Quando probabiliter credunt, illos excusari a ieiunio, posse tales cibos ministrare putant. Philarchus *de off. Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 15.* & alij: imò, quando dubitant; quia suum non est hoc discutere, vnusquisque praesumitur bonus. Ita Reginaldus *in praxi, to. 1. l. 4. c. 16. num. 200.* Valentia *to. 3. disp. 9. q. 2. punct. 3.* Vnde non tenentur eos interrogare de hoc; an, scilicet, habeant causam: quidquid in contrarium asserat Lessius *l. 4. c. 2. dub. 4. n. 24.* & Filliuc. *to. 7. tr. 2. 7. p. 2. cap. 5. n. 93.* vt optimè contra illos notauit noster Molfisius *in sum. 10. 1. tr. 10. c. 5. n. 30.* & Sanch. *in sum. 10. 1. l. 1. c. 7. n. 34.* cum Homohono, *vbi infra.*

2. Tota igitur difficultas est, quando credunt, alterum a ieiunio non excusari. Prima opinio affirmat, tales peccare mortaliter: ita Toletus *in sum. 1. 6. cap. 5.* Fernandez *in exam. Theol. p. 2. cap. 8. §. 1. num. 12.* Nauarr. *in Man. cap. 21. n. 16.* Gabriel *in 4. disp. 16. q. 3. art. 3. dub. 6.* Medina, & alij. Secunda opinio negat: ita Ledesma *in sum. tom. 1. tract. 27. cap. 2. concl. 6. diff. 4. fol. mihi 68b.* vbi sic asserit: [Si sciendo que algunos tienen determinacion de quebrar el ayuno, o comer carne, no se peccan los me teneros, ministrandoles semejantes manjares: esto enseñan comunmente los Doctores, & La razon es, porque en tal caso los meloneros no concurren al quebrantamiento del ayuno, pues ellos estan determinados de quebrantarlo, o comer manjar contrario. Aduertase que en tal caso, no tienen obligacion a negar a los huéspedes comer, por via de correccion fraterna; porque de ordinario los meloneros no pueden corrigir a los huéspedes que pasan, particularmente siendo gente authorizada, y tambien que si les niegan los manjares, los hallaran en otros meloneros, o en otras partes, por lo qual no tienen semejante obligacion.] Ita ille: & pro hac sententia Sanch. citat Salonium, Martinum Ledesma, Rodrig. & alios, & nouissimè illam docet Homobonus *de exam. Eccl. p. 2. tr. 8. cap. 7. q. 12.* & Faustus *in thes. Relig. l. 1. q. 118. num. 1.*

3. Tertia opinio distinguit. Vel caupo potest, sine incommodo notabili, negare supradictis cenam; vel non potest: si non potest, non tenetur; si potest, tenetur, quia ex charitate obligatur impedire offensionem Dei, quantum commode potest. Sed etiam in tali casu, si supradicti essent aliò ituri, & cenaturi, potest praebere illis cenam; quia peccatum non potest sic impediri: & ita sentit Filliuc. *tom. 2. tract. 27. p. 2. cap. 5. num. 93.* Lessius *l. 4. cap. 2. dub. 4. num. 24.* Sanch. *in sum. tom. 1. lib. 1. cap. 7. num. 35.* & alij.

4. Omnes istae tres sententiae sunt probabiles: sed secunda magis mihi placet, & in praxi quasi semper sustinenda videtur: quia, moraliter loquendo, vt idemmet Sanch. obseruat, tabernarij, & caupones dicti nunquam ob hanc causam peccabunt mortaliter, quia, etiam si tales cibos; & cenam non ministrant, alibi hospites sunt empturi, aut cenaturi. Deinde, confluens ad eos communiter sunt viatores, operarii, aut pauperes; & ideo probabiliter possunt exultimare, hos habere causam frangendi ieiunium. Et licet apud ipsos etiam confluant viri nobiles, & illi effrenatae linguas, iniurias, & contumelias eos afficiant: & quod magis vim faciant. Ad haec, si tali pacto cum confluentibus ad eorum tabernas tractarent, pauci ad illas confluere; & sic notabile detrimentum in bonis sustinerent. Igitur ex his Confessarius dictis tabernarij scupulos non iniiciat; sed illos absoluat.

In indice primo huius Tom. 4. Vide Appendicem ad hunc Tract. 6. vbi inueniuntur alias multae quae. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Ref. quae simul pertinent ad hunc Tract. 6. de Ieiunio.

TRACT.

Quae est Resol. antecedens, & in aliis eius primae annot.

Allibi in tom. 1. tr. 7. Refol. 42. & 25. §. Nec obstat, & in multis aliis eius annot.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 1. Ref. 25. & in multis aliis eius not.